

การกั้นแก่งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Criminology and Criminal Justice

Department of Sociology and Anthropology

Faculty of Political Science

Chulalongkorn University

Academic Year 2019

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ
โดย	น.ส.ภัทรจรัส บำรุงพงษ์
สาขาวิชา	อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล

คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

.....	คณบดีคณะรัฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.เอก ตั้งทรัพย์วัฒนา)	
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	ประธานกรรมการ
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิติยา เพชรมณี)	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุนิษา เลิศโตมรสกุล)	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
.....	
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดร.อมรทิพย์ อมราภิบาล)	

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภัทรจรัส บำรุงพงษ์ : การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ. (BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.อุ นิษา เลิศโตมรสกุล

การศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุ การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งยังบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้ง โดยการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 11 ราย ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างและข้อมูลจากเอกสารมาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผล โดยได้ผลการศึกษาซึ่งผ่านการประมวล และเชื่อมโยงในลักษณะพรรณนา ดังนี้

จากการศึกษาพบว่ารูปแบบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย ที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบเจอบ่อยครั้ง ได้แก่ การกลั่นแกล้งทางสังคม และการกลั่นแกล้งทางวาจา ซึ่งสาเหตุของการถูกกลั่นแกล้งเกิดขึ้นจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ความไม่เข้าใจในลักษณะอาการหรือพฤติกรรมที่แตกต่าง และพฤติกรรมการแสดงออกที่แตกต่างจากผู้อื่นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเมื่อศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้งต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ พบว่าก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านจิตใจ และผลกระทบทางด้านการศึกษาเป็นหลัก นอกจากนี้ บทบาทของผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะอาจารย์ และเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น อาจเป็นได้ทั้ง ผู้ช่วยเหลือ ทั้งด้านการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ปกป้องหรือให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง และในขณะเดียวกัน อาจเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นผู้กลั่นแกล้ง หรือผู้ให้การสนับสนุนการกลั่นแกล้งได้เช่นกัน

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย พบว่าแนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานหลักเช่นมหาวิทยาลัย ในการประเมิน คัดกรอง และจัดทำแนวทางการช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ การอบรมให้ความรู้ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การรณรงค์หรือผลักดันโครงการที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

สาขาวิชา อาชีวศึกษาและงานยุติธรรม
ปีการศึกษา 2562

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก .....

5981002824 : MAJOR CRIMINOLOGY AND CRIMINAL JUSTICE

KEYWORD: BULLYING, UNIVERSITY, STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS

Bhatrajaras Bumrungpong : BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS. Advisor: Asst. Prof. Dr. Unisa Lerdtomornsakul

The objective of this research was to study patterns, causes, effects, and solutions of bullying in university: a case study of students with special needs, including the roles of related persons who are professors, personnel, and classmates, in order to represent the guidelines for prevention, solution, and management of bullying. This is a qualitative study that applied the in-depth interview with the purposive samples for 11 key informants. The author exerted the qualitative data from the in-depth interview and documents to analyze and process the result. The results of this study are as follows:

Based on this study, it is found that bullying in university with students with special needs has frequently occurred through social bullying and verbal bullying. The 2 main reasons for bullying are the incomprehension of different symptom characteristics and behaviors and different expressive behaviors of students with special needs. After learning the effects of bullying towards students with special needs, it is evident that the action primarily affects their minds and their learning's abilities. Furthermore, the roles of related persons, particularly the professor and the classmates, might be assistants for their study and living in the university, the protectors or the rescuers. Meanwhile, they could take the role of the bully or the bullying supporters as well.

The solution guidelines should begin from the major unit which is the university itself in evaluation, screening, and managing to help them with the good system, giving knowledge, making understanding about students with special needs, and campaigning or encouraging the related projects, for example.

Field of Study: Criminology and Criminal Justice Student's Signature .....

Academic Year: 2019 Advisor's Signature .....

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าอยากใช้พื้นที่ตรงนี้ในการยืนยันว่า ความเจ็บปวดจากการกลั่นแกล้งมีจริง และไม่ใช่เรื่องที่เราสามารถละเลยหรือมองข้ามได้ ในโลกที่ทุกวันนี้ ผู้คนทำร้ายกันด้วยคำพูดได้ง่ายดาย โดยไม่ต้องเดินออกไปนอกบ้านของตนเอง หลายคนโชคดี ที่สามารถก้าวผ่านปัญหานี้ไปได้ แต่อีกหลายคนไม่เป็นเช่นนั้น และทุก ๆ ความเจ็บปวดที่ถึงบาดแผลเอาไว้เสมอ เมื่อทุกอย่างสายเกินกว่าจะแก้ไข ผู้คนมักหันกลับมาหาสาเหตุ เพื่อกล่าวโทษซึ่งกันและกัน แต่กลับไม่เคยมองดูที่ตนเอง

การตระหนักรู้ ยั้งคิด และมีสติ สามารถทำได้จริง แต่ต้องได้รับการปลูกฝังที่ดี จากคนหนึ่งสู่อีกคนหนึ่ง เพื่อการเปลี่ยนแปลง... ข้าพเจ้าหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้ใดก็ตามที่หยิบงานชิ้นนี้ขึ้นมาอ่าน แม้เพียงคร่าว ๆ จะเป็นผู้ที่สามารถช่วยกันสร้างสังคมที่ดี เป็นอีกหนึ่งก้าวเล็ก ๆ ที่ปูทางไปสู่สังคมที่พวกเราต้องการได้ สังคมที่เคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล สังคมที่ไม่ตัดสินผู้อื่นเพียงเพราะสิ่งที่เห็นในครั้งแรก สังคม...ที่มองเห็นจิตใจของผู้อื่น

ประโยชน์ใดก็ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ ขอยกความดีความชอบทั้งหมดให้กับผู้ให้ข้อมูลทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ความกล้าหาญ และความเสียสละในการแบ่งปันข้อมูลจากประสบการณ์ที่ได้พบเจอ เป็นตัวอย่างให้เราได้ศึกษา เปรียบเสมือนเหมือนแสงสว่างเล็ก ๆ ที่คอยนำทางเราไปหาคำตอบ

การศึกษาครั้งนี้ จะสำเร็จลุล่วงโดยปราศจากความเมตตาของอาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ คณะกรรมการทุกท่านที่ให้ความกรุณาชี้แนะแนวทางแก่ข้าพเจ้าผู้ซึ่งหลงทางในโลกของวิชาการไปไม่ได้

ขอบพระคุณทุกท่านที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นการสนับสนุนทางด้านความรู้ คำแนะนำต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งกำลังใจ ตลอดการเดินทางอันยาวนานของงานชิ้นนี้ ข้าพเจ้าไม่อาจจะขอบคุณได้ทุกท่าน แต่จะขอจดจำไว้ ตลอดไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภัทรจรัส บำรุงพงษ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ.....	ญ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
2. คำถามในการศึกษา.....	5
3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
4. ขอบเขตของการศึกษา.....	6
4.1 พื้นที่.....	6
4.2 ประเภทอาชญากรรม.....	6
4.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล.....	7
5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
6. คำจำกัดความในการวิจัย.....	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง.....	10
1.1 ความหมาย และที่มาของการกลั่นแกล้ง.....	10
1.2 รูปแบบพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง.....	13
1.3 ลักษณะพฤติกรรม.....	16

7. จริยธรรมในการวิจัย.....	50
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	52
1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ.....	53
2. เพื่อนร่วมชั้นเรียน.....	64
3. อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย.....	74
ตารางที่ 8 ผู้ให้ข้อมูล : อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย.....	74
บทที่ 5 การอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย.....	85
1. การอภิปรายผล.....	85
2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย.....	91
3. ข้อจำกัดในการวิจัย.....	93
4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	104
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เจาะลึกเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย.....	105
ภาคผนวก ข แบบสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อนร่วมชั้นเรียน.....	108
ภาคผนวก ค แบบสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้สอน และบุคลากรในมหาวิทยาลัย.....	110
ภาคผนวก ง กฎ แนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มหาวิทยาลัยวิทวอเทอร์สแลนด์.....	113
ภาคผนวก จ ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527.....	117
ภาคผนวก จ ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527.....	117
ประวัติผู้เขียน.....	120

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการทะเลาะเบาะแว้งกับการกลั่นแกล้ง	13
ตารางที่ 2 ตัวอย่างพฤติกรรมกรรมการกลั่นแกล้งทางร่างกาย	14
ตารางที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานการลงโทษตามการกระทำความผิดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	41
ตารางที่ 4 การตัดคะแนนความประพฤติ	42
ตารางที่ 5 รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด	52
ตารางที่ 6 ผู้ให้ข้อมูล : เด็กที่มีความต้องการพิเศษ	53
ตารางที่ 7 ผู้ให้ข้อมูล : เพื่อนร่วมชั้นเรียน	64
ตารางที่ 8 ผู้ให้ข้อมูล : อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย	74

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 องค์ประกอบการเกิดการกลั่นแกล้งตามทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน.....	22
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	46
ภาพที่ 3 องค์ประกอบการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย.....	83

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

อาชญากรรมและความรุนแรงเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อผู้คนและยังเป็นสิ่งที่สะท้อนสภาพสังคมนั้น ๆ โดยในปัจจุบันปรากฏอาชญากรรม และรูปแบบความรุนแรงให้เราได้เห็นอยู่หลากหลายประเภท โดยหนึ่งในพฤติกรรมความรุนแรงซึ่งอยู่คู่สังคมในทุกวัฒนธรรมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนานก็คือการกลั่นแกล้ง หรือการรังแก (Bullying) ซึ่งเมื่อพิจารณาความเป็นมาของการกลั่นแกล้ง หรือการรังแกในแต่ละวัฒนธรรมก็จะพบว่า เป็นเรื่องที่ถูกพูดถึงและหยิบยกนำเสนออย่างยาวนาน โดยสะท้อนผ่านภาพยนตร์ นิทาน หรือแม้แต่ภาพยนตร์ต่าง ๆ อย่างเช่นในวรรณกรรมที่คนไทยรู้จักกันดี เรื่องราวสงครามใหญ่ระหว่างมนุษย์ และยักษ์ อย่าง “รามเกียรติ์” นั้นก็นับว่ามีต้นกำเนิดมาจากการการกลั่นแกล้ง รังแกเช่นกัน โดยยักษ์ “นนทก” ซึ่งมีหน้าที่ล้างเท้าให้เหล่าบรรดาเทวดาที่จะขึ้นไปเข้าเฝ้าพระอิศวรนั้น ถูกกลั่นแกล้งอยู่เป็นเนืองนิจจากบรรดาเทวดาทั้งหลายไม่เว้นวัน ไม่ว่าจะเป็นการเขกหัว ลูบหัว หรือดึงผมจนหัวล้านก็ตาม จากการถูกกระทำดังกล่าวทำให้นนทกเกิดความคับแค้นใจ นำมาสู่หายนะซึ่งกลายมาเป็นต้นกำเนิดของเรื่องรามเกียรติ์

นอกจากในวัฒนธรรมของประเทศไทยแล้ว ในวัฒนธรรมของชาติอื่น อย่างประเทศญี่ปุ่น ก็ปรากฏภาพการกลั่นแกล้ง รังแก ช่มเหิงผู้อื่น หรือการใช้ความรุนแรงในโรงเรียนด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอภาพการกลั่นแกล้งรังแกผ่านการนำเสนอทางสื่อ ไม่ว่าจะเป็น ข่าว ละคร ภาพยนตร์ หรือการ์ตูน โดยการ์ตูนสำหรับเด็กซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีอย่าง โดราเอมอน ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับมิตรภาพของเพื่อนในวัยเรียนนั้น ก็ได้นำเสนอภาพการกลั่นแกล้งรังแกในชั้นเรียนอย่างแนบเนียน ผ่านตัวละครหัวใจอย่าง ไจแอนท์ ซึ่งถูกนำเสนอในภาพของผู้กลั่นแกล้งที่มีอำนาจแข็งแรง และมีพลังกำลังมาก รวมถึงมีลูกน้องติดตามคอยสนับสนุน ยุยง หรือเป็นลูกคู่ให้อย่างซุเนโอะ และผู้ที่มักตกเป็นเหยื่ออยู่เสมออย่าง โนบิตะ ภาพการกลั่นแกล้งดังกล่าวนี้ ไม่ได้เป็นเหตุการณ์พิเศษพิสดารอันใด หากแต่เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นประจำในสถานศึกษา โดยนอกจากการกลั่นแกล้งทางร่างกายแล้ว ในสังคมญี่ปุ่นเองยังได้พูดถึงการกลั่นแกล้งในรูปแบบที่ส่งผลกระทบต่อทางจิตใจของผู้กระทำด้วย เช่น การถูกกีดกันออกจากกลุ่ม หรือการถูกเพิกเฉย โดยการกลั่นแกล้งสามารถพบได้ในโรงเรียนบ่อยที่สุดในระดับประถมศึกษาไปจนถึงมัธยมศึกษา อีกหนึ่งตัวอย่างของการนำเสนอผ่านการ์ตูนในมุมมองของผู้เขียนต่อสังคมในญี่ปุ่นที่สะท้อนภาพการกลั่นแกล้งได้อย่างดีคือภาพยนตร์การ์ตูนเรื่อง Koe no Katachi : โคเอะ โนะ กาทาชิ (รักนี้ไม่มีเสียง) ซึ่งเป็นเรื่องราวการกลั่นแกล้งในโรงเรียนประถมศึกษา โดยผู้ที่ตกเป็นเหยื่อคือนักเรียนหญิงที่มีความบกพร่องทางการได้ยินและได้ยิน ซึ่งถูกเพื่อนในชั้นเรียนรังแกอยู่เป็นประจำ แต่ผลของการกลั่นแกล้งนั้นได้ก่อให้เกิดผลลัพธ์เดียวกันกับผู้กระทำ ที่ได้กลับกลายมาเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งเสียเอง และผลของการกระทำนั้น ผวนวกกับการเพิกเฉยของผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่คอยสอดส่องดูแล ได้ส่งผลกระทบต่อในระยะยาวกับผู้คนมากมายที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกรกลั่นแกล้งมากเกินไปที่จะคาดคิด

เหตุการณ์การกลั่นแกล้งที่ไต่ยกตัวอย่างมานั้น อาจเป็นเพียงภาพจำลองที่ไม่ได้เกิดขึ้นในโลกของความเป็นจริงและมีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ถูกหยิบยกขึ้นมานำเสนอ หากแต่ในโลกของความเป็นจริง มีเด็กและเยาวชน จำนวนกว่า 246 ล้านคน ที่ต้องประสบปัญหาความรุนแรงและการกลั่นแกล้งในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งเกิดขึ้นในโรงเรียน หรือสถานศึกษา (UNESCO, 2017 : online) โดยความรุนแรง และการกลั่นแกล้งในโรงเรียนนั้น ไม่ได้จำกัดพื้นที่เฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น หากแต่สามารถเกิดขึ้นภายในบริเวณพื้นที่ต่าง ๆ รอบโรงเรียน ระหว่างทางกลับบ้าน โลกภายนอกห้องเรียน หรือแม้กระทั่งบนพื้นที่โลกออนไลน์ได้เช่นกัน ความรุนแรงและการกลั่นแกล้งในโรงเรียนเกิดขึ้นทั่วโลกและส่งผลกระทบต่อบรรดาเด็กและเยาวชน อันนำมาซึ่งผลกระทบในหลายระดับ ไม่ว่าจะเป็นระดับที่สามารถสังเกตได้ชัด อาทิ ความเสียหายที่เกิดกับทรัพย์สิน หรือสิ่งของจากการทำลาย หรือทำให้เสียหายเพื่อก่อวิน (ขโมยสมุดการบ้านไปแอบ, เขียนคำตำลึงบนโต๊ะเรียน, ฉีกหนังสือทิ้ง ฯลฯ) ปัญหาในการทำงาน การเรียน หรือในระดับที่ลึกลงไป อย่างเช่นผลกระทบต่อความรู้สึกในระยะยาว อันเป็นจุดกำเนิดของอาการซึมเศร้า หรือวิตกกังวลใจในการใช้ชีวิตในแต่ละวัน โดยปัญหานี้ เมื่อเติบโตเลยจากวัยเด็กหรือเยาวชนไปแล้ว ก็อาจจะยังคงอยู่ และสร้างผลกระทบในแง่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมการทำร้ายร่างกาย ทำลายทรัพย์สินส่วนบุคคล หรือสิ่งของของผู้อื่น การกระทำความผิดต่าง ๆ อาจนำมาซึ่งการฆ่าตัวตาย หรือแม้กระทั่งโศกนาฏกรรม การสูญเสียชีวิตของผู้คนอีกมากมาย ดังเช่นการสังหารหมู่ ซึ่งเกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเทค รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 16 เมษายน ค.ศ.2006 (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2550 : online) โดยนักศึกษาผู้ก่อเหตุได้กราดยิงบรรดานักศึกษาและอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ทำให้มีผู้เสียชีวิตกว่า 32 ราย ก่อนจะปลิดชีพตนเองด้วยการยิงตัวตาย จากการสืบสวนพบว่าเหตุจูงใจในการก่อเหตุคือผลจากการถูกกลั่นแกล้ง และถูกแบ่งแยกชนชั้นทางสังคมมาก่อน หรือในกรณีของ Amanda Todd หญิงสาววัย 15 ปี ชาวแคนาดา ผู้ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งที่รุนแรงและยาวนาน ถึงแม้ว่าจะได้ย้ายโรงเรียนเพื่อเริ่มต้นใหม่ที่เมืองอื่น แต่ก็ไม่สามารถเริ่มต้นใหม่ได้ และเรื่องราวที่เกิดขึ้นในอดีตได้ตามมาหลอกหลอนเธออยู่เสมอ เธออัดคลิปวิดีโอเพื่อบอกเล่าเรื่องราวที่เธอต้องเผชิญจากเพื่อนในโรงเรียนและผู้คนรอบข้าง ปราศจากผู้ที่เห็นใจหรือยื่นมือให้ความช่วยเหลือ โดยเธอเลือกที่จะตัดสินใจฆ่าตัวตายเพื่อจบปัญหานี้ในท้ายที่สุด เช่นเดียวกันกับ Dylan Stewart เด็กชายชาวอังกฤษวัย 12 ปี ที่ตัดสินใจฆ่าตัวตายโดยการผูกคอตาย เนื่องจากความเครียดที่เกิดขึ้นจากเพื่อนร่วมชั้น ซึ่งมักจะกลั่นแกล้งและล้อเลียนเขาว่า “เอ๋อ” (Mirror, 2014 : online) สำหรับในประเทศไทยเองนั้น เหตุการณ์การกลั่นแกล้งก็เกิดขึ้นเป็นประจำให้เห็นกันอยู่เสมอ เช่นกรณีของเด็กนักเรียนชาย อายุ 14 ปี ที่ถูกรุ่นพี่ในโรงเรียน รวมไปถึงเพื่อน จำนวนทั้งหมด 3 คน อ้างว่าได้ทำการหยอกล้อโดยการจับเด็กชายคนดังกล่าวขังไว้ในล็อกเกอร์เก็บของที่โรงเรียนและใส่กุญแจขังไว้ อีกทั้งยังฉีดยาฆ่าแมลงใส่ ก่อนที่จะจุดไฟเผา ส่งผลให้เด็กชายคนดังกล่าวบาดเจ็บสาหัส (ข่าวสด, 2560 : ออนไลน์) นักเรียนชาย ชั้นม. 2 อายุ 15 ปี ที่ตัดสินใจใช้อาวุธปืนของตา ในการทำอัตวินิบาตกรรม โดยเขาได้ตั้งจดหมายที่ได้ระบุถึงสาเหตุอันนำมาสู่การตัดสินใจดังกล่าวว่าเป็นเพราะไม่สามารถทนการกลั่นแกล้งของเพื่อนที่เกิดขึ้นเป็นประจำได้อีกต่อไป (PPTV Online, 2559: Online)

แน่นอนว่าเหตุการณ์ที่ยกตัวอย่างมานี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งจากหลายเรื่องราวที่ได้เกิดขึ้นจริง และยังมีเหตุการณ์อีกมากที่ไม่ได้ถูกถ่ายทอด หรือบอกเล่าให้เราได้รับรู้ ผลกระทบเหล่านี้เป็นผลมาจากการถูกกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในโรงเรียนหรือสถานศึกษา โดยไม่เพียงแต่ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเพียงเท่านั้นที่จะตกเป็นเหยื่อและได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้ง หากแต่ผู้ที่กลั่นแกล้ง และผู้ที่เห็น หรือมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ซึ่งโดยมากนั้น ได้แก่เพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง ก็ล้วนแต่ได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน เหตุการณ์ความรุนแรงที่ดูเหมือนว่าจะไม่ใช่เรื่องอะไรใหญ่โตนี้ ยังคงเกิดขึ้นในสังคมอย่างต่อเนื่อง และไม่อาจถูกยับยั้งให้เลือนหายไปจากสังคมได้แต่อย่างใด และหลายต่อหลายครั้ง สัญญาณอันตรายที่มาจากกรกลั่นแกล้งในหมู่เด็กและเยาวชนเหล่านี้ กลับเป็นเรื่องที่ครู ผู้ปกครอง หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องไม่สังเกตเห็น ไม่ว่าจะด้วยเหตุจากทัศนคติหรือมุมมองที่ว่ากรกลั่นแกล้งนั้นเป็นเรื่องของเด็กอันเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการตามวัย หรือการละเลยในการให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว โดยไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นตามมา กับผู้ตกเป็นเหยื่อ สิ่งเหล่านี้ล้วนนำมาซึ่งผลกระทบต่อหลายฝ่ายอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ในกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่อยู่ในระบบการศึกษากว่า 361,808 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560 : ออนไลน์) เด็กเหล่านี้ต่างก็มีลักษณะใด ลักษณะหนึ่งที่จะทำให้เกิดเป็นหนึ่งในกลุ่มเสี่ยงที่ของการเป็นเหยื่อในการกลั่นแกล้งมากกว่าเด็กที่ไม่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นผลมาจากการรับมือต่อแรงกดดัน ซึ่งไม่เท่ากับผู้อื่นเมื่อต้องตกอยู่ในสถานการณ์ของการกลั่นแกล้ง รวมไปถึงความผิดปกติของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านต่าง ๆ และมีความแตกต่างจากเด็กทั่วไปก็ตาม จากงานวิจัยของ Pepler & Craig ในปี 2000 และ Dubin ในปี 2017 (อ้างถึงใน AbilityPath, 2017: 9) นั้น ล้วนแต่ชี้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มักจะมีสถานะทางสังคมต่ากว่านักเรียนคนอื่นในชั้นเรียน ซึ่งอาจนำไปสู่การตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งได้บ่อยกว่า ประกอบกับความอดทนต่อความไม่พอใจที่ต่ำกว่าผู้อื่น ปัญหาในการปรับตัวเข้ากับสังคม หรือการรับข้อมูลที่อาจทำให้ดูแตกต่างจากผู้อื่นในชั้นเรียน รวมทั้งความผิดปกติในการควบคุมร่างกาย หรือเคลื่อนไหว ทำให้เกิดปัญหาในการอ่าน เขียน หรือมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ความแปลกหรือแตกต่างนี้ นำมาซึ่งแนวโน้มในการตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งที่สูงขึ้น ถึงแม้ว่าในปัจจุบันหลาย ๆ ประเทศ รวมถึงประเทศไทย จะมีการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งในระดับก่อนอุดมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้รับสิทธิและโอกาสในการศึกษา ไม่แตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไป อันเป็นหนึ่งในวิธีการจัดการแบ่งแยกทางสังคม และเป็นไปตามแนวคิดของการศึกษาเพื่อมวลชน (Education for All) โดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นคือบุคคลที่ควรได้รับการช่วยเหลือ หรือดูแลเพิ่มเติมกว่าวิธีการปกติ ไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวัน วิธีการเรียนรู้ รวมไปถึงการเข้าสังคม ในอดีตที่ผ่านมา นั้น เด็กที่มีความต้องการพิเศษมักถูกจัดให้เข้าเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ ซึ่งแน่นอนว่าการจัดการศึกษาในรูปแบบเดิม ย่อมมีทั้งข้อดีและข้อเสีย โดยข้อเสียที่เห็นได้ชัดคือการถูกแยกออกจากสังคม ทำให้เกิดความไม่เข้าใจจากทั้งฝ่ายสังคมภายนอก และเด็กที่มีความต้องการพิเศษเองที่ไม่เคยได้อยู่ร่วมกับสังคม ความคิดในการจัดการศึกษาพิเศษในรูปแบบการเรียนร่วมกับเด็กนักเรียนปกติจึงเกิดขึ้นมาด้วยความพยายามที่จะทำให้เด็กเหล่านี้ได้เข้ามาอยู่ร่วมกับสังคมและให้สังคม

ได้มีความเข้าใจในการอยู่ร่วมกับพวกเขามากยิ่งขึ้น (ผดุง อารยะวิญญู. 2544 : 135) หากแต่เราก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า โอกาสเหล่านี้ย่อมมาพร้อมกับความเสี่ยงของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในการตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีลักษณะแบบไม่เด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นเด็กสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder: ADHD) เด็กที่มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders) หรือ เด็กออทิสติก (Autistic Disorders) เนื่องจากเด็กกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่มีลักษณะภายนอกไม่ชัดเจน เหมือนเด็กที่มีความต้องการพิเศษลักษณะอื่น ๆ โดยอาจมีความบกพร่องในทักษะการเรียนรู้ ด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือทักษะในการอยู่ร่วมสังคม การควบคุมพฤติกรรม หรืออารมณ์ ทั้ง ๆ ที่ระดับสติปัญญาของพวกเขานั้น อยู่ในเกณฑ์ปกติหรืออาจสูงกว่าปกติ

โดยผลการศึกษาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ไม่เพียงปรากฏให้เราเห็นแต่ในเพียงตำราเท่านั้น หากแต่ได้เกิดขึ้นจริงในสังคมของเรา ไม่ว่าจะเป็นเหตุการณ์ที่ประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2559 ที่มีการเปิดเผยคลิปวิดีโอเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง ทำร้ายนักเรียนชายที่มีลักษณะของ “เด็กพิเศษ” ในชั้นเรียน จากเพื่อนร่วมชั้น โดยปราศจากการห้ามปรามใด ๆ ของผู้เห็นเหตุการณ์ และคุณครูที่เป็นผู้ดูแลนักเรียนเอง ก็ได้ระบุว่าเหตุการณ์ดังกล่าว เป็นเพียงการ “หยอกล้อ” ซึ่งเกิดขึ้นเป็นประจำ เนื่องจากลักษณะความบกพร่องที่เด็กนักเรียนคนดังกล่าวเป็น ทำให้มักเกิดอารมณ์ฉุนเฉียว หรือหงุดหงิดง่ายบ่อยครั้ง และอีกหนึ่งเหตุการณ์ในสหรัฐอเมริกา ที่นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง ในกฎหมายของรัฐคอนเนตติคัต อย่างการฆ่าตัวตายของ J. Daniel Scruggs ในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 2002 ซึ่งสาเหตุปัจจัยอันนำมาสู่การตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมชั้น ในโรงเรียนนั้น มาจากลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้ของเขา ถึงแม้ว่าระดับสติปัญญาของเขา จะไม่ได้ต่ำไปกว่าเพื่อนร่วมชั้น หากแต่พฤติกรรมและลักษณะที่แตกต่างนั้น ทำให้ต้องตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งจากเพื่อนในทุกรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการทำร้ายร่างกาย หรือการดูถูก หัวเราะเยาะ เหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำโดยปราศจากการยับยั้งหรือแก้ไขปัญหาย่างจริงจังจากทางโรงเรียน (CBS News, 2003 : Online) สำหรับในประเทศไทยเอง มีเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง ที่เราเห็นปรากฏตามหน้าข่าวออกมาอยู่เนือง ๆ อาทิ การเผยแพร่คลิปเหตุการณ์รุมพี่รุมกลั่นแกล้ง เด็กหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ณ จังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ โดยเด็กหญิงซึ่งตกเป็นเหยื่อ เป็นเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ได้ถูกรุมพี่จำนวน 2 – 3 คน กระชากและตีผมด้วยความรุนแรง (ไทยรัฐออนไลน์, 2561 : ออนไลน์) หรือเด็กหญิงอายุ 16 ปีอีกคนหนึ่ง ซึ่งลักษณะอาการสมาธิสั้นที่เธอเป็น ทำให้สร้างความไม่พอใจให้กับเพื่อนในชั้นเรียน เนื่องจากเธอไม่สามารถทำงานกลุ่มให้ลุล่วงตามกำหนดได้ทัน ส่งผลให้เธอต้องถูกทำร้ายร่างกายจากเพื่อนอยู่บ่อยครั้ง จนกลายเป็นข่าวปรากฏขึ้นมาเมื่อเธอถูกทำร้ายร่างกายด้วยการตบเข้าที่ใบหน้าและกักขังอยู่หลายครั้ง จนทำให้ใบหน้าบวมช้ำช้ำช้ำ (Amarin TV, 2560 : ออนไลน์)

เหตุการณ์การกลั่นแกล้งเหล่านี้ มักถูกศึกษาโดยเน้นไปที่เด็กในวัยประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ในขณะที่การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัยหรืออุดมศึกษา ถูกละเลยและไม่ได้รับความสนใจในการศึกษาเท่ากับารกลั่นแกล้งในบริบทอื่น หากแต่การที่สังคมในระดับมหาวิทยาลัย เป็นสังคมที่ขยายและมีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษา ทำให้ผู้ที่มิพบทบาท

ในการให้การดูแลคุ้มครอง หรือหน่วยงานซึ่งรับผิดชอบโดยตรงลดน้อยลง หรือไม่ทั่วถึงเหมือนเดิม นอกจากนี้ นักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยยังมักจะต้องพักอาศัยอยู่ในหอพัก นำมาซึ่งปัญหานอกเวลา ชั้นเรียนที่ตามมา ไม่ว่าจะเป็นความขัดแย้งระหว่างเพื่อนร่วมห้องซึ่งนำไปสู่ปัญหาการกลั่นแกล้ง ที่ตามมาในภายหลัง อย่างเช่นในกรณีการตายของ Tyler Clementi นักศึกษาของมหาวิทยาลัยรัฐเจอร์ซีย์ สหรัฐอเมริกา ซึ่งถูกเพื่อนร่วมห้องแอบถ่ายตอนที่เขากำลังจูบกับเพื่อนชายในห้องของเขาเองโดยไม่รู้ตัว และเพื่อนร่วมห้องของเขายังได้นำภาพดังกล่าวเผยแพร่บนโลกออนไลน์ ส่งผลให้ Tyler ตัดสินใจจบชีวิตตนเองด้วยการกระโดดจากสะพานจอร์จวอชิงตัน (The New York Times, 2010 : Online) ด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ ทำให้การศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้ง ในมหาวิทยาลัยเป็นสิ่งที่ไม่อาจละเลยได้

สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานคร เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของผู้คน และมีสถาบันระดับอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนอยู่เป็นจำนวนมากเป็นอันดับต้น ๆ ของประเทศไทย โดยหนึ่งในนั้น ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยที่มีจำนวนหลักสูตรที่เปิดสอนในแต่ละคณะ วิทยาลัย และสถาบันถึง 39 หลักสูตร (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561) มีจำนวนนิสิตในทุกระดับชั้น รวมกันทั้งสิ้น 37,280 คน (ข้อมูล ณ เมษายน 2562) (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2561) ถือได้ว่าเป็นมหาวิทยาลัยที่มีขนาดใหญ่ อีกทั้ง ได้เปิดทำการเรียนการสอนมาเป็นระยะเวลานาน และมีความเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย จึงย่อมเป็นมหาวิทยาลัยที่มีการพัฒนาหลักสูตร นโยบาย แนวทางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตมาอย่างต่อเนื่อง หากแต่ที่ผ่านมา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังเป็นอีกหนึ่งมหาวิทยาลัยที่ถูกนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการฆ่าตัวตายของนิสิตด้วยเหตุผลต่าง ๆ กันอยู่บ่อยครั้ง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาที่เกิดความเครียดในการเรียน หรือการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยก็ตาม และด้วยความหลากหลาย และที่มาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลนี้เองที่เป็นปัจจัยอันนำมาสู่การเกิดปัญหาตามมา

การศึกษาประสบการณ์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น จะนำมาซึ่งคำตอบที่ทำให้เราได้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสถานการณ์การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัยว่ามีลักษณะเช่นใด รวมถึงบทบาทของทุกองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นที่ที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน ในการเข้าถึงการศึกษา สามารถให้ความรู้กับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษตามที่กฎหมายและนโยบายได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่ทิ้งผู้ใดไว้เบื้องหลังเพียงเพราะความแตกต่างของพวกเขา

2. คำถามในการศึกษา

- 1) การกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย มีรูปแบบ สาเหตุ และผลกระทบอย่างไร
- 2) เด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัย มีวิธีการในการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งอย่างไร

3) บทบาทของเพื่อนนิสิต นักศึกษาในฐานะผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยต่อการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางในการแก้ไขเมื่อเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

2) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการรับมือและการจัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัย

3) เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาการป้องกัน รับมือ แก้ไข และจัดการปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

4. ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ศึกษา รูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการรับมือการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมถึงศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องต่อการรับมือและการจัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ และบุคลากรมหาวิทยาลัย โดยได้ทำการศึกษาเนื้อหา หนังสือ รายงานวิจัย เอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควบคู่กันกับการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

4.1 พื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดพื้นที่การศึกษาไว้ในเขตของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีพื้นที่การศึกษาจำนวน 595 ไร่ ในบริเวณแขวงวังใหม่ และแขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร ครอบคลุมทั้ง 19 คณะ ได้แก่ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ คณะรัฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี คณะนิเทศศาสตร์ คณะครุศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะสัตวแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา คณะสหเวชศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ และคณะจิตวิทยา

4.2 ประเภทอาชญากรรม

การวิจัยในครั้งนี้ ขอบเขตประเภทอาชญากรรมที่ผู้วิจัยทำการศึกษาได้แก่ การกลั่นแกล้ง (bullying) ไม่ว่าจะเป็นการกลั่นแกล้งทางร่างกาย (Physical bullying) การกลั่นแกล้งทางวาจา (Verbal bullying) การกลั่นแกล้งทางสังคมหรืออารมณ์ (Social/Emotional bullying) หรือการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) ซึ่งเกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาซึ่งมีความต้องการพิเศษ ตามลักษณะที่ได้กำหนดไว้ โดยการกลั่นแกล้งดังกล่าวเกิดขึ้นในระหว่างที่ผู้ให้ข้อมูลได้ทำการศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย และมีความเกี่ยวข้องกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ร่วมมหาวิทยาลัย อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย

4.3 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดลักษณะของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่จะทำการศึกษาในงานวิจัยไว้ ดังนี้

- **ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง** ได้แก่ นิสิตซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย หรืออาจเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระดับมหาวิทยาลัยมาเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ หรือไม่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ แต่เข้าข่ายลักษณะของผู้ที่มีความต้องการพิเศษหนึ่งในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder) บกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders) หรือ ออทิสติก (Autistic Disorders) หรือเท่าที่จะหาข้อมูลได้ ตามความเห็นของอาจารย์ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลเมื่อนิสิตทำการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยไม่กำหนดว่านิสิตเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นผ่านโครงการรับเข้าศึกษาพิเศษ หรือเข้ามาตามระบบปกติก็ตาม อีกทั้งไม่กำหนดคณะหรือชั้นปีของผู้ที่ทำการศึกษ่อีกด้วย

- **ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกรกลั่นแกล้ง** ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องหรือเคยเกี่ยวข้องกับ การพบเห็น เป็นส่วนหนึ่งของการกลั่นแกล้งต่อผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งมาก่อน อาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย ที่ทำหน้าที่สอนหรือดูแลนิสิตซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) เพื่อให้มหาวิทยาลัยนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุง หรือเพิ่มเติมนโยบายเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แก่มหาวิทยาลัย
- 2) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความตระหนักรู้เกี่ยวกับปัญหาของการกลั่นแกล้ง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษในทุกภาคส่วนของมหาวิทยาลัย
- 3) เพื่อให้ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย ตระหนักถึงหน้าที่ของตนเอง ในการช่วยกัน ป้องกัน หรือแก้ไขปัญหการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย

6. คำจำกัดความในการวิจัย

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หมายถึง นิสิตซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ หรือไม่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ แต่เข้าข่ายลักษณะของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ หนึ่งในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder), บกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders) หรือ ออทิสติก (Autistic Disorders) หรือเท่าที่จะหาข้อมูลได้ ตามความเห็นของอาจารย์ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลเมื่อนิสิตทำการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยไม่กำหนดว่านิสิตเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นผ่านโครงการรับเข้าศึกษาพิเศษ หรือเข้ามาตามระบบปกติก็ตาม อีกทั้งไม่กำหนดคณะหรือชั้นปีของผู้ที่ทำการศึกษ่อีกด้วย

บทบาทของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ หมายถึง นิสิตซึ่งกำลังศึกษา หรือสำเร็จการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยมาไม่เกิน 5 ปี จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเป็นผู้ซึ่งไม่มีลักษณะ ความพิการหรือมีความต้องการพิเศษ และมีประสบการณ์ในการเรียนร่วม หรือทำกิจกรรมร่วมกับ

นิสิตที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน และเป็นผู้ซึ่งมีบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับนิสิตที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ หรือบุคลากรภายในมหาวิทยาลัย โดยเป็นผู้ที่ผ่านประสบการณ์ในการพบเห็นเหตุการณ์การกลั่นแกล้งนิสิตซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย โดยบทบาทของผู้ที่เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์อาจเป็นทั้งผู้ที่คอยสนับสนุน การกลั่นแกล้ง คอยปกป้องสนับสนุนผู้ถูกกลั่นแกล้ง หรือแม้แต่เป็นคนนอกที่เพียงพบเห็นเหตุการณ์การกลั่นแกล้งก็ตาม

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ซึ่งมีหน้าที่/เคยมีหน้าที่ดูแลนิสิต หรืออาจารย์ที่มีนิสิต ซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนร่วมในชั้นเรียน

บุคลากรมหาวิทยาลัย หมายถึง เจ้าหน้าที่ประจำมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิต

การกลั่นแกล้ง หมายถึง การกลั่นแกล้งในทุกรูปแบบที่เกิดขึ้นกับนิสิต นักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษไม่ว่าจะเป็น

- การกลั่นแกล้งทางร่างกาย (Physical bullying) อาทิ ต่อย ตี แกล้งชกขาให้ล้ม เอาหนังสือเรียนฟาด พ่นน้ำแข็งใส่ เอาปากกาสีเขียนตามร่างกาย ฯลฯ

- การกลั่นแกล้งทางวาจา (Verbal bullying) อาทิ นำลักษณะของบุคคลนั้นมาล้อเลียน หรือตั้งเป็นชื่อเล่นเพื่อเรียก ต่ำทอ ใช้คำพูดเสียดสี แกล้งพูดล้อเลียนทำให้เกิดความอับอาย ฯลฯ

- การกลั่นแกล้งทางอารมณ์หรือสังคม (Social/Emotional Bullying) อาทิ หลีกเลี่ยงการพูดคุย ทำให้รู้สึกเหมือนไม่มีตัวตน โดดเดี่ยวเพื่อนออกจากกลุ่ม เกี่ยงไม่ให้เข้าร่วมทำงานด้วย ฯลฯ

- การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ (Cyberbullying) อาทิ เผยแพร่รูปลงบนเว็บไซต์ โดยไม่ได้รับการยินยอม การเขียนข้อความเพื่อแสดงความคิดเห็นอย่างไม่สร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นการล้อเลียนเพื่อความสนุก หรือข้อความที่ก่อให้เกิดความไม่สบายใจต่อผู้อื่น การตัดต่อภาพ โดยไม่ได้รับการยินยอม ฯลฯ

ผู้ถูกกลั่นแกล้ง หมายถึง นิสิตซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย หรืออาจเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระดับมหาวิทยาลัยมาเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ หรือไม่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ แต่เข้าข่ายลักษณะของผู้ที่มีความต้องการพิเศษหนึ่งในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder) บกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders) หรือ ออทิสติก (Autistic Disorders) หรือเท่าที่จะหาข้อมูลได้ ตามความเห็นของอาจารย์ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลเมื่อนิสิตทำการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยไม่กำหนดว่านิสิตเข้ามศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นผ่านโครงการรับเข้าศึกษาพิเศษ หรือเข้ามาตามระบบปกติก็ตาม อีกทั้งไม่กำหนดคณะหรือชั้นปีของผู้ที่ทำการศึกษาก็ด้วย

ผู้กลั่นแกล้ง หมายถึง ผู้ที่ทำการกลั่นแกล้งนิสิตที่มีลักษณะของผู้ที่มีความต้องการพิเศษหนึ่งในลักษณะใด ลักษณะหนึ่งตามที่กำหนด ในที่นี้ การกระทำนั้น ๆ เป็นกระทำอันนำมาซึ่งผลกระทบต่อนิสิตที่มีความต้องการพิเศษในแง่ใดแง่หนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย จิตใจ หรือความผาสุกของการอยู่ร่วมในสังคมอย่างปกติ โดยผู้กลั่นแกล้งนั้น ไม่จำกัดว่าต้องเป็นเพื่อนร่วมชั้น หรือนิสิตด้วยกัน หากแต่ยังรวมถึงผู้อื่นที่เกี่ยวข้องเมื่อเข้ามาอยู่ในสถานศึกษาอีกด้วย

มหาวิทยาลัย หมายถึง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุ การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งยังบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้ง การทบทวนวรรณกรรมแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงมีความสำคัญ ที่สามารถใช้เป็นแนวทางสร้างกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยประกอบไปด้วย แนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง

1. ความหมาย และที่มาของการกลั่นแกล้ง
2. รูปแบบพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง
  - การกลั่นแกล้งทางร่างกาย
  - การกลั่นแกล้งทางวาจา
  - การกลั่นแกล้งทางสังคม และอารมณ์
  - การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์
3. ลักษณะพฤติกรรม
  - ผู้กลั่นแกล้ง
  - ผู้ถูกกลั่นแกล้ง
  - ผู้เห็น/มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้ง
4. ผลกระทบของการกลั่นแกล้ง
  - ผลกระทบต่อผู้กลั่นแกล้ง
  - ผลกระทบต่อผู้ถูกกลั่นแกล้ง
  - ผลกระทบต่อผู้เห็น/มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้ง
5. ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง (ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน: Routine Activity Theory)

แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder: ADHD)
2. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders: LD)
3. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กออทิสติก (Autistic Disorders)
4. การกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
5. กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ
6. นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษในระดับอุดมศึกษา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความบกพร่องทางการเรียนรู้และการกลั่นแกล้ง: เสี่ยงอันตรายทวิคูณ
2. ประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้
3. การรังแกต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนข้ามเพศ หรือคนรักเพศเดียวกัน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา : รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการการป้องกันใน 5 จังหวัดของประเทศไทย
4. มาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกกลั่นแกล้งในสังคมออนไลน์

1. แนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง

1.1 ความหมาย และที่มาของการกลั่นแกล้ง

สืบเนื่องจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจซึ่งอยู่คู่กับสังคมมนุษย์มาตลอดนั้น การกลั่นแกล้งเป็นพฤติกรรมรูปแบบหนึ่งของการใช้ความรุนแรง (Violence) ที่ไม่สามารถแยกออกจากมนุษย์ได้ เมื่อย้อนกลับไปในยุค 1530 เป็นครั้งแรกที่คำว่า “กลั่นแกล้ง” ปรากฏขึ้นในสังคม (Harper, 2008 อ้างถึงใน Richard Donegan, 2012) โดยการกลั่นแกล้ง หรือ “bully” ในภาษาอังกฤษนั้นมีพัฒนาการมานานหลายปี และได้เปลี่ยนความหมายจากเดิมไปมาก โดยแรกเริ่ม ความหมายของ “bully” มีความหมายเชิงบวก แปลว่า “หวานใจ” หรือ “เพื่อนที่ดี” ก่อนที่คำจำกัดความของการกลั่นแกล้งนั้น ได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกาลเวลา

จากการศึกษาของ Koo (2007) พบว่าในช่วงศตวรรษที่ 18 ถึง ศตวรรษที่ 19 นั้น ผู้คนในสังคมยังมองการกลั่นแกล้งเป็นเรื่องของการคุกคามทางร่างกายหรือคำพูด พฤติกรรมความรุนแรงใด ๆ ก็ตามที่เกิดขึ้นในหมู่นักเรียน จะถูกมองว่าเป็นเรื่องของการก่อกวน ซึ่งเกิดขึ้นเป็นปกติสำหรับเด็กในวัยเรียน อีกทั้งยังมองว่าเป็นความโชคร้ายของเหยื่อที่ทำให้ต้องพบเจอเหตุการณ์เหล่านั้น และเป็นพฤติกรรมเกเรของเหล่านักเรียน ในสังคมสหรัฐอเมริกาเริ่มตระหนักถึงความหมายของคำว่า “กลั่นแกล้ง” มากขึ้น หลังจากหนังสือพิมพ์ The Times ได้นำเสนอข่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้งในปี ค.ศ. 1862 ซึ่งเกิดขึ้นกับทหารในกองทัพที่ถูกกลั่นแกล้งจนถึงความตาย เช่นเดียวกับกับในสหราชอาณาจักร ที่การตายของนักเรียนชายในโรงเรียน คิงส์คอลเลจที่เมืองเคมบริดจ์ ได้ปรากฏสู่สาธารณชนในปี 1885 เป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงให้เห็นผลลัพธ์ของการกลั่นแกล้ง เพราะถึงแม้ว่าจะมีการเรียกร้องจากประชาชนให้ทำการตรวจสอบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่สุดท้ายแล้วก็ไม่มีอะไรลงโทษใด ๆ เกิดขึ้นกับผู้กระทำ

ส่วนในประเทศญี่ปุ่นนั้น เป็นประเทศที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งออกมาเป็นจำนวนมาก โดยภาษาญี่ปุ่นเรียกการกลั่นแกล้ง รังแก หรือข่มเหงผู้อื่นว่า “อิจิเมะ” (นวิยา นิยมธรรม, 2558 : 1 – 2) ซึ่งการกลั่นแกล้งหรืออิจิเมะปรากฏในสังคมญี่ปุ่นมาตั้งแต่สมัยเอโดะ (1603 – 1866) โดยปรากฏในบริบทของครอบครัวมากกว่าในโรงเรียน หรือบริบทสังคมอื่น ๆ จากการศึกษาพบความแตกต่างของการกลั่นแกล้งในบริบทสังคมญี่ปุ่นนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับการกลั่นแกล้งในบริบทของสังคมโลกตะวันตก กล่าวคือ ผู้กระทำ ในบริบทของโลกตะวันตกนั้น มักจะเป็น

ผู้ที่อายุมากกว่า พลละกำลังมากกว่า และมีอำนาจเหนือกว่า อย่างเช่นรุ่นพี่ในโรงเรียน หากแต่ในบริบทสังคมญี่ปุ่นนั้น ผู้ที่เป็นฝ่ายกลั่นแกล้งมักจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนด้วยตนเอง

ถึงแม้ว่าพฤติกรรมการกลั่นแกล้งจะเป็นพฤติกรรมปกติสำหรับคนจำนวนมากในสังคมขณะนั้น ที่ยังมองไม่เห็นถึงปัญหาและมองว่าเป็นภัยคุกคามถึงแก่ชีวิต หากแต่การนำเสนอข่าวที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งซึ่งได้เกิดขึ้นหลายต่อหลายครั้ง ก็ได้นำมาซึ่งความตื่นตัวที่จะทำการศึกษเกี่ยวกับปรากฏการณ์ดังกล่าวของบรรดานักวิจัยทั้งหลาย โดยได้มีนักวิชาการต่าง ๆ ให้ความหมายของการกลั่นแกล้งไว้มากมาย อาทิ

ศาสตราจารย์นักวิจัยทางด้านจิตวิทยา Dr. Dan Olweus จากมหาวิทยาลัยในประเทศนอร์เวย์ ในช่วงตอนกลางของยุค 1970 ได้เป็นผู้บุกเบิกทางการศึกษาเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในกลุ่มนักเรียนโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเข้ามาช่วย (อ้างอิงใน Koo, 2007 : 112) เขาได้ทำการศึกษาและพัฒนาโปรแกรมที่เรียกว่า Olweus Bullying Prevention Program (OBPP) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อลดจำนวนการกลั่นแกล้งในกลุ่มนักเรียน และทำให้โรงเรียนเป็นสถานที่ที่ปลอดภัยมากยิ่งขึ้น Dr. Dan Olweus ได้ให้ความหมายของการกลั่นแกล้งไว้ว่า คือการที่บุคคลตกเป็นเป้าของการกลั่นแกล้งโดยพฤติกรรมทางลบจากบุคคลหนึ่งหรือหลายคน หลายต่อหลายครั้งอย่างซ้ำ ๆ โดยเขาหรือเธอยากที่จะปกป้องตัวเองได้ (Dan Olweus, 1993 : 87) นอกจากนี้ ยูเนสโกยังระบุความหมายของการกลั่นแกล้งนี้เพิ่มเติมว่าเป็นพฤติกรรมที่ประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญสามข้อ ดังนี้

1. การกลั่นแกล้งคือพฤติกรรมก้าวร้าว อันเป็นการกระทำเชิงลบ และไม่เป็นที่พึงประสงค์
2. การกลั่นแกล้งมีรูปแบบของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเวลา กล่าวคือ เป็นการกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้ง
3. การกลั่นแกล้งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจ หรือความแข็งแกร่งที่ไม่สมดุลกัน (UNESCO : online)

David P. Farrington ศาสตราจารย์ทางด้านจิตวิทยาอาชญากรรมจากมหาวิทยาลัย Cambridge (David P. Farrington, 1993: 381-458) ได้ระบุว่า การกลั่นแกล้งคือการที่บุคคลซึ่งมีอำนาจมากกว่า กดขี่บุคคลซึ่งมีอำนาจน้อยกว่า ไม่ว่าจะทางร่างกาย หรือทางจิตใจอย่างซ้ำ ๆ

Gladden, R.M. และคณะ (2014: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การกลั่นแกล้ง คือพฤติกรรมก้าวร้าว รุนแรงอันไม่พึงประสงค์ ซึ่งกระทำโดยเด็กหรือเยาวชนคนหนึ่ง หรือกลุ่มของเด็กหรือเยาวชนที่ไม่ใช่พี่น้องหรือแฟน โดยพฤติกรรมดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการรับรู้ความไม่สมดุลระหว่างอำนาจ และมักจะกระทำการกลั่นแกล้งอยู่หลายครั้ง หรือมีแนวโน้มว่าจะกระทำซ้ำ ๆ การกลั่นแกล้งนี้อาจส่งผลกระทบให้เกิดความเจ็บปวด เตือดร้อนแก่เหยื่อ ไม่ว่าจะผ่านทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคม หรือทางการเรียนก็ตาม

Peter K Smith (2016: 519) กล่าวว่า การกลั่นแกล้งคือรูปแบบพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ เป็นความรุนแรงเชิงอำนาจซึ่งไม่สมดุล และเกิดขึ้นด้วยความประสงค์จะทำร้ายผู้อื่น

นวิยา นิยมธรรม (2559: 3) ได้นิยามการกลั่นแกล้ง รั้งแกไว้ว่า เป็นการแสดงออกหรือ การกระทำพฤติกรรมรุนแรงอันมุ่งหวังที่จะทำร้ายเหยื่อ ไม่ว่าจะทางกายหรือจิตใจด้วยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการบังคับขู่เข็ญ ข่มขู่ คุกคาม ทุบตี ล้อเลียน กีดกันออกจากสังคม หรือแม้แต่การจำกัด เสรีภาพ

สกล วรเจริญศรี (2559: 13) ได้สรุปความหมายของของการกลั่นแกล้งรั้งแกไว้ว่า เป็นรูปแบบพฤติกรรมซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับในสังคม โดยเป็นการกระทำอันมุ่งหวังให้ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง ตกอยู่ในความทุกข์ ทรมาน เจ็บปวด โดยผู้กระทำรู้สึกว่าการกระทำตนเองมีอำนาจเหนือกว่าผู้ที่ตกเป็นเหยื่อ อีกทั้งพฤติกรรมดังกล่าว จะเกิดขึ้นอย่างซ้ำ ๆ ต่อเนื่อง และยาวนาน

กล่าวโดยสรุป การกลั่นแกล้งคือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกันระหว่างผู้แกล้ง หรือผู้กระทำ กับเหยื่อ เป็นการกระทำใด ๆ ก็ตามที่มุ่งหวังทำร้ายเหยื่อผ่านทางร่างกาย คำพูด และวิธีการอื่นใดเพราะ ต้องการแสดงความเหนือกว่า มีอำนาจมากกว่า การกระทำพฤติกรรมเหล่านี้ อาจเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้น โดยตรงซึ่งหน้า ยกตัวอย่างเช่น การใช้กำลัง ใช้ความรุนแรง หรือการใช้คำหยาบคายในการพูดโจมตีซึ่ง หน้า หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทางอ้อม เช่น การปล่อยข่าวลือ การบิดเบือนเรื่องราว การเพิกเฉยและการ ขับไล่ไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งมีที่ยืนในสังคม อีกทั้งผู้กระทำมีเจตนาที่จะกลั่นแกล้ง รั้งแกเหยื่อหลายครั้ง ต่อเนื่อง หรือกระทำอย่างซ้ำ ๆ

หนึ่งในพฤติกรรมความรุนแรงอย่างการกลั่นแกล้ง (Bullying) แทรกซึมอยู่ในทุกที่แม้แต่ ในสถานศึกษา ตามรายงานของ UNESCO ปี 2019 ได้ระบุว่าการกลั่นแกล้ง เป็นปัญหาใหญ่ ที่ควรได้รับการใส่ใจเนื่องจากส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิต คุณภาพชีวิต และการเรียนของ เด็ก (UNESCO : ออนไลน์) ถึงแม้ว่าอาชญากรรมมักถูกให้ความจำกัดความที่อิงกับกฎหมาย กล่าวคือ อาชญากรรมเป็นการกระทำอันขัดต่อกฎหมายของสังคม หากแต่ในมุมมองทางด้านสังคมวิทยา หรืออาชญาวิทยานั้น ได้มองอาชญากรรมว่าหมายถึงการกระทำที่ชั่วร้าย ขัดกับความชอบธรรมของ สังคม หรือสิ่งดีงามที่ยึดถือเป็นบรรทัดฐานร่วมกัน ดังนั้น จึงไม่อาจมองอาชญากรรมในมุมมอง ของกฎหมายเพียงลำพัง หากแต่ยังรวมไปถึงพฤติกรรมเบี่ยงเบน (Deviant Behaviors) อื่น ๆ ที่นอกเหนือจากกฎหมายได้ระบุไว้อีกด้วย (ปาณิภา สุขสม : 311 – 312)

พฤติกรรมการกลั่นแกล้งนั้น มีพื้นฐานมาจากสัญชาตญาณในการเอาตัวรอด อันเป็นสิ่งสามัญ ของสิ่งมีชีวิตทุกสรรพสิ่ง โดยสัญชาตญาณในการเอาตัวรอดนั้น เกี่ยวข้องโดยตรงกับการแข่งขัน เนื่องจากจำนวนที่หลากหลายในสายพันธุ์ และทรัพยากรที่มีจำนวนจำกัด ทำให้เกิดแรงขับเคลื่อน ที่จะเอาชนะและพยายามที่จะอยู่เหนือผู้อื่น เช่นเดียวกันกับมนุษย์ซึ่งสัญชาตญาณการเอาตัวรอด และการแข่งขันเพื่อเป็นใหญ่หรือเหนือกว่านั้น ได้กลายเป็นแรงขับเคลื่อนซึ่งแผ่ขยายเข้าสู่ วงการศึกษา สังคม และเศรษฐกิจ (Richard Donegan : 2012) ดังนั้น เราจึงพบเห็นการกลั่นแกล้ง ในโรงเรียนหรือสถานศึกษาอยู่บ่อยครั้ง ผู้กระทำการกลั่นแกล้งมักมองเห็นว่าสถานะของตน อยู่เหนือกว่าอีกฝ่าย สืบเนื่องมาจากหลายสาเหตุ ยกตัวอย่างเช่น มาจากครอบครัวที่ฐานะดีกว่า มีรูปร่าง หรือกายภาพที่แข็งแรงกว่า เป็นที่ยอมรับของครู หรือกลุ่มเพื่อนมากกว่า เป็นต้น (ยุนิเซฟ ประเทศไทย, 2559 : ออนไลน์)

1.2 รูปแบบพฤติกรรมกรกลั่นแกล้ง

ในก่อนหน้าที่รูปแบบของพฤติกรรมกรกลั่นแกล้งจะได้รับการศึกษานั้น มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับรูปแบบหรือลักษณะพฤติกรรมของการกลั่นแกล้งอยู่มาก ไม่ว่าจะเป็นการมองว่าเป็นพฤติกรรมอันเป็นปกติสามัญ หรือจะมองว่าเป็นการทะเลาะวิวาทของเด็กนักเรียนตามวัยเพียงเท่านั้นก็ตาม หากแต่ในความเป็นจริง การกลั่นแกล้งกับการทะเลาะวิวาทในเด็กนักเรียนนั้นมีความแตกต่างกันอย่างยิ่ง โดยการทะเลาะวิวาทของเด็กนักเรียนนั้น คือการโต้เถียง ทะเลาะของเด็กนักเรียน เป็นเรื่องที่ไม่ได้วางแผน จงใจ หรือจริงจัง ต่างจาก การกลั่นแกล้ง ที่ผู้กลั่นแกล้งมีความตั้งใจที่จะทำให้การกระทำของเขานั้นก่อความเสียหาย (Bonds & Stoker, 2000 : 15 อ้างถึงใน Gail Anderson, 2007 : 40) โดยจะได้ระบุถึงความแตกต่างระหว่างกรกลั่นแกล้งในตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ความแตกต่างระหว่างการทะเลาะเบาะแว้งกับการกลั่นแกล้ง

การทะเลาะเบาะแว้ง	การกลั่นแกล้ง
อำนาจ สถานะเท่ากัน – เพื่อนร่วมชั้นเรียน	อำนาจ สถานะไม่สมดุล – ไม่ได้เป็นเพื่อน
เกิดขึ้นเฉพาะครั้งคราว	มีพฤติกรรมทางลบซ้ำ ๆ
เกิดจากความไม่ตั้งใจ	มีเป้าหมาย จงใจที่จะกระทำ
ไม่จริงจัง	จริงจัง – ให้เกิดความเสียหาย เจ็บปวดต่อเหยื่อ ไม่ว่าจะทางร่างกาย อารมณ์ หรือจิตใจ
ปฏิกริยาทางอารมณ์เสมอกัน	ส่งผลให้เกิดผลทางด้านจิตใจต่อเหยื่อโดยตรง
ไม่ได้ทำเพื่อเพิ่มอำนาจหรือความสนใจ	เพื่อหาอำนาจ และควบคุม
ไม่ได้ต้องการที่จะเอาอะไร	ต้องการที่จะได้สิ่งของหรืออำนาจ
มีความสำนึกผิด รับผิดชอบการกระทำ	ไม่สำนึก และกล่าวโทษเหยื่อ
มีความพยายามที่จะแก้ปัญหา	ไม่มีความพยายามที่จะแก้ปัญหา

ที่มา : ดัดแปลงจาก Bonds and Stoker, 2000 : 19 อ้างถึงใน Gail Anderson, 2007 : 40

นอกจากนี้ แต่เดิมผู้คนมักเข้าใจว่าจะต้องเป็นความรุนแรงที่กระทำต่อร่างกายเพียงเท่านั้น จึงจะถือเป็นการกลั่นแกล้ง หากแต่เมื่อนักวิชาการทำการศึกษากการกลั่นแกล้งมากขึ้น ทำให้พบว่ารูปแบบการกลั่นแกล้งนั้น มีความหลากหลายมากกว่าที่เราเคยตระหนักถึง โดยสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1.2.1 การกลั่นแกล้งทางร่างกาย (Physical bullying)

เป็นรูปแบบการกลั่นแกล้งที่ชัดเจน ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบความรุนแรงโดยตรงต่อร่างกาย (direct) อย่างเช่น การทำร้ายร่างกาย ชก ต่อย ตี ฯลฯ หรือรูปแบบที่ส่งผลทางอ้อม / ไม่โดยตรงต่อร่างกาย (indirect) อย่างเช่น การทำลายข้าวของส่วนตัวของผู้อื่น การขโมย หรือเอาของส่วนตัวของผู้อื่นไป ฯลฯ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อร่างกายโดยตรง แต่การกลั่นแกล้งในทางอ้อมนั้น ก็ส่งผลเป็นรูปธรรมชัดเจน โดยมากการกลั่นแกล้งจะค่อย ๆ พัฒนาจากรูปแบบอื่น ๆ มาสู่การกลั่นแกล้งทางร่างกาย

โดย Glover, Gough, Johnson และ Cartwright ได้ทำการศึกษาเก็บข้อมูล พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางร่างกาย ในรูปแบบความรุนแรงทางตรงและทางอ้อมไว้ สามารถแบ่งตาม ตารางเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 2 ตัวอย่างพฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางร่างกาย

การกลั่นแกล้งทางร่างกายแบบโดยตรง (direct aggressive)	การกลั่นแกล้งทางร่างกายแบบทางอ้อม (indirect aggressive)
ข่มขู่ด้วยกำลัง ความรุนแรง	ขโมย/ แย่งอาหารไป
ผลัก	ขโมย/ แย่งกระเป๋านักเรียนไป
ดึงผม	ทำลายข้าวของ
ตบตี	ทำลายหนังสือเรียน
ชกต่อย	ขโมย/ แย่งเสื้อผ้าไป หรือทำให้เสียหาย
เตะ	กล่องอุปกรณ์ถูกแย่งไปหรือทำให้เสียหาย
ขีดข่วนให้ลึ้ม	ไถเงิน
ถ่มน้ำลายใส่	ไถทรัพย์สินต่าง ๆ

ที่มา : ดัดแปลงจาก Glover, Gough และ Cartwright, 2000 : 144 cited in Gail Anderson, 2007 : 43

1.2.2 การกลั่นแกล้งทางวาจา (Verbal bullying)

การกลั่นแกล้งทางวาจา เป็นรูปแบบการกลั่นแกล้งที่พบเห็นได้บ่อยที่สุดในโรงเรียน และเป็นอาวุธอันตรายพลังที่ก่อให้เกิดความเจ็บปวดต่อเหยื่อ ถึงแม้ว่าจะมีการกลั่นแกล้งรูปแบบนี้ เกิดขึ้นกับทั้งเพศชายและเพศหญิง แต่ในหลาย ๆ กรณี การกลั่นแกล้งทางวาจามักมีผลกับเพศหญิง มากกว่า เนื่องจากความอ่อนไหวทางอารมณ์ และมักจะใช้การกลั่นแกล้งทางวาจามากกว่าการกลั่นแกล้งทางร่างกาย เพื่อที่จะแสดงถึงความเหนือกว่าของตนเอง โดยความหมายของการกลั่นแกล้งทางวาจา หมายถึง พฤติกรรมการใช้คำพูด ภาษาในการทำให้ผู้อื่นอับอาย เยาะเย้ย หรือดูถูกแดกดัน ซึ่งต่างกับการกลั่นแกล้งทางร่างกายซึ่งส่งผลกระทบต่อจิตใจชัดเจนมากกว่าต่อเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็นผลกระทบที่ปรากฏบนร่างกายหรือสิ่งของ ในขณะที่การกลั่นแกล้งทางวาจานั้นยากที่จะเห็นหรือหยุด นอกจากนี้ พฤติกรรมการกลั่นแกล้งทางวาจายังรวมไปถึงการใช้คำพูดในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น ทำให้เกิดข่าวลือ นินทา หรือปล่อยข้อมูลที่ไม่น่าเป็นจริงของผู้อื่นไปสู่ผู้อื่น หรือกลุ่มนักเรียน โดยมีความต้องการที่จะทำให้เหยื่อเจ็บปวด ควบคุม หรือโจมตีอัตลักษณ์ของเหยื่อ ไม่ว่าจะเป็น รูปร่างหน้าตา สถานะทางครอบครัว เชื้อชาติ เป็นต้น (สกล วรเจริญศรี, 2559 : 15 - 16)

1.2.3 การกลั่นแกล้งทางสังคมหรืออารมณ์ (Social/Emotional Bullying)

การกลั่นแกล้งในรูปแบบนี้ มีความประสงค์ที่จะใช้สังคมหรือกลุ่มมาเป็นแรงกดดัน และกีดกันบุคคลที่ตกเป็นเหยื่อออกจากกลุ่ม นอกจากจะทำให้บุคคลคนนั้นไม่มีที่ยืนในกลุ่มเพื่อน หรือสังคมแล้ว ยังส่งผลให้เกิดความเสียใจ หรือรู้สึกเจ็บปวด ในสังคมญี่ปุ่นเอง การกลั่นแกล้งในรูปแบบนี้พบได้มากในกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน (Naito & Gielen, 2005) โดยในสังคมที่ยังเคลือบแคลง

หรือไม่ยอมรับในความแตกต่าง ผู้ที่แปลกแยกมักจะตกเป็นเหยื่อ โดยการกลั่นแกล้งในรูปแบบนี้ ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงทางตรงใด ๆ ในการก่อให้เกิดผลกระทบกับเหยื่อ เพียงแค่การเมินเฉย หรือมองข้ามการมีตัวตนในสังคมของเหยื่อ ไม่มีปฏิสัมพันธ์ด้วย เมินเฉย ไม่ให้ความร่วมมือ หรือ ปฏิเสธการเข้าร่วมกลุ่ม หรือร่วมกิจกรรม ก็สามารถก่อให้เกิดความรู้สึกเสียใจ เจ็บปวดแก่เหยื่อ ได้เช่นกัน

1.2.4 การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ (Cyberbullying)

การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์มีความคล้ายคลึงกันกับการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม หากแต่แตกต่างกันตรงที่การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์นั้น เกิดขึ้นบนพื้นที่ออนไลน์ ผ่านข้อความต่าง ๆ ที่ส่งผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือคอมพิวเตอร์ ผู้กระทำอาจเป็นเพื่อนร่วมห้องเรียน คนรู้จัก ในอินเทอร์เน็ต หรือแม้กระทั่ง บุคคลนิรนามออนไลน์ กระนั้น ในทางตรงกันข้ามกับเหยื่อ ผู้กระทำผิดมักจะรู้ว่าเหยื่อของพวกเขาเป็นใคร การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์สามารถทำลายข้อจำกัดของการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม ด้วยเงื่อนไขทางเวลา เพราะสำหรับการกลั่นแกล้งแบบดั้งเดิม นั้น การเข้าโจมตีอีกฝ่ายนั้น จำต้องรอช่วงเวลา que พบต่อหน้าเพื่อโจมตี การนินทาก็คงอยู่เพียงช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น หากแต่การมีอยู่ของอินเทอร์เน็ตนั้น เปิดโอกาสให้การโจมตีเหยื่อเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้อื่นที่อยู่ในเครือข่ายเดียวกัน สามารถแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในเหตุดังกล่าวได้อีกด้วย

รูปแบบและวิธีการของการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์

จากความหมายของการกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์ที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น สามารถนำมาระบุถึงรูปแบบและวิธีการของการกลั่นแกล้งได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น 2 โดยแบ่งออกเป็น 8 ประเภท ดังนี้

1. การโจมตีกันด้วยข้อความที่รุนแรงหรือหยาบคายผ่านเว็บไซต์หรือมือถือ (Flaming)
2. การก่อกวน คุกคามผู้อื่นผ่านมือถือหรือเว็บไซต์อย่างซ้ำ ๆ (Harassment)
3. การนำข้อมูลส่วนตัวหรือข้อมูลที่เป็นความลับของผู้อื่นไปเผยแพร่ทางมือถือหรืออินเทอร์เน็ต (Outing and Trickery)
4. การเผยแพร่ข้อมูลที่เป็นความเท็จเกี่ยวกับผู้อื่นทางอินเทอร์เน็ตหรือมือถือ ส่งผลให้บุคคลนั้นได้รับความเสียหาย เสื่อมเสียชื่อเสียง อับอาย ถูกดูหมิ่นหรือเกลียดชัง (Denigration)
5. การแอบอ้างชื่อหรือตัวตนของผู้ถูกกระทำเพื่อให้ร้าย คำทอหรือกระทำการประสังข์ร้ายทางมือถือหรืออินเทอร์เน็ตต่อผู้อื่น (Impersonation)
6. การข่มขู่ หรือคุกคามผู้อื่นอย่างซ้ำ ๆ อย่างจริงจังและรุนแรงผ่านมือถือหรืออินเทอร์เน็ต (Cyber talking) ซึ่งมีลักษณะทานองเดียวกับการก่อกวนผู้อื่น แต่มีความเข้มข้นที่รุนแรงกว่า
7. การลบ บล็อกหรือปฏิเสธผู้อื่นออกจากกลุ่มสังคมออนไลน์ (Exclusion or ostracism)

8. การเผยแพร่คลิปวิดีโอที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น ซึ่งส่วนใหญ่นำเสนอวิดีโอผู้อื่นถูกกระทำความรุนแรงทางกาย อันเป็นผลให้บุคคลนั้นเกิดความอับอายเสื่อมเสียชื่อเสียง

สรุปได้ว่า การกลั่นแกล้งทางโลกไซเบอร์นั้น คือพฤติกรรมในการกลั่นแกล้งผู้อื่นผ่านทางช่องทางออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นโทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ โดยผู้กระทำอาจเป็นเพื่อนร่วมห้องเรียน คนรู้จักในอินเทอร์เน็ต หรือแม้กระทั่งบุคคลนิรนามออนไลน์ก็ได้ ในขณะที่ผู้กลั่นแกล้งมักจะรู้จักตัวตนของเหยื่อในการกลั่นแกล้ง แต่ผู้ถูกกลั่นแกล้งมักจะไม่รู้ว่าเป็นใคร โดยการกลั่นแกล้งในโลกไซเบอร์ สามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ เช่น การด่าทอ กล่าวหา ใช้ถ้อยคำเสียดสี ต่อว่าผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เจาะจงบุคคลที่เป็นเป้าหมายในการกลั่นแกล้ง และมักเกิดขึ้นต่อเนื่อง ซ้ำ ๆ ไม่ได้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียว อันเป็นผลมาจากลักษณะเฉพาะของการกลั่นแกล้งโดยใช้ช่องทางของโลกไซเบอร์ ซึ่งเอื้อให้ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งไม่ต้องเผชิญหน้ากับเหยื่อโดยตรง อีกทั้งยังสามารถกลั่นแกล้งจากที่ใด เมื่อใดก็ได้ ตลอดทั้ง 24 ชั่วโมง

1.3 ลักษณะพฤติกรรม

1.3.1 ลักษณะของผู้กลั่นแกล้ง

ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งนี้ อาจมีความหมายถึงบุคคลเพียงคนเดียว หรือกลุ่มบุคคลที่มีพฤติกรรมในการกลั่นแกล้ง รังแก ข่มขู่ คุกคามผู้อื่นด้วยรูปแบบต่าง ๆ โดยลักษณะของผู้ที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่มและมีพฤติกรรมกลั่นแกล้งผู้อื่นนั้น มักจะเป็นนักเรียนจำพวกที่ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎ หรือเคารพบรรทัดฐานของสังคม ไม่ว่าจะเป็นที่โรงเรียนหรือในชุมชนก็ตาม (Marini & Auld-Cameron, 1991; Olweus; 1993; อ้างถึงใน Z. Marini, S. Spear, K. Bombay, 1999: 39) โดยการไม่ยินยอมหรือปราศจากความสามารถในการปฏิบัติตามกฎนี้เอง ทำให้บรรดานักเรียนเหล่านี้ มักมีพฤติกรรมต่อต้านสังคมในหลายระดับด้วยกัน ยกตัวอย่างเช่น ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งผู้อื่นมักจะแสดงออกว่าตน หรือพวกตน ไม่ยอมรับคำแนะนำหรือความคิดเห็น รวมทั้งยังมีลักษณะของการขาดซึ่งความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นและทักษะทางสังคมต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิ่งพื้นฐานในการเริ่มต้น และรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์ทางสังคม (Marini, 1997; อ้างถึงใน Z. Marini, S. Spear, K. Bombay, 1999: 40)

จากการสำรวจการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับผู้กลั่นแกล้งในประเทศจอร์แดน พบว่านักเรียนกว่าร้อยละ 78.9 ระบุว่า ผู้กลั่นแกล้งผู้อื่นนั้น ลึก ๆ แล้วเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ ร้อยละ 70 มองว่าเป็นผู้ที่ไม่รู้จักเคารพผู้อื่น ร้อยละ 67.5 ระบุว่าผู้กลั่นแกล้งผู้อื่นนั้น ต้องการที่จะแสดงออกซึ่งอำนาจของตนเอง ในขณะที่ร้อยละ 60.8 คิดว่าการกลั่นแกล้งที่พวกเขาแสดงออกมานั้น เป็นการทำให้ผู้อื่นรู้สึกชื่นชอบ และร้อยละ 59.6 มองว่าพวกเขาถูกกลั่นแกล้งเพราะต้องการรู้สึกว่าคุณเหนือกว่าผู้อื่น (Al Ali NM. Et al., 2017) ในขณะที่ผู้เบิกทางการศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งอย่าง Olweus (1978 อ้างถึงใน Kansas Safe Schools Resource Center, 2012 : Online) ได้แบ่งลักษณะของผู้กลั่นแกล้งออกเป็น 3 จำพวก ได้แก่

1. ผู้กลั่นแกล้งแบบก้าวร้าว (Aggressive bullies) เป็นกลุ่มที่พบได้มากที่สุด ในบรรดารูปแบบการกลั่นแกล้ง โดยผู้ที่มีลักษณะของผู้กลั่นแกล้งแบบก้าวร้าว นั้น มักจะมีรูปร่างแข็งแรง หุนหันพลันแล่น อารมณ์ร้อน ก้าวร้าว ปราศจากความกลัว ชอบบีบบังคับ มีความมั่นใจ

ในตนเอง และปราศจากความเห็นอกเห็นใจต่อผู้อื่น โดยเฉพาะผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง พวกเขามีบุคลิกภาพที่ก้าวร้าว และมักจะมีอาการปรารถนาในอำนาจและต้องการที่จะควบคุมผู้อื่น โดยจากการศึกษาของเขา ยังพบว่า ผู้กลั่นแกล้งนั้น ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความเชื่อมั่นในตนเอง ในความเป็นจริงแล้ว พวกเขา นั้นค่อนข้างเชี่ยวชาญในการอ่านสัญญาณทางสังคม (Social Cues) ต่าง ๆ รวมไปถึงการทำ ความเข้าใจในบริบทต่าง ๆ (Perspective-taking) ได้ดีอีกด้วย หากแต่พวกเขา กลับนำไปใช้ในทางที่ผิด โดยการนำไปใช้ในการหาจุดอ่อนในตัวของเหยื่อนั่นเอง

2. ผู้กลั่นแกล้งแบบนิ่งเงียบ (Passive bullies) เป็นกลุ่มที่มีลักษณะต่างกับ พวกกลั่นแกล้งแบบก้าวร้าว กล่าวคือ พวกเขาไม่รู้สึกลำบากใจ ไม่ได้รับความนิยมนเหมือนพวกที่มี พฤติกรรมกลั่นแกล้งแบบก้าวร้าว หรืออย่างเปิดเผย มักจะมีความเชื่อมั่นในตนเองต่ำ มีลักษณะ อันเป็นที่น่าชื่นชมน้อยกว่า และมักจะมีปัญหาเกี่ยวกับทางครอบครัวอีกด้วย พวกเขาจะมักจะมี ปัญหาในการตั้งสมาธิและให้ความสนใจกับการเรียนในโรงเรียน มีการแสดง ความรุนแรงและหรือ ความเกรี้ยวกราด นำมาซึ่งการมีปัญหากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน พวกเขามักไม่เป็นฝ่ายเริ่มต้นเปิดฉาก กลั่นแกล้งก่อน โดยจะรอจนกว่าจะมีใครสักคนหนึ่งเริ่มกลั่นแกล้งขึ้นมา ซึ่งโดยส่วนมากจะเป็นการ ยั่วยุพวกที่กลั่นแกล้งแบบก้าวร้าว ซึ่งเมื่อการกลั่นแกล้งเริ่มต้นขึ้น พวกกลั่นแกล้งแบบนิ่งเฉยก็จะ มีความกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมด้วย

3. ผู้กลั่นแกล้งที่เคยตกเป็นเหยื่อมาก่อน (Bully-victims) พวกเขาเป็น คนจำนวน เพียงส่วนน้อยที่เคยตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งมาก่อนหน้านี้ โดยลักษณะทางกายภาพ ของพวกเขามักจะอ่อนแอกว่าพวกคนที่กลั่นแกล้งเขา แต่ก็แข็งแรงกว่าเหยื่อที่พวกเขา กลั่นแกล้งเอง ในปกติแล้วพวกเขามักไม่เป็นที่นิยมในหมู่เพื่อน และมีอาการของความกังวลและกดดันมากกว่ากลุ่ม ของผู้กลั่นแกล้งจำพวกอื่น

1.3.2 ลักษณะของผู้ถูกกลั่นแกล้ง

จากการศึกษาของ Kathy Robison (2010 : S4H6-2) ได้สรุปลักษณะของเด็ก ที่มักจะตกเป็นผู้ถูกกลั่นแกล้งไว้ ดังนี้

- มีทักษะในพัฒนาการทางสังคมน้อย หรือมีความลำบากในการ สถานความสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม

- มีเพื่อนน้อย หรือแยกตัวออกจากสังคมเมื่ออยู่ในโรงเรียน
- ไม่ค่อยมีความมั่นใจ หรือแสดงความอ่อนแอออกมา
- ไม่มั่นคง และมีความเชื่อมั่นในตนเองน้อย

ส่วนการศึกษาลักษณะผู้ถูกกลั่นแกล้งของ Sherri Gordon (อ้างถึงใน นวียา นิยมธรรม, 2558 : 7-8) ได้จำแนกไว้ ดังนี้

- มีความเป็นผู้นำ หรือมีความสามารถในบางด้านที่ผู้กลั่นแกล้งไม่มี หรือ มีน้อยกว่า ทำให้เกิดความรู้สึกไม่มั่นคง และไม่ยอมให้ตนเองถูกลดความสำคัญ หรือถูกบดบัง
- มีความฉลาด สร้างสรรค์
- มีสภาพจิตใจที่ไม่เข้มแข็ง อ่อนแอ มีความเครียด หรือมีภาวะซึมเศร้า
- มีเพื่อนน้อย หรือไม่มีเพื่อน มีปัญหาในการพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อน
- เป็นที่นิยมในโรงเรียน

- มีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่าง เป็นเอกลักษณ์
- มีอาการป่วย ไม่ว่าจะทางร่างกายหรือจิตใจก็ตาม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือเด็กพิเศษ เช่น Asperger's Autism ADHD dyslexia Down Syndrome หรือมีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่าง รวมไปถึงผู้ที่ไม่ได้ใช้ภาษาที่ใช้กันในโรงเรียน เป็นภาษาแม่ (เด็กต่างชาติ, เด็กอพยพ ฯลฯ) มักจะตกเป็นเป้าหมายของการกลั่นแกล้งอยู่เสมอ รวมทั้ง ผู้ที่มีอาการแพ้อาหาร หรือหอบหืดด้วยเช่นกัน

1.3.3 ลักษณะของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์

ในขณะที่เราได้พูดถึงเหยื่อการกลั่นแกล้ง และผู้กระทำการกลั่นแกล้งไปแล้ว คนอีกกลุ่มที่จะละเลยไม่พูดถึงไม่ได้ คือ ผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ (Bystander) คนกลุ่มใหญ่ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในสถานการณ์ดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ บทบาทของผู้เห็นเหตุการณ์หรือมีส่วนร่วมนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อสถานการณ์การกลั่นแกล้งในทุก ๆ รูปแบบ โดยสามเหลี่ยมองค์ประกอบของการกลั่นแกล้ง ประกอบด้วย ผู้กลั่นแกล้ง เหยื่อการกลั่นแกล้ง และพยานผู้มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ทั้งสามองค์ประกอบนี้ล้วนส่งผลต่อการขับเคลื่อนการกลั่นแกล้งนั้น ๆ (Dorit Olenik-Shemesh, et al., 2015 : 25) ถึงแม้ว่าผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์จะไม่ได้มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้งโดยตรงก็ตาม หากแต่การมีอยู่ของพวกเขาที่ส่งผลโดยตรงต่อเหยื่อและพฤติกรรมของผู้กลั่นแกล้ง

การมีส่วนร่วมในเหตุการณ์การกลั่นแกล้งของผู้คนมีด้วยกันอยู่หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็น

- คนที่คอยช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้กลั่นแกล้ง
- แสดงตัวเป็นแค่คนนอกที่ผ่านมารู้เห็น
- คนที่คอยปกป้องและสนับสนุนผู้ถูกกลั่นแกล้ง

โดยจากการสำรวจในสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2004 พบว่าเด็กในช่วงอายุระหว่าง 9 – 13 ปี จำนวนกว่าร้อยละ 86 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ล้วนแต่เคยพบเห็นเหตุการณ์การกลั่นแกล้งของผู้อื่น (The Family Resource Facilitation Program : online) นอกจากนี้ผลสำรวจยังพบอีกด้วยว่า ผู้เห็นเหตุการณ์จำนวนกว่าร้อยละ 90 ไม่ต้องการที่จะเห็นใครต้องถูกกลั่นแกล้ง แต่กระนั้น ถึงแม้ว่าคนส่วนใหญ่ที่ตกเป็นผู้รู้เห็นการกลั่นแกล้งนี้ จะไม่ได้มีความต้องการที่จะรับรู้ หรือเห็นการกลั่นแกล้ง กลับมีคนจำนวนเพียงร้อยละ 20 เท่านั้นที่พยายามจะหยุดเหตุการณ์เหล่านี้ ส่วนจำนวนที่เหลือนั้น ยอมให้เหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไป เนื่องจากพวกเขาไม่รู้จะว่าต้องทำอย่างไรนั่นเอง (The Family Resource Facilitation Program : online)

พฤติกรรมของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ในสถานการณ์การกลั่นแกล้งนั้นมีบทบาทสำคัญในการที่จะทำให้เหตุการณ์นั้นดำเนินต่อไป หรือทำให้สถานการณ์แย่ยิ่งขึ้นได้ ในขณะเดียวกันก็สามารถช่วยหยุดยั้งหรือแก้ไขสถานการณ์การกลั่นแกล้งได้ด้วยเช่นกัน พฤติกรรมของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ส่งผลโดยตรงต่อความรู้สึก วิธีการรับมือจัดการปัญหา รวมไปถึงสวัสดิภาพโดยรวมของผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งอีกด้วย

1.4 ผลกระทบของการกลั่นแกล้ง

เมื่อมองต่อไปในด้านของผลกระทบการการกลั่นแกล้ง จะพบว่า ไม่เพียงแต่ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งเท่านั้น ที่ตกเป็นเหยื่อในเหตุการณ์ หากแต่อีกสององค์ประกอบในสามเหลี่ยมการกลั่นแกล้งอย่าง ผู้กลั่นแกล้ง และผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์เอง ล้วนแต่ได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน จากการศึกษาของ Kathy Robison (2010 : S4H6-1) พบว่า ผู้กลั่นแกล้งมักจะออกจากการศึกษาอ่อนจบ มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมต่าง ๆ และมีแนวโน้มที่จะตกงาน ในขณะที่ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง มักจะทรมาณจากความเครียด ความกังวล และขาดความมั่นใจในตนเอง นอกจากนี้ ผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกกลั่นแกล้งแล้วผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ก็เป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน พวกเขาารู้สึกว่าตนเองขาดความสามารถในการที่จะยับยั้งเหตุการณ์ หรือรู้สึกผิดที่ช่วยเหลือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งไม่ได้ จากองค์ประกอบสามเหลี่ยมของการกลั่นแกล้ง เราสามารถแบ่งผลกระทบที่เกิดขึ้นออกได้ ดังนี้

1.4.1 ผลกระทบต่อผู้ถูกกลั่นแกล้ง

สำหรับผู้ถูกกลั่นแกล้ง โลกที่พวกเขาต้องอาศัยอยู่เป็นโลกที่โหดร้ายและไม่ปลอดภัย ผลกระทบในกรณีเลวร้ายที่สุดอาจนำไปสู่การพยายามฆ่าตัวตายได้ และถึงแม้ว่าจะไม่ได้ร้ายแรงหรือส่งผลกระทบมากถึงขนาดที่จะฆ่าตัวตาย ผลกระทบของการกลั่นแกล้งย่อมทิ้งร่องรอยไว้ ไม่ว่าจะเป็นทางอารมณ์ การเรียน หรือการพัฒนาทางสังคมก็ตาม กล่าวคือ ผู้ที่ถูกกลั่นแกล้ง มักแยกตนออกจากกลุ่มเพื่อน ไม่มีความสุข และไม่คอยเชื่อมั่นในตนเอง พวกเขาอาจจะหลบเลี่ยงสถานที่อย่างโรงเรียน เนื่องจากการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเกิดขึ้นที่นั่น

ในการศึกษางานวิจัยพบว่า ไม่ว่าจะเด็กที่เคยเป็นผู้กลั่นแกล้ง หรือเด็กที่เป็นผู้ถูกกลั่นแกล้งมา ในสมัยวัยเด็กมักจะถูกลั่นแกล้งเมื่อเข้าสู่วัยทำงานด้วยเช่นกัน (Gail Anderson, 2007 : 63) โดยผลกระทบที่ปรากฏกับผู้ถูกกลั่นแกล้ง สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่

ผลกระทบทางด้านร่างกาย

จากการศึกษาของ Garrett (2003 : 68 cited in Gail Anderson, 2007 : 63 - 65) พบว่าผู้ถูกกลั่นแกล้งมักได้รับผลกระทบทางด้านร่างกาย ดังนี้

- มีปริมาณความเครียด และกังวลสูง
- มีอาการเจ็บปวดตามข้อและกล้ามเนื้อ โดยไม่มีสาเหตุชัดเจน โดยมากมักจะไม่ใช่หยาบขาด หรือรักษาไม่หาย
- มีอาการปวดหัวอย่างรุนแรง
- มีอาการเหนื่อยล้า หรืออ่อนแรง
- มีอาการนอนไม่หลับ ฝันร้าย ตื่นเร็ว และมีอาการเหนื่อยเมื่อตื่น
- มีอาการหมกมุ่น หรือไม่สามารถลบภาพการถูกกลั่นแกล้งออกไปจากความคิดได้
- โรคลำไส้แปรปรวน
- มีปัญหาเกี่ยวกับโรคผิวหนังต่าง ๆ
- สมาธิสั้น
- มีความจำสั้น ขี้ลืม

- มีอาการซีพจรเต้นเร็ว ไม่สม่ำเสมอ ใจเต้น ตัวสั่นด้วยความกลัว
- มีอาการอ่อนไหวต่อเรื่องเล็กน้อย
- มีพฤติกรรมผิดแผกไปจากเดิม หงุดหงิด หรือโกรธง่ายขึ้น
- มีอาการกระสับกระส่าย กังวลใจ
- ไม่มีความมั่นใจในตนเอง

ผลกระทบทางด้านจิตใจ

ถึงแม้ว่าผลกระทบจากทุก ๆ การกลั่นแกล้ง จะไม่ได้ปรากฏออกมาทางร่างกาย แต่ล้วนทิ้งรอยแผลไว้ข้างในจิตใจของผู้ถูกกลั่นแกล้งทุก ๆ คน และรอยแผลนี้ จะคงอยู่ในใจไปอีกหลายต่อหลายปี ตัวอย่างผลกระทบทางด้านจิตใจที่ผู้ถูกกลั่นแกล้งต้องเผชิญมีดังนี้

- เกิดความเครียดทางจิตใจเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง ยาวนาน ทำให้เกิดผลกระทบกับความสามารถทางสติปัญญาและนำไปสู่ผลการเรียนที่ลดลง
  - ผู้ที่มีความเครียดจะทำให้ประสิทธิภาพและศักยภาพในการเรียนรู้ลดลง
  - ได้รับผลกระทบทั้งทางด้านการพัฒนาการทางสังคมและพัฒนาการทางด้านบุคคล
  - มีความกลัวที่จะไปห้องน้ำ หรือบริเวณที่ปราศจากการดูแลสอดส่อง
  - มีความกลัวการนั่งรถโรงเรียนไปกลับ
  - มีแนวโน้มที่จะขาดเรียน หรือลาออกเนื่องจากความกลัว
  - สูญเสียหรือไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้ มีความรู้สึกถูกล้อเลียน ถูกเพิกเฉย มองผ่าน สิ้นหวัง และไร้ซึ่งความสุข
  - มีความลังเลใจในความเสี่ยงใด ๆ ซึ่งเกี่ยวกับสังคม การเรียน จิตใจ และการงาน ทั้งในช่วงนักเรียนหรือผู้ใหญ่
  - ในบางครั้งผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งคิดว่าจำเป็นต้องแก้แค้นด้วยการสู้กลับ
- ใช้อารุตอบโต้ หรือแม้กระทั่งฆ่าตัวตาย (Garrett, 2003 : 68 อ้างถึงใน Gail Anderson, 2007 : 64 - 65)

1.4.2 ผลกระทบต่อผู้กลั่นแกล้ง

ถึงแม้ว่าผู้กลั่นแกล้งจะเป็นผู้กระทำ แต่จากการศึกษาของนักวิชาการกลับพบว่า พวกเขาได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งด้วยเช่นกัน โดยจากพฤติกรรมมารการกลั่นแกล้งที่อาจพัฒนาไปเป็นพฤติกรรมอาชญากรรมที่รุนแรงมากขึ้นหรือนำไปสู่การเข้าสู่การลงโทษตามกระบวนการทางกฎหมายได้ในอนาคต (Sullivan et al., 2004 : 25; Garrett, 2003 : 74; Gail Anderson, 2007 : 62)

1.4.3 ผลกระทบต่อผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์

ผู้ที่ไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการกลั่นแกล้ง ไม่ได้เป็นทั้งผู้กระทำ หรือผู้ถูกกระทำ หากแต่บทบาทของผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์กลับสำคัญต่อการกลั่นแกล้งเป็นอย่างมาก เพราะเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เหตุการณ์ยิ่งหนักขึ้น หรือจะหยุดยั้งไม่ให้ดำเนินต่อ และพวกเขาเองก็เป็นหนึ่งในเหยื่อซึ่งได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งนี้ด้วยเช่นกัน ผู้ที่เห็นเหตุการณ์การ

กลั่นแกล้งแต่ไม่สามารถหยุดยั้งหรือช่วยเหลือผู้ที่ถูกกลั่นแกล้งได้ อาจรู้สึกผิดหรือเป็นทุกข์ในภายหลัง ในขณะที่ผู้เห็นเหตุการณ์จำพวกที่รู้สึกสนุกร่วมกับการกลั่นแกล้งก็มีแนวโน้มที่จะถูกกลั่นแกล้งในภายหลัง (Education Development Center, 2013 : online)

1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง

ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน (Routine Activity Theory)

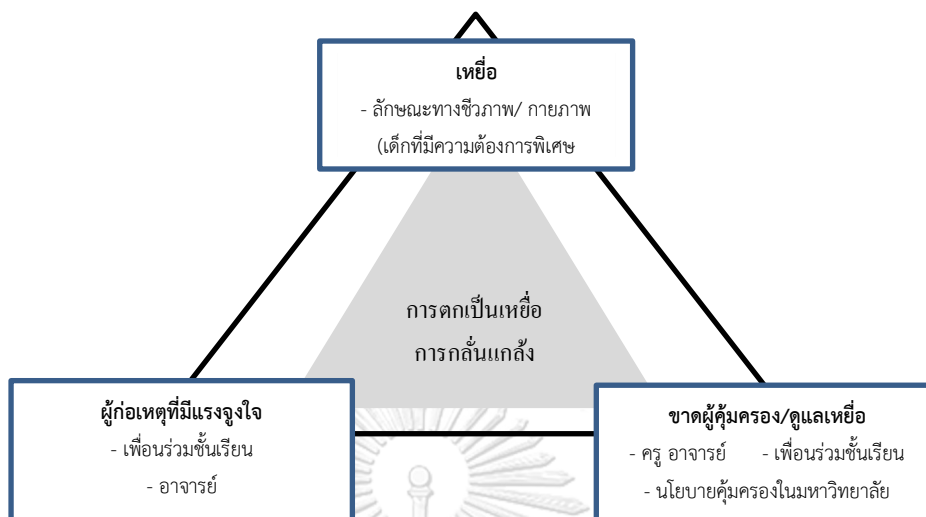
ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน ได้ถูกพัฒนาหลังจากสงครามโลกครั้งที่สอง โดยความพยายามที่จะอธิบายอัตราความแตกต่างของเหยื่ออาชญากรรม โดยทฤษฎีนี้ได้ถูกคิดค้นโดย Cohen & Felson (1979) นี้ ต่างจากทฤษฎีอาชญาวิทยากระแสหลักส่วนใหญ่ ที่จะเน้นความสนใจไปในส่วนของแรงจูงใจของผู้กระทำมากกว่า ในขณะที่ทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน มุ่งอธิบายว่าทำไมอาชญากรรมจึงเกิดกับคนบางคนและในบางสถานการณ์ และอาชญากรรมนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร อาชญากรรมที่เกิดขึ้นประกอบด้วยองค์ประกอบเหล่านี้

1. ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ หรือผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำผิด (Likely Offender) กรณีของการกลั่นแกล้งนี้ ผู้ก่อเหตุในที่นี้ อาจเป็นผู้ใดก็ตามที่ต้องการเอาชนะ หรืออยู่เหนือผู้อื่น เพื่ออะไรบางอย่าง (Lindsey M. Jeralds, 2011 : 7) ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผู้กระทำผิดประเมินแล้วว่าเหยื่อเป็นผู้ที่เหมาะสมในการเป็นเป้าหมาย ปราศจากการดูแลที่มีประสิทธิภาพ และผู้กระทำความผิดยังพิจารณาแล้วว่า หากลงมือกระทำดังกล่าวไป จะได้รับผลดีมากกว่าผลเสีย ไม่ว่าจะเป็นโอกาสที่จะหลบหนีการจับกุม หรือผลประโยชน์ที่จะตามมาก็ตาม ก็จะทำให้ตัดสินใจลงมือกระทำ (อมรทิพย์ อมราภิบาล, 2560 : 21)

2. เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable Target) หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตาม ที่มีความเหมาะสมทำให้ผู้กระทำก่ออาชญากรรมได้ ไม่ว่าจะเป็น รถยนต์ที่ติดเครื่องทิ้งไว้พร้อมกุญแจ หรือหญิงสาวที่เดินอยู่ในที่เปลี่ยวตอนกลางคืนเพียงลำพัง ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ทำให้เป้าหมายเข้าถึงและดึงดูดผู้ก่ออาชญากรรม สำหรับกรณีการกลั่นแกล้งนั้น เหยื่อที่เหมาะสมมักจะหมายถึงผู้ที่มีความแตกต่างไปจากมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งของสังคม (รสนิยมทางเพศ, การแต่งกาย, ความสนใจ ฯลฯ) และมีเพื่อนคบหาน้อย หรือมีสถานะทางสังคมต่ำ

3. ขาดผู้ที่จะให้การปกป้องหรือดูแลเหยื่อได้ (Lack of a Capable Guardian) ผู้ปกป้องหรือดูแลเหยื่อในที่นี้ หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตามที่สามารถทำให้ผู้ก่ออาชญากรรมไม่กล้าทำพฤติกรรมดังกล่าว แต่ถึงจะมีแต่ไม่มีความสามารถที่จะยับยั้งผู้ลงมือจากการก่ออาชญากรรมได้ ยกตัวอย่างเช่น กล้องรักษาความปลอดภัยจะมีสมรรถนะในการยับยั้งป้องกันอาชญากรรม ก็ต่อเมื่อผู้ก่ออาชญากรรมรู้ว่าที่แห่งนั้นมีกล้องรักษาความปลอดภัยอยู่ และสามารถบันทึกภาพพวกเขาไว้ได้เท่านั้น

ภาพที่ 1 องค์ประกอบการเกิดการกลั่นแกล้งตามทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน

ที่มา : ประยุกต์จาก ร.ต.อ.อุ๋ณา สุระตะนัย (2561) โดยผู้วิจัย

ในกรณีของการกลั่นแกล้งในโรงเรียน ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ อาจเป็นใครก็ตามซึ่งอาจได้รับบางสิ่งตอบแทนกลับมาจากการเอาชนะหรืออยู่เหนือผู้อื่น ซึ่งไม่ได้จำกัดอยู่เพียงด้านกายภาพเพียงเท่านั้น หากแต่ยังหมายถึงการเอาชนะทางด้านสังคมอีกด้วย ในส่วนของผู้คุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจเป็นหน่วยงาน หรือเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจที่จะยับยั้งเหตุ ในที่นี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นตำรวจ หรือเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยเสมอไป หากแต่เป็นคุณครู ผู้บริหาร หรืออาจารย์รวมถึงแค่การมีอยู่ของผู้อื่นในบริเวณนั้น ๆ ที่จะทำให้ผู้กระทำรู้สึกว่าจะเข้ามายุ่ง หรือรายงานการกระทำของเขาก็ยอมได้ ดังนั้น นักเรียนที่ต้องข้องเกี่ยวกับผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ ในสถานการณ์ที่นักเรียนอาจขาดผู้ดูแลที่มีความสามารถในการป้องกันยับยั้งเหตุการณ์ใด ๆ จะอยู่ในความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อสูง เหตุการณ์การกลั่นแกล้งมักเกิดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากสภาพแวดล้อมแบบปิด รวมไปถึงนักเรียนส่วนมากมักจะทำตัวเป็นกลางเมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งเกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมชั้น (Jeralds, Linsey M. 2011 : 6-8)

2. แนวคิดเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ตามพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 ได้กำหนดเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการมองเห็น
2. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน
3. บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา
4. บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายหรือสุขภาพ
5. บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้
6. บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา

7. บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์

8. บุคคลออทิสติก

9. บุคคลที่พิการซ้ำซ้อน

ในทั้ง 9 ประเภทนี้ มีบางลักษณะที่สามารถระบุได้ไม่ชัดเจน และต้องอาศัยการประเมิน ได้แก่ ผู้ที่ลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders: LD) สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder: ADHD) และออทิสติก (Autistic Disorders) พวกเขาเหล่านี้ ไม่ได้มีปัญหาทางด้านสติปัญญา หากแต่มีความบกพร่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ รวมไปถึงการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะอาการ ทำให้เมื่อพวกเขาเข้าไปอยู่ในสถานที่อย่างโรงเรียนหรือสถานศึกษา ร่วมกับผู้อื่นที่อาจไม่ได้มีความเข้าใจในพื้นฐานหรือลักษณะของโรคมาก่อน ย่อมนำมาซึ่งปัญหาในชั้นเรียน โดยเฉพาะในด้านพฤติกรรม อารมณ์ และความสัมพันธ์ โดยลักษณะความบกพร่องหรือโรคทั้งสามประเภทนี้ มีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปดังนี้

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับโรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder: ADHD)

2.1.1 นิยามความหมาย

โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder: ADHD) เป็นความผิดปกติในสมอง ทำให้เกิดอาการบกพร่องส่งผลให้บุคคลนั้น ๆ มีสมาธิกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ยาก รวมไปถึงปัญหาในการควบคุมอารมณ์ มักกระสับกระส่าย อยู่ไม่นิ่ง รวมไปถึงการเข้าสังคม โดยโรคสมาธิสั้นนั้น อาจปรากฏอาการได้ตั้งแต่ในวัยเด็ก ต่อเนื่องถึงช่วงวัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ ถึงแม้ว่าอาการอยู่ไม่นิ่งนั้น จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาขึ้นเมื่อเติบโตจากเด็กเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ หากแต่ปัญหาเกี่ยวกับสมาธิ การจัดการ รวมไปถึงการควบคุมอารมณ์นั้น จะยังคงปรากฏแม้เข้าสู่ช่วงวัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่แล้วก็ตาม (National Institute of Mental Health, 2016 : Online)

2.1.2 ลักษณะอาการ

โรคสมาธิสั้น ประกอบด้วยอาการดังต่อไปนี้

- อาการสมาธิสั้น (Inattention) เป็นอาการที่เกี่ยวข้องกับสมาธิ ความสนใจจดจ่ออยู่กับเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สั้นกว่าผู้อื่น อันก่อให้เกิดผลกระทบต่อการทำงาน จัดการเรื่องต่าง ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งจำเป็น หรืออาจถูกบังคับให้ต้องมีสมาธิ ความสนใจที่จดจ่ออยู่กับการเรียน อาการนี้ทำให้เด็กสมาธิสั้นไม่สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จตามเวลา รวมทั้งอาจทำให้เกิดข้อผิดพลาด ทำงานโดยปราศจากความประณีตหรือไม่สามารถทำงานให้บรรลุตามที่ได้รับมอบหมายได้ หากมีงานอื่นเพิ่มเติมขึ้นมา

- อาการอยู่ไม่นิ่งหรือซนผิดปกติ (Hyperactivity) โดยเฉิน ๆ แล้ว อาการเหล่านี้ อาจทำให้ผู้อื่นมองว่าเป็นเด็กซนได้โดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็กที่อาการปรากฏอย่างชัดเจน ประกอบด้วยอาการอยู่ไม่สุข ขยับร่างกายไปมา ลุกออกจากที่โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่สามารถบังคับให้ร่างกายอยู่นิ่ง ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่งได้ โดยอาการเหล่านี้ สามารถปรากฏให้เห็นได้ทั้งที่โรงเรียนหรือที่บ้าน ในบางรายอาจมีอาการพูดมาก ถึงแม้ว่าอาการเหล่านี้จะดีขึ้นเมื่อเข้าสู่วัยรุ่น แต่การถูกบังคับให้นั่งอยู่นิ่ง ๆ เป็นเวลานั้น ยังคงก่อให้เกิดความกังวลใจ และกระสับกระส่ายได้เช่นกัน

- อาการหุนหันพลันแล่น (Impulsivity) เมื่อเด็กเหล่านี้อยู่ในห้องเรียน อาจไม่สามารถรอให้คุณครูอนุญาตให้ลงมือทำก่อนได้ เช่น อาจถามคำถาม หรือพูดโดยที่ครูยังไม่ได้อนุญาตหรือถาม เนื่องจากอาการหุนหันพลันแล่นนั้น จะมีปัญหาในการรอ การควบคุมตนเองให้อยู่ในกฎระเบียบ เมื่อไม่สามารถทำอะไรตามที่ต้องการได้จะเกิดความรู้สึกหงุดหงิด หรือโมโห (กมลทิพย์ ชลัษธรรมเนียม, 2555)

2.1.3 สาเหตุ

จากการศึกษาสาเหตุของโรคสมาธิสั้น ทำให้พบว่าปัจจัยทางด้านพันธุกรรม หรือสิ่งแวดล้อมภายนอก ล้วนสามารถเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคสมาธิสั้นได้ทั้งสิ้น

สถาบันราชานุกูล (2557 : 16) ได้ระบุว่า สาเหตุจากพันธุกรรม ซึ่งเกิดจากการถ่ายทอดทางยีนภายในครอบครัว การหลังสารเคมีในสมองที่ผิดปกติ การบาดเจ็บตั้งแต่แรกเกิด หรือหลังคลอด ซึ่งเกี่ยวข้องกับสมอง รวมไปถึงการได้รับสารพิษนั้น ล้วนเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดการหลังสารเคมีในสมองที่ผิดปกติ และส่งผลให้สมองส่วนหน้าอันเป็นส่วนที่ควบคุมพฤติกรรมไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่ โดยในส่วนของ การเลี้ยงดูอบรมที่ผิดวิธีของพ่อแม่ นั้น เป็นปัจจัยที่ทำให้อาการของโรครุนแรงขึ้น หากแต่ไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้เกิดโรค

วิฐารณ บุญสิทธิ (2555 : 375) สรุปว่า โรคสมาธิสั้นมีปัจจัยที่นำมาสู่โรคหลากหลาย โดยสาเหตุหลักที่พบโดยมากมาจากปัจจัยทางด้านพันธุกรรม นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยทางด้านสิ่งแวดล้อมที่อาจเป็นปัจจัยอันนำมาสู่การเกิดโรคสมาธิสั้นได้ เช่น ภาวะพิษจากสารตะกั่ว มารดาสูบบุหรี่ในขณะตั้งครรภ์ การคลอดก่อนกำหนด รวมไปถึงภาวะแทรกซ้อนอื่น ๆ ทั้งระหว่างตั้งครรภ์และคลอด และเห็นเช่นเดียวกันว่าปัจจัยทางด้าน การเลี้ยงดูของพ่อแม่ อาทิ การไม่ควบคุมหรือปล่อยให้เด็กขาดระเบียบ ให้ดูโทรทัศน์มากเกินไป เป็นต้น ไม่ใช่สาเหตุหลักที่ทำให้เกิดโรคสมาธิสั้น แต่เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โรครุนแรงมากขึ้นได้

ดารุณี งามขำ (2554 : 15 - 16) สรุปว่า โรคสมาธิสั้นเกิดจากปัจจัยทางด้านกายภาพ อันได้แก่ความผิดปกติของยีนในบริเวณสมองส่วนหน้า ซึ่งเป็นส่วนที่รับหน้าที่ ในการผลิตสาร Dopamine และในระบบของ Dopamine Partway อันเป็นส่วนที่มีผลต่อสมาธิและอารมณ์ ผวนกับปัจจัยทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งปัจจัยทางด้านจิตสังคม ในด้านการเลี้ยงดู และสัมพันธ์ภายในครอบครัว โดยปัจจัยทางด้านจิตใจ อันเป็นผลมาจากพ่อแม่ หรือผู้ที่เลี้ยงดูเด็ก ขึ้นมานั้น เป็นปัจจัยส่งเสริมให้มีพฤติกรรม หรืออาการรุนแรงยิ่งขึ้นได้

โดยสรุปแล้วจะเห็นได้ว่า โรคสมาธิสั้นมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านความผิดปกติทางพันธุกรรม การส่งต่อยีนภายในครอบครัว หรือปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม มีการได้รับสารพิษต่าง ๆ เช่น นิโคตินจากบุหรี่ สารตะกั่วตกค้างจากสีทาบ้านบางชนิด เป็นต้น ซึ่งส่งต่อมาจากมารดาในช่วงระหว่างการตั้งครรภ์ไปจนถึงคลอด รวมไปถึงอุบัติเหตุที่อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของสมองตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดา หรือในช่วงเด็กก็ตาม ส่วนการเลี้ยงดูของพ่อแม่ หรือผู้ดูแลเด็กนั้น เป็นเพียงปัจจัยเสริมที่ทำให้อาการหนักขึ้นกว่าเดิม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับความบกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders: LD)

Sherri Gordon (2016) (อ้างถึงใน นวียา นิยมธรรม, 2558 : 8) ได้จำแนกไว้ อันประกอบด้วยเด็กที่มีอาการป่วย หรือมีความบกพร่องทางร่างกาย หรือจิตใจ โดยสอดคล้องกันกับการสำรวจที่ผ่านมาในหลายการศึกษาวิจัย ที่ชี้ให้เห็นว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษมักตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง ไม่ว่าจะเป็นจากการสำรวจของ Ditch the Label องค์กรต่อต้านการกลั่นแกล้งที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่ทำการสำรวจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในสหราชอาณาจักรเป็นประจำทุกปี ได้เปิดเผยว่าเยาวชนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือทางร่างกาย หรือเยาวชนที่เป็นเพศที่สาม ในสหราชอาณาจักรเป็นกลุ่มที่ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งมากที่สุด (Ditch the Label, 2017 : 6) ส่วนในสหรัฐอเมริกาพบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งมากกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนกว่าสองถึงสามเท่า (National Bullying Prevention Center, 2017 : online) โดยผลการสำรวจเหล่านี้ รองรับโดยการศึกษาของนักวิชาการที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็น Rose & Gage (2017) ที่พบว่า เด็กนักเรียนที่มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้ ออทิสติก มีลักษณะบกพร่องทางพฤติกรรมและอารมณ์ มีปัญหาทางสุขภาพ และมีปัญหาทางการพูดหรือภาษา มักจะตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งมากกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่ไม่มีลักษณะอาการดังกล่าว เช่นเดียวกันกับ Mishna, 2003 (Mishna F., 2003 : 1-15) ที่ได้กล่าวว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น มีความเสี่ยงอย่างยิ่งที่จะตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งในสถานศึกษา

โดยการนิยามความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น แตกต่างกันไปตามลักษณะความบกพร่องที่หลากหลาย ทำให้การจำแนกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้แต่เดิมนั้นเป็นเรื่องยากลำบาก ถึงแม้ว่าในอดีต เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จะถูกเข้าใจผิดว่าเป็นกลุ่มเดียวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงทำให้ถูกจัดให้เรียนร่วมกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา แต่ในปัจจุบันได้มีการศึกษาลักษณะอาการ และพฤติกรรมอันเป็นผลมาจากความบกพร่องทางการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น ความสนใจลักษณะอาการเด็ก ๆ เหล่านี้มากขึ้นเพื่อทำความเข้าใจ แก้ปัญหา และพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ให้ได้ผลอย่างเป็นรูปธรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 2 – 3)

พัฒนาการการเรียนรู้ต้องอาศัยกระบวนการทางจิตวิทยาขั้นพื้นฐาน หรือ Basic Psychological Process อันเป็นกระบวนการการทำงานร่วมกันของความสามารถในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าใจ การใช้ภาษา การพูด หรือการเขียน เพื่อใช้ในการประมวลผลข้อมูลที่ได้รับ เชื่อมโยงข้อมูล และสะท้อนกลับด้วยการพูดหรือทำงาน หากขาดทักษะใดไปในการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านการอ่าน พูด เขียน หรือคิดคำนวณ ก็จะส่งผลกระทบต่อเด็ก โดยลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือ Learning Disabilities (LD) นี้ เป็นลักษณะความพิการที่สามารถพบได้บ่อยในช่วงของเต็ทวัยเรียน (วินัดดา ปิยะศิลป์ และสุธาทิพย์ วังตาล, 2558 : 289) โดยหมายถึงกลุ่มอาการซึ่งเป็นลักษณะอันแสดงให้เห็นถึงปัญหา หรือการขาดทักษะทางการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็น การใช้ภาษา การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคิด การให้เหตุผล การคำนวณทางคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์ แต่สำหรับในสหราชอาณาจักร ความหมายนี้ จะครอบคลุมไปถึงกลุ่มที่มีลักษณะบกพร่องทางสติปัญญาอีกด้วย (เทอดพงศ์ ทองศรีราช, 2559)

2.2.1 นิยามความหมายของความบกพร่องทางการเรียนรู้

การศึกษานิยามความหมายของความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้มีทั้งหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้นิยามของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไว้หลายราย ตามที่จะยกมามีดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552) ได้กำหนดหลักเกณฑ์และความหมายของบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ไว้ว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ บุคคลที่มีความผิดปกติในการทำงานของสมองบางส่วนที่แสดงถึงความบกพร่องในกระบวนการเรียนรู้ที่อาจเกิดขึ้นเฉพาะความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน คือ การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ ซึ่งไม่สามารถเรียนรู้ในด้านที่บกพร่องได้ ทั้งที่มีระดับสติปัญญาปกติ

สมาคมส่งเสริมศักยภาพบุคคลบกพร่องทางการเรียนรู้แห่งประเทศไทย (2559) ได้ระบุว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ คือปัญหาที่ปรากฏออกมาในด้านของการอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณและการคิดหาเหตุผลเชิงคณิตศาสตร์

ดารณี ศักดิ์ศิริผล (2556 : 7) ได้ให้ความหมายว่า บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ คือผู้ที่มีความบกพร่องในด้านกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา (Basic Psychological Process) นำมาซึ่งความบกพร่องในด้านใดด้านหนึ่ง หรืออาจปรากฏหลายด้านได้เช่นกัน โดยกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา ประกอบด้วย การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การสะกดคำ และการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ อย่างไรก็ตาม หากปัญหาทางการเรียนรู้ มีสาเหตุมาจากความบกพร่องจากทางร่างกาย ไม่ว่าจะเป็น การมองเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหวร่างกาย รวมไปถึงความบกพร่องทางสติปัญญา ทางอารมณ์ หรือมีที่มาจากปัญหาทางสิ่งแวดล้อม หรือความแตกต่างทางวัฒนธรรม จะไม่นับรวมเป็นปัญหาทางการเรียนรู้ ซึ่งโดยปกติแล้วบุคคลที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มักจะมีระดับสติปัญญาอยู่ในเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่าปกติ

วินัดดา ปิยะศิลป์ และสุธาทิพย์ ว่างตาล (2558 : 289) ได้ระบุว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นโรคที่มีความผิดปกติของระบบประสาท อันก่อให้เกิดความบกพร่องในทักษะพื้นฐานทางการเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน เขียน คำนวณ ส่งผลให้เด็กไม่สามารถเรียนหนังสือได้ตามระบบการเรียนการสอนปกติ โดยผลกระทบนี้ส่งผลต่อพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว นอกจากนี้ ความบกพร่องทางการเรียนรู้ยังเป็นความพิการที่พบได้บ่อยในเด็กวัยเรียน ซึ่งหากปราศจากความช่วยเหลือที่เหมาะสมแล้ว จะทำให้เกิดความล้มเหลวทางการเรียนที่ตนคิดต่อตนเอง ปัญหาทางพฤติกรรม การสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น อีกทั้งยังนำมาซึ่งโรคทางจิตเวชอีกด้วย

The Center for Learning Disabilities (อ้างอิงใน Toni C. Becker, 2015: 2) ได้อธิบายว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้ คือความผิดปกติที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำงานของสมอง ในด้านของการรับ ประมวลผล จัดเก็บ และโต้ตอบข้อมูล

Learning Disabilities Association of Canada (LDAC) (cited in Carla Reis Abreu-Ellis, 2007 : 21-22) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความบกพร่องทางการเรียนรู้คือความผิดปกติซึ่งส่งผลต่อการรับรู้ จัดการ จัดเก็บข้อมูล รวมไปถึงความเข้าใจหรือใช้ข้อมูลที่เป็นวจนภาษา และอวัจนภาษา ความบกพร่องทางการเรียนรู้ เป็นผลมาจากความบกพร่องซึ่งเกี่ยวข้องกันกับกระบวนการ

การการรับรู้ การคิด การจดจำ หรือการเรียนรู้ โดยอาจจะเป็นอย่างหนึ่งอย่างใด หรืออาจมากกว่านั้นก็ได้ โดยความบกพร่องทางการเรียนรู้ นั้น อาจเกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางด้านต่อไปนี้

- การพูด (เช่น การฟัง การพูด การทำความเข้าใจ)
- การอ่าน (เช่น การตีความ ความรู้ทางด้านสัทศาสตร์ การจดจำคำ การทำความเข้าใจ)
- การเขียน (เช่น การสะกดคำ หรือเขียน)
- คณิตศาสตร์ (เช่น การคำนวณ หรือแก้ไขปัญหาโจทย์)

นอกจากนี้ ความบกพร่องทางการเรียนรู้ ยังหมายความรวมถึงปัญหาในด้านทักษะการจัดการ การรับรู้ทางสังคม ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และการรับฟังความคิดเห็นที่ตนเองอีกด้วย

กล่าวโดยสรุป ความบกพร่องทางการเรียนรู้ คือความบกพร่อง หรือความผิดปกติ ในการทำงานของสมองบางส่วน ซึ่งเกี่ยวข้องกันกับกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา (Basic Psychological Process) อันประกอบไปด้วยทักษะพื้นฐานทางการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็น การอ่าน การพูด การเขียน การฟัง การสะกดคำ หรือการคำนวณ ทั้งนี้ อาการอาจปรากฏเป็นความบกพร่องในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้านประกอบกันก็ได้ อีกทั้งอาจเกิดปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทางอารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่น ทศนคติต่อตนเอง หรือเป็นเหตุของความล้มเหลวทางการศึกษาของบุคคลนั้น ๆ ได้ แม้ว่าจะระดับของสติปัญญาจะอยู่ในเกณฑ์ปกติ หรือสูงกว่าปกติก็ตาม

แน่นอนว่า เมื่อระดับสติปัญญาไม่ใช่ปัญหา การเรียนร่วมกับเด็กอื่น ๆ ที่ไม่มีลักษณะความบกพร่องก็ย่อมสามารถเกิดขึ้นได้ หากแต่ความผิดปกติอันเกิดจากลักษณะความบกพร่องของพวกเขาในด้านใดด้านหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นความผิดปกติเกี่ยวกับกระบวนการพื้นฐานทางจิตวิทยา หรือทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นในสังคม อาจนำมาซึ่งปัญหาได้ หากปราศจากการวางแผน แนวทางการจัดการ และความเข้าใจที่เหมาะสม

2.2.2 ลักษณะอาการของเด็กที่มีความบกพร่องการเรียนรู้

ลักษณะอาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้ถูกจำแนกออกตามการศึกษาของทั้งบุคคลากรทางการแพทย์ นักจิตวิทยา และนักวิชาการแตกต่างกันไป โดยหลักแล้วสามารถออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

ด้านการใช้ภาษา (Dyslexia) เป็นความบกพร่องทางด้านทักษะการตีความภาษา นำมาซึ่งปัญหาในการอ่าน เขียน หรือสื่อสารกับผู้อื่นผ่านการเขียน หรือพูด อย่างไรก็ตาม อาการของความบกพร่องทางการใช้ภาษา ไม่ใช่อาการที่เกี่ยวข้องกับด้านภาษาเพียงเท่านั้น หากแต่หมายถึงวิธีการในการจัดเก็บ จัดการกับข้อมูลในสมองด้วย ยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง เช่น

- ไม่สามารถเรียงตัวอักษรให้ถูกต้องได้ในคำ หรือคำในประโยคที่อ่าน
- ไม่สามารถสะกดคำได้อย่างถูกต้องในการเขียน
- ความสามารถในการอ่านต่ำกว่านักเรียนอื่น ๆ ในชั้น
- อ่านคำโดยสลับตัวอักษร เช่น กบ เป็น บก มอง เป็น ของ เป็นต้น
- มีปัญหากับสัญลักษณ์ทางภาษา รวมไปถึงการกำหนดซ้าย ขวา หรือการอ่านแผนที่
- มีพัฒนาทางการพูดช้า
- ไม่สามารถจำแนกเสียงพูดได้
- คิดได้ แต่พูด หรืออธิบายออกมาไม่ได้

- ไม่เข้าใจสิ่งที่ผู้อื่นพูด
- ไม่สามารถพูดเป็นประโยคได้
- พูดโดยไม่ถูกหลักภาษา
- ไม่สามารถอธิบายให้ผู้อื่นเข้าใจสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารได้
- มีคลังคำศัพท์น้อย หรือเลือกใช้คำไม่ตรงกับที่ต้องการจะสื่อสาร

ด้านการคำนวณ (Dyscalculia) เป็นความบกพร่องทางด้านทักษะการคำนวณทางคณิตศาสตร์ ยกตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- ไม่สามารถนับเลขได้
- ไม่สามารถจดจำสูตรคูณ
- ไม่สามารถแก้ปัญหาโจทย์ขั้นพื้นฐานได้
- มีปัญหาในเกี่ยวกับการบอกเวลา ความเข้าใจจำนวน ราคา หรือเงิน
- หากวัสดุที่มีขนาดแตกต่างกันรวมอยู่ด้วย จะไม่สามารถจำแนกวัสดุได้
- มีปัญหาในการจัดเรียงลำดับ

ด้านการเขียน (Dysgraphia) เป็นความบกพร่องทางการเขียน อาจปรากฏเป็นปัญหาทางการสะกดคำ มีปัญหาทางด้านลายมือการเขียนหนังสือ หรือปัญหาในการคิดและเขียนไปพร้อมกัน ซึ่งไม่อาจทำได้ ผู้ที่มีปัญหาดังกล่าว อาจมีปัญหาในการจัดการตัวหนังสือ เลข หรือคำในบรรทัดหรือหน้ากระดาษ ยกตัวอย่างพฤติกรรม เช่น

- ไม่สามารถเขียนตามคำบอก เขียนเป็นประโยค หรือเรียงคำอย่างถูกต้องได้
- ไม่สามารถแยกขนาด หรือรูปทรงเรขาคณิตได้
- ลักษณะการเขียนอักษรไม่แน่นอน การเขียนตัวอักษรในแต่ละครั้งมีรูปทรงแตกต่างกัน
- ความสามารถในการใช้สายตาดำรงสิ่งของไม่ดีเท่าที่ควร

ด้านการเคลื่อนไหว (Dyspraxia) เป็นความบกพร่องทางด้านทักษะของการเคลื่อนไหวและการทำงานประสานกันระหว่างสมองและอวัยวะที่ต้องการสั่งการ ยกตัวอย่างเช่น

- ผูกเชือกทรงเท้าเองไม่ได้
- พูดติดขัด
- เคลื่อนไหวลูกตาลำบาก
- มีปัญหาเกี่ยวกับทักษะทางด้านกีฬา
- มีปัญหาเกี่ยวกับลายมือ ไม่สามารถเว้นช่องไฟได้ หรือเขียนไม่อยู่ในบรรทัด
- มีปัญหาเกี่ยวกับการจับวัตถุขนาดเล็ก เนื่องจากความบกพร่องของกล้ามเนื้อเล็ก
- ทักษะการวิ่ง ปีนป่ายไม่ดี ดูนุ่มง่าม สาเหตุมาจากความบกพร่องในการทำงานของกล้ามเนื้อใหญ่

อาการเหล่านี้ อาจส่งผลมาจนถึงตอนโต ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ที่บ้านในการทำงาน การวางแผน หรือการจัดการอีกด้วย (กรมกิจการเด็กและเยาวชน, 2559)

ด้านอื่น ๆ

ด้านสมาธิและความสนใจ

- สมาธิสั้น หรือมีความตั้งใจในการทำสิ่งใด หรือกิจกรรมใดสั้นกว่าเด็กทั่วไป
- มีปัญหาในการพิจารณาหรือไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนจะทำอะไร มีความหุนหัน

พลันแล่น

- เบี่ยงเบนความสนใจไปหาสิ่งอื่นได้โดยง่าย
- มีปัญหาในการการรอคอย หรือไม่มีความอดทนพอที่จะคอยสิ่งใดเป็นเวลานาน
- มีปัญหาในการจัดการงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จได้
- มีปัญหาเกี่ยวกับสมาธิในการเรียน หรือไม่ใส่ใจแบบฝึกหัดที่ต้องทำ

ด้านการจัดระเบียบ

- มีปัญหาในการจัดการ และบริหารเวลาในการทำงานให้สำเร็จตามที่ตั้งเป้าหมายไว้
- มีปัญหาในการจัดลำดับเวลา ความเหมาะสม ไม่อาจพิจารณาว่าสิ่งใดควรทำก่อน

หรือหลัง

- มีปัญหาในการทำตามแผนงาน
- มีปัญหาเกี่ยวกับการจัดเก็บสิ่งของ และมักจะหาไม่เจอ เพราะปราศจากระบบ
- ไม่มีระเบียบ
- มีปัญหาในการลำดับเรื่องราวต่าง ๆ

ด้านพฤติกรรมและอารมณ์

- มีปัญหาในการผูกมิตร หรือรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่น
- มีปัญหาในการยั้งคิด
- มีความอดทน อดกลั้นต่อความกดดันน้อย
- อารมณ์ไม่คงที่ หงุดหงิดง่าย
- หากถูกจ้ำจี้จ้ำไชในบางเรื่องอาจมีพฤติกรรมก้าวร้าวกับบุคคลรอบข้าง
- ขาดความภูมิใจในตนเอง
- รู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้
- ไม่ชอบ หรือยอมรับการเปลี่ยนแปลงในกิจวัตรประจำวันได้น้อย
- มีปัญหาในการตีความความหมายทางภาษากายหรือท่าทาง

ทั้งนี้ จากลักษณะอาการของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ไม่ว่าจะ เป็นด้านการเคลื่อนไหว การคำนวณ การเขียน หรือการใช้ภาษา ล้วนแต่เป็นทักษะความสามารถที่ต้องอาศัยการทำงานของสมองหลาย ๆ ส่วนในการทำงานสอดประสานกัน จึงเป็นไปได้ที่ในบุคคลหนึ่งอาจปรากฏลักษณะอาการในหลาย ๆ ด้านร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 20-21)

2.2.3 สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้

สาเหตุของความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนเนื่องจากเด็กไม่สามารถเรียนได้ก็เท่ากับเด็กปกติ ซึ่งสามารถจำแนกสาเหตุได้ดังนี้

ผดุง อารยะวิญญู (2542 : 7 – 8) ได้จำแนกสาเหตุที่มาของความบกพร่องทางการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. เกิดจากการได้รับบาดเจ็บทางสมอง ในทางการแพทย์ของหลายประเทศซึ่ง ทำการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้เชื่อว่า การได้รับบาดเจ็บทางสมอง (Brain damage) ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ระบบประสาทส่วนกลางไม่สามารถทำงานได้อย่างเต็มที่นั้น เป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กเหล่านี้ไม่สามารถเรียนรู้ได้ดีเท่าที่ควร โดยการบาดเจ็บนี้อาจเกิดในช่วงตั้งครรภ์ ระหว่างคลอด หรือหลังคลอดก็ได้

2. เกิดจากการถ่ายทอดทางพันธุกรรม โดยจากงานวิจัยจำนวนมากพบว่าลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้บางอย่าง สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ โดยอ้างอิงจากผลการศึกษาที่พบว่า ในพี่น้องที่เกิดจากพ่อแม่คนเดียวกัน มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้เช่นเดียวกัน หรืออาจเป็นญาติพี่น้องในครอบครัวก็เป็นได้

3. เกิดจากสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดความเสียหาย โดยเป็นสิ่งที่เด็กได้รับในภายหลังการคลอด ในช่วงที่กำลังเติบโต ไม่ใช่เหตุผลทางสมอง หรือการถ่ายทอดทางพันธุกรรมใด ๆ เช่น การที่เด็กมีพัฒนาการทางร่างกายล่าช้าด้วย สาเหตุบางประการ การที่ร่างกายได้รับสารบางประการ อันเนื่องมาจากสภาพมลพิษในสิ่งแวดล้อม การขาดสารอาหารในวัยทารกและวัยเด็ก การสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพของครู ตลอดจนการขาดโอกาสในการศึกษา เป็นต้น แม้ว่าองค์ประกอบทางสภาพแวดล้อมเหล่านี้จะไม่ใช่อุบัติเหตุที่ก่อให้เกิดความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรง แต่องค์ประกอบเหล่านี้ก็อาจทำให้สภาพการเรียนรู้ ของเด็กมีความบกพร่องมากขึ้น

2.2.4 การประเมินและคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

ลักษณะบ่งชี้ถึงความบกพร่องของนักเรียน ความสำคัญของการประเมินและคัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่การจัดประเภทเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เข้ารับการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดไว้ อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ที่ผ่านมาในประเทศไทย มีการพัฒนาเครื่องมือในการคัดกรอง คัดแยกเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จากทั้งบุคลากรทางการแพทย์และนักวิชาการ โดยเมื่อปี พ.ศ. 2550 สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดโครงการพัฒนาคุณภาพนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการคัดกรองนั้น ใช้สำหรับเด็กนักเรียนที่มีภาวะสมาธิสั้น ภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ และออทิสซึม และเครื่องมือนี้ ได้ถูกพัฒนาโดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดารณี อุทัยรัตนกิจ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ นายแพทย์ชาญวิทย์ พรนภดล เรียกเครื่องมือคัดกรองนี้ว่า KUS-SI Rating Scale 3: ADHD/ LD/ Autism (PDDs) สำหรับในส่วนของโครงการประเมินพฤติกรรมภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ ผู้ออกแบบเครื่องมือได้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1. การอ่าน 2. การเขียน 3. การคิดคำนวณ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 26)

ทั้งนี้ การประเมินและคัดแยกเด็กนั้น เป็นขั้นตอนสำคัญเพื่อให้ทางโรงเรียนได้ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม ตามที่ได้กำหนดไว้

ตามรัฐธรรมนูญ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ อีกทั้งกฎกระทรวงและนโยบายที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ซึ่งมีเจตนาที่จะให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ ไม่ว่าจะเป็เด็กธรรมดา เด็กพิการ หรือเด็กที่มีลักษณะความบกพร่องประเภทใดก็ตาม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 50)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับโรคออทิสซึม (Autistic Disorders)

โรคออทิสติกถือเป็นหนึ่งในโรคเกี่ยวกับความผิดปกติทางพัฒนาการที่พบบ่อยที่สุด โดยในปัจจุบันพบผู้ที่ป่วยโรคออทิสซึม (Autism) เพิ่มสูงขึ้นกว่าเมื่อสมัยก่อน จากที่พบเพียง 4 – 6 คน ต่อประชากร 10,000 คน ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยสถิติการพบผู้ที่ป่วยเป็นโรคออทิสติกในปัจจุบันได้เพิ่มสูงขึ้น จากการศึกษาได้แบ่งออกเป็นตามความรุนแรงของอาการ สำหรับผู้ที่มีอาการรุนแรงมีอัตรา 2 ต่อ 10,000 คน ในขณะที่กลุ่มที่มีอาการไม่รุนแรง พบถึง 1 – 2 คน ต่อ 1,000 คน (สถาบันราชานุกูล, 2555 : 11)

2.3.1 นิยามความหมาย

ออทิสติก (Autistic) มีรากศัพท์มาจากคำว่า “Auto” หรือ “Self” ซึ่งมีความหมายว่า “ตัวเอง” โดยสืบเนื่องมาจากลักษณะอาการบกพร่องในการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่แวดล้อม รวมไปถึงการบกพร่องทางการสื่อสาร เรียนรู้ และพฤติกรรมทางสังคม ทำให้เกิดการแสดงออกในการแยกตัวออกมาอยู่ในโลกของตัวเอง ที่ผู้อื่นไม่สามารถเข้าถึงได้ (ภาคินี มานะแท้, 2556 : 9) ดังนั้นเด็กออทิสติก (Autistic Child) จึงเป็นผู้ที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นโรคออทิสซึม (Autism) โดยมีอาการที่เกี่ยวข้องกับการบกพร่องทางด้านการพัฒนาการด้านสังคม ภาษา และการสื่อความหมาย พฤติกรรม อารมณ์ และจินตนาการ โดยมีนักวิชาการให้ความหมายไว้ ดังนี้

เสาวภา สุขเฉลิมชัย (2550 : 9) ระบุว่า เด็กออทิสติก คือผู้ที่มีลักษณะของความบกพร่องทางด้านการพัฒนาการในการสื่อสาร พฤติกรรม อารมณ์ รวมไปถึงด้านพฤติกรรมอย่างรุนแรง ถึงแม้ว่าพวกเขาจะมีพัฒนาในด้านกลุ่ก นิ่ง ยืน เดิน เป็นปกติ แต่จะแสดงปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่แปลก หรือแตกต่างออกไป โดยมีการแสดงควมสนใจ หรือกระตุ้นตนเอง ไม่สนใจสิ่งรอบข้าง ขาดจินตนาการ รวมไปถึงความเข้าใจต่อผู้อื่นอีกด้วย

อาพร ตรีสุน (2555 : 2) ได้ระบุว่า เด็กออทิสติกนั้น มีอาการผิดปกติที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการทางด้านสังคม ภาษา หรือการสื่อความหมาย รวมไปถึงพฤติกรรม อารมณ์ และจินตนาการ โดยความผิดปกตินี้ จะปรากฏในช่วงก่อนวัย 30 เดือน โดยพัฒนาการที่ไม่เป็นไปตามปกตินี้ นั้น ทำให้เกิดความยากลำบากในด้านการทำความเข้าใจสถานการณ์ เรื่องราว หรือความหมายในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การแสดงมารยาททางสังคม การทำตามกฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ โดยจะนำมาซึ่งการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ไม่ปกติหรือเหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ เมื่ออยู่ในสังคม

2.3.2 ลักษณะอาการ

ลักษณะอาการของเด็กออทิสติกนั้น มีลักษณะสำคัญในด้านที่เกี่ยวข้องกับทักษะทางด้านสังคม ไม่ว่าจะเป็นการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การใช้ภาษาในการสื่อสาร รวมไปถึงการพูด

โดยอาการเหล่านี้ อาจปรากฏร่วมกับความสามารถพิเศษที่ต่างจากผู้อื่น (สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต, 2555 : 18) เด็กออทิสติกนั้นมีลักษณะอาการที่หลากหลายตามระดับความรุนแรง โดยแบ่งตั้งแต่ระดับที่รุนแรงน้อย ไปจนถึงระดับที่มีความรุนแรงมาก โดยในระดับที่มีความรุนแรงมากนั้น อาจมีภาวะปัญญาอ่อน ซึ่งเป็นภาวะที่มีอาการพัฒนาการช้าไปหมดทุกด้าน ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ในขณะที่บางคนอาจมีเชาวน์ปัญญาที่เรียนจบได้ในระดับสูง

ผดุง อารยะวิญญู (2553) ได้สรุปลักษณะอาการของเด็กออทิสติกไว้ 3 ด้าน ดังนี้

1. การสูญเสียด้านสังคม

- พฤติกรรมเฉยเมย ไม่สนใจใคร
- ไม่สบตา ไม่ค่อยยิ้ม หรือส่งเสียงทักทาย
- ปฏิเสธต่อบุคคล หรือสิ่งมีชีวิตอื่นเหมือนปฏิบัติกับสิ่งของ
- ไม่มีปฏิกริยาต่อสัมพันธ์ภาพของบุคคลอื่น เช่น กอดมา ไม่กอดตอบ
- ไม่รู้สึกเดือดเนื้อร้อนใจ หรือพยายามเอาตัวรอดจากสถานการณ์อันตราย
- เลียนแบบพฤติกรรมผู้อื่นไม่ได้
- เล่นกับผู้อื่นไม่เป็น
- ชอบอยู่คนเดียว

2. การสูญเสียด้านการสื่อความหมาย (ทั้งอจนภาษา และอวจนภาษา)

- ไม่มีความสนใจในการผูกมิตรกับผู้อื่น มีโลกส่วนตัว ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมสื่อความหมาย เช่น ไม่แสดงสีหน้าอารมณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะ โกรธ หัวเราะ ยิ้ม หรือสบตา

- เล่นบทบาทสมมติไม่เป็น
- พูดด้วยเสียงในระดับเดียวกันตลอด (Monotone) หรือทำเสียงสูงต่ำคล้ายดนตรี
- รูปแบบประโยคหรือเนื้อหาในการพูดไม่เป็นปกติ พูดจาวกไปวนมา พูดตาม หรือ

ใช้ภาษาของตนเอง ที่ผู้อื่นไม่ใช้กัน

- ไม่สามารถสนทนากับผู้อื่นได้นาน และจะพูดแต่ในเรื่องที่ตนเองสนใจเท่านั้น ไม่สนใจว่าผู้ที่สนทนาด้วยจะสนใจตนหรือไม่

- พูดทวนคำถามแทนการตอบคำถาม

3. มีการกระทำและความสนใจซ้ำซาก

- เคลื่อนไหวร่างกายซ้ำ ๆ
- หมกหมุ่น หรือสนใจส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งของนั้น ๆ
- หากสภาพแวดล้อม หรือการใช้ชีวิตส่วนใด ส่วนหนึ่งถูกเปลี่ยนแปลงไป

จะแสดงออกถึงความไม่พอใจ คับข้องใจอย่างมาก เนื่องจากชอบทำอะไรซ้ำ ๆ ในรูปแบบเดิม

- สิ่งใดก็ตามที่ทำเป็นประจำ จะต้องมียุทธศาสตร์เหมือนเดิม เช่น เดินทางด้วยเส้นทางเดิม ๆ

2.3.3 สาเหตุ

ในปัจจุบันการศึกษาสาเหตุของการเกิดภาวะออทิสติก ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่ชัด โดยนักวิจัยจำนวนมากได้ทำการศึกษเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว และพบว่าปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกี่ยวข้องกับสาเหตุของการเกิดโรคออทิสซึม รวมไปถึงความเกี่ยวข้องที่สืบเนื่องมาจากพยาธิสภาพทาง

สรีระวิทยาของระบบประสาทกลาง (Path Physiology) โดยความผิดปกติของสมองส่วนใหญ่นั้น เกิดขึ้นตั้งแต่ที่ยังอยู่ในครรภ์ ไปจนถึงขณะคลอด หรือหลังคลอด โดยจากการตรวจคลื่นสมองของเด็ก ออกทิสติกพบว่ามีความผิดปกติที่แตกต่างจากเด็กทั่วไป รวมไปถึงโครงสร้างสมองที่ผิดปกติอีกด้วย (ภาคินี มานะแท้, 2556 : 13) นอกจากนี้ยังอาจเป็นผลมาจากสาเหตุปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่

1. ระบบภูมิคุ้มกันบกพร่อง (Auto Immune Disorder) สาเหตุที่ทำให้เกิดความคิดว่าระบบภูมิคุ้มกันเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดโรคออทิสซึม นั้น มาจากการที่ระดับของ T-Cell และสาร Lga อันเป็นสารที่ช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ร่างกายนั้น ต่ำกว่าปกติ ระบบประสาทจึงถูกภูมิคุ้มกันย้อนกลับไปทำอันตราย (เพ็ญแข ลิมศิลา. 2545: 21)

2. พันธุกรรม (Genetic Factors) จากการศึกษาทำให้มีการค้นพบโครโมโซมที่ผิดปกติหลายตัวในผู้ที่ป่วยโดยโรคออทิสซึม ซึ่งหมายความว่าในครอบครัวที่พบว่า มีลูกเป็นเด็กออทิสติก ลูกคนอื่น ๆ ย่อมมีโอกาสที่จะเป็นออทิสติกได้เช่นกัน

3. ปัญหาชีววิทยา อาจเกิดจากการหลังผิดปกติของสารเคมีที่เรียกว่า Opiates โดยมีความสัมพันธ์ในการเป็นสารช่วยลดความเจ็บปวด ทำหน้าที่คล้ายมอร์ฟิน และเป็นสารที่สามารถเกิดขึ้นได้เองในร่างกาย

4. ปัญหาแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์หรือหลังคลอด ไม่ว่าจะเป็นการเจ็บป่วยของมารดา ระหว่างการตั้งครรภ์ หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นกับเด็กหลังคลอด

2.4 การกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

จากที่ได้กล่าวในข้างต้นถึงสิทธิตามกฎหมายในการเข้าถึงการศึกษาของเด็กทุกคน ไม่ว่าจะเด็กที่มีลักษณะความพิการ หรือบกพร่องใด ๆ ซึ่งนอกจากสิทธิในการเข้าถึงการศึกษาตามกฎหมายระบุแล้ว พวกเขายังมีสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัย มีความสุขในชีวิต และไม่ต้องเติบโตด้วยความหวาดกลัวว่าจะตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งหรือความรุนแรงใด ๆ ถึงแม้จะมีงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในโรงเรียนหรือสถานศึกษาออกมาเป็นจำนวนมาก หากแต่งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้โดยตรงนั้นมีค่อนข้างจำกัด หากแต่การศึกษาวิจัยของ Mishna (2003 : 336) พบว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษจำนวนมากตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้หรือการตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งนั้น ล้วนแต่ส่งผลต่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการมีปัญหาทางด้านสังคม อารมณ์ และพฤติกรรมทั้งสิ้น สอดคล้องกันกับงานวิจัยอื่น ๆ ที่พบว่าเด็กที่มีภาวะความบกพร่องนั้น มีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กที่ไม่มีภาวะดังกล่าว สืบเนื่องจากลักษณะบางอย่างภาวะที่พวกเขาเป็น (Nabuzoka and Smith 1993; Dawkins 1996; Mishna 2003 อ้างถึงใน Bullying and disability 2007) โดยสาเหตุจากกล่าวได้ว่า มาจากลักษณะบางอย่างของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการกลั่นแกล้ง ซึ่งลักษณะของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งหลายข้อนั้น สามารถพบได้ในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ดังนี้

การขาดทักษะทางสังคม

ผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือผู้ที่เป็นออทิสติกนั้น อาจแสดงออกแตกต่างออกไปหรือไม่เป็นไปตามแบบแผนของสังคม นอกจากนี้พวกเขายังอาจขาดทักษะทางสังคม หรือความมั่นใจที่จะอยู่ร่วมเป็นหนึ่งเดียวกับผู้อื่น

จำนวนและคุณภาพของเพื่อนที่มี

นอกจากการมีเพื่อนแล้ว ยังรวมไปถึงการมีเพื่อนที่ไว้วางใจได้ และพร้อมจะยืนหยัดเคียงข้างนั้น เป็นปัจจัยสำคัญในการป้องกันการตกเป็นเหยื่อ จากการศึกษาของ Nabuzoka และ Smith (1993, อ้างถึงใน Ian Rivers, 2011) พบว่า เด็กที่มีลักษณะความบกพร่องนั้น มักมีเพื่อนน้อยกว่าเด็กที่ไม่มีลักษณะความบกพร่อง

ถูกปฏิเสธและโดดเดี่ยวจากสังคม

จากการศึกษาพบว่า การถูกสังคมปฏิเสธนั้นเป็นเรื่องปกติสำหรับเด็กที่มีลักษณะความบกพร่อง (Nabuzoka and Smith 1993; Dixon และคณะ 2004) ในขณะที่การศึกษาของ Greenham (1999) พบว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กว่าร้อยละ 25 – 30 ถูกเพื่อนของพวกเขาปฏิเสธ ในขณะที่เด็กที่ไม่มีลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลับมีจำนวนเพียงร้อยละ 8 – 16 เท่านั้น

รูปลักษณ์ทางกายภาพ

สาเหตุที่เด็กที่มีลักษณะความบกพร่องมักถูกกลั่นแกล้งนั้น เพียงเพราะพวกเขาแตกต่างจากเด็กทั่วไป เลยทำให้กลายเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง

การขาดเรียน

เมื่อเด็กที่มีลักษณะความบกพร่องต้องรับการรักษาหรือเข้าชั้นเรียนพิเศษอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้พวกเขาต้องขาดเรียน โดยอาจนำมาซึ่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของพวกเขาต่อเพื่อนร่วมชั้นได้

โดยสาเหตุที่อาจทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งในระยะยาวจากการรวบรวมของ National Children's Bureau (2007 : 2) มีอยู่หลายสาเหตุ ไม่ว่าจะเป็น

- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มักจะไม่ตระหนักว่าการกลั่นแกล้งคืออะไร พวกเขาอาจคิดว่าการถูกทำร้ายนั้น เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ต้องพบเจอในแต่ละวัน และไม่จัดการใด ๆ กับปัญหาดังกล่าว
- เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้บางส่วนอาจทราบว่าถูกกลั่นแกล้ง แต่จะไม่แจ้งให้ผู้ใหญ่ทราบถึงปัญหาดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นเพราะกลัวเกินไปที่จะแจ้ง หรือเพราะปัญหาที่เกิดจากการสื่อสาร อันจะทำให้ปัญหายิ่งยุ่งยากมากขึ้นเมื่อพวกเขาต้องสื่อสารให้ผู้ใหญ่รับฟัง และเข้าใจว่าสิ่งที่พวกเขาต้องการคืออะไรก็ตาม
- ผู้ใหญ่ที่ให้การดูแลหรือเกี่ยวข้องอาจไม่สามารถระบุได้ว่าเมื่อไรที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ถูกกลั่นแกล้ง โดยบ่อยครั้งเมื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ถูกกลั่นแกล้ง

พวกเขาจะมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป โดยผู้ใหญ่จำนวนมากอาจคิดว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนี้เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะความบกพร่อง มากกว่าที่จะคิดว่าเป็นผลมาจากการถูกกลั่นแกล้ง

- เมื่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตัดสินใจแจ้งผู้ใหญ่ให้ทราบถึงปัญหาดังกล่าวบ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่มักไม่ลงมือจัดการปัญหาอย่างเต็มที่หรือพยายามที่จะหยุดการกลั่นแกล้งนั้น ๆ และเมื่อพิจารณาถึงเหตุที่เกิดขึ้นจากทัศนคติของผู้ใหญ่แล้ว พวกเขาก็มักจะมองว่าการกลั่นแกล้งเป็นปัญหาเล็ก ๆ ที่เด็กต้องเผชิญและเป็นส่วนหนึ่งของการเติบโต และเด็กอาจไม่รู้ว่าจะจัดการกับปัญหาดังกล่าวอย่างไร ซึ่งทัศนคตินี้ย่อมแตกต่างออกไปในสายตาของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อเอง

- บ่อยครั้งที่เมื่อเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งขึ้นแล้ว เด็กที่มีลักษณะความบกพร่องอาจไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือสนับสนุนที่เหมาะสม แทนที่จะรับมือ แก้ไขกับปัญหาดังกล่าว พวกเขาอาจถูกย้ายหรือกันออกไปแทน ทั้งนี้ เนื่องจากบุคลากรในโรงเรียนเองนั้น มักจะขาดซึ่งทักษะในการพัฒนาแนวทางการรับมือกับเด็กที่มีลักษณะความบกพร่อง

นอกจากนี้ ผลกระทบจากการกลั่นแกล้งที่ส่งผลต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้สามารถเกิดได้เช่นเดียวกับเด็กที่ไม่มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้ กล่าวคือ โดยมากเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น มักจะถูกแยกจากสังคมอยู่แล้ว การตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งนั้นย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในตนเอง สุขภาพจิต ทักษะทางสังคม รวมไปถึงพัฒนาการที่พึงได้จากทางโรงเรียนต่าง ๆ สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น การตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งสามารถสร้างแรงกดดันที่ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของพวกเขา ก่อให้เกิดความกดดันและหลีกเลี่ยงออกจากสังคม ซึ่งอาจส่งผลต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ หากไม่จัดการอย่างเหมาะสมและปล่อยให้การกลั่นแกล้งเกิดขึ้นต่อไป

2.5 กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาพิเศษสำหรับคนพิการ

ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน หลาย ๆ ประเทศ รวมถึง แม้ว่าจะในจำนวนของคนพิการที่ศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าระดับประถมศึกษาจะมีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับเด็กที่สามารถเรียนได้ปกติ โดยมีนักศึกษาพิการที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี จำนวน 15,932 คน ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2,370 คน แต่ก็ยังเป็นจำนวนน้อยที่ไม่อาจละเลยได้ เพราะการเข้าถึงการศึกษาคือการเปิดโอกาสให้คนพิการได้รับความเท่าเทียมทางด้านโอกาสเหมือนกับผู้อื่น ความแตกต่างทั้งทางร่างกาย ระดับสติปัญญา หรือจิตใจที่ไม่เท่ากัน ไม่ควรเป็นอุปสรรคขวางกั้นในการเข้าถึงสิทธิในฐานะมนุษย์คนหนึ่ง ในสังคมโลก ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของหลักการสิทธิมนุษยชนที่ว่าด้วยเรื่องของศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ ตามธรรมชาติที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ไม่สามารถแยกส่วนได้ว่า สิทธิใดสำคัญกว่าอีกสิทธิหนึ่ง อีกทั้งการเคารพความเสมอภาค และไม่เลือกปฏิบัติอีกด้วย (อมรา พงศาพิชญ์, 2552) และตามหลักการสิทธิมนุษยชนสากลและปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (มาตราที่ 26) ซึ่งได้ระบุไว้ว่า บุคคลทุกคนพึงมีสิทธิที่จะได้รับการศึกษา สำหรับในประเทศไทยเอง ได้มีการกำหนดนโยบายด้านการศึกษาสำหรับคนพิการกำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งในระดับก่อนอุดมศึกษา ไปจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อให้ได้รับสิทธิและโอกาสในการศึกษา ไม่แตกต่างจากบุคคลธรรมดาทั่วไป โดยกฎหมายของประเทศไทยได้แสดงถึงความสำคัญในเรื่องของการให้การศึกษาแก่คนพิการ มีดังนี้

2.5.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ขยายความถึงสิทธิทางด้านการศึกษาของคนพิการไว้ดังนี้

มาตรา 10 บัญญัติว่า “การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิ และโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษการศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อบริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง”

2.5.2 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551

มาตรา 3 ได้บัญญัติไว้ ดังนี้

“คนพิการ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น ได้ยิน เคลื่อนไหว สื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบด้วยกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

“ผู้ดูแลคนพิการ” หมายถึง บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุตร สามี ภรรยา พี่น้องหรือบุคคลอื่นใดที่รับหน้าที่ในการดูแลหรืออุปการะคนพิการ

“แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล” หมายถึง แผนซึ่งกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการ ตลอดจนกำหนดเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาเฉพาะบุคคล

“เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก” หมายถึง เครื่องมือ อุปกรณ์ ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ หรือบริการที่ใช้สำหรับคนพิการโดยเฉพาะ หรือมีการดัดแปลงหรือปรับใช้ให้ตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละบุคคลเพื่อเพิ่ม รักษา คงไว้ หรือพัฒนาความสามารถและศักยภาพที่จะเข้าถึงข้อมูล ข่าวสาร การสื่อสาร รวมถึงกิจกรรมอื่นใดในชีวิตประจำวันเพื่อการดำรงชีวิตอิสระ

“การเรียนรู้ร่วม” หมายถึง การจัดให้คนพิการได้เข้าศึกษาในระบบการศึกษาทั่วไปทุกระดับ และหลากหลายรูปแบบ รวมถึงการจัดการศึกษา ให้สามารถรองรับการเรียนการสอนสำหรับคนทุกกลุ่มรวมทั้งคนพิการ

2.5.3 พระราชบัญญัติการศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2541 ได้ระบุนิยามของคำที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาพิเศษ ดังนี้

มาตรา 4 บัญญัติไว้ดังนี้

“การศึกษาพิเศษ” หมายถึง การจัดการเรียนการสอน การบำบัดสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางด้านต่าง ๆ รวมไปถึงกายภาพบำบัด การแก้ไขการพูด อาชีวะบำบัด และการบำบัดอื่น ๆ ที่จำเป็นตามความต้องการพิเศษ ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา

“เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” หมายถึง บุคคลที่มีอายุ ตั้งแต่ 3 ขวบ ถึง 21 ปี ซึ่งมีความสามารถจำกัด อันเนื่องมาจากความบกพร่องทางร่างกาย สติปัญญา จิตวิทยา และ/หรือความบกพร่องทางพฤติกรรมอื่น ๆ เด็กเหล่านี้ รวมไปถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน (ทั้งเด็กหูตึงและเด็กหูหนวก) เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (ทุกระดับขั้นของสติปัญญา) เด็กที่มีความบกพร่องทางสายตา (ทั้งตาบอดบางส่วนและบอดสนิท) เด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เฉพาะด้าน เด็กออทิสติก เด็กที่มีความบกพร่องทางอารมณ์/พฤติกรรม เด็กเจ็บป่วยเรื้อรัง เด็กพิการซ้ำซ้อน เด็กปัญญาเลิศ และ/หรือเด็กอื่นที่ได้รับการวินิจฉัยตัดสินจากคณะกรรมการที่รับผิดชอบว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทางการศึกษา

2.5.4 หลักการดำเนินงานตามกฎหมายกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พ.ศ. 2545

เพื่อให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา กฎกระทรวงฯ ได้กำหนดวิธีดำเนินการที่สำคัญ ดังนี้

1. จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ให้คนพิการแต่ละคนทีละคนเป็นผู้เรียนของสถานศึกษา ทั้งนี้ สถานศึกษา หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาที่คนพิการสมัครเข้าศึกษาและได้ลงทะเบียนแล้ว

2. วิเคราะห์แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และจัดทำรายการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาตามความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละคน

3. วิเคราะห์และกำหนดวิธีการจัดให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละคน

4. ดำเนินการให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ซึ่งระบุในแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ตามความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละคน

5. ดำเนินการให้คนพิการเลือกรับ “บริการ” ตามบัญชี ค. โดยเครือข่ายการบริการในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งคนพิการอาจเลือกรับบริการใด บริการหนึ่ง หรือหลายบริการร่วมกันตามความเหมาะสม

6. ประเมิน และติดตามผลการให้บริการตามกฎหมายกระทรวงฯ

สำหรับระดับอุดมศึกษานั้น รัฐได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการไว้ โดยระบุว่าให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งพัฒนาระบบการบริการในสถาบันเพื่อรองรับการเข้ามาศึกษาของคนพิการในสถานศึกษา อำนวยความสะดวกในการศึกษา พัฒนาปรับปรุงหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผลให้สอดคล้องกับนิสิต นักศึกษาพิการเป็นรายบุคคล รวมทั้งเปิดโอกาสให้นิสิต นักศึกษาเหล่านี้ ได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาให้เด็กและเยาวชนตามเจตนารมณ์ของกฎหมายและนโยบายที่รัฐกำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : ออนไลน์)

แต่ทว่า ถึงแม้ว่าในปัจจุบัน ได้มีการจัดทำนโยบายการคุ้มครองเด็กในสถานศึกษา ด้วยความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการกับยูนิเซฟ เพื่อจัดทำแนวทางให้โรงเรียนและสถานศึกษา เป็นสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับเด็กทุกคน รวมกันกับแนวคิด และกฎหมายที่สนับสนุนให้ทุกคน ได้มีสิทธิเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียมและได้รับการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ หากแต่ลำพังเพียงแต่ การกำหนดนโยบายคุ้มครอง โดยปราศจากแนวทางที่จะนำไปปฏิบัติจริงนั้น ก็ยังไม่สามารถ ทำให้โรงเรียนเป็นที่ซึ่งปลอดภัยได้ (ยูนิเซฟ ประเทศไทย, 2559: ออนไลน์)

กฎหมายที่เกี่ยวข้องซึ่งได้ยกขึ้นมาในนี้ ทำให้เห็นว่า การให้การศึกษาย่างเท่าเทียมแก่ ผู้ที่มีความต้องการพิเศษนั้นเป็นเรื่องที่รัฐเองได้ให้ความสำคัญ ปรากฏผ่านตามตัวกฎหมาย ถึงแม้ว่า จะไม่ใช่คนส่วนมากในสังคม หากแต่ศักดิ์ศรีและคุณค่าในความเป็นมนุษย์นั้นเท่าเทียม โดยสถานศึกษา ไม่ว่าจะระดับใด มีหน้าที่ในการนำกฎหมายมาเอื้อให้แก่ผู้พิการได้เข้าถึงการศึกษา โดยอำนวยความสะดวก ทั้งในด้านของสิ่งแวดล้อม และทางด้านการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับความต้องการพิเศษ รวมไปถึงความช่วยเหลือต่าง ๆ ที่จำเป็น หากแต่ในด้านของการนำไปปฏิบัติจริงในชั้นของสถานศึกษานั้น จำเป็นต้องได้รับการศึกษาในลำดับถัดไป

2.6 นโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในระดับอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮมในสหราชอาณาจักร เป็นหนึ่งในมหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดนโยบาย เกี่ยวกับการคุกคามและการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัยออกมา โดยนโยบายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดบทบาทของมหาวิทยาลัยในด้านการตระหนักถึงการคุกคาม หรือการกลั่นแกล้งภายใน สังคมมหาวิทยาลัย เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการกับปัญหาดังกล่าวเมื่อเกิดขึ้นไม่ว่ากับผู้ใดก็ตาม และจะปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยไม่มีขีดกันจากพื้นเพ เพศ สถานะ เชื้อชาติ ศาสนา ทัศนคติทางการเมือง อายุ สีผิว หรือความบกพร่องใด ๆ เนื่องจากมหาวิทยาลัยเชื่อว่าการกลั่นแกล้ง นั้น ก่อให้เกิดผลกระทบแง่ลบต่อบรรยากาศในการเรียนและการทำงาน อีกทั้งยังส่งผลเสียต่อสุขภาพ ความเป็นอยู่ ความมั่นใจ และพฤติกรรมของผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยตรงจากพฤติกรรมดังกล่าว หรือแม้กระทั่งผู้ที่เห็นเหตุการณ์ก็ได้รับผลกระทบร่วมด้วย (University Birmingham 2013 : 4) มหาวิทยาลัยเบอร์มิงแฮมได้จัดทำนโยบายดังกล่าวออกเป็นคู่มือ ซึ่งได้ระบุถึงลักษณะพฤติกรรม ที่เกี่ยวข้อง ความจำกัดความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งอย่างครอบคลุม เพื่อให้นักศึกษา ได้มีความเข้าใจ ประเภทของการคุกคามและการกลั่นแกล้ง ลักษณะการตกเป็นเหยื่อ บทบาทของ ผู้ให้คำแนะนำช่วยเหลือการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัยและทราบถึงแนวทางการปฏิบัติ หากตก เป็นส่วนใดส่วนหนึ่งขององค์ประกอบในการกลั่นแกล้ง นอกจากนี้ ยังได้ระบุถึงหน่วยงาน หรือแนวทางทั้งในด้านของการให้คำแนะนำ หรือความช่วยเหลือที่นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ พร้อมข้อมูลติดต่ออย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการแก้ปัญหาด้วยตนเอง หรือจากความช่วยเหลือ ของผู้อื่นก็ตาม นโยบายดังกล่าวยังได้ครอบคลุมไปถึงคำแนะนำสำหรับผู้ที่มีส่วนรู้เห็นในเหตุการณ์ การกลั่นแกล้งอีกด้วย (University of Birmingham: Harassment and Bullying Policy : 2013)

ส่วนอีกหนึ่งมหาวิทยาลัยในสหราชอาณาจักร อย่างมหาวิทยาลัยไบรตัน ก็เป็นอีกหนึ่ง มหาวิทยาลัยที่ได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการคุกคามและการกลั่นแกล้งอย่างชัดเจน และได้จัดทำ

คู่มือในการรับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัยออกมา ให้แก่ทั้งนักศึกษาและบุคลากร ภายในมหาวิทยาลัย โดยนอกจากการกำหนดค่าจำกัดความของการกลั่นแกล้งในแต่ละรูปแบบแล้ว ทางมหาวิทยาลัยยังได้ระบุถึงลักษณะของการกลั่นแกล้งและการคุกคามที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ กลั่นแกล้งในแง่ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกลั่นแกล้งที่มาจากเพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือลักษณะ ความบกพร่องก็ตาม นอกจากนี้ยังได้ครอบคลุมถึงขั้นตอนในการแก้ไขและรายงานปัญหาเหตุการณ์ การกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้น ทั้งจากการกลั่นแกล้งโดยบุคลากรในมหาวิทยาลัย หรือจากเพื่อนนักศึกษา ด้วยกันเองก็ตาม (University of Brighton : 2016) ในส่วนของนโยบายเกี่ยวกับการรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษในการเข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้น ได้มีมหาวิทยาลัยจำนวนมาก ในหลายประเทศที่ได้ออกนโยบายมาอย่างละเอียด อาทิ มหาวิทยาลัยวิทวอเตอร์สแลนด์ ในประเทศ แอฟริกาใต้ ได้ออกเอกสารนโยบายในเรื่องดังกล่าว โดยมีเนื้อหาซึ่งสะท้อนให้เห็นแนวคิดในการ ให้คุณค่าในความหลากหลายของผู้คน และเปิดโอกาสให้นักศึกษาที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้มีโอกาสเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม นอกจากนี้ ยังได้มีการระบุถึงการพัฒนาระดับทักษะ ของบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะอาจารย์ผู้สอนจะต้องได้รับการอบรมทักษะ อย่างเป็นประจำ เพื่อให้มีความเหมาะสม ทักษะ และความพร้อมในรับมือเมื่อมีความต้องการ ความช่วยเหลือเกิดขึ้น อีกทั้ง ยังมีการกำหนดหน้าที่ของบุคลากรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยอย่างชัดเจน เริ่มตั้งแต่บทบาทของอธิการบดี ผู้ช่วยอธิการบดี ไปจนถึงนักศึกษาในมหาวิทยาลัยอีกด้วย (University of the Witwatersrand, 2016 : Online)

2.7 นโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์ได้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ สำหรับการดำเนินการในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2560 – 2563 เพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และวิสัยทัศน์ที่ว่า “มหาวิทยาลัยแห่งชาติใน ระดับโลกที่สร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรมเพื่อสร้างเสริมสังคมไทยสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” โดย แผนยุทธศาสตร์ที่ได้ถูกกำหนดเอาไว้ นอกเหนือจากแนวทางในการพัฒนาด้านวิชาการแล้ว จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยยังมีความตั้งใจที่จะสร้างสัมพันธภาพและความผูกพันกับสังคมในทุกระดับ เพื่อให้เป็นที่ เข้าถึงได้ มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการ และรับผิดชอบต่อสังคม ผ่านการสร้างบุคลากร ที่จบจากมหาวิทยาลัยให้มีจิตสาธารณะ เป็นพลเมืองที่รอบรู้และรอบรอบ รวมทั้งการเปิดโอกาสทางวิชาการ บริการสังคม และศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้ประชาชนในสังคมได้ประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริม ศักยภาพให้แก่บุคลากร และสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย (แผนยุทธศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560 – 2563, 2559 : ออนไลน์)

ในการกำหนดยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัย ได้คำนึงถึงบริบทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น บริบทของการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก บริบทของการเปลี่ยนแปลงในระดับชาติ โดยยุทธศาสตร์หลัก ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกันทั้งหมด 4 ประการ ดังนี้

1. สร้างคน (Human Capital)
2. สร้างสรรค์องค์ความรู้และนวัตกรรม (Knowledge & Innovation)
3. สร้างเสริม สังคมไทย (Local Transformation)
4. ก้าวไกล ในสังคมโลก (Global Benchmarking)

โดยยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานี้โดยตรง คือยุทธศาสตร์สร้างคน (Human Capital) ซึ่งมีความประสงค์อันเกี่ยวข้องกับนิสิต บุคลากร และสังคมในมหาวิทยาลัย ดังนี้

- สร้างบัณฑิตที่มีความรู้และประสบการณ์ชีวิต ควบคู่กันกับการมีทักษะการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ สร้างสรรค์ รู้จักแก้ปัญหา มีภาวะผู้นำ มีจิตสาธารณะ มีทักษะภาษาต่างประเทศ
- พัฒนาศักยภาพและบริหารจัดการ
- เปลี่ยนแปลงการบริหารทรัพยากรบุคคล
- เสริมสร้างสุขภาพและสุขภาวะที่ดีของประชาคมจุฬาฯ

เพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่ตั้งไว้ จะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางของการพัฒนา โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรให้มีคุณสมบัติพร้อมในการเป็นพลเมืองที่มีคุณค่าของประเทศและโลก กลยุทธ์ดังกล่าวครอบคลุมไปถึงการผลักดันให้นิสิตรู้จักทำงานเป็นทีม มีความอดทนอดกลั้น มีจริยธรรมและความเสียสละ นอกจากนี้ ยังสนับสนุนให้ลดพฤติกรรมการเสพติดเครือข่ายสังคมออนไลน์และโทรศัพท์ รวมไปถึงการคำนึงและเคารพสิทธิผู้อื่นอีกด้วย

ถึงแม้ว่าเมื่อพิจารณาจากตัวชี้วัด (KPI) และตัวอย่างโครงการที่เกี่ยวข้องกับกันพัฒนา และยกระดับมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ จะยังไม่มีการระบุถึงเรื่องของการกลับแก่งในมหาวิทยาลัย และเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยตรง หากแต่การที่จุฬาลงกรณ์วางเป้าหมายในการพัฒนาให้บุคลากรรู้จักคำนึงและเคารพสิทธิของผู้อื่น และเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณค่า ถือว่าเป็นแนวทางหลักในการนำไปกำหนดนโยบายเพื่อปฏิบัติในระดับย่อยต่อไป

ระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต

ข้อระเบียบปฏิบัติเป็นเรื่องจำเป็นสำหรับที่ใดก็ตามที่มีคนหมู่มากมาอยู่ร่วมกัน เพื่อให้คนเหล่านั้นประพฤติ ปฏิบัติตนให้อยู่ในแนวทางที่ควร โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กำหนดระเบียบในการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในมหาวิทยาลัยและมีสถานภาพเป็นนิสิต ระบุไว้ในระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527 โดยตราระเบียบที่เกี่ยวกับวินัยนิสิตซึ่งสามารถตีความเกี่ยวข้องกับการกลับแก่งได้ มีดังนี้

... ข้อ 4 นิสิตต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของมหาวิทยาลัยหรือคณะทุกประการอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้อ 5 นิสิตต้องปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทยในทุกโอกาส

ข้อ 6 นิสิตต้องรักษาไว้ซึ่งความสามัคคี ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และชื่อเสียงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

ข้อ 7 นิสิตต้องประพฤติตนเป็นสุภาพชนไม่ประพฤติในสิ่งที่ไม่เหมาะสมซึ่งความเสื่อมเสียแก่ตนเอง บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 8 นิสิตต้องเชื่อฟังคำสั่งหรือคำแนะนำตักเตือนของอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ

ข้อ 14 นิสิตต้องไม่มีหรือจัดพิมพ์สิ่งวาดสิ่งเขียนหรือกล่าวถ้อยคำหรือกระทำการอื่นใด อันอาจจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น หรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 22 นิสิตต้องไม่ก่อหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการทะเลาะวิวาท ...

หากพิจารณาจากข้อระเบียบทั้งหมดจะเห็นได้ว่าไม่มีข้อใดที่ระบุถึงการกลั่นแกล้งโดยตรง หากแต่มีความเกี่ยวข้องในแง่ใดแง่หนึ่ง เช่น เพื่อดำรงไว้ซึ่งความสามัคคี และความเป็นระเบียบเรียบร้อย รวมถึงชื่อเสียงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย การกลั่นแกล้งเป็นพฤติกรรมที่ไม่สามารถยอมรับได้ เนื่องจากเป็นการบั่นทอนความสามัคคีของคนหมู่มาก เมื่อมีผู้กลั่นแกล้ง ก็ย่อมมีผู้ถูกกลั่นแกล้ง รวมไปถึงผู้ที่รู้เห็น/รับรู้ในพฤติกรรมดังกล่าว การกระทำนี้นำมาซึ่งความแตกแยกในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เป็นต้น

นอกจากนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีเกณฑ์มาตรฐานการลงโทษนิสิตเมื่อมีการกระทำความผิดตามวินัยกรณีต่าง ๆ โดยลักษณะความผิดที่สามารถตีความเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งมีดังนี้

ตารางที่ 3 เกณฑ์มาตรฐานการลงโทษตามการกระทำความผิดของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลักษณะความผิด	เกณฑ์การลงโทษ
กระทำการอันเป็นการรบกวนผู้อื่น	ทำทัณฑ์บนหรือตัดคะแนนความประพฤติตั้งแต่ 5 -20 คะแนน
ก่อการทะเลาะวิวาทกับผู้อื่น - ไม่ถึงบาดเจ็บ	ทำทัณฑ์บนหรือตัดคะแนนความประพฤติตั้งแต่ 5 – 20 คะแนน
- ถึงบาดเจ็บ	ตัดคะแนนความประพฤติตั้งแต่ 20 – 50 คะแนน
ทำร้ายผู้อื่น - ไม่ถึงบาดเจ็บ	ตัดคะแนนความประพฤติตั้งแต่ 20 – 30 คะแนน
- ถึงบาดเจ็บ	ตัดคะแนนความประพฤติตั้งแต่ 30 – 50 คะแนน

ที่มา : ประยุกต์จากระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต (2527) โดยผู้วิจัย

ตลอดระยะเวลาของการดำรงสถานภาพนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกคนจะมีคะแนนความประพฤติคนละ 100 คะแนน ซึ่งหากกระทำความผิดตามเกณฑ์มาตรฐานใดก็ตาม จะถูกตัดคะแนนครั้งละไม่ต่ำกว่า 5 คะแนน ตามเกณฑ์การพิจารณาของมหาวิทยาลัยหรือคณะ โดยการตัดคะแนนส่งผลกับนิสิตดังนี้

ตารางที่ 4 การตัดคะแนนความประพฤติ

การตัดคะแนน	ผล
ถูกตัดคะแนนเกิน 40 แต่ไม่เกิน 60	ถูกพักการศึกษา 1 ภาคเรียน
ถูกตัดคะแนนเกิน 60 แต่ไม่เกิน 80	ถูกพักการศึกษา 2 ภาคเรียน
ถูกตัดคะแนนเกิน 80 แต่ไม่ถึง 100	ถูกพักการศึกษา 4 ภาคเรียน
ถูกตัดคะแนนครบ 100	พ้นสถานภาพการเป็นนิสิต

ที่มา : ประยุกต์จากระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต (2527) โดยผู้วิจัย

เมื่อพิจารณาโทษรุนแรงที่มีเกณฑ์การตัดคะแนนความประพฤติสูง จะเห็นได้ว่าเกณฑ์มาตรฐานเหล่านั้นจะเน้นโทษที่ส่งผลกระทบต่อผู้อื่นถึงขั้นบาดเจ็บ หากแต่เมื่อพิจารณาถึงผลกระทบของการกลั่นแกล้งแล้ว ผลกระทบที่ได้รับอาจมาในหลายรูปแบบ ไม่ใช่การบาดเจ็บทางร่างกายที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนเพียงเท่านั้นที่นับเป็นการบาดเจ็บ หากแต่การบาดเจ็บทางจิตใจก็สามารถส่งผลร้ายแรงได้เช่นกัน ดังนั้น การกำหนดขอบเขตของการบาดเจ็บในที่นี้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับทุกคนในมหาวิทยาลัย

นอกเหนือจากการลงโทษแล้ว การจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งนั้น ไม่สามารถทำให้ดำเนินการโดยเน้นไปที่การลงโทษผู้กระทำความผิดเพียงเท่านั้น หากแต่การให้ความช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหาย หรือผู้ที่ถูกกระทำนั้น มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการจัดตั้งหน่วยส่งเสริมสุขภาวะนิสิต ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยา แก่นิสิตและบุคลากรมหาวิทยาลัยที่ต้องการรับคำปรึกษาปัญหาที่เกิดจากปัจจัยที่ก่อให้เกิดความเครียด หรือความกังวลต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การเรียน ความสัมพันธ์ หรือสิ่งแวดล้อมในสังคมมหาวิทยาลัยที่ต้องพบเจอในแต่ละวัน (หน่วยส่งเสริมสุขภาวะนิสิต : ออนไลน์)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.1 ความบกพร่องทางการเรียนรู้และการกลั่นแกล้ง: เสี่ยงอันตรายทวีคูณ

งานศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของความบกพร่องทางการเรียนรู้และการกลั่นแกล้งของ Mishna (2014) ได้ระบุถึงปัจจัยและลักษณะที่เอื้อให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เสี่ยงต่อการกลั่นแกล้ง ปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบของการกลั่นแกล้ง รวมไปถึงการนำไปใช้ในทางปฏิบัติและการวิจัยด้วย

จากการศึกษาพบถึงลักษณะร่วมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้และเด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง และมีเหตุผลที่จะเชื่อว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นมีความเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนมากกว่า ในทางกลับกัน ไม่พบงานวิจัยที่สอดคล้องกันในการบ่งชี้ว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กลั่นแกล้งผู้อื่นอย่างมีนัยสำคัญใด ๆ

การปรับตัวทางจิตและสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับความบกพร่องทางการเรียนรู้

มีงานวิจัยจำนวนมากเกี่ยวกับปัญหาทางการเรียนและทางจิตและสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ จากงานวิจัยพบว่าพวกเขามักมีปัญหาทางสังคมต่าง ๆ กันไป

จากงานการศึกษาเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กที่มีความบกพร่อง ชี้ว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้กว่าร้อยละ 75 ได้รับการประเมินผลของทักษะทางสังคมในทางลบและอยู่ในระดับที่ทำให้เห็นความแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่มีลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ได้มีผลการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของปัญหาทางสังคมของพวกเขาว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้น มักจะถูกปฏิเสธ ไม่ยอมรับ และไม่ให้ความสนใจ ประมาณร้อยละ 25 - 30 ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ มักถูกปฏิเสธทางสังคม ในขณะที่เมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนร่วมชั้นที่ไม่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อยู่ที่ร้อยละ 8 - 16 นอกจากนี้ ผลจากสถานะในสังคมที่อยู่ต่ำ และความสัมพันธ์ที่ไม่แข็งแรงกับเพื่อนร่วมชั้น การถูกปฏิเสธจากเพื่อนร่วมชั้น ทำให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ปราศจากการปกป้องและเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งได้ง่ายขึ้น ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนในชั้นเรียนที่เป็นปัญหานั้น นำมาซึ่งการตกเป็นเหยื่อ ในขณะที่เด็กที่มีเพื่อนสนับสนุน หรือเป็นที่ชื่นชอบ มีแนวโน้มที่จะถูกปกป้องจากการตกเป็นเหยื่อ ในทางกลับกัน เหยื่อที่ปราศจากการสนับสนุนทางสังคมนั้น อาจยินยอมให้ตนเองตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งโดยไม่คิดที่จะตอบโต้ใด ๆ นอกจากการมีปัญหากับเพื่อนในชั้นเรียนแล้ว นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ยังแสดงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา โดยจากการสังเกตการณ์ในชั้นเรียนพบว่านักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจจะถูกหันเหความสนใจและให้ความสนใจในชั้นเรียนน้อยกว่าเพื่อนร่วมชั้นที่ไม่มีลักษณะความบกพร่อง และอัตราการออกจากโรงเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้นั้นสูงกว่านักเรียนที่ไม่มีลักษณะดังกล่าว ทำให้พวกเขาตกอยู่ในความเสี่ยงของการถูกเอาเปรียบทางสังคมและเศรษฐกิจ

การสนับสนุนจากทางครอบครัวและทางสังคมเป็นเกราะป้องกันเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ไม่ดีในโรงเรียนจากเพื่อนนักเรียน ปัจจัยป้องกันอื่น ๆ รวมถึงความเชื่อมั่นในตัวเอง การรู้จักตนเอง ความเข้าใจในตัวของผู้ที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจได้รับการสนับสนุนจากทางสถานศึกษาอย่างเหมาะสม ความผูกพันกับครู ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน และการสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยม ในทางตรงกันข้าม ทักษะทางสังคมและความสามารถที่ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่ว่าจะเป็นการแสดงพฤติกรรมที่ไม่ยินยอมปฏิบัติตาม ก้าวร้าว หรือไม่เชื่อฟัง รวมไปถึงการที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน และความบกพร่องทางภาษา ล้วนแต่เพิ่มความเสี่ยงที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจประสบกับปัญหาทางด้านจิตและสังคม

นอกจากนี้ ยังมีอีกหนึ่งปัจจัยคือการตีตราความบกพร่องทางการเรียนรู้อันเกิดจากทัศนคติในทางลบต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยรวมแล้วทัศนคติของนักเรียนต่อนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อาจเป็นไปในทางลบมากกว่านักเรียนที่ปราศจากลักษณะความบกพร่อง

การปรับตัวทางจิตและสังคมซึ่งเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง

การกลั่นแกล้งเป็นรูปแบบความรุนแรง ในลักษณะของอำนาจที่ไม่สมดุลระหว่างผู้กลั่นแกล้งและผู้ถูกกลั่นแกล้ง ซึ่งเกิดมากในบริบทของกลุ่มเพื่อนในโรงเรียน การตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งของนักเรียนในโรงเรียนเป็นปัญหาสำคัญสำหรับทั่วโลก และเป็นเรื่องที่น่าเศร้าใจที่ได้รับการยอมรับแต่มักจะไม่ถูกพูดถึง และสร้างความเจ็บปวดให้แก่ผู้ถูกกลั่นแกล้ง ไม่ว่าจะเป็นผู้กลั่นแกล้งหรือผู้ถูกกลั่นแกล้ง ต่างก็เสี่ยงกับปัญหาทางสังคม อารมณ์ และจิตใจ โดยอาจส่งผลกระทบต่อเนื่องไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ ผู้กลั่นแกล้งมักจะประสบปัญหาภายนอกมากกว่า เช่น การกระทำความผิดทางกฎหมาย หรือ

บริโภคล้างของมีนเมา ในขณะที่ผู้ถูกกลั่นแกล้งมักจะเสี่ยงต่อปัญหาภายใน เช่น ความเครียด ภาวะ ผิดปกติในจิตใจ

เด็กที่ตกเป็นเหยื่อมักจะมีเพื่อนน้อย รู้สึกไม่ปลอดภัย มั่นคง ร้องไห้ง่าย มีความเครียด กัดฟัน และมักจะหลีกเลี่ยงจากสังคมมากกว่าเพื่อน บางทีอาจมีร่างกายอ่อนแอและหัวอ่อน ในบางการศึกษา พบว่านักเรียนที่มักถูกกลั่นแกล้งมักจะเก็บความเจ็บปวด กังวลใจไว้ภายในมากกว่าจะแก้ปัญหา นอกจากนี้ นักเรียนที่ตกเป็นเหยื่อมักจะได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมชั้นน้อยกว่าเพื่อนนักเรียนคนอื่นที่ไม่ได้เป็นเหยื่อ

การตกเป็นเหยื่อและความบกพร่องทางการเรียนรู้

งานวิจัยเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ชี้ว่าเด็กที่มีความต้องการ พิเศษนั้นมักจะตกเป็นเหยื่อบ่อยกว่าผู้อื่น โดยในปัจจุบันงานวิจัยเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งและความ บกพร่องทางการเรียนรู้มีค่อนข้างจำกัด แต่งานวิจัยที่เคยได้ทำการศึกษามานั้น ล้วนพบว่าเด็กที่มีความ บกพร่องทางการเรียนรู้มีเพื่อนน้อยกว่าและมักจะถูกกลั่นแกล้งมากกว่าเพื่อนนักเรียนที่ไม่มี ลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเด็กที่มีความบกพร่องทาง การเรียนรู้ มีความเสี่ยงที่จะถูกปฏิเสธและไม่เป็นที่นิยมชื่นชอบในกลุ่มเพื่อน และอาจพบกับ ปัญหาการกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ นอกจากนี้ ลักษณะที่เป็นปัญหา บุคลิก พฤติกรรม และปัญหาทางจิตและสังคมของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ก็มี ความคล้ายคลึงกันกับ เด็กที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง

3.2 ประสพการณ์ในมหาวิทยาลัยของเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

จากการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ของ McGregor, K. K. และคณะ (2016) โดยการเก็บข้อมูลจาก 63,802 ตัวอย่าง พบว่าเมื่อเปรียบเทียบกับนักศึกษา คนอื่นแล้ว นักศึกษาที่ทราบด้วยตนเองว่ามีลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้กว่าร้อยละ 5.96 ได้รับความยากลำบากจากงานที่ได้รับมอบหมาย และรู้สึกถึงอุปสรรคซึ่งเกิดจากความรับผิดชอบ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการศึกษาทั้งหลาย ซึ่งได้ถูกกำหนดตามระดับความสามารถของพวกเขา นอกจากนี้เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสถานะของความบกพร่องและอายุแล้ว พบว่ายิ่งพวกเขา อายุเพิ่มมากขึ้นเท่าไรก็ยิ่งต้องเผชิญกับอุปสรรคมากขึ้นเท่านั้น

3.3 การรังแกต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนข้ามเพศ หรือคนรักเพศเดียวกัน ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา : รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการการป้องกัน ใน 5 จังหวัดของประเทศไทย

จากการศึกษาของมหาวิทยาลัยมหิดล, องค์การแพลนอินเตอร์เนชั่นแนลประเทศไทย และ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ. (2557 : 14 - 15) พบว่า ในกลุ่ม นักเรียนที่ถูกรังแกเพราะถูกเข้าใจว่าพวกเขาเป็น LGBT นั้น เป็นลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายคลึง กันกับการศึกษาในครั้ง นี้ กล่าวคือ ธรรมชาติของผู้ที่ตกเป็นเหยื่อทำให้พวกเขาตกเป็นเหยื่อ ที่เหมาะสม (Suitable Target) ของการกลั่นแกล้งได้โดยง่าย โดยจากการศึกษาพบว่าในโรงเรียนหรือ สถานศึกษาไม่มีนโยบายเฉพาะเจาะจงในการป้องกันการกลั่นแกล้งรังแก หากแต่โรงเรียนมักรับมือ

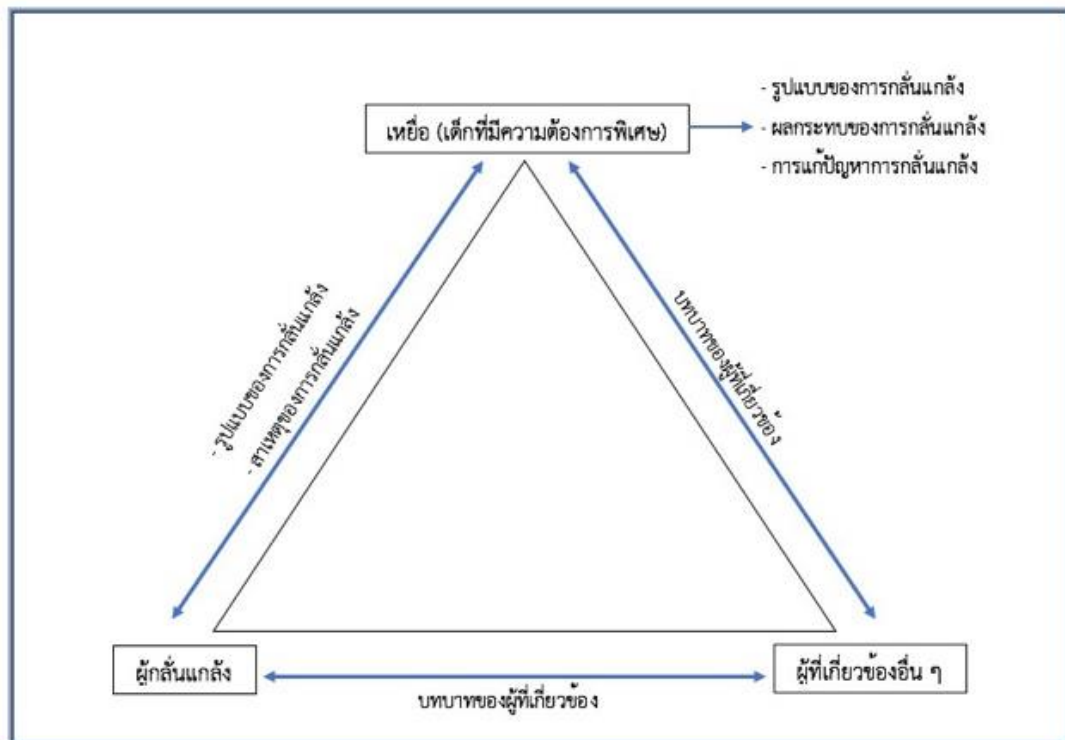
เมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวโดยการลงโทษผู้ก่อกวน และถึงแม้ว่าในโรงเรียนส่วนมากจะมีครูแนะแนวในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกก่อกวน หากแต่ไม่เป็นที่นิยมใช้มากนัก และในงานวิจัยดังกล่าวยังเสนอว่า ครูควรที่จะได้รับการอบรม หรือสนับสนุนเกี่ยวกับความเข้าใจในประเด็นความหลากหลายทางเพศ นอกจากนี้ ควรระมัดระวังคำพูดที่ใช้ ไม่ให้เป็นการตีตรานักเรียนอีกด้วย ส่วนขอเสนอแนะในระดับนโยบาย ได้นำเสนอในหลายประเด็น อาทิ เรื่องการกำหนดนโยบายป้องกันความรุนแรงในโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นเพศที่สาม สร้างความเข้าใจในความหลากหลายทางเพศตั้งแต่ในระดับของการผลิตครูหรือบุคลากรในหลักสูตรด้านการศึกษาและครุศาสตร์ สร้างหรือจัดหาคู่มือวิธีการป้องกันต่อปัญหาดังกล่าวซึ่งใช้ได้จริงสำหรับครู เป็นต้น

4. กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากรายงานการวิจัยจำนวนมากที่ได้กล่าวถึงข้างต้นล้วนแต่ชี้ว่า เด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น มักจะตกเป็นเหยื่อของการก่อกวนมากกว่าผู้อื่น โดยถึงแม้ว่าการรับรู้ การตีความในเรื่องราวบางด้านของพวกเขาอาจไม่สมบูรณ์ อาจไม่ทราบถึงความรุนแรงของปัญหาการก่อกวนที่เกิดขึ้นกับตน หรือยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องเกิดขึ้นในชีวิตแต่ละวัน และไม่ได้หาหนทางที่จะหยุดยั้งหรือขอความช่วยเหลือจากเหตุการณ์ดังกล่าว ข้อจำกัดในการสื่อสารออกไปขอความช่วยเหลือหรืออธิบายการก่อกวนให้ผู้อื่นเข้าใจ นอกจากนี้ ด้วยลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษของพวกเขา อาจทำให้ผู้ใหญ่ หรือผู้ปกครองที่ให้การดูแลที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ ภาวะที่พวกเขาเป็นไม่เพียงพอ เข้าใจว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจากการถูกก่อกวนนั้นเป็นส่วนหนึ่งของอาการที่เกิดจากลักษณะความบกพร่องดังกล่าว ทำให้ละเอียดที่จะใส่ใจหรือกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ด้วยลักษณะอาการที่พวกเขามี ผลักให้เขาต้องตกอยู่ในสถานะของเหยื่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ซึ่งปัญหาของการก่อกวนที่เกิดขึ้น ไม่ได้เกิดเฉพาะคนทั่วไปเพียงเท่านั้น หากแต่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษก็ได้รับผลกระทบจากการก่อกวน โดยส่งผลทั้งทางด้านอารมณ์ พฤติกรรม หรือสังคมด้วยเช่นกัน เมื่อพิจารณาจากวรรณกรรมที่ได้ทบทวนไปนั้น จะพบว่าประสบการณ์การก่อกวนในมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่ส่งผลกระทบต่อหลายฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหายโดยตรง อย่างผู้ถูกกระทำ ผู้กระทำการก่อกวน หรือแม้แต่ผู้ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ก็ได้รับผลกระทบเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ จึงต้องการที่จะศึกษาถึงประสบการณ์ของผู้ถูกกลั่นแกล้งซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งศึกษาหรือเคยศึกษาอยู่ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการศึกษาครั้งนี้ ต้องการศึกษาระดับของมหาวิทยาลัย เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นสังคมขนาดใหญ่ที่ผู้คนมาอยู่ร่วมกัน หากแต่เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนในระดับประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาแล้ว ความใกล้ชิดของผู้ให้การดูแลก็ยิ่งห่างออกไป โดยสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เองนี้อาจเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ผลักดันให้พวกเขาต้องตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้งที่มากขึ้น โดยการศึกษาในครั้งนี้จะทำการศึกษารูปแบบสาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการจัดการปัญหาเมื่อเกิดการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ควบคู่ไปกับการศึกษาบทบาทของผู้พบเห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ได้แก่ เพื่อนนิสิต บุคลากรในมหาวิทยาลัย และอาจารย์ ซึ่งบทบาทหรือการมีอยู่ของพวกเขาล้วนแต่มีส่วนสำคัญในการกำหนดว่าเหยื่อจะให้คุณค่ากับประสบการณ์การกลั่นแกล้งที่ได้รับอย่างไร โดยบทบาทอาจหลากหลายไป ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่ผ่านมาพบเห็นและสังเกตการณ์เฉย ๆ โดยไม่ได้ลงมือทำอะไร ผู้ที่สนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกลั่นแกล้ง หรือผู้ที่พยายามหยุดยั้งเหตุการณ์การกลั่นแกล้งไม่ให้ดำเนินต่อไปโดยวิธีใด ๆ ก็ตาม เนื่องจากมหาวิทยาลัยเป็นสถานที่ที่มีความหลากหลาย ทั้งทาง เพศ เชื้อชาติ ศาสนา หรือลักษณะทางสติปัญญา การเรียนรู้ต่าง ๆ โดยเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยนั้น นอกจากจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในฐานะผู้รับรู้/พยานในเหตุการณ์การกลั่นแกล้งแล้ว ยังเปรียบเสมือนผู้คุ้มครองของเหยื่ออย่างเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ตามทฤษฎีกิจวัตรประจำวัน เป็นเรื่องที่เราเห็นควรศึกษา เพื่อให้เห็นภาพของกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย ที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น หาแนวทางในการพัฒนานโยบายที่นำไปใช้ได้จริงและเกิดประโยชน์ในการป้องกันแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งต่อเด็กที่มีลักษณะบกพร่องทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

การศึกษาเรื่อง “การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ” นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งยังศึกษาบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้ง

โดยการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยในรูปแบบของการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) ผ่านวิธีการศึกษาโดยการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร (Documentary Study) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาถึงประสบการณ์ ปัญหา และแนวทางการจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งต่อนิสิต ซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษานี้ ได้เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยการพิจารณาเชิงทฤษฎี จนกว่าจะถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation Point) และเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ นิสิตที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 2 คน เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เคยเห็น/มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้ง 5 คน อาจารย์และบุคลากรมหาวิทยาลัย จำนวน 4 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 11 คน ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย โดยกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ประจำวิชา

1. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิตที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ/อาจารย์ประจำรายวิชาที่มีนิสิตที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง/ สัปดาห์
2. ให้การดูแลนิสิตซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป

บุคลากรมหาวิทยาลัย

1. เป็นเจ้าหน้าที่ประจำมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนิสิต อาทิ การลงทะเบียนเรียน หรือเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร
2. มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับนิสิตซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน

เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1. เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ระดับปริญญาตรี หรือระดับอื่น ๆ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน หรือจบการศึกษามาไม่เกิน 5 ปี
2. เป็นผู้ที่มีลักษณะเข้าข่ายของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ หนึ่งในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder) บกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders) หรือ ออทิสติก (Autistic Disorders) หรือเท่าที่จะหาข้อมูลได้ โดยอาจได้รับการประเมินโดยแพทย์ หรือตามความเห็นของอาจารย์ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลเมื่อนิสิตทำการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยก็ได้ โดยไม่กำหนดว่านิสิตเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยรูปแบบใด ไม่ว่าจะเป็นผ่านโครงการรับเข้าศึกษาพิเศษ หรือเข้ามาตามระบบปกติก็ตาม

เพื่อนร่วมชั้นเรียน

เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์ที่ไม่มีลักษณะความพิการหรือมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และเรียนร่วม หรือทำกิจกรรมร่วมกับนิสิตที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อันมีส่วนสำคัญในบทบาทของผู้มีส่วนร่วม/เห็นเหตุการณ์

ทั้งนี้ จำนวนกลุ่มตัวอย่างขึ้นอยู่กับความอึดตัวของข้อมูล

2. แนวทางในการติดต่อหาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ข้อมูลในส่วนนี้จะเป็แนวทางสำคัญสำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อยอดจากการศึกษานี้ เนื่องจากการศึกษานี้ เป็นหัวข้อที่มีความละเอียดอ่อนในเรื่องส่วนบุคคล จึงควรให้ความสำคัญกับผู้ให้ข้อมูล ในความสะดวกใจ และยินยอมที่จะให้ข้อมูลเป็นหลัก และต้องอาศัยการสอบถามเป็นรายบุคคลไป

การได้มาซึ่งข้อมูลลำดับแรก ทำการสอบถามเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย ประจำคณะในเบื้องต้น เพื่อขอคำแนะนำว่า มีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย ที่เข้าข่ายให้ข้อมูลได้หรือไม่ หรือหน่วยงานใดที่เกี่ยวข้องที่ควรดำเนินการติดต่อสอบถาม

ในการหาผู้ให้ข้อมูลในส่วนต่าง ๆ นั้น ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ร่วมกันกับการอ้างอิงต่อเนื่องแบบสโนว์บอลล์ (Snowball Sampling) โดยได้ติดต่อขอข้อมูลจากอาจารย์ที่รับผิดชอบการดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย และขอคำแนะนำในการติดต่อขอข้อมูลจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่อาจมีประสบการณ์เกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง

โดยในขั้นตอนของการสอบถามเพื่อขอความสมัครใจในการให้ข้อมูล จะต้องใช้ความระมัดระวังในการใช้คำพูดเพื่อการติดต่ออย่างมาก เนื่องจากไม่ควรใช้คำว่า “เด็กที่มีความต้องการพิเศษ” ไปตีตราผู้ที่ต้องติดต่อโดยตรง ถึงแม้ว่าจะเป็นผู้ที่สอบเข้ามาด้วยโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรงก็ตาม ดังนั้น แนวทางที่พึงกระทำ คือการชี้แจงว่าหัวข้องานคืออะไร และชี้แจงถึงผลประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งประโยชน์ที่จะได้จากข้อมูลของผู้ที่ทำการติดต่อขอข้อมูลอีกด้วย โดยผู้วิจัยจะให้เวลาในการตัดสินใจแก่ผู้ติดต่อเพื่อขอข้อมูล

และไม่กดดันใด ๆ นอกจากนี้ หากผู้ที่ติดต่อขอข้อมูลไป ไม่สะดวกใจที่จะให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะให้ความเคารพกับการตัดสินใจดังกล่าว และถือเป็นที่สุด

3. สถานที่เก็บข้อมูล

การศึกษานี้ได้เลือกทำกรณีศึกษาที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจากนิสิตจุฬาลงกรณ์ อาจารย์ บุคลากร และผู้บริหารมหาวิทยาลัย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure in-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 4 ชุด ได้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ผู้สอน และบุคลากรในมหาวิทยาลัย โดยออกแบบให้แตกต่างกันตามบทบาทที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นแบบสอบถามที่เน้นความสนใจไปที่การศึกษารูปแบบ ผลกระทบ และวิธีการแก้ปัญหาการกลั่นแกล้งของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย รวมทั้งบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ผู้สอน และบุคลากรในมหาวิทยาลัย จากมุมมองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ที่กลั่นแกล้ง

ชุดแบบสอบถามสำหรับเพื่อนร่วมชั้นเรียน เป็นแบบสอบถามที่มุ่งให้ความสนใจไปที่การศึกษารูปแบบ ผลกระทบ และบทบาทของเพื่อนร่วมชั้นเรียน เมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งขึ้นในมหาวิทยาลัย เช่นเดียวกันกับแบบสอบถามสำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ผู้สอน ซึ่งเน้นศึกษาข้อมูลจากประสบการณ์ในบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

โดยแบบสัมภาษณ์ดังกล่าวจะถูกสร้างขึ้นจากการประมวลแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ทำการทบทวนวรรณกรรมในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง และเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งถูกกำหนดเป็นแนวคำถามเพื่อกำหนดทิศทางในการสัมภาษณ์เพียงเท่านั้น โดยในการสัมภาษณ์ คำถามอาจถูกเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทที่เกิดขึ้นในขณะนั้น ๆ เพื่อให้ครอบคลุมกับประเด็นที่ต้องการศึกษา และให้เกิดบรรยากาศที่ดีในการสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบบันทึกสนาม (Field Note) ผู้วิจัยทำการบันทึกข้อมูลในระหว่างกระบวนการสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมในทุกด้าน ได้แก่ แผนผังที่นั่ง สถานการณ์ บรรยากาศ เรื่องราวที่สนใจ กระบวนการสัมภาษณ์ คำตอบจากผู้ให้ข้อมูล และทำการบันทึกความคิด ความรู้สึกของผู้วิจัยในประเด็นต่าง ๆ หรือตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ครั้งต่อไป

3. เทปบันทึกการสัมภาษณ์ ก่อนการทำการสัมภาษณ์ทุกครั้งต้องขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียง และทำการบันทึกเมื่อได้รับการยินยอมอนุญาตเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะทำการถอดเทปบันทึกการสัมภาษณ์ และพิมพ์เป็นข้อความลงในโปรแกรม Microsoft Word โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงคำพูดใด ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลมาเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย : กรณีศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษ” นี้ ซึ่งเป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวิธีการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) เพื่อใช้ในการกำหนดขอบเขต เนื้อหา ทิศทางของการศึกษา และแนวทางการสัมภาษณ์ จากการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ซึ่งปรากฏในเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ทำการศึกษา ไม่ว่าจะเป็น หนังสือ วารสาร วิทยานิพนธ์ งานวิจัย แนวคิด ทฤษฎี หรือเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในประเทศไทย และต่างประเทศ

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research) ซึ่งผู้วิจัยทำการศึกษาภาคสนามด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลส่วนบุคคล และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure in-depth interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป โดยในแต่ละการสัมภาษณ์เชิงลึกนี้ ใช้เวลาเฉลี่ยประมาณ 30 – 60 นาที

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยทำการนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าทางเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) มาพิจารณาตามประเด็นที่ตั้งไว้ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหา (Content Analysis) อย่างละเอียด ครอบคลุม และครบถ้วน ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ในลักษณะเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อที่จะอธิบายข้อมูลที่ได้มาจากการศึกษา และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

7. จริยธรรมในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงคำนึงถึงจริยธรรมในการวิจัย เพื่อให้ดำรงไว้อยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมและหลักวิชาการที่เหมาะสม ตามหลักต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักความเคารพในบุคคล (Respect for Person)

ผู้วิจัยทำการศึกษาโดยให้ความสำคัญ และให้ความเคารพในการตัดสินใจให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถทำการตัดสินใจว่าจะให้ หรือไม่ให้ข้อมูลได้อย่างอิสระ ปราศจากการบังคับขู่เข็ญ หรือให้อามิเงินจ้างใด ๆ

สืบเนื่องจากความละเอียดอ่อน และความเปราะบางของแต่ละบุคคล รวมไปถึงหัวข้อที่ทำการศึกษา ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญในสิทธิส่วนบุคคล และพฤติกรรมของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้ทำการวิจัยจะทำการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่จะทำการศึกษาอย่างครบถ้วนแก่ผู้ให้ข้อมูล เพื่อประกอบการตัดสินใจโดยอิสระว่าจะเข้าร่วม หรือไม่เข้าร่วมในการให้ข้อมูล รวมทั้งให้สิทธิในการตัดสินใจแก่ผู้ให้ข้อมูล ว่าต้องการให้สัมภาษณ์โดยมีนักจิตวิทยาเข้าร่วมด้วยหรือไม่ ในทุกกรณีไม่ว่าจะมี หรือไม่มีนักจิตวิทยาเข้าร่วมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะไม่ทำการกดดันผู้ให้ข้อมูล เพื่อให้ได้มา

ซึ่งข้อมูล โดยผู้ให้ข้อมูลสามารถให้ข้อมูลได้อย่างอิสระ ตามหัวข้อที่ได้ตั้งขึ้นมา ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับความต้องการ และพึงพอใจในการให้ข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก อีกทั้งคำนึงถึงความเสี่ยงหรืออันตรายที่อาจเกิดขึ้นต่อร่างกาย จิตใจ หรือสถานะทางสังคมของผู้ให้ข้อมูลตลอดทำการศึกษา

ทั้งนี้ ผู้วิจัยให้ความสำคัญกับการรักษาความลับ ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล โดยนอกจากข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับการศึกษาครั้งนี้แล้ว ผู้วิจัยจะไม่ทำการเปิดเผยข้อมูลใดก็ตามที่อาจทำให้ผู้ให้ข้อมูลเสียหาย หรือได้รับผลกระทบได้

2. หลักการให้ประโยชน์ ไม่ก่อให้เกิดอันตราย (Beneficence/ Non-maleficence)

ผู้วิจัยคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้ให้ข้อมูลจะได้รับจากการให้ข้อมูล หรืออาจเกิดความเสียหายในด้านใดต่อผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ รวมทั้งผู้วิจัยจะทำการเก็บรักษาข้อมูล ความลับของผู้ให้ข้อมูลโดยไม่มีตัวบ่งชี้ที่จะระบุถึงตัวตนของผู้ให้ข้อมูลได้

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การกลั่นแกล้งเป็นพฤติกรรมที่มักถูกผู้คนจำนวนมากเข้าใจว่าไม่ใช่ปัญหาที่ร้ายแรง หรือน่ากังวลใจ หากแต่ในปัจจุบันนี้ การกลั่นแกล้งได้ทวีความรุนแรงกว่าเมื่อสมัยก่อน ซึ่งตัวการสำคัญคือการเปิดโอกาสให้การกลั่นแกล้งเกิดขึ้นทุกที่ทุกเวลาผ่านช่องทางใหม่ในการกลั่นแกล้งอย่างโลกไซเบอร์ (Cyber Bullying) ปัจจุบันสถานการณ์ในประเทศไทยเองนั้น มีเด็กถูกกลั่นแกล้งในสถานศึกษากว่าปีละประมาณ 600,000 คน โดยมีสัดส่วนของนักเรียนที่ถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนนักเรียนด้วยกันสูงเป็นอันดับสองของโลก รองจากประเทศญี่ปุ่น คิดเป็นร้อยละ 40 โดยกลุ่มเสี่ยงต่อการถูกกลั่นแกล้งนั้น ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาทางด้านพัฒนาการ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ กลุ่มเพศทางเลือก เด็กที่มีพื้นฐานมาจากการที่ครอบครัวใช้ความรุนแรง และเด็กสมาธิสั้น (กรมสุขภาพจิต, 2561 : ออนไลน์) การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และแนวทางการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุ การกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งยังบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยถึงแม้ว่าในปัจจุบันจะเริ่มมีการพูดถึงการกลั่นแกล้ง หรือ Bully ในบริบทต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นกว่าแต่ก่อนแล้ว แต่ก็ยังปฏิเสธไม่ได้ว่า สังคมของเรายังต้องการข้อมูล การศึกษา เพื่อนำไปสู่การเคลื่อนไหวหรือเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่อไปในอนาคต

การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยใช้เวลาเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 - สิงหาคม 2562 ในพื้นที่ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยสามารถนำข้อมูลที่ได้ศึกษามาเสนอผลการศึกษาได้ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY
ตารางที่ 5 รายละเอียดผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด				
	ชื่อ	บทบาท	เพศ	อายุ
1.	อาร์ม (นามสมมติ)	เด็กที่มีความต้องการพิเศษ	ชาย	27 ปี
2.	อิฐ (นามสมมติ)	เด็กที่มีความต้องการพิเศษ	ชาย	25 ปี
3.	อัน (นามสมมติ)	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	ชาย	26 ปี
4.	แอน (นามสมมติ)	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	หญิง	26 ปี
5.	อ้อม (นามสมมติ)	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	หญิง	25 ปี
6.	ออย (นามสมมติ)	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	หญิง	23 ปี
7.	เอม (นามสมมติ)	เพื่อนร่วมชั้นเรียน	หญิง	28 ปี
8.	อนงค์ (นามสมมติ)	อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา	หญิง	49 ปี
9.	อรุณ (นามสมมติ)	อาจารย์ผู้สอน	หญิง	53 ปี
10.	อัญญา (นามสมมติ)	อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา	หญิง	63 ปี
11.	อิน (นามสมมติ)	เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย	หญิง	29 ปี

จากตารางด้านบนจะเห็นว่า ผู้ให้ข้อมูลมีจำนวนทั้งหมด 11 คน ในจำนวนทั้งหมดนี้ แบ่งเป็น เด็กที่มีความต้องการพิเศษ จำนวน 2 คน เพื่อนร่วมชั้นเรียน จำนวน 5 คน อาจารย์ จำนวน 3 คน และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย จำนวน 1 คน โดยแบ่งตามเพศเป็น เพศชายจำนวน 3 คน เพศหญิง จำนวน 8 คน อายุเฉลี่ยของผู้ให้ข้อมูลอยู่ที่ 34 ปี โดยผู้วิจัยทำการจำแนกข้อมูลที่ได้รับจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในบทบาทที่แตกต่างกันไป ได้แก่ เด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้ง เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ผู้สอน/ อาจารย์ที่ปรึกษา และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยนั้น ข้อมูลที่ได้จากการศึกษามีดังนี้

1. เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ตารางที่ 6 ผู้ให้ข้อมูล : เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ชื่อ	เพศ	อายุ	ลักษณะ	การศึกษา
อาร์ม	ชาย	27	บกพร่องทางการเรียนรู้ (เขียน)	สำเร็จการศึกษา - กำลังทำงาน
อิฐ	ชาย	25	ออทิสซึม	กำลังศึกษาต่อในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี

1.1 กรณีศึกษา 1 : อาร์ม

อาร์ม ชายหนุ่มอายุ 27 ปี รูปร่างไม่สูงมาก อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยเรียบร้อยแล้ว และกำลังทำงานประจำหลังจากเรียนจบ เมื่อสมัยที่เรียนมหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี เขาสอบเข้ามาในมหาวิทยาลัยผ่านโครงการพิเศษสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ อาร์มเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ที่ได้รับการบำบัดมาในระดับหนึ่งแล้วก่อนที่จะเข้ามาเรียนต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยข้อมูลเกี่ยวกับการเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษของเขาได้ถูกเก็บเป็นความลับจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ หากแต่เมื่อเข้าสู่ช่วงปีหลัง ๆ ของชีวิตการเป็นนิสิต อาร์มได้เป็นคนเปิดเผยความลับของการเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษต่อเพื่อน ๆ ด้วยตนเอง โดยส่วนตัวอาร์มได้ให้ความหมายของการกลั่นแกล้งรังแกไว้ว่า เป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกายและจิตใจโดยตรง ซึ่งเป็นการกระทำที่แตกต่างจากการพูดจาหยอกล้อโดยทั่วไป อาร์มบอกว่าที่ผ่านมาในช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัยนั้น ไม่ได้รู้สึกว่าการที่ตนเองเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษทำให้ถูกกลั่นแกล้งจากผู้อื่นเท่าไรนัก เพราะเขาเองไม่เก็บเอาเรื่องที่ถูกกลั่นแกล้งมาเป็นสาระสำคัญ

1. รูปแบบการกลั่นแกล้ง

อาร์มยอมรับว่า มักจะถูกแฉวจากเพื่อนเวลาเขาเริ่มเข้าสังคม เนื่องจากเป็นคนที่ค่อนข้างเก็บตัว ทำให้มีปัญหาเวลาเข้าหาเพศตรงข้าม เพราะมักจะถูกมองว่าเป็นการเข้าหาเพื่อหวังผลเชิงชู้สาว นอกจากนี้ เพื่อนในคณะที่ไม่เข้าใจในตัวเขา มักจะตีตัวออกห่าง ไม่รับรู้การมีตัวตนหรือสนใจเรื่องราวของเขา แต่อย่างไรก็ตาม ในหลาย ๆ ครั้ง สถานการณ์ก็บีบให้พวกเขาต้องคุยกับอาร์มอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

“...เจอบ้างเหมือนกัน ก็จะมีเพื่อนแซว เพื่อนล้อบ้าง เวลาเข้าสังคม
คือเรา เราเป็นคนค่อนข้างเก็บตัว แล้วพอเดินไปคุยกับเพื่อนเพศตรงข้ามยั้ง
ก็จะถูกล้อหรือว่าแซวบ้างว่าเราเข้าไปจีบเขา หรือว่าทำตัวเจ้าชู้ ซึ่งไม่จริง
อืม...ก็ทำให้ไม่กล้าเข้าหาใครนะ ไม่อยากคุยกับใครเลย...”

2. สาเหตุ

อาร์มเชื่อว่า สาเหตุของการกลั่นแกล้งนั้น มาจากการที่คนส่วนมากไม่เข้าใจว่าเขา
เป็นอย่างไร เพราะเขาจะเลือกเข้าหาผู้อื่นเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น และมีความจริงจังในการแสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ รวมถึงรู้สึกว่าการผูกมิตรกับผู้อื่นได้ยากกว่าผู้อื่น หากแต่อาร์ม
เองนั้น ก็ไม่ได้คิดว่าการเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะทำให้ผู้อื่นกลั่นแกล้งเขามากยิ่งขึ้น เนื่องจาก
โดยส่วนตัว หลังจากเขาเปิดเผยกับเพื่อนร่วมชั้นว่า ตัวเขาเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ก็ไม่ได้รู้สึก
ถึงความแตกต่างจากก่อนหน้านั้น

3. ผลกระทบ

อาร์มบอกว่าในช่วงมหาวิทยาลัย เป็นช่วงที่สังคมเปิดรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
มากกว่าสมัยที่เขาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา หากแต่ยังคงมีการกลั่นแกล้งอยู่เช่นกัน โดยตัวเขาเอง
ไม่ได้รู้สึกถึงผลกระทบที่รุนแรง ถึงขั้นอยากลาออก หรือไม่อยากมาเรียน แต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธได้ว่า
การถูกกลั่นแกล้งได้ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของเขาเช่นกัน ทั้งนี้ อาร์มรู้สึกว่า ผลกระทบจะมาก
หรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับความอดทนในการเก็บอารมณ์ของแต่ละคน โดยเด็กที่มีความพิเศษเองนั้น
มีระดับการรับมือ จัดการทางอารมณ์แตกต่างกันไป

“...เราไม่เคยได้รับผลกระทบถึงขนาดที่ไม่อยากมามหาลัยนะ
แต่ถ้าหลักๆมันก็ด้านความรู้สึกอะ เหมือนเสียความรู้สึกเป็นหลัก
คือ...สำหรับเด็กพิเศษก็อยู่ที่ความอดทนว่า เออ...แต่ทุกคนจะอดทน
หรือว่าเก็บอารมณ์ได้ขนาดไหน เคยเจอบางคนที่ทนไม่ได้มากๆ
เค้าก็ถึงขั้นกรี๊ดออกมาก็มีนะ อย่างเวลาที่เราโดนแซวหรือว่า
ล้อบ่อยๆ ก็ไม่ค่อยสบายใจ เหมือนโดนตีตราโดยที่เราไม่ได้เป็นแบบนั้นอะ
จริงๆก็อยากให้คนเค้าเข้ามาคุยมาคบกันก่อนที่จะมาบอกว่าเรานิสัยยังไง เป็นยังไง...”

4. ความช่วยเหลือจากผู้อื่น

“...คนส่วนใหญ่ก็จะเข้ามาผลมโรง มาเข้าร่วมวงว๊าน มาแซว
ซึ่งประเภทหลังจะมีมากกว่าคนที่มาปกป้องเรา ก็นะ...คนเราชอบยุ่งเรื่องของคนอื่น...”

จากคำบอกเล่าของอาร์ม คนส่วนมากที่เขาพบเจอ เมื่อถึงคราวที่เกิดการก่อกวนก่อกำลังขึ้น จะผสมโรงหรือโอดมาร่วมวงก่อกวนก่อกำลังด้วย เพราะต้องการมีส่วนร่วมกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่กระนั้น ก็มีเพื่อนจำนวนหนึ่งที่สนิทกับอาร์มออกมาปกป้อง ออกรับแทน หรือปฏิเสธในเรื่องที่ไม่เป็นความจริงแทนอาร์มเสมอ

“...มีนะ มันก็มีเพื่อนบางคนที่เขาเข้ามาปกป้องเรา มาออกรับ หรือว่ามาปฏิเสธเรื่องที่ไม่เป็นจริงเวลาเราโดนแซวให้ ซึ่งไอ้คนแบบที่มันจะมาปกป้องเรา มันก็มี แต่ก็จะเป็นแต่พวกเพื่อนที่สนิทจริง ๆ เท่านั้นแหละ...”

นอกเหนือไปจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนแล้ว อาจารย์ก็ยังมิบทบาทในการเข้ามาดูแล สอบถามเป็นครั้งคราว หากแต่เขาเองก็เลือกที่จะไม่เล่าปัญหาที่เกิดขึ้นในอาจารย์ฟัง เนื่องจากมองว่าไม่ใช่ปัญหาใหญ่โตอะไรที่จะต้องนำไปปรึกษา และเขาเองก็มีความสามารถพอที่จะจัดการปัญหาและดูแลตัวเองได้แล้ว อาร์มยังเท่าความไปถึงตอนที่สอบเข้าโครงการพิเศษของคณะมาว่ามีอาจารย์ของโครงการคอยดูแล ช่วยเหลือ โดยเฉพาะเรื่องการเรียนและการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ซึ่งข้อมูลอาการของเขาจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและจะเปิดเผยต่อเขายินยอมเท่านั้น อาจารย์ที่ดูแลเขา จะให้การช่วยเหลือทางด้านการศึกษาอื่น ๆ โดยไม่มีเพื่อนสังเกตเห็นเมื่ออยู่ในชั้นเรียน เช่น สะกดคำศัพท์ภาษาอังกฤษทีละตัว เนื่องจากเขามีปัญหาด้านการสะกดคำ

“...เขาจะให้ความช่วยเหลือเราอ้อม ๆ โดยที่คนอื่นในชั้นเรียนไม่ทันสังเกต เช่น สะกดคำเป็นภาษาอังกฤษให้ทีละตัว เนื่องจากเด็ก LD มีปัญหาด้านการสะกดคำ ทุกคนในชั้นเรียนได้ประโยชน์ โดยไม่ได้มีใครรู้ว่า อันนี้เป็นการช่วยเหลือเรา...”

5. การแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาการก่อกวนก่อกำลัง

จากกรณีของอาร์ม เขาผ่านการเรียนและสังคมในระดับมหาวิทยาลัยมาได้ โดยไม่ได้มองว่าตนเองถูกก่อกวนก่อกำลังจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพราะเขาเลือกที่จะไม่เก็บเรื่องเหล่านั้นมาคิด เป็นสาระสำคัญ ถึงแม้ว่าจะพบเจอกับพฤติกรรมที่เข้าข่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การล้อหรือแซว การมองข้าม การปฏิเสธการมีตัวตนของเขาเมื่อทำงานกลุ่ม โดยอาร์มนั้น ยังบอกอีกว่าเมื่อใดก็ตามที่เขาพบเจอพฤติกรรมเหล่านั้นจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน เขาเลือกที่จะไม่เข้าไปคุย หรือยุ่งเกี่ยวกับคนเหล่านั้น เพื่อป้องกันความรู้สึกของเขาเอง และเลือกที่จะไม่เล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ใดเป็นพิเศษ เนื่องจากตัวเขาเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านั้น และมองว่าหากเกิดปัญหาขึ้น ควรจะต้องดูแลตนเองให้ได้ เนื่องจากผู้อื่นไม่สามารถมาให้ความช่วยเหลือหรือดูแลตนเองได้ตลอดเวลา

“...คือโดยส่วนตัวอาจารย์เค้าก็ดูแลนะ แบบเข้ามาสอบถาม มาอัปเดตเรื่อยๆแหละ
 แต่ว่าตัวเราเองอะ ที่ผ่านมาก็ไม่ได้เล่าให้อาจารย์ฟังเวลาเจอปัญหาเจออะไร
 คือเพราะเราคิดว่ามันไม่ใช่ปัญหาสำคัญอะไรอะ ถึงเล่าไปก็คือ ก็คือทำอะไรไม่ได้ แก้ไขอะไรไม่ได้
 ที่ผ่านมาเวลาเรามีปัญหา เราก็มองหาใครที่ปรึกษาได้ เราไม่ได้เล่าให้ใครฟังเป็นพิเศษนะ
 คือเป็นคนไม่ชอบเอาปัญหาไปให้คนอื่นอะ อย่างอาจารย์ หรือว่าพวกพี่ๆที่คณะเอง
 จะให้เค้ามาเป็นพี่เลี้ยงเราตลอดเวลามันไม่ได้อยู่แล้ว ก็ต้องดูแลตัวเองให้ได้...”

6. การปรับปรุง แก้ไข ปัญหาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อาร์มมองว่า มหาวิทยาลัยไม่จำเป็นต้องเพิ่มเติมอะไรนอกจากการทำความเข้าใจ
 เห็นความสำคัญ ยอมรับ เปิดรับ และรู้วิธีที่จะรับมือกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ามาเรียนให้ได้
 ยิ่งขึ้น อาจารย์และบุคลากรมหาวิทยาลัยควรทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหา เพราะเขามองว่า เด็ก
 ที่มีความต้องการพิเศษสามารถเข้ามาเรียนในมหาวิทยาลัยได้เช่นเดียวกับเด็กอื่น ๆ และการ
 จะสังเกตเห็นลักษณะอาการของพวกเขาได้นั้น จะต้องอาศัยการคลุกคลี หรือสังเกตอย่างใกล้ชิด
 ซึ่งเมื่อเกิดปัญหาขึ้นจริง ๆ แล้ว อาจไม่ทราบว่าต้องรับมือ หรือปรับแก้ไขอย่างไร อีกทั้งทุกส่วน
 ควรทำงานร่วมกันอย่างบูรณาการ โดยสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการช่วยเหลือให้ทันท่วงที

1.2 กรณีศึกษา 2 : อธิฐ

อธิฐ อายุ 25 ปี ชายหนุ่มผิวเข้ม รูปร่างค่อนข้างผอม และสูงโปร่ง ทำทางเป็นมิตร อาศัย
 อยู่กับครอบครัวในกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และกำลังศึกษาต่อในระดับ
 ที่สูงขึ้นในมหาวิทยาลัย เขาเป็นเด็กที่มีอาการออทิสซึม ก่อนหน้าที่จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย
 อธิฐเรียนอยู่ที่โรงเรียนสหศึกษาที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร โดยในการสอบเข้า
 มหาวิทยาลัยอธิฐได้สอบเข้ามาตามระบบปกติเช่นเดียวกับเด็กคนอื่น ๆ เนื่องจากเขามีผลการเรียน
 ในระดับดีมาก และเป็นผู้ที่มีความสามารถในหลากหลายด้าน หากแต่ในการสอบเข้าครั้งแรก
 อธิฐได้เผชิญกับปัญหาในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นในสาขา จึงทำให้ต้องสอบเข้าใหม่ เพื่อเปลี่ยนสาขา
 อีกครั้งในปีต่อมา อธิฐมีครอบครัวที่พร้อมดูแลและให้ความช่วยเหลือเขาในทุก ๆ ด้าน หากแต่ปัจจุบัน
 เขากำลังต่อสู้กับอาการซึมเศร้าที่เรื้อรังมาตั้งแต่สมัยกำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี

1. รูปแบบการกลั่นแกล้ง

อธิฐบอกว่าการที่เขาต้องกินยารักษาโรคซึมเศร้า เป็นผลกระทบมาจากการที่ไม่มีคน
 คุยกับเขา ซึ่งเขาเข้าใจดีว่า การกลั่นแกล้งไม่ใช่เรื่องของการทำร้ายร่างกายเพียงอย่างเดียวเท่านั้น
 หากแต่การกีดกันจากสังคม หรือโดดเดี่ยวผู้อื่นออกจากสังคมนั้น ๆ ไม่รับฟังหรือปฏิเสธความคิดเห็น
 ของคนนั้น ๆ เป็นอาวุธในการทำร้ายคนได้อย่างร้ายแรง

“...ก็จะมีปัญหาพวกเรื่องของการทำงานกลุ่ม
หรือว่าการที่จะแบบว่า แสดงความคิดเห็น เราค่อนข้างจะถูก reject บ่อยมาก
ในเรื่องการแสดงความคิดเห็น ว่าความเห็นเรามากจะใช้ไม่ได้โรยแบบนี้...”

โดยส่วนตัวของเขา ปัญหาเกิดขึ้นจากเพื่อนสนิท ที่เปลี่ยนไปในระยะเวลาสั้น ๆ จากพูดคุยด้วย สนิทสนม กลับกลายเป็นตีตัวออกห่าง และแยกไปอยู่กลุ่มอื่นแทนโดยไม่อธิบายเหตุผลใด ๆ นอกจากจะถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนแล้ว อีฐยังได้กล่าวอีกว่า เมื่อเขาเข้าไปทำกิจกรรมชมรมก็ถูกกลั่นแกล้งจากผู้อื่นในชมรมเช่นกัน โดยพฤติกรรมการกลั่นแกล้งที่คล้าย ๆ กัน ได้แก่ ปฏิเสธที่จะพูดคุยกับเขา โดยพฤติกรรมนี้จะเริ่มมาจากคนบางคนในชมรมก่อน จากนั้นก็จะมีผู้อื่นที่ปฏิบัติแบบเดียวกัน

“...ผมทำชมรมแห่งหนึ่งในมหาลัย ผมเข้ากิจกรรมกับเค้าเกือบทุกอย่างตั้งแต่แรกเลย
กิจกรรมแรกผมก็ไป ให้ความร่วมมือเค้าอย่างดี สุดท้ายคือ คนในชมรมก็ bully ผม
ด้วยเหตุการณ์ว่า ไม่คุยกับผม อะโรยแบบนี้อะครับ ไม่คุยกับผม แบบ...
ไม่ให้ความสำคัญกับผมเท่ากับที่ให้คนอื่น...”

2. สาเหตุ

อิฐระบุสาเหตุที่ทำให้เขาต้องเจอการกลั่นแกล้งมาจากความแตกต่างของเขาเอง ทำให้มีความเห็นที่ไม่เหมือนคนอื่น และมีทัศนคติไม่ตรงกันในหลาย ๆ เรื่อง ซึ่งเมื่อขัดแย้งกันแล้ว ก็ก่อให้เกิดปัญหาตามมาเวลาที่ต้องเข้าสังคม หรือทำงานกลุ่มต่าง ๆ เพราะความคิดของเขา มักจะถูกปฏิเสธจากผู้อื่นเสมอ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“...ผมเองอะ ก็รู้ตัวแหละว่า...ความชอบไม่เหมือนคนอื่น

ความสนใจไม่เหมือนคนอื่น มันทำให้คุยกับคนอื่นแล้วไม่คลิกเลย
นาน ๆ จะได้เจอคนที่คุยแล้วแบบ เออ คลิ๊ก ทำให้แบบ... โชคร้าย
เพราะส่วนมากจะเจอคนที่ไม่คลิ๊กกัน...”

3. ผลกระทบ

ผลกระทบจากการถูกกลั่นแกล้งทางสังคมที่อิฐได้รับ ส่งผลโดยตรงต่อความรู้สึก เขากล่าวว่าการที่ไม่พูดคุย หรือทำตัวเปลี่ยนแปลงจากเมื่อก่อนแบบหน้ามือเป็นหลังมือของเพื่อนเขานั้น ทำให้เขารู้สึกเจ็บ และถึงแม้ว่าจะดูเล็กน้อยสำหรับผู้อื่น หากแต่เขาก็มองว่าเป็นพฤติกรรมการกลั่นแกล้ง นอกจากส่งผลกระทบต่อความรู้สึกแล้ว อิฐยังระบุถึงผลกระทบต่อการเรียนอีกด้วย เพราะทำให้การเรียนของเขานั้น มีความทรมานมากขึ้น เมื่อการเรียนหนักแล้ว การพึ่งพากันและกัน

กับผู้อื่นในชั้นเรียน เป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานกลุ่ม หรือสอบถามเนื้อหาที่ไม่เข้าใจหลังชั้นเรียน ก็ไม่สามารถทำอย่างสะดวกใจได้เช่นเดิม โดยเมื่อรู้สึกลำบากใจอย่างถึงที่สุดแล้ว อีฐจึงได้ตัดสินใจลาออกจากการเรียนที่เขากำลังศึกษาต่ออยู่เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น

“...เรื่องการเรียนครับ มันกระทบผม อย่างน้อย ๆ คือมันทำให้ การเรียนของผมมันทรมาณขึ้นมาก มาก ๆ แล้วการที่ผมเรียน หนักอยู่แล้ว แล้วการที่แบบว่า โอเค ไม่มีเพื่อนหรือว่าเพื่อนมี แต่ว่า อยู่ที่อื่น เพื่อนมีแต่ว่าอยู่กลุ่มอื่นอะไรอย่างนี้ การที่เราต้องไปอยู่กับคนในวิชาในสาขา ใน field ป.เอกอะไรอย่างเนี่ย มันลำบาก มันลำบากนะ พุดเลยลำบากมาก ยิ่งผมโดนมายังงั้นยิ่งลำบากเข้าไปใหญ่...”

“...อิทธิพลของเรื่องการที่แบบ ไม่มีใครคุยด้วย ซึ่งจะบอกว่าตอนป.โทอะ ดีกว่า ดีกว่าเยอะ ป.โทคือผมแฮปปี้ พอป.เอกนี่คนละเรื่องเลย จากที่ไม่ต้องกินยา ตอนนี่ต้องกลับไปกินละ ตอนป.โทคือแบบโอเคดีมาก ทุกอย่างลงตัว ตอนนี่ต้องกินตัวนี้ตัวเดียว เป็นยารักษาโรคซึมเศร้า...”

“...ภายในกลุ่มเราก็พยายามคิดว่า เป็นกลุ่มที่อบอุ่น พยายามใช้คำนี้ สุดท้ายผมเองก็ไม่ได้รู้สึกอบอุ่นด้วย รู้สึกว่าไม่โอเค ผมก็อยู่ไปวันๆ ผมก็เลยเลือกที่จะลาออกมาเนี่ยละครับ...”

4. ความช่วยเหลือจากผู้อื่น

อีฐกล่าวว่าเมื่อเกิดปัญหาดังกล่าวขึ้น เขาได้ปรึกษาครอบครัว และเพื่อนเก่าที่สนิทสนมด้วย โดยเขาตัดสินใจที่จะแจ้งการตัดสินใจลาออกแก่คนในสาขาที่หลัง ไม่ว่าจะป็น อาจารย์ที่ปรึกษา หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียน อีฐบอกว่า อาจารย์ได้พยายามช่วยเหลือโดยการให้คำแนะนำในการไกล่เกลี่ยระหว่างเขากับเพื่อน หากแต่เขาเองได้ตัดสินใจไปแล้ว จึงไม่ได้ปฏิบัติตามคำแนะนำของอาจารย์

“...อาจารย์ที่ปรึกษาเนี่ย เหมือนเค้ามี something ที่ทำให้เรารู้สึกว่า
ไม่เข้าไปหาดีกว่า เพราะว่าผมเคย Line ไปรายงานอาจารย์ว่าผมถึงที่ต่างประเทศแล้วนะครับ
เพื่อให้อาจารย์รับรู้และไม่เป็นห่วง อาจารย์เค้าก็เฉยๆกับผม และก็ไม่ได้อะไรกับผม
ค่อยข้างวางตัวเฉยๆกับผม ผมเองก็เลยแบบ... ถ้าอาจารย์ friendly กว่านี้ ผมก็คง...”

อิฐ, ชาย 25 ปี เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

อิฐยังระบุอีกว่า สำหรับเขาเพื่อน ๆ หลายคนมีบทบาทสำคัญในการช่วยรับฟัง
ปัญหา ให้คำแนะนำว่าเขาควรจะไปขอความช่วยเหลือ บริการให้คำแนะนำจากหน่วยงานใด อีกทั้ง
ยังช่วยเหลือเขาในการอธิบายเนื้อหาวิชา หรือการบ้านต่าง ๆ ที่เขาไม่เข้าใจ ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถ
คลี่คลายปัญหาให้เขาได้ แต่ก็แบ่งเบาภาระเรื่องการเรียนให้เขาได้มาก นอกจากนี้ เขายังได้ระบุถึง
ข้อมูลเรื่องการเข้าถึงบริการให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งว่า การปฐมนิเทศแรกเข้า
ของนิสิตจะมีการแนะนำหน่วยงานต่าง ๆ ให้รับทราบ ซึ่งเขาเองได้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมา
และตัดสินใจเข้าไปขอรับคำปรึกษาและการรักษาตามศูนย์สุขภาพที่มหาวิทยาลัยได้จัดเตรียมไว้ให้

“...เค้าก็ช่วยในเรื่องของการรับฟังปัญหาครับ ช่วยในเรื่องของการอธิบายการบ้าน
อย่างน้อยก็ช่วยให้ผมทำการบ้านเสร็จ อย่างน้อยก็คือโอเค ก็คือ โอเค
ปัญหามันก็ยังอยู่ แต่ว่าสถานการณ์ ผมต้องเรียนด้วยไง แล้วการบ้านมันก็ยังมียู่
โอเคอย่างน้อยก็ยังมีคนช่วยสอนการบ้านละเนอะ ก็ยังดี
แต่ผมก็ยังฟังตัวเองนะฮะ ผมยังฟังตัวเองอยู่...”

“...เค้าก็ช่วยให้คำแนะนำได้ว่า โอเค ให้คนที่แบบว่า เหมือนโดนทิ้ง โดนอะไรเนี่ย
ให้ make friend กับใครก็ได้ เพราะเพื่อนมันมีหลายรูปแบบ
อาจารย์เคยบอกว่า เพื่อนมันมีหลากหลายรูปแบบ
เพราะฉะนั้นให้รู้เพื่อนหลายๆรูปแบบไว้
อาจารย์เค้าเหมือนเจตนาจะสอนว่าคนเรามันมีหลากหลายรูปแบบ
ก็ต้องรู้ให้ทัน รู้ให้ทันโลก รู้ให้เท่าทันคน รู้ให้เท่าทันเหล่าเหล่าเหลี่ยมคน
แล้วก็ make friend กับเพื่อนที่ไปด้วยกันได้ ในแง่ของการรับมือกับการใช้ชีวิตในมหาลัย...”

“...มันมีคนหนึ่งที่เค้าเป็นเหมือน บกพร่องเรื่องของคุณคลิกภาพ การเรียนรู้อะไรอย่างเนี่ย
เค้าใช้เวลาในการเรียน 10 ปีกว่าจะจบ
เค้าก็... ไม่มีเพื่อนคุยเหมือนกัน

เค้าก็ต้องช่วยงานกิจการนิสิตที่คณะ
 นี่ถือเป็นเหตุว่าทำไมเค้าถึงยังอยู่ในคณะได้
 ถ้าเกิดว่าไม่มีงานให้เค้าช่วย เค้าคงจะต้องโดดเดี่ยวกว่านี้แน่...”
 “...จะมีศูนย์ที่ให้บริการสุขภาพจิต เค้าก็จะ inform มาอย่างชัดเจน
 ก็ตอนปฐมนิเทศนิสิต เนี่ยละครับ
 ป.โท ป.เอกก็จะชัดเจนละ เพราะช่วงนั้นมันเป็นปี 2015
 เป็นช่วงที่การบริการศูนย์สุขภาพจิตเนี่ยแพร่หลายมากยิ่งขึ้น
 คนรู้จักมากยิ่งขึ้น ถ้าเปรียบเทียบกับเมื่อปี 2010 ซึ่งมันยัง unknown...”

5. การแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดปัญหาการกลั่นแกล้ง

อัฐได้ให้ข้อมูลว่า ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยนั้น เขาต้องรับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งมาอยู่เสมอ โดยที่ระดับความรุนแรงของการกลั่นแกล้งที่เขาพบเจอ แนนอนว่าไม่ได้ส่งผลกับร่างกายของเขาโดยตรง หากแต่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเขาอย่างยิ่งจนกลายเป็นโรคซึมเศร้า รวมถึงกระทบการเรียนของเขาจนนำมาสู่การตัดสินใจลาออกจากการเรียน จากกรณีของอัฐนั้น เกิดปัญหาหลักขึ้นจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนของเขา ซึ่งมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไป และไม่ให้ความสำคัญกับการมีตัวตนของเขาในสังคมชั้นเรียน

“...แต่คนที่เคยสนิทด้วยกันแล้วเปลี่ยนไปอะครับพี่

เค้าบอกว่า ไปเหอะ แค่นี้

แล้ว... เค้าเวลาเจอกันก็อย่างว่าแหละครับ ไม่คุยกับผมเหมือนแต่ก่อน

นี่ก็ถือว่าเป็นการ bully แล้วละฮะสำหรับผม...”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

อัฐได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จากการกลั่นแกล้งทางสังคมนี้ ทำให้การเรียนของเขาลำบากมากยิ่งขึ้น ถึงแม้ว่าจะมีเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือในสังคมมหาวิทยาลัยคอยรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นบ้าง แต่ปัญหาก็ยังคงมีอยู่ และนำมาสู่การตัดสินใจลาออกจากการเรียนในที่สุด โดยก่อนหน้าที่จะตัดสินใจลาออก อัฐได้ปรึกษาครอบครัวเป็นอันดับแรก ตามด้วยเพื่อนที่เรียนอยู่สาขาอื่น

อัฐยังได้ระบุถึงปัญหาโรคซึมเศร้าที่เขาเป็นจากปัญหาที่เกิดขึ้นว่าเขาพยายามหาทางออกให้ตนเอง โดยการไปพบและปรึกษาแพทย์ที่โรงพยาบาล และศูนย์สุขภาพจิตของมหาวิทยาลัย ซึ่งอัฐระบุว่า การแก้ไขที่สำคัญที่สุดอยู่ที่การตระหนักรู้ถึงอาการของตนเอง และเลือกที่จะแก้ไขอย่างถูกวิธี

“...ผมมองว่า เราโดน bully จนป่วยไม่ผิด แต่ว่าการที่รู้ตัวแล้ว
 แล้วยังปล่อยอาการเอาไว้เนี่ย เป็นความผิดกว่า
 ผมมองว่าคนที่รักตัวเองเนี่ย มันต้องรู้ว่าตัวเองป่วยเป็นอะไร หรือว่าเราโดนอะไร
 แล้วเราเลือกที่จะรักษาตัวเอง เราเลือกที่จะยอมรับความจริงอะที่
 เลือกที่จะแบบว่า... มองโลกในแง่ดีมันดี แต่ผมเลือกที่จะแบบว่า
 มองโลกในแง่ดี แต่ว่าต้องดูตามเนื้อผ้าจริงด้วยนะ ดูตามความเป็นจริง ว่าถ้าเราเป็นโรค
 หรือว่าเราอยู่ในภาวะนี้ เราก็ต้องยอมรับตามเนื้อผ้า
 แล้วก็แก้ไขตามนั้น แก้ไขตามเนื้อผ้า...”

6. การปรับปรุง แก้ไข ปัญหาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อิฐเชื่อว่าหากเราสามารถสอนให้ทุกคนในมหาวิทยาลัยรู้ว่าควรให้เคารพ
 ในความแตกต่าง และปฏิบัติกับผู้อื่นอย่างเท่าเทียมแล้ว จะทำให้ไม่มีใครถูกละเลยในสังคมนี้
 เช่นเดียวกันกับการให้ความสำคัญกับทุก ๆ ความคิดเห็น ไม่ว่าจะเพียงเสียงส่วนน้อยก็ตาม
 ส่วนในด้านของการอำนวยความสะดวกให้กับเด็กที่มีความพิเศษในการเรียนในมหาวิทยาลัยนั้น
 อิฐมองว่าการที่ข้อมูลของนิสิตเป็นความลับ และไม่ได้เชื่อมโยงกันในแต่ละคณะนั้น เป็นจุดบอด
 ที่ทำให้เกิดความยากลำบากเมื่อต้องไปเรียนต่างคณะ เขาเชื่อว่า หากทางมหาวิทยาลัย หรือคณะ
 จัดเตรียม หรือส่งข้อมูลเกี่ยวกับภาวะต่าง ๆ ที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็น ให้แก่อาจารย์ประจำ
 วิชาที่รับทราบตั้งแต่ในช่วงสัปดาห์แรก ๆ ของการเปิดเทอม จะทำให้อาจารย์สามารถวางแผนทาง
 ในการรับมือ หรือจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมให้แก่เด็กคนนั้น ๆ ได้ อาทิ การจัดรูปแบบ
 การเรียนการสอนที่ไม่บังคับให้ทำงานกลุ่ม เพราะในบางครั้งเขาก็อาจจะไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น
 นอกจากนี้แล้ว อิฐยังเสนอว่า ควรจัดการรณรงค์เรื่องความหลากหลายและการก่อกวนเกลียด
 ในมหาวิทยาลัย เพิ่มเติมจากการรณรงค์เรื่องความแตกต่างทางเพศที่ได้ทำอยู่แล้ว เพื่อส่งเสริม
 ให้เกิดการตระหนักรู้ในหมู่นิสิตเพิ่มขึ้น

“...มีผลนะครับ ผมว่า ไอ้คนที่ไม่รู้ก็ไม่รู้ อย่าง A นี่ไม่รู้ B เป็นไข่ม้อยครับ
 คำก็ไม่รู้ว่าจะรับมือกับเค้ายังไง ไม่รู้ว่าจะช่วยเค้ายังไง หรือว่าไม่รู้ว่าจะ deal กับเค้ายังไง
 ส่วนคนที่รู้เนี่ย ก็จะมีอีกสองแบบ รู้แต่ไม่ชี้ รู้แล้วยังปล่อยผ่าน รู้แล้วเลยตามเลย
 กับรู้แล้วเข้าไปช่วย อะไรอย่างนี้ครับ ไอ้คนที่รู้แล้วเข้าไปช่วยนี่ก็ถือว่าเป็นฮีโร่คนนึงแหละ...”

“...เคยเห็นไข่ม้อยครับว่าที่นี้เริ่มจะมี campaign ในมหาวิทยาลัยที่จะให้นิสิตยอมรับ
 เรื่องคนรักเพศเดียวกันมากขึ้น ชายรักชาย หญิงรักหญิง
 ก็เริ่มแบบว่า สนับสนุนให้มีการยอมรับมากขึ้น
 ในจุฬาก็จะมีสื่อว่า ผู้ชายกับผู้ชายเค้าเป็นคู่จิ้นกัน สนับสนุนให้เห็นว่า... อันนี้แค่ตัวอย่างนะครับ

แต่ทำไม ที่เรื่องของการ bully ไม่เห็นมีเอามาเป็นสื่อบ้าง
 ผมอยากให้มันมีสื่อเรื่องของการมีคนโดน bully
 ทั้งโดน bully ทางร่างกาย หรือโดน bully ให้อยู่คนเดียว หรือการโดน bully ให้แบบว่า ignore คำ
 ทำเป็นไม่สนใจเค้า ทำไมไม่ทำออกมาเป็นสื่อบ้าง ไม่เคยเจอสื่อเลยครับ...”

1.3 กรณีศึกษาการแก้ไขปัญหาของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่อเกิดปัญหาการ กลั่นแกล้ง

กรณีศึกษา : อาร์ม

จากกรณีของอาร์ม เด็กที่มีความต้องการพิเศษซึ่งเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยผ่านโครงการ
 พิเศษของทางคณะนั้น ผ่านการเรียนและสังคมในระดับมหาวิทยาลัยมาได้ โดยไม่ได้มองว่าตนเอง
 ถูกกลั่นแกล้งจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนเพราะเขาเลือกที่จะไม่เก็บเรื่องเหล่านั้นมาคิดเป็นสาระสำคัญ
 ถึงแม้ว่าจะพบเจอกับพฤติกรรมที่เข้าข่ายต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การล้อหรือแซว การมองข้าม
 การปฏิเสธการมีตัวตนของเขาเมื่อทำงานกลุ่ม โดยอาร์มนั้น ยังกล่าวอีกว่าเมื่อใดก็ตามที่เขาพบเจอ
 พฤติกรรมเหล่านั้นจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน เขาเลือกที่จะไม่เข้าไปคุย หรือยุ่งเกี่ยวกับคนเหล่านั้น
 เพื่อป้องกันความรู้สึกของเขาเอง และเลือกที่จะไม่เล่าถึงปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้อื่นเป็นพิเศษ เนื่องจาก
 ตัวเขาเองไม่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาเหล่านั้น และมองว่าหากเกิดปัญหาขึ้น ควรจะต้องดูแลตนเอง
 ให้ได้ เนื่องจากผู้อื่นไม่สามารถมาให้ความช่วยเหลือหรือดูแลตนเองได้ตลอดเวลา

“...คือโดยส่วนตัวอาจารย์เค้าก็ดูแลนะ แบบเข้ามาสอบถาม มาอัปเดตเรื่อยๆแหละ
 แต่ว่าตัวเราเองอะ ที่ผ่านมาก็ไม่ได้เล่าให้อาจารย์ฟังเวลาเจอปัญหาเจออะไร
 คือเพราะเราคิดว่ามันไม่ใช่ปัญหาสำคัญอะไรอะ ถึงเล่าไปก็คือ ก็คือทำอะไรไม่ได้ แก้อะไรไม่ได้
 ที่ผ่านมาเวลาเรามีปัญหา เราก็ไม่ได้เล่าให้ใครฟังเป็นพิเศษนะ
 คือเป็นคนไม่ชอบเอาปัญหาไปให้คนอื่นอะ อย่างอาจารย์ หรือว่าพวกพี่ๆที่คณะเอง
 จะให้เค้ามาเป็นพี่เลี้ยงเราตลอดเวลามันไม่ได้อยู่แล้ว ก็ต้องดูแลตัวเองให้ได้...”

กรณีศึกษา : อธิฐ

อธิฐเป็นนิสิตที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยด้วยระบบปกติ และมีความสามารถทางด้าน
 การเรียนในระดับดีมาก หากแต่เขายอมรับว่า ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยนั้น
 เขาต้องรับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งมาอยู่เสมอ โดยที่ระดับความรุนแรงของการกลั่นแกล้ง
 ที่เขาพบเจอ แน่นนอนว่าไม่ได้ส่งผลกับร่างกายของเขาโดยตรง หากแต่ส่งผลกระทบต่อจิตใจของเขา
 อย่างยิ่งจนกลายเป็นโรคซึมเศร้า รวมถึงกระทบการเรียนของเขาจนนำมาสู่การตัดสินใจลาออก
 จากการเรียน

จากกรณีของอธิฐนั้น เกิดปัญหาหลักขึ้นจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนของเขา ซึ่งมีพฤติกรรมที่
 เปลี่ยนไป และไม่ให้ความสำคัญกับการมีตัวตนของเขาในสังคมชั้นเรียน

“...แต่คนที่เคยสนิทด้วยกันแล้วเปลี่ยนไปอะครับพี่ เคื่อบอกว่า ไปเหอะ แค่นี้
แล้ว... เคื่อเวลาเจอกันก็อย่างว่าแหละครับ ไม่คุยกับผมเหมือนแต่ก่อน
นี่ก็ถือว่าเป็นการ bully แล้วละฮะสำหรับผม...”

1.4 สรุปข้อมูลที่ได้จากเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ถึงแม้ว่าการกลั่นแกล้งที่แต่ละคนได้ประสบมาจะมีความรุนแรงแตกต่างกัน หากแต่สิ่งหนึ่ง
ที่ตรงกันก็คือ การกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังคงมีอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย โดยผู้ให้ข้อมูล
ทั้งสองคน ได้ระบุถึงการกลั่นแกล้งที่พบเจอในมหาวิทยาลัยอยู่สองรูปแบบ ได้แก่ การกลั่นแกล้ง
ทางสังคม (หลีกเลี่ยงที่จะพูดคุย หรือให้เข้ากลุ่ม, การปฏิเสธการมีตัวตน) และการกลั่นแกล้งทางวาจา
(พูดถึงเรื่องที่ไม่เป็นความจริง, นินทา, แชว) โดยผลกระทบที่ได้รับโดยตรงคือด้านจิตใจ (ทำให้
เสียความรู้สึก) และการเรียน (เรียนไม่รู้เรื่อง, ไม่ให้การช่วยเหลือด้านการเรียน) โดยสาเหตุที่ทำให้
ถูกกลั่นแกล้งมาจากการไม่เข้าใจในลักษณะอาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

สำหรับวิธีในการจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งของทั้งสองแตกต่างกัน โดยอาร์มเลือก
ที่จะปล่อยวางปัญหา และจัดการกับอารมณ์ของตัวเอง ส่วนอิฐใช้วิธีในการปรึกษาครอบครัว
และเพื่อน รวมทั้งยังใช้ในการรักษา หรือรับคำปรึกษาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางด้านสุขภาพจิต
เพื่อดูแลเรื่องโรคซึมเศร้าที่เผชิญด้วย ก่อนที่จะตัดสินใจลาออกจากการเรียน เพื่อเริ่มต้นในสังคมใหม่

บทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน เป็นได้ทั้งผู้ให้ความช่วยเหลือในชั้นเรียน
อำนวยความสะดวกให้เกิดการพัฒนาและเรียนรู้ เท่าทันกับเพื่อนร่วมชั้น หรืออาจเป็นผู้กลั่นแกล้ง
(ไม่รับฟังความคิดเห็น, ปฏิเสธที่จะรับฟัง) ไปในตัวก็ได้ หากว่าผู้สอนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะ
ของผู้เรียนซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เช่นเดียวกับกับบทบาทของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เป็น
ผู้ให้ความช่วยเหลือ ปกป้องเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง หรืออาจเป็นผู้ที่คอยส่งเสริมให้การกลั่นแกล้ง
ดำเนินต่อไป

วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้ให้ข้อมูลทั้งคู่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือเมื่อเกิดปัญหาอาร์มเลือก
ที่จะไม่ปรึกษาผู้อื่น เพื่อเป็นการเลี่ยงการเป็นภาระกับคนรอบข้าง โดยมองว่าตนเองควรจัดการดูแล
ปัญหาของตัวเองให้ได้ ก่อนมองหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น ในขณะที่อิฐ เลือกที่จะแก้ไขปัญหา
โดยการปรึกษาครอบครัว หรือเพื่อน ควบคู่กับการเข้ารับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง
หากแต่ทั้งสองกรณีมีความเห็นที่สอดคล้องกัน ในการมองว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ไขปัญหาคือ
ต้องตระหนักถึงปัญหาของตนเอง รู้ว่าปัญหาคืออะไร และรู้จักที่จะแก้ไขด้วยวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง
ไม่ว่าจะเป็นการจัดการความคิดของตนเอง หรือปรึกษาผู้อื่นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ตาม

ผู้ให้ข้อมูลทั้งสองคนยืนยันว่าการสร้างความเข้าใจในตัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็น
เรื่องสำคัญ และเป็นแนวทางที่จะป้องกันการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัยได้ ควบคู่ไปกับการรณรงค์
ให้ทุกคนเคารพในความแตกต่าง และปฏิบัติต่อกันอย่างเท่าเทียม โดยหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย
ควรดำเนินการแบบบูรณาการ เพื่อให้ก้าวพัฒนาไปพร้อมกันทุกส่วน

2. เพื่อนร่วมชั้นเรียน

ตารางที่ 7 ผู้ให้ข้อมูล : เพื่อนร่วมชั้นเรียน

ชื่อ	เพศ	อายุ	บทบาท	การศึกษา
อัน	ชาย	26 ปี	ผู้กลั่นแกล้ง/ มีส่วนร่วม	ปริญญาตรี
แอน	หญิง	26 ปี	ผู้เห็น/ มีส่วนร่วม	ปริญญาโท
อ้อม	หญิง	25 ปี	ผู้เห็น/ มีส่วนร่วม	ปริญญาตรี
ออย	หญิง	23 ปี	ผู้เห็น/ มีส่วนร่วม	ปริญญาตรี
เอม	หญิง	28 ปี	ผู้เห็น/ มีส่วนร่วม	ปริญญาโท

2.1 กรณีศึกษา 1 : อัน

อัน ชายอายุ 26 ปี เคยมีประสบการณ์เป็นทั้งผู้กลั่นแกล้ง หรือมีส่วนร่วมกับการกลั่นแกล้งเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่เป็นเด็กพิเศษมาก่อน ตั้งแต่ในช่วงที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ของเขาดังนี้

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบเจอ

อันได้ให้ข้อมูลว่า การกลั่นแกล้งที่เขาพบเห็นในช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัยนั้น เป็นการกลั่นแกล้งที่ไม่รุนแรง มักจะเป็นพฤติกรรมการหยอกล้อ หรือพูดแซวเมื่อเห็นเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเดินผ่านมา สำหรับตัวเขาเองก็เคยเป็นคนเริ่มต้นแซวเพื่อน หรือว่าในบางครั้งก็ร่วมผสมโรงหัวเราะกับผู้อื่นอยู่บ่อยครั้ง โดยคิดว่าไม่ใช่พฤติกรรมที่รุนแรงหรือส่งผลกระทบต่อใคร สำหรับตัวเขาเองก็มีบางครั้งที่ห้ามปรามเพื่อนที่กลั่นแกล้งให้หยุดพฤติกรรมดังกล่าว แต่ก็เป็นการห้ามปรามแบบไม่จริงจัง

“...ก็เวลาเพื่อนแซวตอนที่เค้าเดินมาที่โต๊ะ แล้วเราก็อผสมโรงหัวเราะไปกับเพื่อนนะ ปกติก็ไม่ค่อยเห็นใครเข้าไปห้ามแบบจริงจัง ไม่เชิงว่าแบบ หัย หยุดแซวเพื่อนนะ แบบซิงซังไร้ ก็เข้ามาแบบห้ามเล่น ๆ ห้ามไม่จริงจัง แบบ หัย มึง อย่าแกล้งเพื่อนดิ แล้วยืมขำ ๆ...”

2. สาเหตุในการกลั่นแกล้ง

อันระบุว่า สาเหตุที่ทำให้เขาและเพื่อนบางคนกลั่นแกล้งเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น เป็นมาจากความแตกต่างทั้งรูปลักษณ์ภายนอก พฤติกรรมการแสดงออก การพูดที่ดูแตกต่างจากผู้อื่น ทำให้สังเกตเห็นว่าเขาไม่เหมือนกับคนอื่น ๆ โดยไม่ต้องมีใครบอกหรือแจ้งว่าเขามีภาวะอะไร ถึงอย่างไรก็ตาม นั้นไม่ใช่เหตุผลที่จะทำให้เขารู้สึกว่าไม่อยากจะอยู่กับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หากแต่เขาเองไม่รู้ว่าจะเข้าหา หรือเริ่มต้นพูดคุยอย่างไร เนื่องจากแตกต่างจากคนปกติที่แสดงออกให้ทราบว่าชอบหรือไม่ชอบให้ทำอะไร

“...จริงๆแล้ว น่าจะเป็นเพราะเค้าไม่เหมือนคนปกติ แบบหน้าตา วิธีการพูด ดูไม่ปกติ ดูก็รู้อะ พวกท่าทางการแสดงออกก็ ก็ทำให้รู้ว่าเค้าไม่ปกติ ไม่เหมือนคนอื่น...”

3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อันมีความคิดเห็นว่า บทบาทของคนรอบข้างเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในมหาวิทยาลัยนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้การกลั่นแกล้งรุนแรง หรือดำเนินต่อไปได้ หรือในทางกลับกัน สามารถเป็นปัจจัยที่ทำให้การกลั่นแกล้งยุติลงได้ แต่ทั้งนี้ อาจารย์ประจำชั้นเรียนไม่ควรมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มากจนเกินไป เพราะแทนที่จะส่งผลดีอาจจะทำให้เกิดผลร้ายแทนก็เป็นได้ แต่ควรให้คำแนะนำกับ เด็กคนอื่นในชั้นเรียนว่าควรปฏิบัติตัวหรือพูดอย่างไรให้เพื่อนไม่เสียความรู้สึก

“...เราไม่คิดว่าอาจารย์ควรช่วยมากเกินไปนะ คือ ยังไงอะ แบบ แทนที่จะส่งผลดีกับเค้ายังงี้ อาจจะส่งผลร้ายกว่าเดิมก็ได้ คือ เอะ ไม่ควรช่วยมาก มากเกินไป ให้อพวกเรื่องการเรียน การจัดกลุ่มเรียนพวกนี้อาจจะพอช่วยได้ ถ้างานกลุ่มก็ให้ทำในห้องให้เสร็จ เพราะว่าถ้าแยกทำไม่น่าจะเวิร์ค รวมกลุ่มทำให้เสร็จในห้อง เพราะออกจากนอกห้องแล้วน่าจะไม่ได้คุยกันอีก แล้วก็คนทั่วไปเค้าดูออกแหละว่านี่เป็นเด็กพิเศษนะ ก็ควรให้คำแนะนำในด้านการพูดจา ว่าอะไรควรไม่ควรพูด ให้เค้าไม่รู้สึกละ...”

2.2 กรณีศึกษา 2 : แอน

แอน หญิงสาวอายุ 26 ปี จบการศึกษาเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษระดับปริญญาตรีและโท เคยมีประสบการณ์การเรียนร่วมกับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่อครั้งที่เรียนระดับปริญญาตรี

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบเจอ

แอนระบุว่าเธอเคยพบเห็นการกลั่นแกล้ง ถึงแม้จะระบุประเภทของการกลั่นแกล้งไม่ได้ แต่ตัวเธอเองรู้สึกว่าการที่พบเห็นนั้น สร้างความเดือดร้อน หรือบั่นทอนความรู้สึกของผู้ที่โดนกระทำ โดยเหตุการณ์ที่เธอพบ เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงที่เธออยู่ปีสอง เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเพื่อนร่วมชั้นเรียนของเธอ ถูกปฏิเสธจากการให้เข้าร่วมทำงานกลุ่มกับเพื่อน เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นจากการที่อาจารย์ประจำวิชามอบหมายให้นิสิตจับกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมตามที่กำหนด นิสิตทุกคนในชั้นเรียนจับกลุ่มกันจนครบ เหลือเพียงเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเพียงคนเดียวที่ไม่มีกลุ่มอยู่ เนื่องจากไม่มีใครในชั้นเรียนชวนให้เข้าร่วมกลุ่มด้วย โดยเธอเข้าใจว่าทุกคนมีความกังวลในการที่จะทำงานร่วมกันกับเพื่อนคนดังกล่าว เนื่องจากไม่แน่ใจว่าจะสามารถทำงานได้เหมือนคนอื่นหรือไม่ รวมทั้งไม่ทราบว่าควรพูดคุยหรือปฏิบัติตนต่อเพื่อนคนดังกล่าวอย่างไร โดยเหตุการณ์นี้เกิดขึ้นในชั้นเรียนดังกล่าวอยู่ 2 – 3 ครั้ง

“...สำหรับเรานะ ก็เคยเจอตอนช่วงปีสองในห้องเรียนเนี่ย
เออ ก็เหมือนอาจารย์เค้าให้จับกลุ่มใช้ปะ
ทำกิจกรรมตามที่กำหนด อืม แล้วก็ทุกคนก็จับกลุ่มกันครบหมดเลย
เหลือแต่เค้า (เด็กที่มีความต้องการพิเศษ) คนเดียว แบบเนี่ย
คือไม่มีใครชวนเค้าเข้ากลุ่มเลยนะ
ก็คงจะกลัว ๆ กันอะแก แบบเออ เอาเข้ามาแล้วแล้วจะคุยรู้เรื่องมั้ย ต้องทำยังไง...”

2. สาเหตุในการกลั่นแกล้ง

แอดมอองว่า พฤติกรรมที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแสดงออกในบางครั้ง เช่น ไม่สนใจผู้อื่น นิ่งเฉย ฯลฯ เป็นการทำให้ผู้อื่นที่พบเจอไม่กล้าที่จะเข้าไปทำความรู้จักหรือพูดคุยด้วย กอปรกับเด็กคนอื่นนั้นไม่มีความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ไม่เข้าใจว่าพฤติกรรมที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษแสดงออกนั้น เป็นส่วนหนึ่งของภาวะที่เขามี

“...อย่างคนอื่นเค้ามองยังงี้ คือเค้าก็ไม่เข้าใจหรอก อ้อ...
เหมือนแสดงพฤติกรรมอะไรออกมาแบบแปลกๆ ดูไม่เหมือน ดูต่าง คือ ดูก็รู้
แล้วเค้าก็ดูปรับตัวเข้ากับคนอื่นได้ยากอะ ไม่ได้หมายความว่าไม่ได้นะ
แต่ว่ายาก ด้วยตัวเค้าเองด้วย คือบางทีก็นั่งนิ่งๆยังงี้
ดูไม่สนใจคนอื่นอะไรแบบนี้ จะให้เพื่อนเข้าไปหาไปคุยไปทำความรู้จักอะไรก็ไม่กล้าอะ...”

3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

แอดมอกล่าวไว้ในช่วงที่เกิดการกลั่นแกล้งขึ้นนั้น อาจารย์ประจำวิชาได้ยื่นมือเข้ามา ช่วยเหลือ และแก้ไข้ปัญหาโดยการถามนิสิตในห้องว่า ยังมีกลุ่มใดขาดสมาชิกหรือไม่ เพื่อให้เพื่อนที่ยังไม่มีกลุ่มได้เข้าร่วมด้วย หากแต่ทุกคนในห้องไม่ตอบคำถาม ดังนั้น เธอกับเพื่อน ๆ ในกลุ่มจึงยกมือ และบอกอาจารย์ว่าเพื่อนสามารถเข้ามาอยู่ในกลุ่มของพวกเขาได้ ดังนั้น บทบาทของเพื่อนร่วมชั้นเรียนจึงสำคัญมาก ถึงแม้ว่าคนอื่น ๆ ในชั้นเรียน จะไม่ได้เข้าไปรวมกลุ่มกันโดยตรง แต่การนิ่งหรือเงียบเฉย ก็เป็นการกดดันให้เกิดความเครียดกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เช่นกัน เพราะทุกคนต่างเงียบ ฟุ้งความสนใจ และจับจ้องที่ตัวเขา เหมือนเขาเป็นคนที่แปลก ไม่มีใครยอมรับหรืออยากให้เข้าร่วมกลุ่มด้วย

“...โอย แรก ๆ เอาจริง เราก็ไม่รู้ว่าจะต้องทำตัวยังไงวะ ก็นิ่ง ๆ เฉย ๆ ไป
แต่เราก็คิดใจ ว่าเค้าต่างกับเรายังไงวะ ก็ดูไปดูมา เราว่าเค้าก็ไม่ได้แย่นะ
โอเค พฤติกรรมมันก็แปลก ๆ อะแหละ แต่ถามว่าเคือดร้อนเรามากี่ ก็เปล่า...”

“...เวลาเป็นแบบนี้ อาจารย์เค้าก็ เค้าก็ ถามนะ... อืม ว่าแบบ มีใครยังขาดคนมั้ยยังเงี้ย
จะได้ให้เพื่อนไปอยู่ด้วย แล้วพอคนอื่นเค้าเจบบจนอาจารย์ต้องถามซ้ำ
เรากับเพื่อนในกลุ่มก็เลยบอกอาจารย์ว่า เออ ให้เพื่อนมาอยู่ด้วยกันได้...”

2.3 กรณีศึกษา 3 : อุ้ม

อุ้ม เป็นหญิงสาวอายุ 25 ปี เธอจบการศึกษาระดับปริญญาตรี และเคยเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่อสมัยเรียนมหาวิทยาลัย เธอและเพื่อนเคยเรียนเอกเดียวกัน จึงทำให้ได้มีโอกาสใกล้ชิดและพูดคุยอยู่บ่อยครั้ง

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบเจอ

อุ้มระบุว่า โดยส่วนตัวเธอไม่ค่อยเจอเหตุการณ์การกลั่นแกล้งที่มหาวิทยาลัยเท่าไร ในสมัยที่ยังเรียนอยู่ก็มีเพื่อนที่อยู่เอกเดียวกันกับเธอเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ เพื่อนคนดังกล่าวยังอยู่สายรหัสเดียวกันกับเธออีกด้วย ซึ่งเธอสังเกตเห็นอยู่แล้วโดยไม่ได้รับการแจ้งจากใครว่าเพื่อนมีภาวะดังกล่าว รวมทั้งรุ่นพี่ รุ่นน้องที่อยู่ในสายรหัสเดียวกันก็รับรู้ว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ แต่ก็ไม่ได้รังเกียจอะไร ส่วนในเรื่องของการทำงานในชั้นเรียน สามารถพบเจอในบางครั้งว่าเพื่อนคนดังกล่าวไม่เป็นที่ต้องการเมื่อทำงานกลุ่มเท่าไร

“...บางคนคือแบบว่า แรกๆอาจจะแบบ ไม่รู้จักกัน แบบเหี้ย คนนี้เป็นใคร
ก็จะทำตัวแปลกๆ พฤติกรรมแปลกๆ แล้วก็แยกตัวออกจากเค้า
แต่พอเรารู้แล้วเข้าใจแล้ว ก็พร้อมที่จะทำงานกลุ่มกับคนที่เค้าเป็นแบบนี้แหละ
เราก็ทำงานกลุ่มด้วยบ่อย ๆ...”

2. สาเหตุในการกลั่นแกล้ง

อุ้มมีความคิดเห็นว่าลักษณะของเด็กที่มีความพิเศษมีผลกับการตกเป็นเป้าหมายของการกลั่นแกล้ง เนื่องจากพฤติกรรมที่แตกต่างจากผู้อื่น เมื่อได้พบในช่วงแรกทำให้เกิดคำถามหรือความสงสัยในตัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยว หรือมีปฏิสัมพันธ์ด้วย

3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อุ้มให้ข้อมูลว่า เมื่อเกิดปัญหาเด็กที่มีความต้องการพิเศษถูกปฏิเสธในชั้นเรียน อาจารย์จะแก้ไขปัญหาโดยการหากลุ่มให้เขาไปอยู่ ซึ่งเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ ไม่กล้าปฏิเสธคำสั่งหรือสิ่งที่ได้รับมอบหมายจากอาจารย์อยู่แล้ว โดยในส่วนของเพื่อนร่วมชั้นเรียนเอง ก็จะมีการรับมือกับลักษณะอาการของเขาด้วยการปรับตัวแทน อย่างเช่นการทำงานที่จะให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษรับผิดชอบในส่วนงานที่มีความสำคัญรองลงมา อาทิ การพิมพ์งาน เข้าเล่มรายงาน เป็นต้น โดยจะพยายามเลี่ยงการแบ่งงานที่ลงรายละเอียดเนื้อหาสำคัญ หรืองานที่ต้องนำเสนอ

“...อาจารย์ก็จะถามแหละ แล้วก็บังคับให้เข้ากลุ่มไป เพื่อนก็นะ อาจจะต้องทำตามอาจารย์ไป เพราะได้รับมอบหมายมาแล้ว ก็อาจจะให้งานอื่นไป อย่างเช่น เออ เองงานไปปรี้นนะ เย็บเล่มหรืออะไรยังงี้มากกว่า ไม่ใช่งานที่ลงรายละเอียดเนื้อหา หรือ PowerPoint...”

อู๋ยังได้เสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนไว้ว่า ควรจะมีการประชุมวางแผนร่วมกันถึงข้อจำกัดของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละกรณี รวมไปถึงแนวทางในการแก้ไข พัฒนา โดยทำออกมาเป็นรายชื่อ รายวิชา ว่าควรจะไปถึงระดับไหน และตรงกับวัตถุประสงค์ของผู้สอนในระดับไหนที่ยอมรับได้ วางแผนทุกอย่างให้เชื่อมโยง สร้างแรงจูงใจ และทำให้เกิดความเข้าใจอย่างเท่าเทียม เท่าถึง นอกจากนี้ ควรให้ความสำคัญกับการปลูกฝังให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือคนที่ได้รับผลกระทบจากการกลั่นแกล้งทุกคน เรียนรู้ที่จะรักตัวเอง เข้าใจถึงความแตกต่าง ไม่ใช่ตัวของเขาเพียงเท่านั้นที่แตกต่าง หากแต่เราทุกคนล้วนแตกต่างกัน ให้คุณค่ากับตัวตนของตัวเองและผู้อื่น

“...ถ้าเด็กในระดับมหาวิทยาลัย เราว่าอาจจะไม่เป็นการ bully ทางร่างกายแล้วละ ไม่ใช่ชกต่อยตบตี แต่อาจจะเป็นการแบบ social มันค่อนข้าง... ขนาดเด็กทั่วไปยังโดนเลย มันร้ายแรงมากขนาดทำให้คนฆ่าตัวตายหรือซึมเศร้า เราว่าควรให้เค้าเรียนรู้ที่จะรักตัวเอง ให้เข้าใจก่อนว่าทุกคนมีความแตกต่าง ไม่ใช่เค้าเองที่แตกต่าง ทุกคนแตกต่าง เด็กที่ไม่มีภาวะแบบเค้าเองก็มีความแตกต่าง มีพฤติกรรมไม่เหมือนคนอื่น ให้ยอมรับเรื่องความแตกต่างของบุคคลให้ได้ แล้วก็แบบรักตัวเองอะ ให้คุณค่าตัวเอง...”

2.4 กรณีศึกษา 4 : ออย

ออย หญิงสาวผิวขาว รูปร่างเล็ก อายุ 23 ปี เพิ่งเรียนจบปริญญาตรีและเริ่มทำงานได้ไม่ถึงหนึ่งปี เป็นคนที่เรียนและทำกิจกรรมควบคู่กันในช่วงที่เรียนมหาวิทยาลัย ออยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาตั้งแต่สมัยที่เรียนมัธยมศึกษา ทำให้สังเกตและเข้าใจพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เจอในระดับมหาวิทยาลัยได้ง่ายกว่าเพื่อนที่ไม่มีประสบการณ์มาก่อน

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบเจอ

ออยเล่าให้ฟังว่า เคยพบเจอรุ่นน้องที่พักอยู่ในหอพักเดียวกันกับเธอแต่เรียนคนละคณะถูกกลั่นแกล้ง ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่การกลั่นแกล้งทางร่างกาย หรือว่ามีความรุนแรงอะไร แต่เป็นการกลั่นแกล้งทางสังคมที่ผลักให้รุ่นน้องต้องใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยอย่างโดดเดี่ยว ปราศจากเพื่อนที่คบหา เห็นได้ชัดเจนเมื่อทำกิจกรรมนอกห้องเรียนด้วยกัน เมื่อเธอเข้าไปพูดคุยกับรุ่นน้องที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษคนนี้ จึงทำให้เขาติดเธอมาก

“...จริงๆก็มีนะพี่ เคยเจอรุ่นน้องที่แบบ เรียนอยู่อีกคณะนึงอะ แต่มันก็ไม่ได้แบบทาง physical หรืออะไรที่มันรุนแรงอะ จะเห็นเป็นแนวแบบ social bully ซะมากกว่า คืออย่างหนู คนที่บอกก็คือหนูรู้จักเค้าจากกิจกรรมที่หออะคะ มันก็เลยแบบเห็นแต่เวลาทำกิจกรรมอะไรยังงี้ แต่ก็ไม่รู้ ไม่แน่ใจว่าชีวิตประจำวันเค้าเป็นยังไงบ้างเหมือนกัน คือหนูสังเกตว่าเค้าจะไปไหนมาไหนคนเดียวตลอดเลย คือแทบจะตลอดเวลา และเค้าก็ค่อนข้างติดหนูก่อนเลย เค้าบอกว่าหนูใจดีที่สุดตั้งแต่เค้าเคยเจอมา เพราะว่าเหมือนหนูให้ความสำคัญเค้าอะคะ แบบพูดด้วยเพราะ แล้วก็ไม่เคยด่าเค้าอะไรยังงี้ อันนี้จริงคิดว่าเหมือนมันเป็นการบอกนัย ๆ อะ ว่าคนอื่นอาจจะไม่ค่อยใจดีกับเค้า หรือว่าแบบคนที่ใจดีกับเค้ามันมีน้อยหรือเปล่า อืม เหมือนเค้าเองก็อาจจะขาดความรู้สึกตรงนี้มัย เลยมาติดเรานิดๆ เพราะแบบคนอื่นเค้าก็ไม่ได้มาลุงลึงอะไรด้วยกับเค้าอะคะ...”

ส่วนอีกกรณีหนึ่งที่เคยเจอสมัยที่ทำกิจกรรม เป็นเรื่องตรงกันข้ามกับการตกเป็นเหยื่อ เพราะเธอและคนอื่น ๆ ในเหตุการณ์รู้สึกว่าคุณก้านแกล้งโดยเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเหตุการณ์ที่เจอเป็นการทำกิจกรรมพิเศษของมหาวิทยาลัย เธอทำหน้าที่ในฝ่ายพยาบาลร่วมกับเพื่อนอีก 2 คน แล้วรุ่นพี่ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งพวกเธอเคยได้ยินเกี่ยวกับความเกรี้ยวกราดของเขา ได้เดินเข้ามาในฝ่ายพยาบาลพร้อมกับโวยวายเสียงดังโดยที่ทุกคนไม่รู้สาเหตุ หลังจากพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่รุ่นพี่ต้องการจะสื่อสารก็เข้าใจว่าเขาไม่พอใจที่ไม่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการทำงานเหมือนกันกับคนอื่นก่อนหน้าวันงาน และคับข้องใจว่าทำไมตัวเขาไม่ได้รับการเรียกให้ไปอบรม ในสถานการณ์ดังกล่าว ไม่มีใครสามารถรับมือกับรุ่นพี่คนนั้นได้ และไม่รู้ว่าจะควรปฏิบัติตัวเช่นไร เธอจึงลองพยายามเบี่ยงประเด็นโดยการชักชวนให้รุ่นพี่ดูยาในกระเป๋ายา ก่อนที่จะชวนคุยเรื่องอื่น ๆ เพื่อให้เขาไม่จดจ่อกับเรื่องก่อนหน้า โดยปรากฏว่าการกระทำดังกล่าวได้ผลเป็นอย่างดี

2. การแก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้น

ออยได้ให้ข้อมูลว่า เวลาเธอสังเกตได้ว่าในวิชาใดก็ตามที่เพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับการเข้ากลุ่ม กลุ่มของเธอและเพื่อน ๆ จะพยายามดึงให้เพื่อนคนนั้นมาเข้ากลุ่มด้วยกัน โดยเธอคิดว่า เป็นการแก้ปัญหาให้จบไป เพราะทนดูเวลาที่เขาถูกเมินจากสังคมไม่ได้ ประกอบเพื่อน ๆ ในกลุ่มก็มีความคิดเห็นในทิศทางเดียวกัน ไม่ได้มีใครไม่พอใจในการกระทำดังกล่าว เช่นเดียวกันกับเพื่อนในกลุ่มที่ทำกิจกรรมด้วยกัน

“...อย่างที่ผ่านมา เวลามันเกิดปัญหาขึ้น พอเออ เริ่มเห็นละ
แววมว่าเพื่อนคนอื่นไม่เอา ไม่คุยยังงี้ ก็จะพยายามดึงเค้ามาเข้ากับเราเลย
ถ้าเค้าไม่ถึงขนาดว่าเกรี้ยวกราดทำร้ายร่างกายอะนะพี่ ฮาๆๆๆ
คือแบบเออ ไม่ค่อยคุย ไม่ค่อยสนใจก็เรื่องของเธอ แต่เราก็จะคุยกับเค้าอะ
อันนี้คือแนวโน้มของหนูที่จะทำนะ ก็คือเอาเข้ากลุ่มให้มันจบๆเรื่องเลย
ให้มาทบทวนกันก็ไม่ได้อะ ใจเค้าใจเรา ส่วนเพื่อนในกลุ่มเค้าก็ไม่ได้ว่าอะไรนะพี่
เพื่อนในกิจกรรมที่ทำก็ไม่เห็นเคยมีคนไม่พอใจ ก็เห็นยินดีให้เค้าร่วมกิจกรรมกันดีอยู่ค่ะ

3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

ออกกล่าวว่า อาจารย์ผู้สอนไม่ได้แบ่งแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษออกจากนิสิต
คนอื่น ๆ ซึ่งถือเป็นเรื่องดี เพราะไม่เลือกปฏิบัติ อีกทั้ง เมื่อเป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนขนาดใหญ่
การสังเกตพฤติกรรม หรือคัดแยกนิสัยในชั้นเรียนเป็นการยากสำหรับอาจารย์ที่ต้องดูแลนิสิต
อย่างทั่วถึงพร้อมกันกับการสอนในเวลาเดียวกัน ออกคิดว่ามหาวิทยาลัยควรที่จะมีการอบรม
ความเข้าใจเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้กับทุกคนที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยด้วย เพราะ
เด็กที่มีความต้องการพิเศษมีศักยภาพมากพอที่จะเรียนร่วมกันกับทุกคน

“...คือโดยทั่วไปอะ อาจารย์เค้าก็ไม่ได้แบ่งแยกอะไรนะ
เพราะว่าเจอแค่เคลเดียมันก็คงไม่ได้หมายความว่าแบบที่อื่นก็เป็นอย่างงี้
แต่หนูว่าบางทีมันก็ยากสำหรับอาจารย์นะพี่
ที่จะมาแบบแยกว่าคนนี้ปกติ คนนี้พิเศษนะ อะไรยังงี้ โดยเฉพาะคลาสทั่วไปอะ
แบบมันก็ขนาดใหญ่ห้องก็กว้างไข่ม้อยอะ อาจารย์เค้าก็ไม่ได้มาคลุกคลีกับเด็กเป็นรายบุคคล
หรือว่าแบบเป็นการส่วนตัวอยู่แล้วอะพี่ เพราะว่าเด็กพิเศษดูภายนอกมันก็ไม่รู้หมดทุกคนเนอะ
คือมันต้องคุยอะ มันต้องคุยด้วยพอสมควรเลย ไม่ใช่ว่าแบบ คุยนิดคุยหน่อยแล้วรู้ด้วยนะ
เพราะว่าเค้าเป็นเด็กพิเศษจริง แต่คือเค้าก็เรียนได้...”

2.5 กรณีศึกษา 5 : เอม

เอม หญิงสาวอายุ 28 ปี ผิวเข้ม รูปร่างสูงใหญ่ ผอมยาวประจำ จบการศึกษาปริญญาตรี
เคยมีประสบการณ์เรียนร่วมกับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาตั้งแต่สมัยมัธยมศึกษา
ในระหว่างที่เรียนมหาวิทยาลัยระดับปริญญาตรี ได้เจอกับทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน และรุ่นพี่ที่เป็นเด็ก
ที่มีความต้องการพิเศษ

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่พบเจอ

เอมอธิบายความเข้าใจเรื่องการกลั่นแกล้งว่าแตกต่างจากการหยอกล้อเพราะอีกฝ่ายที่ถูกกระทำ ได้รับผลกระทบจากการกระทำดังกล่าว โดยการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เธอเคยพบเจอในระดับมหาวิทยาลัยเกิดขึ้นกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนของเธอระหว่างการเดินทางไปศึกษาดูงาน ซึ่งเพื่อนคนนั้นถูกหลอกให้ทำตามคำบอกของเพื่อนคนอื่น ๆ ซึ่งมักจะยุยงหรือแนะนำให้เขาทำอะไรแปลก ๆ ตลก ๆ อย่างเช่นการให้แขวนพระองค์ใหญ่ไว้กลางอก แล้วปลดกระดุมแหวกเสื้อลงมาเพื่อโชว์พระ นอกจากการกลั่นแกล้งเล็ก ๆ น้อย ๆ เพื่อความสนุกสนานเฮฮาแล้ว เธอไม่เคยพบเจอการกลั่นแกล้งที่รุนแรงต่อร่างกาย โดยตัวเธอเองกับกลุ่มเพื่อนก็จะมีอาการแสดงออกเมื่อเห็นเพื่อนคนนั้นเดินเข้ามาในชั้นเรียน อย่างเช่น การพยักเพยิตให้เพื่อนคนอื่นแอบมองเวลาเขาเดินเข้ามา หรือเวลาที่มีพฤติกรรมอะไรแปลก ๆ

“...อย่างเราไปเจอเค้าข้างนอกมา หรือว่าเจอเค้าทำอะไรแปลกๆยังมีมาเล่าให้เพื่อนฟัง เรียกว่านินทามั้ยอะ ฮ่าๆๆ แต่ก็คือเค้าเป็นtopicจริงๆนะ อย่างที่บอกพฤติกรรมเค้ามันไม่เหมือนคนอื่น อย่างเราเจอที่เค้าข้างนอก ทักเค้า เค้าก็เหมือนจำเราไม่ได้ แต่คุยกับแม่เราแทน ก็เป็นเรื่องตลกดี เลยแบบ...เล่าให้เพื่อนฟัง จริงๆตอนที่เรียนก็ได้ยินเรื่องเพื่อนคนนั้นมาจากคนอื่นเหมือนกัน ว่าเออ...เค้าจะมีท่าทีกับผู้หญิงนะ อะไรงี้ มาแนวโรคจิตๆหน่อย อ้อ แบบเข้าหามากอะไรงี้เหมือนกัน ตอนนั้นก็เลี้ยงๆเค้าอยู่เหมือนกันเอาจริงๆ...”

ในขณะที่เดียวกัน เอมได้ระบุว่า ไม่ใช่เพียงเด็กที่มีความต้องการพิเศษเท่านั้นที่ตกเป็นเหยื่อของการกลั่นแกล้ง เพราะตัวของเธอเองนั้นก็รู้สึกถูกลูกเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลั่นแกล้งเช่นกัน โดยเธอมองว่า เมื่อให้เริ่มต้นพูดคุย หรือมีท่าทางเป็นมิตรกับเพื่อนของเธอที่เป็นที่มีความต้องการพิเศษแล้ว เขาจะเริ่มมายุ่งกับเธอมากจนเกินไป โดยไม่คำนึงถึงความต้องการ ความสะดวกใจ หรือความรู้สึกของเธอ ทั้งการพบปะต่อหน้า หรือแม้แต่การส่งข้อความแซท

“...คือเราไม่รู้ว่าจะคอยมีคนคุยกับเค้าหรือว่ายังไง แต่พอเราคุยด้วยแล้ว เค้าก็จะมายุ่งกับเราอะ บางที่เราไม่ได้พร้อมคุยกับเค้าตลอดนี่ก็ออกมัย การจะคุยกับเค้าเราต้องระวังตัวมากพอสมควร คือต้องคิดว่าอะไรพูดได้พูดไม่ได้ แต่คือเราไม่ได้พร้อมยั้งนั้นตลอดเวลาอะ บางที่เค้าตามถึงในแซทเลยไป มาชวนคุย ซึ่งเอาจริงๆนะ บางที่เราคุยในหัวข้อที่เค้าตั้งขึ้นมาคุยมาถามใช้มะ เรายังคงคำพูดไม่ไปกระทบอะไรเค้า แต่เค้าก็แบบ ไม่ได้เกรงใจเราเลยไป เจ็บอะ บอกได้คำเดียว ฮ่าๆๆๆ

อ..อย่างแบบเค้าถามว่าเรามาเรียนคณะนี้ทำไม เป็นเค้าเค้าไม่เรียนหรอก จบไปก็ได้เงินนิดเดียว ยังงี้อะ เป็นเราเราไม่พูดไป ก็เลยเลี้ยงๆไม่พูดกับเค้า ตอนหลังเค้าทักมากก็แกล้งออฟ หรือว่าไม่อ่านข้อความไปเลย...”

2. สาเหตุในการกลั่นแกล้ง

เอมได้ระบุว่าท่าทางการแสดงออกของเด็กที่มีความต้องการพิเศษดึงดูดให้คนแกล้งทำเพราะมีความสุขที่ได้เห็นปฏิกิริยาตอบโต้ เพราะหากว่าเกิดขึ้นกับคนปกติก็จะมีวิธีตอบโต้หรือแสดงอารมณ์ที่ไม่แปลกกว่าการคาดหมายเท่าไร หากแต่สำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว การคาดเดาไม่ได้ และปฏิกิริยาที่ไม่เหมือนผู้อื่นเป็นสาเหตุที่ทำให้อยากกลั่นแกล้ง ถึงกระนั้นแล้ว หากไม่มีเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน หรือในมหาวิทยาลัย เธอก็มองว่าเหตุการณ์การกลั่นแกล้งก็จะยังคงมีอยู่เหมือนเดิม เพียงแต่เปลี่ยนเป้าหมายแทน

“...เค้าต่างอะ คนที่แกล้งก็ทำเพราะว่าแกล้งแล้วสนุกไง ถ้าเป็นคนปกติยังงี้ ปฏิกิริยาเรามันไม่เหมือนกับเค้าอยู่แล้วไง เวลาตอบกลับ หรือว่าแสดงอารมณ์ หรือว่าพูดตอบโต้เงี้ย ถ้าเป็นคนอื่นเค้าก็ไม่ทำไข่ม้อยละ เวลาเพื่อนบอกให้เปิดเสื้อแหวกอกยังงี้อะ หรือว่าให้ห้อยพระเครื่องมา คือใครยอะไรที่มันประหลาดๆ เรายังไม่ทำไง เหมือนมันกรองเองได้แล้ว แต่กับเค้าอาจจะต่างไป อืม หลักๆเราว่าแกล้งเพราะสนุกอะ เวลาเห็นปฏิกิริยาของเค้า...”

3. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

เอมอธิบายว่าตัวเธอเองนั้นไม่ได้ชอบแกล้งเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เนื่องจากเข้าใจถึงความแตกต่างของเขายู่แล้ว แต่เมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งขึ้น เธอก็อาจจะยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือบ้าง หรืออาจจะคอยดูอยู่เฉย ๆ บ้าง ถ้าคิดว่าเหตุการณ์ไม่ได้หนักหนาอะไร ส่วนบทบาทของคนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่เธอสังเกตไม่ได้ชัดเจนอะไร อย่างเช่น เธอไม่เคยเห็นอาจารย์เรียกไปคุย หรือแนะนำเกี่ยวกับการรับมือเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งอาจจะเป็นไปได้ว่า เหตุการณ์การกลั่นแกล้งไม่ได้มีความรุนแรงอะไร เอมยังอยากให้มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นสถานที่ที่คนจำนวนมากเข้ามาอยู่ร่วมกัน ส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในทุกกรณี และเด็กที่มีความต้องการพิเศษให้แก่บุคลากรในทุก ๆ ตำแหน่ง ทุกหน้าที่ โดยอาจจะเป็นการกระจายข้อมูลจากบนลงล่าง ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการรับมือที่ชัดเจนและปฏิบัติตามได้จริง รวมถึงการกำหนดบทลงโทษแก่ผู้ที่กระทำความผิดอย่างชัดเจน

“...เราว่าเรื่องการbullyในมหาลัย มันควรมีการพูดถึงกันจริงจังมากกว่านี้ เราเจอเพื่อนที่ถูกแกล้งตั้งแต่แรกๆเพราะไม่เข้าห้องเชียร์ด้วย เรารู้สึกว่าอันนี้มันก็เป็นการ bully เหมือนกัน อยากจะให้มหาลัยตื่นตัวเรื่องพวกนี้มากขึ้น นอกจากกระตุ้นให้คนสนใจเรื่องพวกนี้มากขึ้นแล้ว เค้าก็ต้องมีส่วนที่คอยรับผิดชอบเรื่องการแก้ปัญหาแบบรับลูกต่อด้วย ไม่ใช่várณรงค์กันอย่างเดียว แต่สุดท้ายแล้วเวลามีปัญหาเกิดขึ้น ต้องวิ่งไปหาใคร ยังไง ไม่รู้เลย คือมีแนวทางการแก้ไขให้มันชัดเจน ทุกคนทำตามได้ แล้วก็มอบหน้าที่ไปเลยให้ชัดเจน ว่าใครมีหน้าที่อะไร เวลาเกิดปัญหาขึ้น แล้วเราก็คิดว่าเวลาเกิดเรื่องขึ้นจริงๆแล้ว

นอกจากจะช่วยเหลือคนที่ถูกแกล้ง มันต้องมีการลงโทษอะไรกับคนที่ทำด้วย
 หักคะแนนเท่าไรอย่างจี้ เออ ไม่รู้เหมือนกันว่าหาลัยมีมัย ไม่เคยเจอคนโดนนะ
 แต่มันควรจะให้เค้าได้รู้ว่า มันมี consequence ตามมาจากที่เค้าทำไป
 ไม่งั้นก็จะไม่หมดง่ายอะเรว่านะ...”

2.6 สรุปข้อมูลจากเพื่อนร่วมชั้นเรียน

เพื่อนร่วมชั้นเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะของการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในมหาวิทยาลัยว่า เป็นลักษณะการกลั่นแกล้งที่ไม่รุนแรงถึงขั้นทำร้ายร่างกาย แต่มักจะพบการกลั่นแกล้งในรูปแบบของการกลั่นแกล้งทางสังคม เช่น ไม่ยินยอมให้เข้าร่วมกลุ่มทำงานด้วย, ไม่คบค้าสมาคม, หลอกให้ทำพฤติกรรมที่ตลกในสายตาผู้อื่น ฯลฯ หรือการกลั่นแกล้งทางวาจาโดยการพูดแซว หรือล้อพฤติกรรมของเขา หรือนินทา พูดถึงอย่างสนุกกลับหลัง หากแต่เมื่อมองกลับกันแล้ว ในบางครั้ง เพื่อนร่วมชั้นเรียนก็มองว่าถูกเด็กที่มีความต้องการพิเศษกลั่นแกล้งเช่นกัน อาทิ การแสดงออกทางอารมณ์ที่ไม่คงที่ เกรี้ยวกราดโดยไม่รู้สาเหตุ เมื่อกล่าวถึงสาเหตุของการตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งของเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมองว่า ลักษณะพฤติกรรม หรือการแสดงออกที่แตกต่างไปจากผู้อื่นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทำให้ผู้อื่นไม่กล้าเข้าหา หรือทำความรู้จัก รวมทั้งทำให้หลายคนไม่อยากทำงานร่วมด้วย สืบเนื่องมาจากการปราศจากความเข้าใจในตัวเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ประกอบกับการแสดงออกเมื่อถูกกลั่นแกล้งของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมีความแตกต่างจากคนทั่วไป ทำให้คาดเดาไม่ได้ จึงทำให้ผู้ที่กลั่นแกล้งเกิดความสนุกหรือคะนองมากยิ่งขึ้น

บทบาทสำหรับผู้คนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น ผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนมองว่ามีความสำคัญในการที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดเหตุการณ์กลั่นแกล้ง หรือระงับไม่ให้เกิดขึ้นต่อไป และในขณะเดียวกันก็สามารถเป็นตัวแปรในการทำให้การกลั่นแกล้งดำเนินต่อไปได้ นอกจากนี้อาจารย์ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการเรียนการสอนควรให้คำแนะนำกับนิสิตคนอื่น ๆ ในชั้นเรียนถึงการปฏิบัติตนหรืออยู่ร่วมกับเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หากแต่ไม่ควรที่จะช่วยเหลืออย่างโจ่งแจ้งหรือชัดเจนเกินไปนัก ควรคอยสนับสนุน คอบคุม และแก้ไขสถานการณ์อยู่ข้าง ๆ โดยไม่ทำการแบ่งแยกหรือเลือกปฏิบัติ นอกจากนี้เหล่าอาจารย์ผู้สอนควรร่วมกันวางแผนการสอนอย่างเป็นระบบและเป็นทิศทางเดียวกัน โดยวางแผนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเป็นรายบุคคล ปลูกฝังให้พวกเขารู้จักเข้าใจในความแตกต่างของผู้อื่น ที่ไม่ใช่การมองว่าตัวของเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้นแตกต่างเพียงลำพัง

3. อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ผู้ให้ข้อมูล : อาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

ชื่อ	เพศ	อายุ	บทบาท
อนงค์	หญิง	49 ปี	อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา
อรุณ	หญิง	53 ปี	อาจารย์ผู้สอน
อัญญา	หญิง	63 ปี	อาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา
อิน	หญิง	29 ปี	เจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัย

3.1 กรณีศึกษา 1 : อนงค์

อนงค์ อาจารย์หญิงอายุ 49 ปี เป็นอาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และดูแลโครงการที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย ตามประสบการณ์ที่ได้รับ ดังนี้

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อนงค์เล่าว่าตั้งแต่ที่เธอดูแลโครงการซึ่งเกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมา ยังไม่เคยเจอเหตุการณ์การกลั่นแกล้งที่รุนแรงเลย ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องกับธรรมชาติของนิสิตในคณะที่มีความหลากหลายทำให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ง่าย ประกอบกับวิชาที่ได้เรียนตั้งแต่ปีหนึ่ง ได้มีการปูพื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวมาพอสมควร ประกอบกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อย่างเช่นในกรณีของเด็กออทิสซึม มักจะได้รับการบำบัดทางพฤติกรรมมาพอสมควรพอที่จะเข้าสังคมได้ แต่ยังมีปัญหาในเรื่องของการรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล ยกตัวอย่างเช่น หากเขารู้สึกว่าเราดูแลดี เขาอาจจะอยากเข้าใกล้ โดยการทำตัวติดเรา ไม่รักษาระยะห่างเวลานั่งหรืออยู่ใกล้ ๆ ซึ่งก่อให้เกิดความเข้าใจผิด เป็นการรุกรานสิทธิและเวลาส่วนบุคคลของผู้อื่นจนเกิดความจำเป็น และมองว่าเป็นพฤติกรรมที่ต้องการกลั่นแกล้งผู้อื่นได้ อนงค์มองว่าหากกว่าพิจารณาตามลักษณะแล้ว ก็คงเข้าใจว่าเด็กที่มีความพิเศษกลั่นแกล้งผู้อื่น หากแต่ถ้าเราพิจารณาถึงเจตนาในการทำร้ายหรือกลั่นแกล้งผู้อื่นแล้ว คงจะเรียกว่าเป็นการกลั่นแกล้งไม่ได้

“...ความที่เค้าคุมอารมณ์ไม่ค่อยได้ แล้วเค้าก็ไปเรียนคณะอื่น แล้วเค้าไม่เข้าใจอะค่ะ มันก็จะยิ่งหนัก หรือว่าบางที เค้าไม่ได้ทำร้ายคนนะ แต่เค้าทำร้ายของ เค้ายกนู่นยกนี่จะเขี่ยชิงจะขว้างไร้จ๊ะ แล้วอาจารย์คณะอื่นก็จะตื่นตกใจ นิสิตก็จะแตกตื่น...”

“... น้องเหล่านี้ส่วนใหญ่จะได้รับการบำบัดทางพฤติกรรมมาพอสมควรแล้ว พอจะเข้าสังคมได้ แต่มันมีว่าเค้าอาจจะยังรักษาระยะไม่ค่อยเป็น คำว่ารักษาระยะเนี่ย หมายถึงทั้งรักษาระยะตาม physical เลย คือสมมติว่า ป้าเป็น Autism แล้วมาเจอหนูเนี่ย อ่า คนนี้คุ้นเคย คนนี้ดูแลเราจัง มาถึง พี่บเลย หน้าแทบจะชนหน้าเลย อาจารย์สวัสดิ์ครับ แล้วทีนี้เค้าไม่ได้ทำแค่กับเราไง กับเราอะเรารู้้อยู่ ก็อืม แล้วก็ค่อยๆดันเค้าออกไป แต่กับเพื่อนเนี่ยคะ แล้วมันมีเพื่อนต่างเพศ จะไม่เข้าใจมาก ๆ ว่าอะไรงัยงัย อันนี้คือเรื่องรักษาระยะ กับบางคนก็เรื่องของมารักษาระยะในมุมของการ สื่อสาร เพราะบางคนเค้าก็จะรู้สึกว่าคุณมีเพื่อนเข้ามา พูดคุย มาให้ความช่วยเหลือเค้า มันเหมือนใจเค้าเทไปเลยอะ คนนี้อะดีกับเรา ก็จะไปรุกรานสิทธิและเวลาส่วนบุคคลของคนนี้จนเยอะเกินความจำเป็น ปัญหามันเลยกลายเป็นคนที่เพื่อนอะเค้าจะอัดอัด แทนที่จะเป็นคนที่เป็เด็กพิเศษที่จะอัดอัดแทน แล้วในความ bully เนี่ย มันเป็น bully ตามการรับรู้ของคนที่ได้รับพฤติกรรมนั้นมาแล้วไม่เข้าใจ ถ้าเข้าใจก็จะรู้ว่า เค้าไม่ได้ bully มันไม่รู้ว่าจะดู bully ที่ physical หรือดู bully ที่เจตนา ถ้าด้วยเจตนาอะ ใส่นี้อะไม่ได้เจตนา แต่ด้วยลักษณะการเข้ามามันเหมือน...”

2. เด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อนงค์อธิบายให้ฟังว่า เมื่อก่อนมีโครงการในการรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียน เป็นโครงการพิเศษมีการสอบคัดเลือกพิเศษทั้งข้อเขียนและสอบสัมภาษณ์ โดยเน้นให้มีประสิทธิภาพในการที่จะเข้าเรียน และกำกับตัวเองได้ในบางส่วน เมื่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้ว ส่วนสำคัญที่ต้องทำ คือการสร้างควมเข้าใจกับอาจารย์ผู้สอน ทั้งในและนอกคณะ โดยทางโครงการมีวิธีในการจัดทำข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เป็นเอกสารจำนวน 1 ใบ ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลเอกสารปกปิด ที่บรรจุข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้เรียนนั้น ๆ ทั้งเรื่องของลักษณะความต้องการจำเป็นพิเศษ เรื่องของพฤติกรรมที่มักจะมีเกิด หรือเกิดในกรณีใดได้บ้าง เช่น ตัวกระตุ้นที่ทำให้เกิดพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ วิธีการเรียนที่เหมาะสม ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการให้ความช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้ รวมไปถึงข้อมูลติดต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษา และอาจารย์ประจำโครงการทางด้านการศึกษาพิเศษ โดยเอกสารดังกล่าวจะถูกส่งให้ถึงอาจารย์แต่ละวิชาก่อนที่จะเปิดเทอม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทราบว่ามีนิสิตลงเรียนวิชาไหนบ้าง ซึ่งนิสิตบางคนก็ให้ความร่วมมืออย่างดี ในขณะที่บางคนไม่เป็นเช่นนั้น โดยที่ผ่านมา ยังไม่เคยมีคำถามขอคำปรึกษาเรื่องเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งจากนิสิตที่มีความต้องการพิเศษเวลาเข้ามาหา มีแต่เป็นการให้คำปรึกษากับเพื่อนแทน เพราะปกติมักจะมีเพื่อนอยู่สองแบบ คือเพื่อนที่รู้สึกกับไม่ได้กับเพื่อนที่รู้สึกห่าง สำหรับเพื่อนที่รับไม่ได้ เกิดจากความไม่เข้าใจถึงพฤติกรรมแสดงออกของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ในขณะที่เพื่อนอีกแบบ จะมีความกังวล เป็นห่วงไปล่วงหน้าแทนเพื่อน

“...มันจะมีเพื่อนอยู่สองกลุ่ม เพื่อนที่รู้สึกรับไม่ได้ กับเพื่อนที่รู้สึกห่วง
คือรับไม่ได้เพราะไม่เข้าใจว่าทำไมคนนี้ทำพฤติกรรมแบบนี้
กับอีกแบบหนึ่งคือแบบว่า ห่วง กังวลไปล่วงหน้าแทนเพื่อน ว่าเนี่ยเค้าทำแบบนี้
เดี่ยวเพื่อนคนนั้นคนนี้จะไม่ชอบหรือเปล่า ซึ่งในความห่วงนี้
มันอาจจะไปฟังเพื่อนคนอื่นมาว่าเค้าทำแบบนี้...”

อนงค์ยังได้ระบุถึงกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ผ่านตามขั้นตอนปกติว่า การจะระบุหรือสังเกตเห็นได้นั้น จะใช้เวลาค่อนข้างนาน และหากจะดำเนินการจัดการให้ความช่วยเหลืออะไร ต้องผ่านการยินยอมจากนิสิต รวมไปถึงผู้ปกครองเสียก่อน ซึ่งถ้าหากไม่ได้รับการยินยอมใด ๆ ก็จะไม่สามารถให้ความช่วยเหลือเช่นเดียวกันกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่อยู่ในโครงการได้ อาจจะต้องอาศัยการแก้ปัญหาเป็นครั้งคราวไป ในบางกรณีที่ภาวะเด็กที่มีความต้องการพิเศษแสดงออกชัดเจน จนไม่จำเป็นต้องระบุไปในเอกสารข้อมูลใด ๆ จะเป็นการพูดถึงอาการของเด็กนั้น ๆ แบบปากต่อปาก โดยใส่ความคิดเห็น ความเข้าใจของตนเองไปในนั้น ทำให้บิดเบือนจากข้อเท็จจริงของอาการไปมาก

3. ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

อนงค์กล่าวว่า การคาดหวังที่จะได้รับความร่วมมือจากอาจารย์ที่เกี่ยวข้องทุกคน เป็นเรื่องที่ทำได้ยาก เพราะแต่ละคนก็มีหน้าที่ ภาระงาน หรือความสนใจอื่น ๆ ที่ทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะดูแลนิสิตในความดูแลได้ทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือการประสานงานกับอาจารย์ต่างคณะ เพราะตามหลักแล้ว หลังเปิดเทอมไปได้สักพักหนึ่งจะมีการนัดประชุมอาจารย์ประจำวิชาทั้งหมดเพื่อมาแลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ดูแลอยู่ ว่าเจอปัญหาอะไรบ้าง อนงค์ระบุว่า การประชุมดังกล่าวได้สะท้อนให้รู้ว่าข้อมูลที่เตรียมไปให้ในเบื้องต้นมีประโยชน์อย่างไรบ้าง แต่ปัญหาที่เจอก็คือ อาจารย์บางส่วนให้ความร่วมมือในการมาประชุม ในขณะที่บางส่วนเองก็อาจจะไม่สะดวกมา

สำหรับแนวทางในการพัฒนา อนงค์มองว่าการจัดทำระบบการให้ความช่วยเหลืออย่างชัดเจน และครอบคลุมเป็นเรื่องจำเป็น หากโครงการที่มหาวิทยาลัยตั้งขึ้นมามีความชัดเจนแล้ว ยังมีแนวทางสนับสนุนทางการเงินจากหน่วยงานเช่นสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ใ้งบประมาณสนับสนุนอยู่ โดยระบบที่อยากเห็นคือการทำ ความเข้าใจทั้งมหาวิทยาลัย ตั้งแต่แรกเข้า โดยเมื่อนิสิตผ่านการสัมภาษณ์แล้ว ให้ทำการสังเกตลักษณะอาการที่สงสัย แล้วแจ้งผ่านส่วนกลางว่าสังเกตเห็นอาการ เพื่อที่จะได้จัดทำระบบในการประสานงาน เพื่อการติดตามเตรียมการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ในบางประเทศ บางมหาวิทยาลัยมีการจัดตั้งศูนย์ Disabilities Support Service หรือศูนย์บริการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อเป็นการป้องกันในขั้นเบื้องต้นด้วย

3.2 กรณีศึกษา 2 : อรุณ

อรุณ อาจารย์หญิงอายุ 50 ปี เป็นอาจารย์ผู้สอนประจำรายวิชาที่มีจำนวนนิสิตเข้าเรียนเป็นจำนวนมาก ถึงแม้ว่าจะไม่ได้อยู่ในคณะที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง แต่ก็มีนิสิตต่างคณะที่เข้ามาเรียนที่มีภาวะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยเช่นกัน

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อรุณเล่าว่าจากประสบการณ์การสอนของเธอ เคยมีนิสิตที่มีลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเข้าเรียนด้วยอยู่สองคน คนหนึ่งอาการชัดเจน ส่วนอีกคนหนึ่งเข้ามาแจ้งเธอด้วยตนเองว่าเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยนิสิตในกรณีแรกมีปัญหาเรื่องการเรียนชัดเจน และเคยมีความคิดที่จะฆ่าตัวตาย จนทำให้ต้องเข้ามาปรึกษากับเธอโดยตรง ส่วนคนที่สองนั้นต้องการที่จะให้เธอรับรู้ถึงอาการเท่านั้น เพราะเขาเองก็ได้บำบัดมาแล้ว จนแทบจะไม่ต่างจากคนปกติ โดยปัญหาที่เจอคือไม่มีเพื่อนในมหาวิทยาลัยเลย นอกจากนั้นปฏิภิกิริยาของเขาในชั้นเรียนก็ไม่มี การเข้าหาหรืออยากยุ่งเกี่ยวกับคนอื่น โดยจากคำบอกเล่าของเขาที่ถ่ายทอดให้อรุณฟัง พฤติกรรมนี้เกิดจากการกลัวถูกกลั่นแกล้ง จึงไม่ไว้ใจใคร

“...มีค่ะ เอมมีที่ชั๊ดคนนึ่ง ที่ไม่ชั๊ดคนนึ่ง ที่ไม่ชั๊ดคือมาแจ้งเอง
มาบอกเองว่าเป็นอะไร แต่เคลสนั้นคือ คำเรียกว่าอะไรอะ
มีฝึกบำบัดมาแล้ว อยู่ในขั้นที่ค่อนข้างจะปกติ มันดูไม่ออก

แต่อีกคนดูออก จากอาการ แล้วก็การที่เค้าบอกด้วยค่ะ ส่วนใหญ่เค้าจะบอก

เจ้าตัวก็จะยอมรับ เนื่องจากเหมือนจากคนแรกเนี่ย เค้ามีปัญหาเรื่องการเรียนชัดเจน

เค้าก็มาแบบ เค้าต้องการที่ปรึกษานิดนึงด้วย แล้วก็อาจจะต้องการให้เรารับรู้ว่าเค้ามีปัญหาจริงๆ
เพื่อที่เวลาเราดำเนินการอะไรในห้องจะได้เข้าใจเค้า

อาจารย์คิดว่าในกรณีนี้นั้น ส่วนอีกคนก็มาเล่าเฉยๆ ไม่ได้เรียกร้อง ไม่ได้ต้องการอะไร...”

2. บทบาทของอาจารย์ผู้สอน/ ที่ปรึกษา

อรุณคิดว่าหน้าที่บทบาทของอาจารย์ผู้สอนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลให้แก่นิสิตที่อยู่ในชั้นเรียน โดยก่อนหน้านั้นเธอไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน ไม่ได้มีการอบรมหรือให้ข้อมูลในการรับมือกับผู้ที่มีภาวะดังกล่าว และเธอเองไม่เคยเห็นแนวทางการปฏิบัติตนจากทางมหาวิทยาลัยในเรื่องที่เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือการกลั่นแกล้งมาก่อน โดยเมื่อติดต่อสอบถามไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนิสิตก็ไม่ได้ให้ความร่วมมือในการหาทางออกร่วมกัน ดังนั้น การหาทางแก้ปัญหาจึงเป็นการศึกษาหาข้อมูลด้วยตนเองเป็นหลัก ประกอบกับประสบการณ์ที่เคยเจอมา โดยการแก้ปัญหาของเธอในกรณีของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ คือ การจัดการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น คือปรับเปลี่ยนได้ แต่มีข้อจำกัด ไม่ใช่จะเอื้อประโยชน์ให้โดยการไม่ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายได้

“...อาจารย์ก็พิจารณาเค้าเป็นพิเศษนะ แต่ว่ามันก็มีลิมิต
คือพิจารณาแต่ว่าจะใช้ความเป็นเด็กพิเศษเพื่อที่จะต้องการอะไรบางอย่างก็คงไม่ได้
แต่ก็เอามาพิจารณาด้วย เป็นเกณฑ์หนึ่งด้วยในการพิจารณา แต่ว่าถ้าอย่างงานไม่ทำ แล้วมาอ้างยังงี้
ก็ไม่ให้ แต่เค้าก็ไม่เคยอ้างละนะ เพียงแต่ว่าได้รับการร้องเรียนในการทำงานเป็นกลุ่มว่าเค้าไม่ทำ
ซึ่งก็เลยส่งผลเหมือนกัน เพราะเราก็ต้องยุติธรรมกับทุกคน...”

3. ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

อรุณเสนอความคิดเห็นว่า ในเบื้องต้นควรมีการแจ้งจากทางมหาวิทยาลัยว่า
ในแต่ละปีมีเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้ามาเรียนในชั้นเรียนหรือไม่ โดยสร้างความเข้าใจกับอาจารย์
ผู้สอนตั้งแต่แรกเพื่อที่จะทำการออกแบบการเรียนการสอนได้ถูกต้อง ไม่ใช่การแก้ปัญหาเมื่อเกิดขึ้น
แล้ว นอกจากนี้ ยังควรทำการแจ้งนโยบายให้อาจารย์ผู้สอน หรืออาจารย์ที่ปรึกษาทราบว่า แนวทาง
ไหนสามารถปฏิบัติได้ หรือปฏิบัติไม่ได้ เพื่อเป็นการรักษาสีติประโยชน์ของผู้เรียน และทำความเข้าใจ
เข้าใจร่วมกัน อรุณยังได้ระบุถึงการเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่มีหน้าที่ในส่วนของการให้ความ
ช่วยเหลือ หรือแนะนำเมื่อเกิดปัญหา ว่าควรเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ และมีความพร้อมที่จะทำหน้าที่ใน
ส่วนนี้จริง ๆ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่จะระงับปัญหาไม่ให้ทวีความรุนแรงขึ้นได้

“...อาจารย์อยากให้เริ่มต้นเนี่ย มีการแจ้ง ถ้าเกิดสมมติว่าอย่างทางหนูเนี่ย
แจ้งเลยว่าปีนี้รับเด็กเข้ามา เด็กมีลักษณะนี้ถ้ามาเรียน ก็สร้างความเข้าใจกับอาจารย์ตั้งแต่แรก
อาจารย์จะได้แพลนการสอนถูก เพราะเราก็ไม่รู้ ถ้ามาบอกเราทีหลังก็แก้อะไรไม่ได้
จะให้เราเปลี่ยนอะไรมันก็ทำไม่ได้ อย่างแรกเค้าควรจะ inform เรา
และเราควรจะทราบนโยบายที่ชัดเจนว่าอะไรทำได้ อะไรทำไม่ได้
ต้องแจ้งเพื่อที่จะรักษาสีติของเด็ก และทำความเข้าใจร่วมกันด้วย จำเป็นเหมือนกันสิ่งนี้
อาจารย์อยากให้ มี เพราะอาจารย์เชื่อว่ามีอยู่เต็มเลยอะ เพียงแต่ว่าบางคนถ้าคลาสใหญ่ก็ไม่มีทางรู้
ถูกมัย เพราะเด็กไม่มาคุยกับเรา เราก็มารู้ ถ้าเค้าไม่บอก เด็กก็เสียสิทธิ
เพราะบางทีเราอาจจะเยียวยาเค้าได้
อย่างเด็กคนแรกที่ว่า เป็นมาก ๆ อะคะ เค้าก็พูดด้วยว่าเค้ามีความคิดที่จะฆ่าตัวตายด้วยนะ
ตอนที่เค้าโดนไทม์อะ เค้าก็บอกว่า health center / wellness center ช่วยอะไรเค้าไม่ได้
อันนี้ก็จะจะเป็นข้อคิดนิคินึงว่าเราอาจจะยังไม่ได้เตรียมความพร้อมในการ train
คนที่ specialized ที่จะรับมือกับคนที่มีความต้องการพิเศษทางด้านนี้หรือเปล่า
อาจจะต้องเพิ่มตรงนี้ train เค้าในประเด็นเพราะมันจะมีเด็กเข้ามาในรูปแบบนี้เพิ่มมากขึ้น...”

3.3 กรณีศึกษา 3 : อัญชานา

อัญชานา อาจารย์หญิงที่เพิ่งเกษียณหลังจากงานสอนหลายปีในมหาวิทยาลัย เธอไม่ใช่อาจารย์
ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยตรง หากแต่ได้เคยรับหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของ
เด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อัญชานาเล่าให้ฟังถึงตอนที่เธอเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาให้กับนิสิตที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษว่า ก่อนหน้านี้เธอไม่รู้ว่าจะอาการที่นิสิตเป็นอยู่คืออะไร เพราะทางด้านการเรียนนั้น นิสิตคนนี้เป็นผู้ที่มีผลการเรียนดีเยี่ยม ไม่มีปัญหาใด ๆ หากแต่จะมีปัญหาก็คือทางด้านการเข้าสังคม โดยเธอได้ยินปัญหาจากอาจารย์ท่านอื่นว่านิสิตคนดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนในสาขา จนต้องลาออกเพื่อสอบเข้าและเปลี่ยนสาขาการเรียน พฤติกรรมของเด็กคนดังกล่าวชอบที่จะแสดงออก และต้องการให้ทุกคนเห็นความสำคัญของตัวเขา ในบางครั้งที่เขาทำอะไรผิดพลาด ก็จะมีเสียงเสียใจ หรือโทษตัวเองในระดับที่มากกว่าคนปกติ จนถึงขนาดวิ่งหนีออกจากห้องเพื่อไปฆ่าตัวตาย หรือแม้กระทั่งการแสดงออกทางสื่อสังคมออนไลน์ก็จะเป็นไปในทิศทางที่แสดงออกมากกว่าผู้อื่น

“...เรื่องการคบคนอะ เรื่องการ treat กับคนเนี่ย ค่อนข้างมีปัญหา แต่เรื่องการเรียนไม่มี เห็นอาจารย์ทางจิตวิทยาบอกว่า ฟังค์ชั่นในสมองเค้าทำงานไม่ปกติอะ ไม่ถึงกับพูดกันไม่รู้เรื่องอะ ไม่ขนาดนั้น...”

2. บทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้อง

อัญชานาเล่าให้ฟังว่า จากลักษณะอาการที่นิสิตคนดังกล่าวเป็น ทำให้มีเพื่อนบางส่วนที่ไม่พอใจเวลาเรียนร่วม เช่น หงุดหงิด หรือไม่พอใจที่จะทำงานร่วมด้วย เธอจึงมีหน้าที่ในการไกล่เกลี่ย หรือแก้ไขสถานการณ์ โดยการคุยกับนิสิตที่เรียนร่วมด้วยนอกเวลาเรียน เพื่อทำความเข้าใจ หรือพยายามที่จะมอบหมายงานให้กับนิสิตที่สามารถช่วยเหลือเพื่อนที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ และมีความใจเย็นมากกว่า

“...เค้าก็แข็งๆอะนะ เหมือนแบบว่า เค้าชอบแสดงออกไป คือปกติก็ต้องปล่อยๆเค้า ซึ่งบางคนก็ ถ้าใจเย็นหน่อยเค้าก็โอเค เข้าใจ แต่บางคนก็ใจร้อนหน่อย ก็จะหงุดหงิดอะไรยังงี้ ตอนที่เรียนด้วยกันนะ ก็พยายามคุยกับเค้าอะ ว่าต้องยอมรับเค้า อดทนหน่อยนึง เพราะว่าเค้าผิดปกติตรงนี้ คุยนอกรอบกันอีกทีนึง แล้วก็คุยกับตัวเค้านะ...”

3. ปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา

อัญชานากล่าวว่า ตั้งแต่เธอเป็นอาจารย์มา ยังไม่เคยได้รับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการรับมือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในชั้นเรียน จึงต้องสอนกันไปตามเนื้อผ้า ส่วนเรื่องการกลั่นแกล้งจากประสบการณ์ของเธอยังไม่เคยมี แต่ทราบว่ามีบางกรณีที่ต้องนำเข้าไปประชุมเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งโดยปกติแล้ว การประชุมจะมีการประชุมสำหรับอาจารย์ทั่วไป และจะเป็นการประชุมที่ไม่ได้นำเรื่องปัญหาการกลั่นแกล้งมาหารือ หากแต่จะนำไปประชุมในคณะกรรมการที่รับผิดชอบกันเป็นรายกรณีไป

“...ปกติแล้วเวลาประชุมเนี่ย อาจารย์ทุกๆไป ครูจะเข้าไปประชุมอาจารย์ทุกๆไป
ที่เค้าจะไม่ได้พูดถึงอันนี้ ถ้าเด็กที่มีปัญหาพวกนี้เค้าจะพูดในที่ประชุมบอร์ด
เป็น case by case ไป ที่ผ่านมามีกรณีข้ามเพศ กับอาจารย์อีกท่าน
แต่เรื่องความรุนแรง ก็ยังไม่เห็นนะ ยังไม่มีแนวทางให้ปฏิบัติเฉพาะ...”

3.4 กรณีศึกษา 4 : อิน

อิน เป็นเจ้าหน้าที่ประจำคณะที่มีประสบการณ์ในการดูแลนิสิตในทุกระดับชั้น เธอมีหน้าที่
ในการดูแลเกี่ยวกับการลงทะเบียน ติดต่ออาจารย์ประจำวิชา หรืออาจารย์ที่ปรึกษา อินให้ข้อมูล
เกี่ยวกับการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย ดังนี้

1. ลักษณะการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

อินได้ให้ข้อมูลว่า จากประสบการณ์ของเธอ มีโอกาสได้พบเด็กที่มีความต้องการ
พิเศษเป็นครั้งคราว ถึงแม้ว่าตัวเธอจะไม่สามารถระบุชนิดหรือประเภทของภาวะที่นิสิตเป็นได้ แต่
จากการสังเกตพฤติกรรมหรือการพูดคุยทำให้รู้ว่ามีความบางอย่างที่แตกต่างออกไป ถึงแม้ว่าเธอจะรู้
ว่าพื้นฐานแล้ว นิสิตคนดังกล่าวเป็นผู้ที่มีความตั้งใจในการเรียน และมีผลการเรียนดี แต่เมื่อสังเกต
จะพบว่าเขามักจะไม่มีเพื่อน ทั้งในและนอกเวลาเรียน เพราะเคยมาติดต่อขอเข้าพบอาจารย์
เนื่องจากมีปัญหาในการทำงานกลุ่ม

“...พฤติกรรมเวลาที่เราเจออะ เราก็จะรู้ว่าเค้าไม่มีเพื่อน
อย่างเวลาทำงานกลุ่มหรืออะไรอย่างนี้ น้องเค้าก็ต้องมาหาเพื่อที่จะขอคุณนอกรอบ
หรือมาหาอาจารย์เพื่อที่จะขอส่งงาน
หรือให้ assign งาน ซึ่งมันก็ทำให้เรารู้โดยนัยว่า
น้องน่าจะมีปัญหากับเพื่อนประมาณนี้ แล้วก็เท่าที่เคยคุยกับน้อง
ก็จะเป็นการคุยเล่นๆ ไม่ได้กล่าวลงรายละเอียดว่าเพื่อนเป็นอะไรยังไง...”

2. นโยบายการกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

จากประสบการณ์การทำงานของเธอในคณะ ยังไม่เห็นนโยบายที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง
ดังกล่าวอย่างเป็นทางการ และยังไม่เคยมีการอบรมเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจแก่บุคลากรใน
การรับมือ จัดการกับปัญหาการกลั่นแกล้งหรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อนในมหาวิทยาลัย
แต่ในที่ประชุมของคณะได้เคยมีการยกประเด็นเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งขึ้นมาพูดคุยแล้ว ว่าควร
จะสร้างความตระหนักรู้ให้กับทุกคน และจัดทำคู่มือเพื่อรับมือกับสถานการณ์อย่างเป็นขั้นตอน
สำหรับทุกคน ไม่ว่าจะเจ้าหน้าที่ อาจารย์ หรือแม้กระทั่งนิสิตเองก็ตาม

“...มันก็เป็นประเด็นที่ถูก raise ขึ้นมานะ เรื่องที่เป็นโรคซึมเศร้ามันมีเกิดขึ้นเรื่อย ๆ เพราะว่าโรคซึมเศร้าเนี่ยมันมาได้จากหลาย track นะ ซึ่ง track การโดน bully เอง ก็อาจจะเป็นอีกหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดเรื่องโรคซึมเศร้า อาจารย์ที่คณะเราเอง ก็ได้มีการ raise ประเด็นนี้ขึ้นมา เรื่องของโรคซึมเศร้า ว่าควรจะมีการทำคู่มือขึ้นมาว่า คนที่เผชิญกับสถานการณ์ เวลาเราเจอคนที่ เป็นโรคซึมเศร้าว่าต้องทำยังไง 1 2 3 4 สำหรับแจกทุกคน เป็นเจ้าหน้าที่ เป็นอาจารย์ หรือแม้กระทั่งนิสิตเอง ซึ่งมันก็อาจจะ เป็นจุดเริ่มต้น แต่มันก็จะขยายผลไปสู่คนอื่น ๆ ได้ แต่ด้วยความที่มัน เป็นประเด็นประเภท และมันก็เข้ามาตลอด ก็เลยถูกจับขึ้นมา ถ้าถามว่ามันมีความเป็นไปได้มั้ย ในเชิงนโยบายเราก็มั่นใจว่ามีความเป็นไปได้ เพราะว่ามันเคยเกิดขึ้นมาแล้ว แล้วเรื่องแบบนี้มันก็มีโอกาสเกิดขึ้นมาตลอด ไม่ได้ไกลตัวเกินไป...”

3.5 สรุปข้อมูลจากอาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

จากข้อมูลที่ได้ พบว่าอาจารย์หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับนิสิตโดยตรงมักไม่ทราบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ยกเว้นแต่จะเป็นอาจารย์หรือบุคลากรที่ทำงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยตรง เช่น อาจารย์การศึกษาพิเศษ เป็นต้น โดยมหาวิทยาลัยยังไม่เคยเรียกอาจารย์หรือบุคลากร ในมหาวิทยาลัยมาอบรมในหัวข้อดังกล่าว รวมถึงหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งอีกด้วย อาจารย์ และบุคลากรซึ่งเป็นผู้ให้ข้อมูลในการศึกษานี้ พบว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยมักมี ปัญหาในการเข้าสังคม หรือการเข้าหาผู้อื่น ทำให้การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีความยากลำบาก โดยในทางกลับกัน เพื่อนร่วมชั้นเรียนหลายคนก็แสดงออกถึงความไม่พอใจ หรือรู้สึกหงุดหงิด หากต้องร่วมทำงานกลุ่มกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ ด้วยพฤติกรรมในการแสดงออก และการเข้าสังคมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษแตกต่างไปจากคนอื่นทั่วไป ทำให้ในบางครั้ง อาจถูกมองว่ากำลังกลั่นแกล้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือผู้อื่นได้เช่นกัน ยกตัวอย่างเช่น การเข้าหา ที่มากเกินไป การไม่เว้นระยะห่างระหว่างบุคคล เป็นต้น

สำหรับบทบาทของอาจารย์มีหน้าที่ในการให้คำปรึกษาทั้งทางด้านการเรียนให้แก่เด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ ครอบคลุมไปจนถึงการให้คำแนะนำ ปรึกษาแก่เพื่อนร่วมชั้นเรียนที่อาจรับ ลักษณะความเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษไม่ได้ หรือเพื่อนที่มีความเป็นห่วงเป็นใยแทนเด็ก ที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ บทบาทของอาจารย์ยังมีหน้าที่ในการสร้างความเข้าใจ ในความแตกต่างระหว่างบุคคล โกล่เกลี่ยหรือแก้ไขสถานการณ์ให้คลี่คลายลง

ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า การจัดทำระบบให้ความช่วยเหลืออย่างชัดเจน ครอบคลุม เป็นสิ่ง ที่อาจารย์รับมือกับปัญหาการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ โดยเริ่มตั้งแต่แรกเข้ามหาวิทยาลัย อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกันในการสังเกตลักษณะอาการที่อาจเป็นเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ ตั้งแต่ในขั้นตอนการสัมภาษณ์และเก็บเป็นข้อมูลอย่างเป็นระบบ เพื่อการประสานงาน ติดตาม โดยหากเมื่อพบเด็กที่มีความต้องการพิเศษแล้ว ควรดำเนินการแจ้งแก่อาจารย์ผู้สอน

หรืออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อรับทราบ และดำเนินการวางแผนการเรียนการสอน หรือจัดการอย่าง มีบูรณาการร่วมกันเพื่อสิทธิประโยชน์ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ นอกจากนี้ มหาวิทยาลัย ยังควรจัดทำคู่มือเป็นแนวทางในการรับมือ จัดการ แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งอย่างเป็นขั้นตอน สำหรับทุกคนในมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็น อาจารย์ บุคลากร เจ้าหน้าที่ รวมไปถึงนิสิตทุกคน และจัดศูนย์ช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อเป็นการป้องกันในเบื้องต้น จัดหา หรือเตรียมความพร้อมบุคลากรในทุก ๆ ด้านที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือ หรือให้ คำแนะนำ ปรึกษาแก่นิสิตเมื่อเกิดปัญหา ให้มีความพร้อมและมีคุณสมบัติที่เหมาะสมกับ การปฏิบัติหน้าที่

3.6 ทฤษฎีกิจกรรมในบริบทของการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

จากข้อมูลเรื่องการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย สามารถนำเอา ทฤษฎีกิจกรรมประจำวัน (Routine Activity Theory) ของ Cohen & Felson (1979) ซึ่งเป็นทฤษฎี ที่อธิบายถึงองค์ประกอบหลักที่ทำให้เกิดการอาชญากรรม อันประกอบไปด้วย

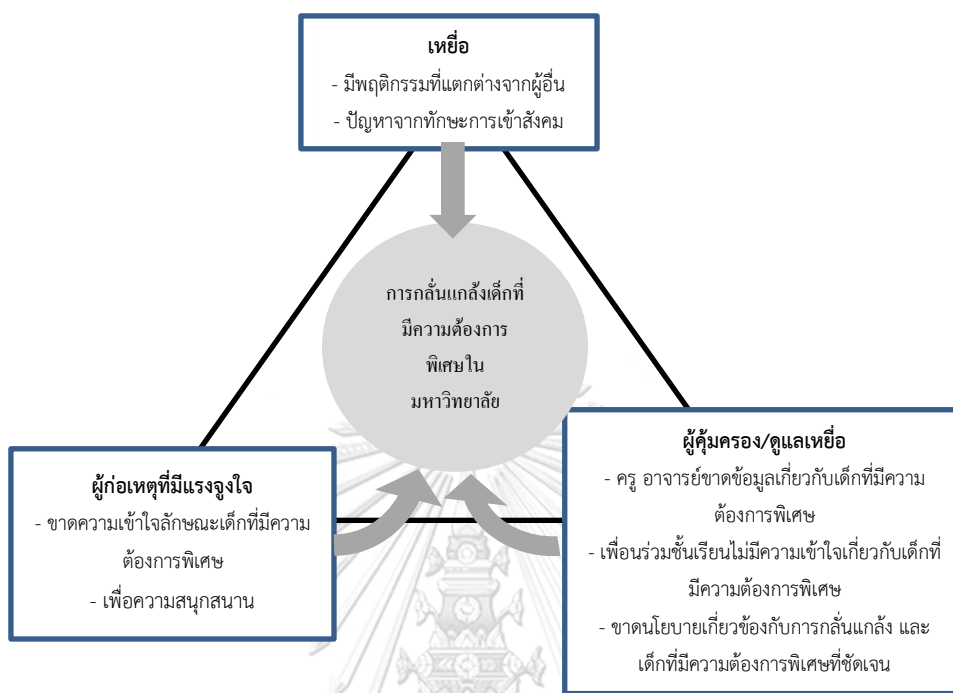
1. ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ หรือผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำผิด (Likely Offender) กรณีของการ กลั่นแกล้งนี้ ผู้ก่อเหตุในที่นี้ อาจเป็นผู้ใดก็ตามที่ต้องการเอาชนะ หรืออยู่เหนือผู้อื่น เพื่ออะไรบางอย่าง (Jerald, Lindsey M., 2011 : 7)

2. เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable Target) หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตาม ที่มีความเหมาะสม ทำให้ผู้กระทำการก่ออาชญากรรมได้ สำหรับกรณีการกลั่นแกล้งนั้น เหยื่อที่เหมาะสมมักจะหมายถึง ผู้ที่มีความแตกต่างไปจากมาตรฐานใดมาตรฐานหนึ่งของสังคม (รสนิยมทางเพศ, การแต่งกาย, ความสนใจ ฯลฯ) และมีเพื่อนคบน้อย หรือมีสถานะทางสังคมต่ำ

3. ขาดผู้ที่จะให้การปกป้องหรือดูแลเหยื่อได้ (Lack of a Capable Guardian) ผู้ปกป้อง หรือดูแลเหยื่อในที่นี้ หมายถึง ใครหรือสิ่งใดก็ตามที่สามารถทำให้ผู้ก่ออาชญากรรมไม่กล้า ทำพฤติกรรมดังกล่าว แต่ถึงจะมี ก็ไม่มีความสามารถที่จะยับยั้งผู้ลงมือจากการก่ออาชญากรรมได้

โดยจากข้อมูลที่ได้สามารถนำมาประยุกต์ และอธิบายสรุปผลได้ ดังนี้

ภาพที่ 3 องค์ประกอบการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

1. **ผู้ก่อเหตุที่มีแรงจูงใจ หรือผู้ที่มีแนวโน้มจะกระทำผิด (Likely Offender)** ในบริบทของการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ผู้กลั่นแกล้งอาจไม่มีเจตนาในการทำร้ายจิตใจของเหยื่อโดยตรง หากแต่เกิดจากการขาดความเข้าใจในลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ว่าธรรมชาติของเขาเป็นอย่างไร ทำให้หลีกเลี่ยงที่จะพูดคุย หรือสมาคมด้วย ในขณะที่เดียวกันความแตกต่างทั้งทางด้านพฤติกรรม และการแสดงออกของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเอง ก็ทำให้กลายเป็นจุดสนใจ หรือหัวข้อที่ถูกพูดถึงของผู้อื่นได้ง่าย ในบางกรณีอาจเพิ่มเติมเรื่องราวให้มากกว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงเพื่อความสนุกสนาน ทำให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษตกเป็นเป้าในการกลั่นแกล้งอย่างไม่รู้ตัว ประกอบกับปฏิกิริยาตอบโต้ที่ไม่เหมือนผู้อื่นเมื่อเกิดเหตุกลั่นแกล้ง กล่าวคือ อาจเมินเฉย หรือไม่รู้ว่าถูกกลั่นแกล้ง หรือในทางกลับกัน อาจมีปฏิกิริยาตอบโต้ที่เกินกว่าปกติ เป็นเหตุในการกระตุ้นให้ผู้ก่อเหตุบางคนต้องการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั่นเอง

2. **เหยื่อที่เหมาะสม (Suitable Target)** ผู้ที่ตกเป็นเหยื่อการกลั่นแกล้งในการศึกษานี้ เน้นประเด็นไปที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยลักษณะพฤติกรรม หรือการแสดงออกของเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่แตกต่างไปจากผู้อื่น อาทิ การแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง หรืออาจไม่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ผู้อื่นคิด การนั่งเฉย ๆ เป็นเวลานาน ฯลฯ ทำให้ผู้อื่นไม่กล้าเข้าหา หรือทำความรู้จัก รวมทั้งทำให้หลายคนไม่อยากทำงานร่วมด้วย ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมักใช้ชีวิตลำพังในสังคมมหาวิทยาลัย นอกจากนี้ ลักษณะอาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษยังมีความเกี่ยวข้อง

โดยตรงกับปัญหาการเข้าสังคม หรือพฤติกรรมในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น ทำให้ในบางครั้งเอง พฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ได้ส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่น เช่น การรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล โดยพฤติกรรมนี้อาจไม่ใช่พฤติกรรมรุนแรงที่สร้างปัญหาให้อีกฝ่ายหนึ่ง หากแต่เมื่อใดก็ตามที่อีกฝ่ายรู้สึกว่าการเว้นระยะห่างนั้นไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความรู้สึก อึดอัด ลำบากใจ หรือไม่สะดวกใจแล้ว พฤติกรรมนี้อาจนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงสถานะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากผู้ถูกกลั่นแกล้ง เป็นผู้กลั่นแกล้งเองได้โดยปราศจากเจตนาในการกลั่นแกล้ง

3. ขาดผู้ที่จะให้การปกป้องหรือดูแลเหยื่อได้ (Lack of a Capable Guardian) สำหรับ การศึกษานี้ พบว่าองค์ประกอบหลักในการให้การปกป้องหรือดูแลเหยื่อ ได้แก่ มหาวิทยาลัย ซึ่งทำหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายหรือแนวทางในการปฏิบัติ ทำความเข้าใจในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดและสามารถเป็นผู้ที่ให้ความช่วยเหลือ หรือปกป้อง เมื่อเกิดการกลั่นแกล้งกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้ อาจารย์ผู้สอน/อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีบทบาท สำหรับการปกป้อง หรือระงับเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง รวมไปถึงให้ข้อมูล คำแนะนำในการปฏิบัติ ต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษแก่นิสิตทั่วไปได้ โดยทั้งสามองค์ประกอบนี้ ควรมีแนวทางในการทำงาน อย่างสอดคล้องประสานกันเพื่อให้การปกป้อง ดูแล หรือช่วยเหลือเหยื่อการกลั่นแกล้งนั้นมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

การอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์กลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมทั้งยังบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ได้แก่ อาจารย์ บุคลากร และเพื่อนร่วมชั้นเรียน เพื่อนำเสนอเป็นแนวทางในการป้องกัน แก้ไข และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้ง โดยการศึกษาในครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งดำเนินการด้วยวิธีการ สัมภาษณ์เชิงลึกโดยกลุ่มตัวอย่างเฉพาะเจาะจง จำนวน 11 ราย ผู้วิจัยนำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างและข้อมูลจากเอกสาร มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผล โดยได้ผลการศึกษาซึ่งผ่านการประมวล และเชื่อมโยงในลักษณะพรรณนา ซึ่งผลการศึกษสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การอภิปรายผล

จากความตั้งใจในการหาคำตอบจากการศึกษาในครั้งนี้ นำไปสู่ข้อสรุปที่ได้จากประมวลข้อมูล จากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ ผนวกเข้ากับคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษาต่าง ๆ ได้แก่ รูปแบบ สาเหตุ ผลกระทบ และวิธีการแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์กลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัย สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1 รูปแบบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย

จากการเก็บข้อมูลเรื่องการกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัยจากนิสิตซึ่งเป็นผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ร่วมกันกับข้อมูลจากผู้อื่นที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ หรือบุคลากรมหาวิทยาลัยนั้น สามารถอธิบายถึงรูปแบบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย ได้ ดังนี้

1. การกลั่นแกล้งทางสังคม (Social Bullying)

- 1.1 ปฏิเสธ หรือไม่รับฟังความคิดเห็น
- 1.2 ไม่พูดคุย หรือให้ความสำคัญ
- 1.3 ปฏิเสธ หรือไม่รับเข้ากลุ่ม
- 1.4 ถูกโดดเดี่ยวจากสังคม

2. การกลั่นแกล้งทางวาจา (Verbal Bullying)

- 2.1 พูดล้อ หรือแซว ทำให้เสียความมั่นใจ
- 2.2 นินทา หรือพูดให้เสียหาย

รูปแบบของการกลั่นแกล้งเมื่อเข้าสู่การศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย ที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษมักเผชิญอยู่เป็นประจำ ได้แก่ การกลั่นแกล้งทางสังคม (Social bullying) และการกลั่นแกล้งทางวาจา (Verbal bullying) โดยเป็นสองรูปแบบการกลั่นแกล้งที่พบได้มากที่สุดในระดับมหาวิทยาลัย โดยพฤติกรรมที่พบเจอนั้น เริ่มจากพฤติกรรมธรรมดาที่ดูเหมือนไม่รุนแรงหากแต่ส่งผลกระทบต่อผู้ที่ถูกปฏิบัติ อาทิ การถูกแซวเมื่อพยายามเข้าสังคม การหลีกเลี่ยงที่จะพูดคุย

หรือยุ่งเกี่ยว การปฏิเสธตัวตนหรือความคิดเห็น การถูกโดดเดี่ยวจากสังคม เป็นต้น ส่งผลให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษมักจะใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยด้วยตนเอง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการทำงานกลุ่ม หรือการใช้ชีวิตโดยรวม

ซึ่งผลการศึกษาเรื่องรูปแบบของการกลั่นแกล้งทางวาจาต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยนั้น มีความคล้ายคลึงกันกับการศึกษารูปแบบการกลั่นแกล้งในบริบทของโรงเรียนของ สกล วรเจริญศรี (2559 : 15 – 16) ที่ได้ระบุว่า การกลั่นแกล้งทางวาจาเป็นรูปแบบที่สามารถพบเห็นได้บ่อยที่สุด โดยพฤติกรรมที่ใช้คำพูด ภาษาในการทำให้ผู้อื่นอับอาย เยาะเย้ย ดุถูกแตกดัน รวมไปถึงการใช้คำพูดในการวิพากษ์วิจารณ์ผู้อื่น ทำให้เกิดขว้อ นินทา หรือปล่อยข้อมูลที่ไม่เป็นจริงของผู้อื่นไปสู่ผู้อื่น ถึงแม้ว่าจะสังเกตเห็นผลกระทบมากกว่าการกลั่นแกล้งทางร่างกาย แต่การกลั่นแกล้งทางวาจานั้นยากที่หยุดหรือห้ามยั้งกว่า ในขณะที่พฤติกรรมที่บ่งชี้รูปแบบของการกลั่นแกล้งทางสังคม จากข้อมูลที่ได้รับนั้น มีความสอดคล้องกันกับการศึกษาของ Naito & Gielen (2005) ซึ่งระบุว่า การกลั่นแกล้งประเภทนี้ไม่จำเป็นต้องใช้ความรุนแรงทางตรงใด ๆ เพื่อทำร้ายเหยื่อ หากแต่ด้วยพฤติกรรมการเมินเฉย มองข้ามการมีตัวตนในสังคม ไม่ปฏิสัมพันธ์ด้วย เหมินเฉย ไม่ให้ความร่วมมือ ปฏิเสธการเข้ากลุ่มหรือกิจกรรม ก็เพียงพอแล้วในการก่อให้เกิดผลกระทบทางจิตใจ หรือสร้างความเจ็บปวดแก่เหยื่อ รวมไปถึงผลของการวิจัยมีความสอดคล้องกับการศึกษาลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดย Nabuzoka and Smith (1993) และ Dixon และคณะ (2004) ซึ่งได้ระบุว่าเด็กที่มีลักษณะความบกพร่องมักจะถูกปฏิเสธจากสังคม และการศึกษาของ Greenham (1999) ที่ระบุว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กว่าร้อยละ 25 – 30 ถูกเพื่อนของพวกเขาปฏิเสธ ในขณะที่เด็กที่ไม่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ กลับมีจำนวน เพียงร้อยละ 8 – 16 เท่านั้น

นอกจากรูปแบบพฤติกรรมเหล่านี้ที่พวกเขาพบเจอในระดับมหาวิทยาลัยแล้ว พื้นที่ในการกลั่นแกล้งนั้น ก็ไม่ได้จำกัดอยู่ภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว หากแต่สังคมภายนอกห้องเรียนเอง อย่างเช่น ชมรม หรือหอพักนิตินิต ก็สามารถพบเจอการกลั่นแกล้งได้เช่นกัน เช่นเดียวกันกับประสบการณ์ของเพื่อนร่วมชั้นเรียนที่พบเจอเมื่อได้เรียนหรือทำกิจกรรมร่วมกันกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้การดูแลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และเจ้าหน้าที่บุคลากรของมหาวิทยาลัย ซึ่งล้วนแต่สังเกตเห็นว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนมากนั้น ต้องใช้ชีวิตด้วยตนเองเมื่อเข้าสู่ระดับมหาวิทยาลัย ไม่ว่าจะเป็นการถูกปฏิเสธไม่ให้เข้าร่วมกลุ่มในชั้นเรียน การไม่ให้ความช่วยเหลือหรือคำแนะนำทางการเรียนใด ๆ รวมไปถึงการใช้ชีวิตนอกห้องเรียนอีกด้วย

ทั้งนี้ ถึงแม้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่เข้ามาศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยนั้น มักจะเป็นผู้ที่ได้รับการบำบัดทางด้านพฤติกรรมมาแล้ว และส่งผลให้การเข้าสังคมของพวกเขานั้นดีขึ้นมากแล้ว หากแต่ยังมีพฤติกรรมบางอย่างที่ยังคงส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ เช่น การรักษาระยะห่างระหว่างบุคคล โดยพฤติกรรมนี้อาจไม่ใช่พฤติกรรมรุนแรงที่สร้างปัญหาให้อีกฝ่ายหนึ่ง หากแต่เมื่อใดก็ตามที่อีกฝ่ายรู้สึกว่าการเว้นระยะห่างนั้นไม่เหมาะสม ก่อให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ลำบากใจ หรือไม่สะดวกใจแล้ว พฤติกรรมนี้อาจนำมาสู่การเปลี่ยนแปลงสถานะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษจากผู้ถูกกลั่นแกล้ง เป็นผู้กลั่นแกล้งเองได้โดยที่ไม่ได้เจตนาหรือตั้งใจ

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการศึกษา ได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน และอาจารย์ ได้ให้ข้อมูลพฤติกรรม การกลั่นแกล้งที่พบเจอจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ดังนี้

1. การกลั่นแกล้งทางวาจา
  - พุดจาไม่ถนอมน้ำใจ ไม่ได้กลั่นกรอง หรือพิจารณาว่าอีกฝ่ายจะรู้สึกอย่างไร
2. การกลั่นแกล้งทางสังคม
  - ไม่รักษาระยะห่างจากผู้อื่น โดยไม่สังเกตถึงความต้องการของอีกฝ่าย
  - เข้าหาโดยไม่สนใจสิ่งแวดล้อม หรือสังครอบตัว
3. การกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์
  - รบกววน หรือก่อความไม่สบายใจให้แก่ผู้อื่นผ่านข้อความ หรือแชทส่วนตัว

เมื่อพิจารณาจากพฤติกรรมการกลั่นแกล้งที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษกระทำต่อผู้อื่นแล้ว จะพบว่าพฤติกรรมเหล่านี้ เป็นผลมาจากส่วนหนึ่งของลักษณะอาการที่พวกเขาเป็น ไม่ว่าจะ เป็นโรคสมาธิสั้น ภาวะความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือโรคออทิสซึม ล้วนระบุถึงปัญหาในการเข้าสังคม การจัดการทางอารมณ์ ปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่น หรือทัศนคติต่อตนเอง ทั้งสิ้น ถึงแม้ว่าการกระทำเหล่านี้ จะไม่ได้มาจากเจตนาในการกลั่นแกล้งใด ๆ จากผู้กระทำ หากแต่การอยู่ร่วมกันโดยไม่ได้ ทำความเข้าใจ หรือได้รับข้อมูลที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาการของพวกเขา จะทำให้สถานการณ์ในการ กลั่นแกล้งคงอยู่ หรือช่องว่างระหว่างคนทั่วไปกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษยิ่งห่างออกไป

1.2 สาเหตุในการถูกกลั่นแกล้ง

จากข้อมูลของทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษ รวมไปถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในเรื่องของสาเหตุ ที่นำมาสู่การถูกกลั่นแกล้ง ล้วนชี้ไปในทิศทางเดียวกันว่าความไม่เข้าใจในลักษณะของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ รวมไปถึงพฤติกรรมที่แสดงออกต่าง ๆ ของพวกเขา เช่น การนั่งนิ่ง ๆ เป็นเวลานาน หรือแสดงความคิดเห็นที่ดูแตกต่าง เป็นตัวการหลักที่นำมาสู่การถูกกลั่นแกล้งอย่าง หลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยสาเหตุในการถูกกลั่นแกล้งมีดังนี้

1. ความไม่เข้าใจในลักษณะอาการหรือพฤติกรรมที่แตกต่าง
2. พฤติกรรม การแสดงออกที่แตกต่างจากผู้อื่น

ทั้งสองปัจจัยที่ได้กล่าวถึงนี้ เป็นสาเหตุในการถูกกลั่นแกล้งของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ที่มีความต่อเนื่องกัน โดยในเบื้องต้นจากพฤติกรรม และการแสดงของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อาจมีความแตกต่างจากผู้อื่นเมื่ออยู่ในสังคม ถึงแม้ว่าเด็กที่มีความต้องการพิเศษส่วนมากที่เข้าเรียน ในระดับมหาวิทยาลัย จะผ่านการบำบัดรักษาจนพฤติกรรมอยู่ในระดับที่ดีแล้วก็ตาม เมื่อประกอบกัน กับการปราศจากความเข้าใจจากคนรอบข้าง ในลักษณะอาการ หรือพฤติกรรมของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษแล้ว ย่อมกลายเป็นสาเหตุหลักในการถูกกลั่นแกล้งได้

ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่ได้มีความสอดคล้อง หรือเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยการกลั่น แกล้งเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหนึ่งในภาวะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยจากการศึกษาของ Mishna (2014) ระบุว่า สาเหตุที่ทำให้เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นั้นถูกกลั่นแกล้งเป็นผลมาจากความสัมพันธ์ หรือทักษะทางสังคมที่ไม่ดีเท่าที่ควร รวมไปถึงปัจจัย

อย่างการมีทัศนคติในแง่ลบต่อเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งแตกต่างกันกับทัศนคติที่มองนักเรียนทั่วไปอีกด้วย

1.3 ผลกระทบที่เกิดจากการกลั่นแกล้ง

เมื่อระบุถึงผลกระทบจากการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ จากกรณีของอิฐ ผู้ซึ่งได้รับผลกระทบหลักทางด้านการศึกษา รวมไปถึงกรณีของอาร์ม ที่ได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ ถึงแม้ว่าการกลั่นแกล้งนั้น จะไม่ใช่พฤติกรรมที่รุนแรงทางกายภาพ หากแต่ส่งผลกระทบต่อตรงต่อความรู้สึก ผลกระทบอาจเริ่มต้นได้จากระดับที่ไม่รุนแรง อาทิ การเสียความรู้สึก เสียใจ ไม่อยากไปเรียน ฯลฯ

1. ผลกระทบทางด้านจิตใจ

1.1 ไม่สบายใจ

1.2 ซึมเศร้า

2. ผลกระทบทางการเรียน

2.1 อุปสรรคในการเรียน ไม่มีคนคอยช่วยเหลือ หรือประคับประคอง

2.2 ไม่มีความสุขในการเรียน

2.3 ลาออกจากการเรียน

ข้อมูลเรื่องผลกระทบจากการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยนี้ มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาผลกระทบที่ได้รับจากการกลั่นแกล้งในบุคคลทั่วไป ซึ่งมีผลลัพธ์ที่ไม่แตกต่างจากผลกระทบที่เกิดกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่ได้รับมาเช่นกัน โดยข้อมูลที่สอดคล้องกับการศึกษาของ Garrett (2003) ที่ระบุถึงตัวอย่างผลกระทบที่ผู้ถูกกลั่นแกล้งต้องเผชิญมีดังนี้

- เกิดความเครียดทางจิตใจเป็นระยะเวลาต่อเนื่อง ยาวนาน ทำให้เกิดผลกระทบกับความสามารถทางสติปัญญาและนำไปสู่ผลการเรียนที่ลดลง
- ผู้ที่มีความเครียดจะทำให้ประสิทธิภาพและศักยภาพในการเรียนรู้ลดลง
- ได้รับผลกระทบทั้งทางด้าน การพัฒนาการทางสังคมและพัฒนาการทางด้านบุคคล

- มีแนวโน้มที่จะขาดเรียน หรือลาออกเนื่องจากความกลัว

- สูญเสียหรือไม่สามารถพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองได้ มีความรู้สึกที่ถูกโดดเดี่ยว ถูกเพิกเฉย มองผ่าน สิ้นหวัง และไร้ซึ่งความสุข

จากการศึกษาข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ที่ได้ศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย จำนวนกว่า 63,802 ตัวอย่าง โดย McGregor, K. K. และคณะ (2016) มีนักศึกษากว่าร้อยละ 5.96 ได้รับความยากลำบากจากงานที่ได้รับมอบหมาย และรู้สึกถึงอุปสรรคซึ่งเกิดจากความรับผิดชอบที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนการศึกษาทั้งหลาย ซึ่งได้ถูกกำหนดตามระดับความสามารถของพวกเขา ซึ่งข้อมูลนี้เป็นเพียงข้อมูลของผลกระทบที่ได้รับจากการเรียนในระดับที่สูงขึ้น ในสังคมที่กว้างขึ้น หากแต่เมื่อต้องเผชิญกับปัญหาการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัยนั้น อาจทำให้พบผลกระทบในกรณีที่รุนแรงมากขึ้น อย่างเช่น ก่อให้เกิดโรคซึมเศร้า หรือการตัดสินใจ

ลาออกจากการเรียน เป็นต้น ในกรณีของอิฐ ผลจากการกลั่นแกล้งทางสังคม นำมาซึ่งความยากลำบากในการเรียน อีกทั้งยังทำให้เขาต้องพบแพทย์เพื่อรับการรักษาโรคซึมเศร้าอย่างต่อเนื่อง ก่อนตัดสินใจที่จะลาออกจากการเรียนเพื่อเป็นการยุติปัญหาดังกล่าว

1.4 การแก้ไขปัญหามือเกิดปัญหาการกลั่นแกล้ง

จากข้อมูลของ National Children's Bureau (2007 : 2) ที่ได้พบว่า เมื่อเกิดเหตุการณ์กลั่นแกล้งขึ้น เด็กที่มีความบกพร่องทางการรู้บางส่วนอาจทราบหรือไม่ทราบว่าถูกกลั่นแกล้ง โดยพวกเขาอาจจะตัดสินใจที่จะไม่แจ้งให้ผู้ดูแลทราบว่าตนถูกกลั่นแกล้ง จากหลาย ๆ สาเหตุ ไม่ว่าจะเป็นความกลัวหรือปัญหาที่เกิดจากการสื่อสารนั่นเอง นอกจากนี้ ผู้ที่ให้การดูแลมักจะไม่สามารถระบุได้เมื่อใดที่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ตกอยู่ในสถานการณ์การกลั่นแกล้ง โดยอาจเป็นการตีความผิดว่าพฤติกรรมที่แสดงออกมานั้น เป็นส่วนหนึ่งของลักษณะภาวะ อากาที่พวกเขาเป็น ผวนกับทัศนคติของผู้ใหญ่ ที่มักจะมองว่าการกลั่นแกล้งนั้น เป็นส่วนหนึ่งของการเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ และไม่ใช่ปัญหาที่ใหญ่โตอะไร ทำให้หลายครั้งที่พวกเขาไม่ได้รับความช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องเหมาะสมตามแนวทางในการรับมือเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้อันสมควร

ผลของการศึกษาครั้งนี้ มีความสอดคล้องกันกับข้อมูลในเบื้องต้น โดยไม่เพียงแต่เด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้เท่านั้น หากแต่ในเด็กที่มีความต้องการพิเศษด้วยเช่นกัน ตามกรณีศึกษาพบว่าแนวทางในการแก้ไขปัญหามือเกิดปัญหาการกลั่นแกล้งขึ้นต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น ทั้งสองกรณีศึกษา มีแนวทางการแก้ไขปัญหาก็แตกต่างกัน กล่าวคือเมื่อเกิดปัญหาอารมณ์เลือกที่จะไม่ปรึกษาผู้อื่น เพื่อเป็นการเลี่ยงการเป็นภาระกับคนรอบข้าง โดยมองว่าตนเองควรจัดการดูแลปัญหาของตัวเองให้ได้ ก่อนมองหาความช่วยเหลือจากผู้อื่น ในขณะที่อิฐ เลือกที่จะแก้ไขปัญหามาโดยการปรึกษารอบครัว หรือเพื่อน ควบคู่กับการเข้ารับคำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้อง หากแต่ทั้งสองกรณีมีความเห็นที่สอดคล้องกัน ในการมองว่าสิ่งสำคัญที่สุดในการแก้ปัญหาคือต้องตระหนักถึงปัญหาของตนเอง รู้ว่าปัญหาคืออะไร และรู้จักที่จะแก้ไขด้วยวิธีที่เหมาะสมกับตนเอง ไม่ว่าจะเป็นการจัดการความคิดของตนเอง หรือปรึกษาผู้อื่นเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาก็ตาม

1.5 บทบาทของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย

บทบาทของผู้อื่นในมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยบทบาทที่เกิดขึ้น อาจเป็นในแง่ที่เป็นผลดีกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรืออาจเป็นในแง่ที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านลบได้เช่นกัน โดยบทบาทที่ส่งผลดีกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษนั้น สามารถเริ่มต้นได้ตั้งแต่การให้ความช่วยเหลือทางด้านการเรียน อันเป็นการลดทอนปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่อเข้ามาเรียนในระดับมหาวิทยาลัย โดยบทบาทของการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเรียนนั้น มาจากทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา/อาจารย์ผู้สอน รวมไปถึงบุคลากรมหาวิทยาลัย โดยบทบาทการให้ความช่วยเหลือทางด้านการเรียนมีหลากหลายรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบที่ให้ประโยชน์แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.1 ให้ความช่วยเหลือทางด้านการเรียน/ การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย

- เพื่อนร่วมชั้นเรียน : รับฟังเมื่อเกิดปัญหา
- อาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน : ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก
ในชั้นเรียน ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย
- บุคลากรมหาวิทยาลัย/ หน่วยงานมหาวิทยาลัย : จัดหางาน กิจกรรม
เสริมเพื่อช่วยเหลือ หรือพัฒนา อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหา

1.2 ปกป้อง/ ให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดการกลั่นแกล้ง

- เพื่อนร่วมชั้นเรียน : ปกป้องเมื่อเห็นเพื่อนถูกกลั่นแกล้ง ไม่กีดกัน
ออกจากสังคม

ข้อมูลในข้างต้นได้กล่าวถึงบทบาทพฤติกรรมที่ส่งผลในเชิงบวก หรือเป็นการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยซึ่งผู้ที่ได้ให้ข้อมูลพบเจอ ไม่ว่าจะเป็นให้ความช่วยเหลือทั่วไปทั้งในด้านการเรียน หรือการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงบทบาทในการเป็นผู้ปกป้องเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งอีกด้วย ในขณะเดียวกันนั้น ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องได้แก่ เพื่อนร่วมชั้นเรียน และอาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน ยังมีพฤติกรรมที่อาจส่งผลกระทบต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน หรือแม้กระทั่งอาจารย์ที่ปรึกษาหรืออาจารย์ผู้สอนก็ตาม

2. รูปแบบที่เป็นโทษแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ

- 2.1 ผู้กลั่นแกล้ง : เพื่อนร่วมชั้นเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน
- 2.2 มีส่วนร่วม สนับสนุนการกลั่นแกล้ง/ เพิกเฉยเมื่อเกิดปัญหา : เพื่อนร่วมชั้นเรียน
- 2.3 เพิกเฉย/ ละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ : อาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน

บทบาทของผู้กลั่นแกล้งไม่จำกัดอยู่เพียงแต่เพื่อนร่วมชั้นเรียนเพียงเท่านั้น หากแต่อาจารย์เองก็สามารถกลายเป็นที่กลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่ออยู่ในชั้นเรียนได้เช่นกัน โดยพฤติกรรมที่พบเจอจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนนั้น เป็นการกลั่นแกล้งทางสังคม และการกลั่นแกล้งทางวาจา ตามที่ได้กล่าวถึงในข้างต้น นอกจากนี้ บทบาทในการเป็นผู้กลั่นแกล้งของอาจารย์จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ชั้นเรียน ที่อาจารย์เป็นผู้ปฏิบัติการมีส่วนร่วม หรือให้ความสำคัญกับการแสดงความคิดเห็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

ในขณะเดียวกันพฤติกรรมในเชิงลบไม่จำเป็นต้องเป็นการลงมือกระทำการใด หากแต่การอยู่เฉย ๆ เมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งขึ้น ก็สามารถเป็นการส่งเสริมสถานการณ์การกลั่นแกล้งให้ดำเนินต่อไป โดยพฤติกรรมดังกล่าวนี้ มักจะเกิดในกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยอาจเป็นการร่วมผสมโรงในการกลั่นแกล้ง หรือเป็นการเพิกเฉย ไม่รับรู้ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ตรงหน้าก็ได้ ในขณะที่อาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน อาจมีพฤติกรรมในการเพิกเฉย หรือละเลยในการปฏิบัติหน้าที่ให้คำแนะนำ สังเกตความเป็นไปในชั้นเรียน ควบคุมสถานการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นไปโดยเรียบร้อย โดยพฤติกรรมดังกล่าวนี้ ส่งผลเสียให้เกิดขึ้นกับตัวผู้ถูกกลั่นแกล้งเนื่องจากไม่สามารถให้ความช่วยเหลือ หรือให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาในเวลาที่ถูกกลั่นแกล้งต้องการได้

จากข้อมูลผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของผู้อื่นในมหาวิทยาลัย จะเห็นได้ว่า ทั้งเพื่อนร่วมชั้นเรียน รวมไปถึงอาจารย์ สามารถแปลงบทบาทมาเป็นผู้กลั่นแกล้ง หรือผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์การกลั่นแกล้งก็ได้ ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์การ

กลั่นแกล้ง อันประกอบไปด้วย ผู้กลั่นแกล้งเหยื่อการกลั่นแกล้ง และผู้เห็น/มีส่วนร่วมในเหตุการณ์ โดยพฤติกรรมของผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Dorit Olenik-Shemesh, et al. (2015 : 25) ซึ่งระบุว่า รูปแบบของผู้ที่มีส่วนร่วมในเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง อาจเป็นได้ทั้งผู้ที่คอยสนับสนุนการกลั่นแกล้ง เป็นผู้สังเกตการณ์ หรืออาจเป็นผู้ที่ปกป้องเหยื่อก็ได้เช่นกัน

2. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยนี้ ทำให้ได้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่เป็นผู้ให้การปกป้อง ค้ำครอง หรือช่วยเหลือเมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งขึ้น โดยข้อเสนอแนะเหล่านี้ เป็นแนวทางในการพัฒนา ให้นโยบาย หรือสิ่งที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น หรือหากยังไม่มีก็นำไปปฏิบัติจริง ข้อเสนอแนะเหล่านี้ ก็เป็นหนึ่งในแนวทางที่อาจนำไปประยุกต์เพื่อส่งเสริมให้การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย ในทุก ๆ กรณีลดน้อยลง

2.1 ข้อเสนอแนะ : มหาวิทยาลัย

แนวทางในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการกลั่นแกล้งนั้น ควรเริ่มต้นตั้งแต่หน่วยงานหลัก เช่นมหาวิทยาลัย โดยจากการศึกษาพบว่ามีแนวทางที่มหาวิทยาลัยควรดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ ข้อระเบียบวินัยอันพึงปฏิบัติของนิสิต โดยให้ความสำคัญในการสร้างความตระหนักรู้ในเรื่องของความหลากหลาย ความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นเพศ ศาสนา เชื้อชาติ รวมไปถึงลักษณะความบกพร่อง หรือพิการต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมและเคารพทุกความแตกต่าง รวมทั้งกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง และให้ความสำคัญกับปัญหาการกลั่นแกล้งอย่างจริงจังผ่านการกำหนดยุทธศาสตร์หรือแนวทางในการดำเนินการของมหาวิทยาลัย รวมถึงการพิจารณาถึงเกณฑ์มาตรฐานการลงโทษตามการกระทำความผิด ที่ไม่ได้พิจารณาเพียงแต่ในแง่ของการได้รับผลกระทบทางร่างกายอย่างเดียว เนื่องจากผลกระทบของการกลั่นแกล้งที่เกิดขึ้นในระดับมหาวิทยาลัย เกิดขึ้นกับอารมณ์และจิตใจเป็นหลัก มหาวิทยาลัยควรพิจารณาหาแนวทางในการกำหนดเกณฑ์เพื่อวัดความผิดที่ส่งผลกระทบต่อทางด้านจิตใจออกมาด้วย เพื่อทำให้เกิดความครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. จัดทำคู่มือเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งอย่างชัดเจน ครอบคลุมในทุก ๆ รูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นการกลั่นแกล้งจากสาเหตุใดก็ตาม โดยระบุคำจำกัดความของพฤติกรรมการกลั่นแกล้งในรูปแบบต่าง ๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ ควบคู่กันกับการกำหนดบทลงโทษ หรือข้อระเบียบวินัยของนิสิตเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในแต่ละรูปแบบอย่างชัดเจน ระบุข้อมูลหน่วยงาน บุคลากรที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นผู้รับผิดชอบในการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหา เมื่อผู้ตกเป็นเหยื่อต้องการความช่วยเหลือ รวมไปถึงบทบาทของผู้ที่พบเห็นเหตุการณ์การกลั่นแกล้ง และแนวทางในการปฏิบัติให้ความช่วยเหลือ

3. จัดทำกรอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษแก่บุคคลในทุกภาคส่วน ในการตระหนักถึงปัญหา เห็นความสำคัญ ยอมรับ และเปิดรับเด็กพิเศษมากขึ้น การแก้ไข

หรือแม้กระทั่งการดูแล หรือการให้คำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาใดก็ตาม รวมไปถึงการกลั่นแกล้ง เพื่อให้ทุกคนมีบทบาทในการช่วยแก้ไขปัญหา

4. รมรงค์ หรือส่งเสริม ผลักดันโครงการใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง การเคารพในสิทธิ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และความหลากหลายในทุก ๆ ด้าน ในมหาวิทยาลัย รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดความตระหนักรู้ถึงความสำคัญของปัญหาการกลั่นแกล้ง ในมหาวิทยาลัย

5. พิจารณาแนวทางในการจัดทำประวัติหรือข้อมูลจำเป็นของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อใช้ในการเป็นข้อมูลพื้นฐานให้อาจารย์ผู้สอนในการดำเนินการ หรือพิจารณาถึงความเหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการดูแลในภาพรวม เมื่อเด็กที่มีความต้องการ พิเศษเข้าเรียนในวิชาต่าง ๆ ทั้งคณะของตนเองหรือต่างคณะ รวมไปถึงการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย หน่วยงานในลำดับรองลงมา แต่เป็นหน่วยงานที่จะนำนโยบายไปแปลงเป็นแนวทางในการปฏิบัติ อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมที่สุดอย่างคณะ

6. พิจารณาแนวทางในการเชื่อมโยงข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นของนิสิตที่มีลักษณะของเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษของแต่ละคณะให้สามารถเข้าถึงได้ทั่วทุกคณะ เพื่อใช้ในการแบ่งปันข้อมูลที่จำเป็น และ แจ้งให้อาจารย์ผู้สอนทราบ ในกรณีที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษต้องเข้าเรียนในคณะอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คณะ ของตนเอง

7. พิจารณาแนวทางในการจัดตั้งศูนย์ให้ความช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ (Disabilities Support Service) ทั้งส่วนกลาง และระดับย่อย เพื่อการป้องกันปัญหาในเบื้องต้น และ เข้าถึงในการแก้ไข ให้ความช่วยเหลือได้อย่างรวดเร็ว ทันที

2.2 ข้อเสนอแนะ : อาจารย์ผู้สอน/ อาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

สำหรับข้อเสนอแนะต่อบทบาทของอาจารย์ผู้สอน/ อาจารย์ที่ปรึกษา และบุคลากร ในมหาวิทยาลัยนั้น ถึงแม้ว่าจะเป็นองค์ประกอบในระดับที่เล็กลงกว่ามหาวิทยาลัย หากแต่ มีความสำคัญ และมีความใกล้ชิดโดยตรงกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ หรือเหยื่อของการกลั่นแกล้ง ข้อเสนอแนะมีดังนี้

1. พิจารณาถึงความสำคัญในการร่วมมือวางแผน ประชุมหารือ บูรณาการในการ ให้ความช่วยเหลือ หรือจัดการเรียนการสอนแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างเหมาะสม รวมทั้ง ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของ การเรียน หรือปัญหาในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย โดยพิจารณาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน มากที่สุด

2. เข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นของลักษณะเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อที่จะสามารถสังเกตลักษณะอาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษเมื่ออยู่ในชั้นเรียน หรือแก้ไข ปัญหาได้อย่างทันที เพราะหากถ้าไม่สามารถระบุได้ว่าเด็กที่เข้ามามีอาการของเด็กที่มีความต้องการ พิเศษหรือไม่ เมื่อเกิดปัญหาขึ้นจริง การรับมือ แก้ไขก็จะสามารถทำได้ยาก

3. ให้คำแนะนำที่จำเป็นแกนนิตเกี่ยวกับข้อควรปฏิบัติเมื่อเรียนร่วม/ อยู่ร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และจัดการปัญหาการกลั่นแกล้งในชั้นเรียนอย่างยุติธรรม ไม่ให้ความช่วยเหลือฝ่ายใดมากเกินไป
4. จัดการเรียนการสอนที่มีความยืดหยุ่น ไม่บังคับให้ทำงานกลุ่ม โดยให้เป็นเรื่องของความสมัครใจ
5. พัฒนา ส่งเสริมให้เด็กที่มีความต้องการพิเศษตระหนักถึงความแตกต่างของทุกคน ซึ่งไม่ได้มีเพียงแต่เด็กที่มีความต้องการพิเศษลำพังเท่านั้นที่แตกต่าง รวมทั้งให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นที่อยู่ร่วมในสังคม
6. บุคลากร หรือเจ้าหน้าที่ในมหาวิทยาลัยที่ได้รับมอบหมายในงานที่เกี่ยวข้อง มีคุณสมบัติและความพร้อมที่ครบถ้วน เหมาะสมกับการให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาเมื่อเกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งในรูปแบบต่าง ๆ ต่อนิสิตที่มีความต้องการพิเศษ

3. ข้อจำกัดในการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้ง เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ส่วนบุคคล ซึ่งในบางกรณีอาจไม่ใช่เหตุการณ์ที่อยากพูดถึงนักสำหรับทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การศึกษากรณีของผู้ที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยแล้ว ยังมีความเฉพาะมากยิ่งขึ้นเท่าตัว ดังนั้น การค้นหา และสอบถามผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูลได้นั้น จึงใช้ระยะเวลาานาน ถึงแม้ในบางกรณีจะมีพฤติกรรมที่ชัดเจน และมีประสบการณ์ที่เหมาะสมในการเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ดีได้นั้น หากแต่ถ้าปราศจากความยินยอมของผู้ให้ข้อมูลแล้ว ก็ไม่สามารถดำเนินการเก็บข้อมูลใด ๆ ได้ ผู้วิจัยดำเนินการสอบถามหาผู้ให้ข้อมูลโดยการแนะนำจากผู้ให้ข้อมูลคนก่อนหน้า หรือผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งในหลาย ๆ ครั้ง การเริ่มต้นติดต่อประสานงานเพื่อขอสอบถามข้อมูลเรื่องเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งนั้น เป็นเรื่องที่ยากยิ่งกว่าขั้นตอนใด ๆ ในการศึกษา นอกจากผู้ให้ข้อมูลที่เป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษจะหายากเป็นอย่างยิ่งแล้วนั้น สิ่งที่ไม่คาดคิดว่าจะพบเป็นปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การหาผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูลในฐานะของเพื่อนร่วมชั้นเรียน ซึ่งมีประสบการณ์ในการกลั่นแกล้ง โดยสาเหตุสืบเนื่องมาจากสองปัจจัยหลัก คือการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรม การกลั่นแกล้งที่ผ่านมาของตนเอง โดยผู้ที่ได้รับการติดต่อไปจำนวนมาก มองว่าตนเองไม่เคยพบเหตุการณ์รุนแรงใด ๆ เกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง ซึ่งเป็นมุมมองการกลั่นแกล้งในรูปแบบทางกายภาพเพียงเท่านั้น โดยสังเกตได้จากผู้ที่ยินยอมให้ข้อมูลซึ่งมีฐานะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเองนั้น ไม่ทราบว่ามีกรกลั่นแกล้งทางสังคมด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ ถึงแม้จะมีผู้แนะนำให้ทำการสอบถามข้อมูลกับบุคคลที่เป็นผู้กลั่นแกล้ง หากแต่การไม่ยอมรับพฤติกรรมของตนเองว่าเป็นการกลั่นแกล้ง เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้ถูกปฏิเสธในการให้ข้อมูล

ประการต่อมาได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้ที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้และออทิสซึม โดยอาจมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากเด็กที่มีความต้องการพิเศษในด้านอื่น ๆ รวมทั้งการศึกษาในครั้งนี้ ไม่ได้ครอบคลุมถึงส่วนของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเป็นการพิการทางด้านอื่น ๆ จึงไม่สามารถนำไปอธิบายการกลั่นแกล้งในกลุ่มเด็กที่มีลักษณะความพิการ หรือบกพร่อง นอกเหนือไปจากลักษณะความบกพร่องทางการเรียนรู้

และอทิสซึมได้ และไม่สามารถยืนยันได้ว่า หากทำการศึกษาคเด็กที่มีความต้องการพิเศษในลักษณะอื่น ๆ แล้วนั้น จะได้ผลการศึกษาเดียวกันหรือไม่

4. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรทำการเก็บข้อมูลจากส่วนต่าง ๆ เพื่อขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของผู้ที่กั้นแกล้ง เพื่อรับทราบถึงสาเหตุของการกั้นแกล้งจากมุมมองของผู้กระทำได้อย่างชัดเจนและครอบคลุมยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางทางนโยบายของมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพิ่มเติม เพื่อให้เห็นภาพรวมของการวางนโยบายเกี่ยวกับการกั้นแกล้งได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

3. ควรทำการเปรียบเทียบระหว่างผลกระทบที่เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้รับจากการกั้นแกล้งในระดับประถมศึกษา หรือมัธยม ว่ามีความแตกต่างจากในระดับมหาวิทยาลัยอย่างไร

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

Amarin TV. คลิปชวนสลด! นร.สาวสมาธิสั้น ทำงานกลุ่มไม่ได้ เพื่อนโมโหมตบहुฉีก เย็บ 3 เข็ม. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <https://www.amarintv.com/news-update/news-2915/83953>. [25 กันยายน 2562].

PPTV Online. นักเรียน ม.2 ถูกเพื่อนแกล้งตัดส้นใจเองเสียชีวิต. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/41061>

กมลทิพย์ ชลังธรรมเนียม. เด็กสมาธิสั้น: บทบาทของพยาบาล. วารสารพยาบาลทหารบก ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (ก.ย. – ธ.ค.) 2555. หน้า 11)

กรมกิจการเด็กและเยาวชน. (2559). เด็กที่มีความต้องการพิเศษ. ปียอนด์ พับลิสซิ่ง. หน้า 13.

กรมสุขภาพจิต. ไทยอันดับ 2 “เด็กรังแกกันในโรงเรียน” พบเหยื่อปีละ 6 แสนคน. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=27485> [23 พฤษภาคม 2562].

กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=49590&Key=news2> [13 กุมภาพันธ์ 2561].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: https://www.chula.ac.th/wp-content/uploads/2018/04/RP04_2560_2.pdf [20 มิถุนายน 2561].

ข่าวสด. ด.ช.14 ถูกเพื่อนขังห้องเก็บของ จุดไฟเผา – โดนคลอกทั้งตัว. 2560. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.khaosod.co.th/breaking-news/news_548661 [24 กันยายน 2562].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ข้อมูลและสถิติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://www.chula.ac.th/about/overview/facts-and-stats/> [23 สิงหาคม 2562].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. แผนยุทธศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2560 – 2563.

[ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.osm.chula.ac.th/images/stories/news/n590915/ST-Plan-60-63.pdf>. [23 พฤษภาคม 2562].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527. [ออนไลน์]. 2562. เข้าถึงจาก <http://www.ppc.chula.ac.th/ppcacademic/wp-content/uploads/2018/02/ระเบียบจุฬาวินัยนิสิต2527.pdf>. [23 พฤษภาคม 2562].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน่วยส่งเสริมสุขภาพนิสิต. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://www.chula.ac.th/academics/life-at-cu/cu-student-wellness/>. [25 พฤษภาคม 2562].

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หลักสูตรที่เปิดสอน. [ออนไลน์]. 2562. แหล่งที่มา: <https://www.chula.ac.th/admissions/programs/>. [23 สิงหาคม 2562].

ดารณี ศักดิ์ศิริผล. (2556). การศึกษาภาวะสมาธิสั้นในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ในเขตกรุงเทพมหานคร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดารุณี งามขำ. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยครอบครัวกับปัญหาพฤติกรรมของเด็กสมาธิสั้น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/34085> [12 มีนาคม 2562].

เทอดพงศ์ ทองศรีราช. (2559). Learning Disorder (ความบกพร่องในการเรียนรู้). ราชวิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย.

ไทยรัฐออนไลน์. สลด! คลิปว่อนรุ่นพี่กระชากผม ป.4 เจ็บจนร้อง โดนอดปาก สั่งให้เงยบ. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <https://www.thairath.co.th/news/society/1394397> [25 กันยายน 2562].

นวิยา นิยมธรรม. (2558). ศึกษาพฤติกรรมการรังแกของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในประเทศญี่ปุ่น กรณีศึกษาผู้ถูกรังแก. ปริญญาโท, สาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ภาควิชาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ปานิภา สุขสม. แนวคิดทางสังคมวิทยากับการศึกษาอาชญากรรม. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2015 : 311 – 312.

ผดุง อารยะวิญญู. (2542). การเรียนรู้ร่วมระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ผดุง อารยะวิญญู. (2544). เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : แวนแก้ว

พรประไพ เสือเขียว. หมายเหตุประชาชน. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: http://www.rajanukul.go.th/new/index.php?mode=maincontent&group=225&id=5088&date_start=&date_end=

ภาคินี มานะแท้. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างความวิตกกังวลของพ่อแม่ กับพฤติกรรมการเลี้ยงดูบุตรออทิสติกวัยชุน. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

องค์การแพนอินเทอร์เน็ตเนชั่นแนลประเทศไทย และ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2557). รายงาน การวิจัยเรื่อง การรังแกต่อกลุ่มนักเรียนที่เป็นหรือถูกมองว่าเป็นคนข้ามเพศหรือคนรักเพศเดียวกันในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา: รูปแบบ ความชุก ผลกระทบ แรงจูงใจ และมาตรการการป้องกันใน 5 จังหวัดของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ.

วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี. การสังหารหมู่ที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเทค. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <https://th.wikipedia.org/wiki/การสังหารหมู่ที่มหาวิทยาลัยเวอร์จิเนียเทค>. [20 กุมภาพันธ์ 2561].

วิฐารณ บุญสิทธิ. โรคสมาธิสั้น: การวินิจฉัยและรักษา. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ฉบับที่ 57 ตุลาคม - ธันวาคม 2555. 373-386.

วินัดดา ปิยะศิลป์ และ สุรชาติพย์ ว่างตาล. 2558. ความบกพร่องทางการเรียนรู้และโรคที่พบร่วม. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย.

วินัดดา ปิยะศิลป์ และ สุรชาติพย์ ว่างตาล. 2558. ความบกพร่องทางการเรียนรู้และโรคที่พบร่วม Learning Disorder and Comorbidity. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย ปีที่ 60 ฉบับที่ 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2558.

วินัดดา ปิยะศิลป์. Specific Learning Disorder (SLD). สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี. [ออนไลน์] 2561. แหล่งที่มา: <http://www.snMRI.go.th/snMRI/download/>

train/disability/disability6.pdf. [12 เมษายน 2561].

สกล วรเจริญศรี. การข่มเหงรังแก. สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฉบับ 51, 2559 หน้า 13.

สถาบันราชานุกูล. เด็กสมาธิสั้น คู่มือสำหรับครู. [ออนไลน์]. 2557. แหล่งที่มา : https://th.ajanukul.go.th/_admin/file-download/5-4563-1472796439.pdf [12 มีนาคม 2562].

สถาบันราชานุกูล. (2555). เด็กออทิสติก คู่มือสำหรับครู. ปิยอนต์ พับลิสซิ่ง.

สมาคมส่งเสริมศักยภาพบุคคลบกพร่องทางการเรียนรู้แห่งประเทศไทย. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <http://www.thaidyslexia.org>. [20 พฤษภาคม 2561].

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). ความรู้พื้นฐานและแนวทางการพัฒนานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. เอกสารชุดแนวทางการพัฒนาการเรียนรู้อ่านสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้.

สำนักงานบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. [ออนไลน์]. 2560. เข้าถึงจาก http://specialbasic.specialset.bopp.go.th/specialbasic/download/student_2559_2_class_de.pdf. [20 ตุลาคม 2561].

เสาวภา สุขเฉลิมชัย. (2550). การศึกษาทักษะการรอยของเด็กออทิสติกโดยการสอนด้วยเรื่องราวทางสังคม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

องค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย. ผลกระทบของความรุนแรงในโรงเรียนต่อเด็ก และแนวทางสำหรับโรงเรียนที่เป็นมิตรกับเด็ก. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <https://thailandunicef.blogspot.com/2016/09/violence-against-children-at-school.html> [10 มีนาคม 2561].

อมรทิพย์ อมราภิบาล. (2560). เหยื่อการเฆเรทางไซเบอร์: ปัจจัยเสี่ยง ผลกระทบต่อสุขภาพจิตและการรายงาน. ชลบุรี: คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

อมรา พงศาพิชญ์. (2553). สิทธิมนุษยชนในมิติวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: หอศิลปวัฒนธรรมแห่งกรุงเทพมหานคร.

อาพร ตรีสุน. ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองในการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติก. [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: <https://home.kku.ac.th/autistic/wp/wp-content/uploads/2012/02/ผลของการใช้ชุดการเรียนรู้ด้วยกลวิธี1.pdf>. [20 กุมภาพันธ์ 2562].

อุธนา สุระตะนัย. การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมในสถานศึกษา: กรณีศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/60675>. [21 กันยายน 2562].

ภาษาอังกฤษ

AbilityPath. Walk A Mile in Their Shoes Bullying and the Child with Special Needs. [Online]. 2017. Retrieved from: <https://abilitypath.org/wp-content/uploads/2015/11/walk-a-mile-in-their-shoes.pdf>

Al Ali NM, Gharaibeh M.Masadeh MJ. Students' Perceptions of Characteristics of Victims and Perpetrators of Bullying in Public Schools in Jordan. Nursing Research 2017: 40 – 48.

Bullying Today. B is for Bullied. in Bullying and disability. [Online]. 2007. Retrieved from: <https://www.anti-bullyingalliance.org.uk/sites/default/files/field/attachment/bullying-and-disability.pdf>. [14 June 2018].

Carla Reis Abreu-Ellis. (2007). Learning Disabilities and Success in Post-Secondary Education: How Students Make Sense of Their Experiences at a Canadian University.

CBS News 60 Minutes. Suicide of A 12-year-old : Judith Scruggs Speaks Out In An Exclusive Interview. [Online]. 2003. Retrieved from: <https://www.cbsnews.com/news/suicide-of-a-12-year-old/> [20 June 2018].

Chad A. Rose, Nicholas A. Gage. 2017. Exploring the Involvement of Bullying Among Students with Disabilities Over Time. Exceptional Children 83.

Cohen, L. E., & Felson, M. (1979). Social Change and Crime Rate Trends: A

Routine Activity Approach. American Sociological Review, 44, 588-608.

Dan Olweus. (1993). Bullies on the Playground Research Perspectives and Applications. 87.

David P. Farrington. (1993). Understanding and Preventing Bullying. 381-485.

Ditch the Label. The Annual Bullying Survey 2017. [Online]. 2017. Retrieved from: <https://www.ditchthelabel.org/wp-content/uploads/2017/07/The-Annual-Bullying-Survey-2017-1.pdf>.

Dorit Olenik-Shemesh, Tali Heiman and Signal Eden. 2015. Bystanders' Behavior in Cyberbullying Episodes: Active and Passive Patterns in the Context of Personal-Socio-Emotional Factors. Journal of Interpersonal Violence.

Education Development Center. Bullies, Victims, and Bystanders. [Online]. 2013. Retrieved from: <http://preventingbullying.promoteprevent.org/4-bullies-victims-and-bystanders> [10 May 2018].

The Family Resource Facilitation Program. Statistics. [Online]. 2014. Retrieved from: https://www.frfp.ca/parents-resources/parent-education/bullying/bullying_stats.php.

Faye Mishna. (2003) Learning Disabilities and Bullying Double Jeopardy. Journal of Learning Disabilities.

Foderaro, Lisa. Invasion of Privacy Charges After Death of Tyler Clementi. [Online]. 2010. The New York Times. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2010/09/30/nyregion/30suicide.html> [16 June 2018].

Gail Anderson. (2007). The impact of bullying in school on the adolescent's sense of self. 52 – 60.

Garrett, Anne G. (2003). Bullying in American schools : causes, preventions,

interventions.

Gladden, R.M., et al. (2014). Bullying Surveillance Among Youths: Uniform Definitions for Public Health and Recommended Data Elements. Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention and U.S. Department of Education.

Greenham, S. L. (1999). Learning disabilities and psychosocial adjustment: A critical review. Child Neuropsychology 5, 171-196.

Jerald, Lindsey M. (2011). Bullying Victimization, Target Suitability, and Guardianship : A Routine Activities Approach.

Kansas Safe Schools Resource Center. Definitions/Characteristics of Bullying. [Online] 2012. Retrieved from: <http://community.ksde.org/Default.aspx?tabid=3913>

Kathy Robison. 2010. Bullies and Victims: A Primer for Parents. National Association of School Psychologists.

Koo Hyojin. (2007). A Time Line of the Evolution of School Bullying in Differing Social Context.

McGregor, K. K., Langenfeld. 2016. The University Experiences of Students with Learning Disabilities. Learning Disabilities Research & Practice : A Publication of the Division for Learning Disabilities, Council for Exceptional Children 31(2): 90–102.

Mirror. Grieving parents of 12-year-old boy who hanged himself release heartbreaking pictures of him dying in hospital. [Online]. 2014. Retrieved from: <https://www.mirror.co.uk/news/uk-news/grieving-parents-12-year-old-boy-who-4109681>. [24 May 2018].

Mishna F. 2003. Learning disabilities and bullying: Double jeopardy. Journal of Learning Disabilities 36: 1-15.

Naito, Takashi & Gielen, Uwe. (2006). Bullying and Ijime in Japanese Schools.

National Bullying Prevention Center. Bullying statistics. [Online]. 2017. Retrieved from: <http://www.pacer.org/bullying/resources/stats.asp>.

National Children's bureau. Bullying and disability. [Online]. 2007. Retrieved from: <https://www.anti-bullyingalliance.org.uk/sites/default/files/field/attachment/bullying-and-disability.pdf>

National Institute of Mental Health. 2016. THE BASICS 1 - 2.

Nabuzoka and Smith. 1993 cite in Ian Rivers. Homophobic bullying : research and theoretical perspectives. 2011.

The New York Times. Private Moment Made Public, Then a Fatal Jump. [Online]. 2010. Retrieved from: <https://www.nytimes.com/2010/09/30/nyregion/30suicide.html>. [25 May 2018]

Peter K. Smith. (2016). Bullying: Definition, Types, Causes, Consequences and Prevention. 519.

Richard Donegan. (2012). Bullying and Cyberbullying: History, Statistics, Law, Prevention and Analysis.

Sullivan, K. Cleary, M. & Sullivan, G. (2004). Bullying in Secondary Schools: What it looks like and How to manage it.

Toni C. Becker. (2015). What do college students with learning disabilities learn from lectures?. University of Iowa.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. Education : Definition of bullying. [Online]. 2017. Retrieved from: <http://www.unesco.org/new/en/education/themes/strengthening-education-systems/quality-framework/technical-notes/definition-of-bullying/>.

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. School Violence and Bullying: Global Status Report. [Online]. 2007. Retrieved from: <https://>

en.unesco.org/themes/school-violence-and-bullying.

University of Birmingham. Harassment and Bullying Policy. [Online]. 2013. Retrieved from: <https://www.birmingham.ac.uk/Documents/university/harassment-bullying.pdf>.

University of Brighton. Harassment and Bullying Policy. [Online]. 2016. Retrieved from: https://staff.brighton.ac.uk/reg/acs/docs/2016-17_Student_Contract_Student_Bullying_and_Harassment_Procedure%202016-17.pdf.

University of the Witwatersrand, Johannesburg. Policy Document. Students with Disabilities. [Online]. 2016. Retrieved from: [https://www.wits.ac.za/media/wits-university/students/disability-unit/documents/Wits%20Policy%20Students%20with%20Disabilities%20\(ver%202.0\).pdf](https://www.wits.ac.za/media/wits-university/students/disability-unit/documents/Wits%20Policy%20Students%20with%20Disabilities%20(ver%202.0).pdf).

Z. Marini, S. Spear, K. Bombay. 1999. Peer Victimization in Middle Childhood: Characteristics, Causes, and Consequences of School Bullying. Brock University, Department of Child and Studies, Brock Education Vol. 9(1): 39 – 40.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์เจาะลึกเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัย

ชื่อโครงการวิจัย การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย :

กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ

(BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS)

ชื่อผู้วิจัย.....นางสาวภัทรจรัส บำรุงพงษ์.....ตำแหน่ง.....นิสิต.....

โทรศัพท์มือถือ .....085 133 4981..... E-mail : .....ampmonia@gmail.com.....

ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้ อย่างละเอียด รอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ตลอดเวลา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งของนิสิตที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ที่กลั่นแกล้ง ควบคู่ไปกับบทบาทของคณะผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ทั้งทางด้าน นโยบายและการนำไปปฏิบัติของสถานศึกษาอย่างมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นในการศึกษาให้เห็นภาพชัดเจนว่าปัจจุบันเรากำลังเดินอยู่ตรงไหน และนโยบายกับการนำไปปฏิบัติ กำลังเดินไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ เพื่อการพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่สามารถให้ความรู้กับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษตามที่กฎหมายและนโยบายได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation Point) และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกกลั่นแกล้ง ผู้ที่ทำการกลั่นแกล้ง เพื่อนที่เคยเห็น/มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้ง คณะผู้บริหาร คณาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทเสมือนผู้ปกป้องคุ้มครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจะถูกสัมภาษณ์ โดยท่านจะไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ท่านจะได้รับแนวคำถามในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า เพื่อพิจารณาว่ามีข้อคำถามใดที่จะก่อให้เกิดความไม่สบายใจหรือไม่ หากมีคำถามข้อใดที่ท่านไม่สะดวกใจในการตอบคำถาม ท่านสามารถปฏิเสธไม่ตอบคำถามได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งสาเหตุ

อนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้ จะไม่ระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมงานวิจัยในการให้ข้อมูล อีกทั้งผู้ร่วมงานวิจัยมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมงานวิจัยชิ้นนี้ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วม หรือถอนตัวได้ทุกเมื่อโดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผล และจะไม่ได้รับผลกระทบในด้านใดก็ตาม อาทิ การเรียน หรือการทำงาน หากผู้ร่วมวิจัยสมัครใจที่จะร่วมงานวิจัย ท่านจะไม่ได้ค่าชดเชยการเสียเวลา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ผู้ร่วมงานวิจัยเปิดเผย หรือตอบในการให้สัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัย ผลเหล่านั้นจะถูกเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวท่านได้จะไม่ปรากฏในรายงาน นอกจากนี้ ท่านยังสามารถตัดสินใจในการให้นักจิตวิทยาเข้าร่วมในการสัมภาษณ์ครั้งนี้หรือไม่อีกด้วย

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ ทั้งในด้านวิชาการ และในเชิงนโยบาย เพราะงานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถขยายขอบเขตความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัยต่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ในประเทศไทย โดยข้อมูลจากท่านจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้เราได้เข้าใจ และมองเห็นปัญหาของการกลั่นแกล้งได้อย่างชัดเจนมากขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือกำหนดนโยบายในระดับมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น

หากการเข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดความไม่สบายใจ ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แบบที่ 1: สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนิสิตที่เคยถูกรังแกจากผู้อื่น

(คำจำกัดความของผู้ให้ข้อมูล: นิสิต นักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในระดับมหาวิทยาลัย หรืออาจเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากระดับมหาวิทยาลัยมาเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปี โดยจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ หรือไม่ได้รับการประเมินโดยแพทย์ แต่เข้าข่ายลักษณะของผู้ที่มีความต้องการพิเศษ หนึ่งในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ไม่ว่าจะ เป็น สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactive Disorder), บกพร่องทางการเรียนรู้ (Learning Disorders) หรือ ออทิสติก (Autistic Disorders) หรือเท่าที่จะหาข้อมูลได้ ตามความเห็นของอาจารย์ที่มีส่วนรับผิดชอบในการดูแลเมื่อนิสิตทำการศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย โดยไม่กำหนดว่านิสิตเข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยโดยรูปแบบใด ไม่ว่าจะผ่านโครงการรับเข้าศึกษาพิเศษ หรือเข้ามาตามระบบปกติก็ตาม อีกทั้งไม่กำหนดคณะหรือชั้นปีของผู้ที่ทำการศึกษาอีกด้วย)

แนวคำถาม

1. นิสิตคิดว่าการถูกรังแก กลั่นแกล้ง แตกต่างกับการหยอกล้อ เข้าแหย่กันหรือไม่ อย่างไร
2. นิสิตเคยกลั่นแกล้ง/ เคยถูกกลั่นแกล้ง รังแกจากผู้อื่นในมหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร
รูปแบบใด และบ่อยแค่ไหน
3. ทำไมนิสิตถึงถูกกลั่นแกล้งจากคนเหล่านั้น
4. นิสิตทำอะไรในสถานการณ์นั้น เช่น สู้กลับ เดินหนี ฯลฯ
5. นิสิตรู้สึกอย่างไรเมื่อถูกกลั่นแกล้ง และได้รับผลกระทบทางด้านใด อย่างไรบ้าง (รู้สึกไม่
อยากมาเรียน เข้าหน้ากับเพื่อนไม่ติด ไม่สบายใจ ฯลฯ)
6. เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว มีผู้เห็นเหตุการณ์หรือไม่ และมีปฏิกิริยาอย่างไร (ยื่นดูเฉย ๆ
เข้าร่วมการกลั่นแกล้ง ให้ความช่วยเหลือ หรือเข้าระงับเหตุการณ์)
7. นิสิตเล่าเรื่องนี้ให้อาจารย์ หรือผู้อื่นในมหาวิทยาลัยฟังเพื่อขอความช่วยเหลือหรือไม่
8. อาจารย์หรือบุคลากรต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย ให้ความช่วยเหลือแก่นิสิตอย่างไรบ้างในการ
ใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย รวมไปถึงเคยได้รับความช่วยเหลือจากเขาเหล่านั้น ในเรื่องของการถูกกลั่น
แกล้งหรือไม่
9. นิสิตคิดว่าคนอื่นในมหาวิทยาลัยปฏิบัติต่อเราอย่างเหมาะสมหรือไม่
10. หากสามารถเสนอให้มหาวิทยาลัย อาจารย์ หรือเพื่อนในมหาวิทยาลัยปรับปรุง หรือ
แก้ไขอะไรต่อเรื่องการกลั่นแกล้งได้ นิสิตคิดว่าเรื่องไหนที่สมควรได้รับการปรับปรุงบ้าง

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์เจาะลึกเพื่อนร่วมชั้นเรียน

ชื่อโครงการวิจัย การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย :

กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ

(BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS)

ชื่อผู้วิจัย.....นางสาวภัทรจรัส บำรุงพงษ์.....ตำแหน่ง.....นิสิต.....

โทรศัพท์มือถือ .....085 133 4981..... E-mail : .....ampmonia@gmail.com.....

ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้ อย่างละเอียด รอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ตลอดเวลา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งของนิสิตที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ที่กลั่นแกล้ง ควบคู่ไปกับบทบาทของคณะผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ทั้งทางด้าน นโยบายและการนำไปปฏิบัติของสถานศึกษาอย่างมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นในการศึกษาให้เห็นภาพชัดเจนว่าปัจจุบันเรากำลังเดินอยู่ตรงไหน และนโยบายกับการนำไปปฏิบัติ กำลังเดินไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ เพื่อการพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่สามารถให้ความรู้กับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษตามที่กฎหมายและนโยบายได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation Point) และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกกลั่นแกล้ง ผู้ที่ทำการกลั่นแกล้ง เพื่อนที่เคยเห็น/มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้ง คณะผู้บริหาร คณาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทเสมือนผู้ปกป้องคุ้มครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจะถูกสัมภาษณ์ โดยท่านจะไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ท่านจะได้รับแนวคำถามในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า เพื่อพิจารณาว่ามีข้อคำถามใดที่จะก่อให้เกิดความไม่สบาย

ใจหรือไม่ หากมีคำถามข้อใดที่ท่านไม่สะดวกใจในการตอบคำถาม ท่านสามารถปฏิเสธไม่ตอบคำถามได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งสาเหตุ

อนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้ จะไม่ระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมงานวิจัยในการให้ข้อมูล อีกทั้งผู้ร่วมงานวิจัยมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมงานวิจัยชิ้นนี้ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วม หรือถอนตัวได้ทุกเมื่อโดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผล และจะไม่ได้รับผลกระทบในด้านใดก็ตาม อาทิ การเรียน หรือการทำงาน หากผู้ร่วมวิจัยสมัครใจที่จะร่วมงานวิจัย ท่านจะไม่ได้ค่าชดเชยการเสียเวลา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ผู้ร่วมงานวิจัยเปิดเผย หรือตอบในการให้สัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัย ผลเหล่านั้นจะถูกเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวท่านได้จะไม่ปรากฏในรายงาน นอกจากนี้ ท่านยังสามารถตัดสินใจในการให้นักจิตวิทยาเข้าร่วมในการสัมภาษณ์ครั้งนี้หรือไม่อีกด้วย

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ ทั้งในด้านวิชาการ และในเชิงนโยบาย เพราะงานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถขยายขอบเขตความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัยต่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ในประเทศไทย โดยข้อมูลจากท่านจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้เราได้เข้าใจ และมองเห็นปัญหาของการกลั่นแกล้งได้อย่างชัดเจนมากขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือกำหนดนโยบายในระดับมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น

หากการเข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดความไม่สบายใจ ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

แบบที่ 1: สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนิสิตซึ่งมีฐานะเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

(คำจำกัดความของผู้ให้ข้อมูล: เป็นนิสิตจุฬาลงกรณ์ที่ไม่มีลักษณะความพิการหรือมีความบกพร่องทางการเรียนรู้ และเรียนร่วม หรือทำกิจกรรมร่วมกับนิสิตที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ อันมีส่วนสำคัญในบทบาทของผู้มีส่วนร่วม/เห็นเหตุการณ์)

แนวคำถาม

1. นิสิตคิดว่าการถูกรังแก กลั่นแกล้ง แตกต่างกับการหยอกล้อ หย้าเหยียดกันหรือไม่ อย่างไร
2. นิสิตเคยพบเหตุการณ์การกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร รูปแบบใด และบ่อยแค่ไหน
3. ทำไมนิสิตคนนั้นถึงถูกกลั่นแกล้ง
4. นิสิตทำอย่างไรในสถานการณ์นั้น
5. นิสิตมีความคิดเห็นต่อการเรียนร่วมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษอย่างไร
6. บทบาทของอาจารย์ในชั้นเรียนหรืออาจารย์ที่ปรึกษาเวลาที่เกิดเหตุการณ์การกลั่นแกล้งคืออะไร

ภาคผนวก ค
แบบสัมภาษณ์เจาะลึกอาจารย์ที่ปรึกษา/ผู้สอน และบุคลากรในมหาวิทยาลัย

ชื่อโครงการวิจัย การกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัย :

กรณีศึกษานิสิตที่มีความต้องการพิเศษ

(BULLYING IN UNIVERSITY: A CASE STUDY OF STUDENTS WITH SPECIAL NEEDS)

ชื่อผู้วิจัย.....นางสาวภัทรจรัส บำรุงพงษ์.....ตำแหน่ง.....นิสิต.....

โทรศัพท์มือถือ .....085 133 4981..... E-mail : .....ampmonia@gmail.com.....

ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมในการวิจัยครั้งนี้ ก่อนที่ท่านจะตัดสินใจเข้าร่วมในการวิจัย มีความจำเป็นที่ท่านควรทำความเข้าใจว่างานวิจัยนี้ทำเพราะเหตุใด และเกี่ยวข้องกับอะไร กรุณาใช้เวลาในการอ่านข้อมูลต่อไปนี้ อย่างละเอียด รอบคอบ และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมหรือข้อมูลที่ไม่ชัดเจนได้ตลอดเวลา

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสบการณ์การถูกกลั่นแกล้งของนิสิตที่มีความต้องการพิเศษ ผู้ที่กลั่นแกล้ง ควบคู่ไปกับบทบาทของคณะผู้บริหาร อาจารย์ และบุคลากรที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัย ทั้งทางด้าน นโยบายและการนำไปปฏิบัติของสถานศึกษาอย่างมหาวิทยาลัย โดยมุ่งเน้นในการศึกษาให้เห็นภาพชัดเจนว่าปัจจุบันเรากำลังเดินอยู่ตรงไหน และนโยบายกับการนำไปปฏิบัติ กำลังเดินไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ เพื่อการพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นที่ปลอดภัยสำหรับทุกคน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ ที่สามารถให้ความรู้กับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษตามที่กฎหมายและนโยบายได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้จะทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยจำนวนกลุ่มตัวอย่างจะขึ้นอยู่กับความอิ่มตัวของข้อมูล (Data Saturation Point) และทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) ได้แก่ ผู้ที่มีความต้องการพิเศษที่ถูกกลั่นแกล้ง ผู้ที่ทำการกลั่นแกล้ง เพื่อนที่เคยเห็น/มีส่วนร่วมในการกลั่นแกล้ง คณะผู้บริหาร คณาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย ซึ่งมีบทบาทเสมือนผู้ปกป้องคุ้มครองของเด็กที่มีความต้องการพิเศษในสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างจะถูกสัมภาษณ์ โดยท่านจะไม่ถูกจำกัดเรื่องสถานที่ในการให้สัมภาษณ์ ท่านจะได้รับแนวคำถามในการสัมภาษณ์ล่วงหน้า เพื่อพิจารณาว่ามีข้อคำถามใดที่จะก่อให้เกิดความไม่สบาย

ใจหรือไม่ หากมีคำถามข้อใดที่ท่านไม่สะดวกใจในการตอบคำถาม ท่านสามารถปฏิเสธไม่ตอบคำถามได้ โดยไม่จำเป็นต้องแจ้งสาเหตุ

อนึ่ง งานวิจัยชิ้นนี้ จะไม่ระบุตัวตนของผู้เข้าร่วมงานวิจัยในการให้ข้อมูล อีกทั้งผู้ร่วมงานวิจัยมีอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมงานวิจัยชิ้นนี้ และสามารถปฏิเสธที่จะเข้าร่วม หรือถอนตัวได้ทุกเมื่อโดยไม่จำเป็นต้องให้เหตุผล และจะไม่ได้รับผลกระทบในด้านใดก็ตาม อาทิ การเรียน หรือการทำงาน หากผู้ร่วมวิจัยสมัครใจที่จะร่วมงานวิจัย ท่านจะไม่ได้ค่าชดเชยการเสียเวลา อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่ผู้ร่วมงานวิจัยเปิดเผย หรือตอบในการให้สัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับ หากมีการเสนอผลการวิจัย ผลเหล่านั้นจะถูกเสนอเป็นภาพรวม ข้อมูลที่สามารถระบุถึงตัวท่านได้จะไม่ปรากฏในรายงาน นอกจากนี้ ท่านยังสามารถตัดสินใจในการให้นักจิตวิทยาเข้าร่วมในการสัมภาษณ์ครั้งนี้หรือไม่อีกด้วย

งานวิจัยชิ้นนี้จะเป็นประโยชน์ ทั้งในด้านวิชาการ และในเชิงนโยบาย เพราะงานวิจัยชิ้นนี้จะสามารถขยายขอบเขตความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง กับการกลั่นแกล้งในระดับมหาวิทยาลัยต่อผู้ที่มีความต้องการพิเศษ ในประเทศไทย โดยข้อมูลจากท่านจะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยให้เราเข้าใจ และมองเห็นปัญหาของการกลั่นแกล้งได้อย่างชัดเจนมากขึ้น อีกทั้ง ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาหรือกำหนดนโยบายในระดับมหาวิทยาลัยให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษมากยิ่งขึ้น

หากการเข้าร่วมงานวิจัยครั้งนี้ ทำให้ท่านเกิดความไม่สบายใจ ผู้วิจัยต้องขออภัยมา ณ ที่นี้

แบบที่ 1: สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนิสิตซึ่งมีฐานะอาจารย์ หรือบุคลากรในมหาวิทยาลัย

(คำจำกัดความของผู้ให้ข้อมูล: **อาจารย์ที่ปรึกษา/ อาจารย์ผู้สอน**)

1. เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ/อาจารย์ประจำรายวิชาที่มีนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษเข้าเรียน ไม่ต่ำกว่า 3 ชั่วโมง/ สัปดาห์
2. ให้การดูแลนิสิต นักศึกษาซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาเป็นระยะเวลาอย่างน้อย 6 เดือนขึ้นไป

คำจำกัดความของผู้ให้ข้อมูล: **บุคลากรในมหาวิทยาลัย**

1. เป็นเจ้าหน้าที่ประจำมหาวิทยาลัยที่มีหน้าที่ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับนิสิต อาทิ การลงทะเบียนเรียน หรือเจ้าหน้าที่ประจำหลักสูตร
2. มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับนิสิตซึ่งเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อน)

แนวคำถาม

1. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการกลั่นแกล้ง หรือเด็กที่มีความต้องการพิเศษมาก่อนหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านเคยพบเหตุการณ์การกลั่นแกล้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษในมหาวิทยาลัยหรือไม่ อย่างไร รูปแบบใด และบ่อยแค่ไหน
3. ท่านสังเกตเห็นปัญหาการกลั่นแกล้ง/เด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างไร
4. ท่านทำอะไรในสถานการณ์นั้น
5. ท่านมีบทบาทอย่างไรในการป้องกันการกลั่นแกล้งในชั้นเรียน
6. ท่านมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแนวทางเกี่ยวกับการกลั่นแกล้งในมหาวิทยาลัยหรือไม่

ภาคผนวก ง

กฎ แนวทางในการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาซึ่ง是孩子ที่มีความต้องการพิเศษ มหาวิทยาลัยวิทวอเตอร์สแลนด์

การเปิดเผยอาการและรักษาความลับของนักศึกษา

1. สืบเนื่องจากความต้องการในการสร้างสิ่งแวดล้อมอันเป็นมิตรและปลอดภัยของทางมหาวิทยาลัย ซึ่งจะนำมาสู่การยอมรับ และป้องกันนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษจากอคติและการถูกเลือกปฏิบัติ มหาวิทยาลัยจึงสนับสนุนให้นักศึกษาแจ้งอาการของโรคด้วยความสมัครใจ เพื่อที่จะได้รับการสนับสนุนที่เหมาะสมจากทางมหาวิทยาลัย หากแต่จะไม่ทำการบังคับใด ๆ หากนักศึกษาไม่สมัครใจที่จะเปิดเผยอาการ

2. ในกรณีของนักศึกษาที่ไม่ประสงค์ที่จะเปิดเผยอาการ หรือมีอาการที่ไม่เด่นชัด มหาวิทยาลัยจะไม่รับผิดชอบทางกฎหมายใด ๆ ต่อข้อผิดพลาดจากการทำตามข้อกำหนดในนโยบาย มหาวิทยาลัยอาจารย์ร้องขอให้นักศึกษาเปิดเผยข้อมูลเท่าที่จำเป็น เพื่อการยืนยันความผิดปกติจากอาการ และ/หรือเพื่อช่วยเหลือในการประเมินความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมต่าง ๆ โดยการร้องขอนี้อาจเกิดขึ้นระหว่างการยื่นเข้ามหาวิทยาลัย หรือระหว่างช่วงเวลาใดก็ตามของการเรียนในมหาวิทยาลัย

3. มหาวิทยาลัยรับรองการปกป้องข้อมูลซึ่งได้รับการเปิดเผยจากนักศึกษา และจะดูแลในการเก็บรักษาข้อมูลส่วนบุคคลไว้เป็นความลับ การเปิดเผยข้อมูลจะเกิดขึ้นเพียงในกรณีที่เฉพาะเจาะจงเท่านั้น เช่น ได้รับการยินยอมจากนักศึกษาในการเปิดเผยข้อมูล หรือเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพและความปลอดภัยของนักศึกษา

4. มหาวิทยาลัยอาจารย์ร้องขอหลักฐานทางการแพทย์จากนักศึกษาเพื่อยืนยัน

การเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย

1. นักศึกษาจะไม่ถูกปฏิเสธรับเข้าจากทางมหาวิทยาลัยด้วยเหตุผลจากลักษณะของความบกพร่องหรือพิการ อย่างไรก็ตาม ข้อกำหนดของการช่วยเหลืออย่างเหมาะสมจากทางมหาวิทยาลัยนั้น จำกัดตามความสามารถของงบประมาณที่เกี่ยวข้องในระบบการช่วยเหลือสนับสนุนของทางมหาวิทยาลัย โดยจะพยายามให้ความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษให้ได้เท่าที่ข้อจำกัดทางงบประมาณในปัจจุบันและอนาคตจะอำนวย

2. ในทันทีที่คณะต่าง ๆ ได้สรุปรายชื่อของผู้ที่สอบเข้าผ่าน ผลการรับสมัครจะถูกส่งในระบบการจัดการข้อมูลของมหาวิทยาลัย (SIMS) ฝ่ายสิทธิของผู้พิการ (DRU) จะเข้าถึงระบบในกรณีที่ต้องทำข้อตกลงซึ่งจำเป็นในการสนับสนุนนักศึกษาที่มีความพิเศษ

3. นักศึกษาจะต้องถูกประเมินจากความสามารถที่มีอยู่ ไม่ใช่ประเมินจากความบกพร่องที่พวกเขาเป็น โดยการเรียนการสอนและการประเมินผลจะต้องถูกปรับให้เหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งมีลักษณะความบกพร่อง/พิการเป็นรายบุคคล

4. มหาวิทยาลัยจะพยายามหาวิธีการเรียนการสอน รวมถึงขั้นตอนในการประเมินผล เข้าถึงนักเรียนที่มีลักษณะของความบกพร่อง/พิการในทุกลักษณะที่ต่างกันออกไป เป้าหมายในการเข้าถึงและออกแบบของทางมหาวิทยาลัย จะนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับคำสั่งและหลักสูตรของทางคณะ รวมไปถึงเนื้อหาและการออกแบบสื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก และลักษณะการสอน เพื่อเอื้อต่อการเรียนร่วม

5. มหาวิทยาลัยมุ่งมั่นที่จะพัฒนาระดับทักษะของบุคลากร ทั้งฝ่ายวิชาการและฝ่ายอำนวยการ ผ่านการอบรมและการสนับสนุนต่าง ๆ บุคลากรทางการสอนจะได้รับการอบรมอย่างเป็นประจำเพื่อการปฏิบัติหน้าที่เหมาะสม และเพื่อให้มีทักษะ รวมถึงความพร้อมในการรับมือกับความต้องการในความช่วยเหลือ อำนาจความสะดวกที่แตกต่างกันไป

6. นักเรียนที่มีลักษณะบกพร่อง/ พิการ สามารถเข้าถึงบริการสนับสนุน ส่งเสริมต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียม ไม่ว่าจะเป็น ห้องสมุด การรักษาความปลอดภัย บริการทางด้านสาธารณสุข และบริการการให้คำปรึกษา

7. ในช่วงของการยื่นใบสมัครเข้ามหาวิทยาลัย และ/หรือระหว่างช่วงที่กำลังศึกษา นักศึกษาที่มีลักษณะความบกพร่อง/พิการ จะต้องปรึกษาผู้ประสานงานหลักสูตรและเจ้าหน้าที่ของฝ่ายสิทธิของผู้พิการ (DRU) เกี่ยวกับความต้องการในการเข้าชั้นเรียน การทำตามข้อกำหนดของชั้นเรียนที่เข้าร่วม รวมไปถึงการสอบวัดประเมินผล ในกรณีที่มหาวิทยาลัยไม่สามารถทำตามความประสงค์ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลได้ มหาวิทยาลัยจะแจ้งให้ทางนักศึกษาทราบถึงข้อจำกัดของข้อกำหนดก่อนการเข้ามหาวิทยาลัย

8. หัวหน้าฝ่ายสิทธิของผู้พิการ (DRU) และเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงานหลักสูตรจะทำการประสานงานกันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ศึกษาอย่างเหมาะสม อาทิ การเปลี่ยนสื่อการอ่านเป็นไฟล์เสียง หรืออนุญาตให้ใช้คอมพิวเตอร์ในการทำข้อสอบเขียนแทนกระดาษ เป็นต้น

9. สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ตามความเหมาะสมสำหรับนักศึกษาที่ลักษณะความบกพร่อง/พิการ จะถูกเตรียมไว้ในช่วงการสอบ และจะให้เวลาเพิ่มเป็นกรณีพิเศษ ขึ้นอยู่กับการสอบและการประเมินนั้น ๆ การจัดการพิเศษให้กับนักศึกษาที่มีลักษณะความบกพร่อง/พิการนั้น มีเป้าหมายเพื่อที่จะลดผลกระทบใด ๆ ที่อาจเกิดจากลักษณะอาการที่นักศึกษาเป็นอยู่ หากแต่ไม่ได้เป็นการเอื้อประโยชน์ในการสอบให้แก่ศึกษานั้น ๆ

10. ข้อมูลทุกอย่างของมหาวิทยาลัยสามารถเข้าถึงได้ทุกช่องทางตามที่ได้ร้องขอ

จากข้อกำหนดดังกล่าวในนโยบายของมหาวิทยาลัยวิทวอเตอร์สแลนด์นั้น จะเห็นได้ว่าการกำหนดหน้าที่ของทางมหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงสิทธิของนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในเอกสารฉบับเดียวกัน ยังได้กำหนดไปถึงหน้าที่ และความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการรับเด็กที่มีความบกพร่อง หรือมีความพิการ เรียนร่วมในมหาวิทยาลัยไว้อย่างละเอียดในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็น

1. อธิการบดี และผู้ช่วยอธิการบดี เป็นบุคคลแรก และผู้ที่มีหน้าที่สำคัญในการเป็นผู้นำที่ทำให้แน่ใจว่าทุกฝ่ายเห็นด้วยที่จะดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของนโยบาย

2. นายทะเบียน เป็นส่วนแรกที่รับผิดชอบในการนำนโยบายไปใช้จริง และยังเป็นผู้สนับสนุนปกป้องนักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษอีกด้วย

3. หัวหน้าฝ่ายสิทธิของเด็กพิการ (DRU) รับหน้าที่ในการพัฒนาและคิดขั้นตอนการนำข้อกำหนดของนโยบายไปใช้ให้เห็นผล

4. ผู้อำนวยการฝ่ายทรัพย์สินและโครงสร้างพื้นฐาน (PIMD) รับผิดชอบในการทำให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ได้จริงในทางปฏิบัติ และขจัดสิ่งกีดขวางทางกายภาพต่าง ๆ รวมถึงสิ่งที่อาจก่อให้เกิดอันตรายได้จากสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ภายใต้คำแนะนำของฝ่ายสิทธิของเด็กพิการ

5. ฝ่ายสิทธิของเด็กพิการ (DRU)

- หน้าที่หลักคือการให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการให้แก่นักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษ โดยการทำให้พวกเขาสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเป็นธรรม และยังมีเป้าหมายในการสร้างและรักษาสภาพแวดล้อมที่ปราศจากอุปสรรคในการอยู่ร่วมสำหรับนักศึกษาที่มีความต้องการในมหาวิทยาลัยอีกด้วย

- ฝ่ายสิทธิของเด็กพิการ ได้จัดเตรียมบริการสำหรับนักศึกษาที่มีความต้องการในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป โดยจะยังคงบริการที่มีอยู่ในปัจจุบัน และขยายเพิ่มขึ้นตามแต่ทรัพยากรเอื้ออำนวย โดยจะมีการพิจารณาเป็นรายปี

- ให้การสนับสนุนคณะ หน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำนโยบายนี้ไปปฏิบัติใช้ เจ้าหน้าที่ทุกส่วน ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความรับผิดชอบในการให้ความร่วมมือปฏิบัติตาม

6. นักศึกษาที่มีความต้องการพิเศษ มีสิทธิดังต่อไปนี้

- มีสิทธิในการเข้าถึงทุกชั้นตอน ทุกชั้นเรียน ทุกโปรแกรม ทุกการจัดการทางการศึกษา ข้อมูล ความช่วยเหลือสนับสนุนต่าง ๆ ที่พึง สิ่งอำนวยความสะดวก รวมไปถึงทุกกิจกรรมในมหาวิทยาลัย

- มีสิทธิในการปกปิดข้อมูลความลับเกี่ยวกับความบกพร่องหรือความพิการของตนเองตามความสมัครใจ ยินยอม เว้นแต่จะเป็นการร้องขอให้เปิดเผยตามกฎหมาย

7. มหาวิทยาลัย

- ทำการประชาสัมพันธ์แนวทางการศึกษาและการจัดการของมหาวิทยาลัยอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะกลุ่มของนักศึกษาที่มีลักษณะความบกพร่อง ผ่านสื่อโฆษณา งานนิทรรศการประชาสัมพันธ์การศึกษาและอาชีพ รวมไปถึงการลงพื้นที่ประชาสัมพันธ์โดยตรงในโรงเรียนทั่วไป และโรงเรียนสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษโดยเฉพาะ

- ปฏิบัติงานร่วมกับสถาบันและองค์กรต่าง ๆ ในการเตรียมการสนับสนุนนักเรียนที่มีลักษณะความบกพร่อง และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน โดยมหาวิทยาลัยมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานกับองค์กรต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษาทั้งภายใน และภายนอกประเทศ

- สร้างพันธมิตรระหว่างมหาวิทยาลัยกับหน่วยงานอื่นภายนอกมหาวิทยาลัย อาทิ หน่วยงานระดับอุดมศึกษาและอาชีวศึกษา เป็นต้น เพื่อหาทางในการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่นักเรียนที่มีลักษณะความบกพร่อง

ภาคผนวก จ

ระเบียบจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527

ระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ.2527

เพื่อรักษาไว้ซึ่ง ชื่อเสียง เกียรติคุณของมหาวิทยาลัย และเพื่อมารยาทอันดีงาม และความประพฤติอันเรียบร้อยของนิสิตซึ่งศึกษาในสถาบันแห่งนี้ และเพื่อให้บรรลุตามปณิธานของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 17 (2) แห่งพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2522 สภามหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ 423 จึงมีมติให้ตราระเบียบเกี่ยวกับวินัยนิสิตไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยวินัยนิสิต พ.ศ. 2527”

ข้อ 2. ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3. ให้ยกเลิก

3.1 ระเบียบ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่าด้วยมารยาทนิสิต พุทธศักราช 2506

3.2 ประกาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่องคะแนนมารยาทและความประพฤติซึ่งประกาศ ณ วันที่ 20 เมษายน 2507

บรรดา ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของมหาวิทยาลัย หรือ คณะ ที่ขัดหรือแย้งกับ ระเบียบนี้ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ 4. นิสิตต้องปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งของมหาวิทยาลัย หรือคณะทุกประการอย่างเคร่งครัดอยู่เสมอ

ข้อ 5. นิสิตต้องปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีของสังคมไทยในทุกโอกาส

ข้อ 6. นิสิตต้องรักษาไว้ซึ่งความสามัคคี ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และชื่อเสียงเกียรติคุณของมหาวิทยาลัย

ข้อ 7. นิสิตต้องประพฤติตนเป็นสุภาพชน ไม่ประพฤติในสิ่งที่ยาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียแก่ตนเอง บิดามารดา ผู้ปกครอง หรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 8. นิสิตต้องเชื่อฟังคำสั่งหรือคำแนะนำลึกลับของอาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยผู้ปฏิบัติหน้าที่โดยชอบ

ข้อ 9. นิสิตต้องแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบที่มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ เมื่อเข้ามาในบริเวณมหาวิทยาลัย

ข้อ 10. นิสิตต้องแสดงบัตรประจำตัวนิสิตได้ทันที เมื่ออาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยขอตรวจสอบ

ข้อ 11. ให้นิสิตอยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัยได้ไม่เกินเวลาที่มหาวิทยาลัยกำหนด เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากมหาวิทยาลัยเป็นกรณีๆไป

ข้อ 12. นิสิตต้องไม่นำขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวิธีการอันไม่เหมาะสมต่อวัฒนธรรมไทยมาปฏิบัติ

ข้อ 13. นิสิตต้องไม่ดำเนินกิจกรรมใดๆอันเป็นการขัดต่อกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งของมหาวิทยาลัย หรือคณะ

- 2 -

ข้อ 14. นิสิตต้องไม่มีหรือจัดพิมพ์สิ่งवाद สิ่งเขียน หรือกล่าวด้วยคำหรือกระทำกรอื่นใดอันอาจเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 15. นิสิตต้องไม่เป็นผู้นำสุราเมรัย หรือของมีนเมาใดๆ เข้ามาในบริเวณมหาวิทยาลัย และต้องไม่เสพสุราเมรัยหรือของมีนเมาใดๆ จนเป็นเหตุให้เสื่อมเสียแก่ตนเอง บิดามารดา ผู้ปกครองหรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 16. นิสิตต้องไม่เล่นหรือมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือสนับสนุนการพนันใดๆ เป็นอันขาด

ข้อ 17. นิสิตต้องไม่กระทำการให้เป็นผู้มีหนี้สิน สิ้นพันตัวจนมีเรื่องเสียหายถึงผู้อื่น หรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 18. นิสิตต้องไม่ลัก ยักยอก หรือทำลายทรัพย์สินของผู้อื่น หรือมหาวิทยาลัย

ข้อ 19. นิสิตต้องไม่นำสิ่งผิดกฎหมายเข้ามาในบริเวณมหาวิทยาลัย หรือมีสิ่งผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง

ข้อ 20. นิสิตต้องไม่เสพยาเสพติด หรือมียาเสพติดไว้ในครอบครอง

ข้อ 21. นิสิตต้องไม่มีหรือพกพาอาวุธ หรือวัตถุระเบิดเมื่ออยู่ในบริเวณมหาวิทยาลัย

ข้อ 22. นิสิตต้องไม่ก่อหรือมีส่วนเกี่ยวข้องในการทะเลาะวิวาทกับนิสิตด้วยกัน หรือกับผู้อื่น

ข้อ 23. นิสิตผู้ใดเป็นผู้ก่อหรือมีส่วนเกี่ยวข้องเป็นคดีถึงเจ้าพนักงานฝ่ายปกครองแล้วต้องรีบรายงานพฤติกรรมนั้นทันทีต่ออาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ฝ่ายกิจการนิสิตในคณะที่ตนสังกัดหรือกองกิจการนิสิต

ข้อ 24. นิสิตผู้ใดต้องโทษโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ถือว่าเป็นผู้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง

ข้อ 25. นิสิตซึ่งปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศหรือคำสั่งใดๆ ของมหาวิทยาลัย หรือคณะ ให้ถือว่ากระทำความผิดวินัย และจะได้รับโทษดังต่อไปนี้

25.1 ทัณฑ์ข่มขู่

25.2 ตัดคะแนนความประพฤติ

25.3 โทษอื่นๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยเห็นสมควร

อนึ่ง เมื่อมหาวิทยาลัยหรือคณะ ได้ลงโทษแก่นิสิตผู้ใดแล้ว ให้รีบแจ้งต่อบิดามารดา หรือผู้ปกครอง และคณะของนิสิตผู้นั้นหรือมหาวิทยาลัยทราบแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งให้บันทึกไว้ในทะเบียนประวัติของนิสิตผู้นั้นด้วย

ข้อ 26. การตัดคะแนนความประพฤติ

26.1 ให้นิสิตแต่ละคนมีคะแนนความประพฤติ 100 คะแนน ตลอดระยะเวลาที่มีสถานภาพการเป็นนิสิต

26.2 การตัดคะแนนแต่ละครั้ง ให้ตัดได้ไม่ต่ำกว่าครั้งละ 5 คะแนน แต่จะเป็นจำนวนเท่าใดให้อยู่ในดุลพินิจของมหาวิทยาลัย หรือคณะ

26.3 นิสิตผู้ใดถูกตัดคะแนนครั้งเดียวหรือหลายครั้งรวมกันเกินกว่า 40 คะแนน แต่ไม่เกิน 60 คะแนน ให้ถือว่าถูกพักการศึกษามีกำหนด 1 ภาคการศึกษา

- 3 -

26.4 นิสิตผู้ใดถูกตัดคะแนนครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมกันเกินกว่า 60 คะแนน แต่ไม่เกิน 80 คะแนน ให้ถือว่าถูกพักการศึกษามีกำหนด 2 ภาคการศึกษา

26.5 นิสิตผู้ใดถูกตัดคะแนนครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมกันเกินกว่า 80 คะแนน แต่ไม่ถึง 100 คะแนน ให้ถือว่าถูกพักการศึกษามีกำหนด 4 ภาคการศึกษา

26.6 นิสิตผู้ใดถูกตัดคะแนนครั้งเดียวหรือหลายครั้ง รวมกันครบ 100 คะแนน ให้ถือว่าพ้นสถานภาพการเป็นนิสิต

ข้อ 27. การสอบสวนและลงโทษการกระทำผิดวินัย

27.1 ในกรณีที่มีการกระทำผิดวินัยเกิดขึ้นในคณะใดคณะหนึ่ง และนิสิตคณะนั้นเป็นผู้กระทำผิด โดยไม่มีนิสิตในคณะอื่นเกี่ยวข้อง ให้คณะกรรมการกิจการ นิสิตของคณะนั้นเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนการกระทำผิดวินัย และเมื่อได้ทำการสอบสวนการกระทำผิดวินัยดังกล่าวแล้ว ได้ความว่านิสิตได้กระทำผิดวินัยจริงและสมควรได้รับโทษ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นเสนอต่อคณะเพื่อพิจารณาลงโทษนิสิตผู้นั้นต่อไป

27.2 ในกรณีนอกเหนือจาก ข้อ 27.1 ให้คณะกรรมการพิจารณาเรื่องวินัยนิสิตของมหาวิทยาลัยเป็นผู้มีอำนาจสอบสวนการกระทำผิดวินัย เว้นแต่มหาวิทยาลัยจะเห็นสมควรเป็นอย่างอื่นเป็นกรณีๆ ไป และเมื่อได้ทำการสอบสวนการกระทำผิดวินัยดังกล่าวแล้ว ได้ความว่านิสิตได้กระทำผิดวินัยจริงและสมควรได้รับโทษ ให้เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาลงโทษนิสิตผู้นั้นต่อไป

27.3 เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริง พฤติการณ์ และพยานหลักฐานต่างๆ อันเกี่ยวกับการกระทำผิดวินัยและเพื่อพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำผิดวินัยนั้น ให้มีผู้มีอำนาจสอบสวนการกระทำผิดวินัยมีอำนาจดังต่อไปนี้

27.3.1 เยี่ยมตรวจและรวบรวมพยานหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดวินัย

27.3.2 เยี่ยมและสอบสวนนิสิตกระทำผิดวินัยหรือผู้อื่นที่เห็นว่าเกี่ยวข้องกับการกระทำผิด

อนึ่ง นิสิตผู้ใดขัดขืน ไม่ให้ความร่วมมือ กล่าวข้อความอันเป็นที่ขหรือปกปิดข้อความจริงต่อผู้มีอำนาจสอบสวนการกระทำผิดวินัย ให้ถือว่าเป็นผู้กระทำผิดวินัย

ข้อ 28. เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ ให้อธิการบดีหรือคณบดีมีอำนาจออกข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่งใดๆ ได้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้

ข้อ 29. ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้

ในกรณีที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้อธิการบดีมีอำนาจสั่งและปฏิบัติการได้ตามที่เห็นสมควร

ประกาศ ณ วันที่ 30 มีนาคม 2527

(ลงนาม) บุญรอด บิณฑสันต์
(ศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บิณฑสันต์)
นายกสภามหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวภัทรจรัส บำรุงพงษ์
วัน เดือน ปี เกิด	26 มิถุนายน 2533
สถานที่เกิด	
วุฒิการศึกษา	- ปริญญาตรีครุศาสตร์บัณฑิต คณะครุศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์-สังคมศาสตร์ เอกการสอนภาษาอังกฤษ - ภาษาเยอรมัน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - สังคมวิทยามหาบัณฑิต สาขาวิชาสังคมวิทยา (อาชญาวิทยาและงานยุติธรรม) ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY